

W E R K E N

VITGEGEVEN DOOR DE

V E R E E N I G I N G

TER BEVORDERING DER

OUDE NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE.

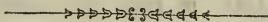
W E R K E N

UITGEGEVEN DOOR DE

V E R E E N I G I N G

TER BEVORDERING DER

OUDE NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE.

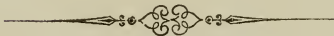

DERDE JAARGANG.

DERDE AFLEVERING.

ROMAN VAN WALEWEIN.

EERSTE DEEL.

LEIDEN,

D. DU MORTIER EN ZOON,

1846.

W. R. N. N. N. N.

W. R. N. N. N. N.

W. R. N. N. N. N.

Ieder Exemplaar is met de eigenhandige onder-
teekening van één der **Hoofd-Redacteuren** voorzien.

Meeris

W. R. N. N. N. N.

1860

ROMAN VAN
WALEWEIN,

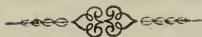
DOOR

PENNINC EN PIETER VOSTAERT.

UITGEGEVEN DOOR

W. J. A. JONCKBLOET.

EERSTE DEEL.

LEIDEN,

D. DU MORTIER EN ZOON,

1846.

~~~~~  
Cil qui des chevaliers fu sire,  
Et qui sor touz est renomez,  
Doit bien estre sire clamez :  
De mon seignor Gauvain le di,  
Que de lui est tout autresi  
Chevalerie enluminée,  
Com li soleus la matinée  
Ocure ses rais et cler respent  
Par touz les leus où il s'espant.

Le Chev. au Lion (Lady  
Guest, Mabinogion II,  
162, b.)

~~~~~

V O O R B E R I G T.

De Roman van Walewein, hier het publiek aangeboden, is uitgegeven volgens het eenig bekende handschrift, berustende in de Bibliotheek der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden. Het afschrift werd slechts gedeeltelijk door mij vervaardigd: het grootste deel was ik verschuldigd aan de vriendschap van Mr. L. PH. C. VAN DEN BERGH, die vroeger, tot eigen gebruik, met afschrijven was begonnen, maar mij gaarne zijne kopij met het regt der uitgave afstond.

Bij het drukken is het handschrift slechts zelden door mij gebruikt, daar onze Roman in éénen band is zamengevat met dien van de Kinderen van Limborch, welken de Heer v. D. BERGH voor de Leidsche Maatschappij uitgeeft, waardoor deze Codex ten zijnent berustte; maar tot meerder naauwkeurigheid werd het afschrift eerst door mij met het handschrift vergeleken, en de Heer v. D. BERGH had de goedheid ieder proefblad aan eene nieuwe vergelijking te onderwerpen.

In den regel heb ik mij aan de bepaling onzer Vereeniging gehouden, en den tekst van het handschrift getrouw wedergegeven. Slechts blijkbare schrijffouten zijn veranderd, en de casusuitgangen der zwakke en sterke buiging heb ik naar de eischen der grammatica verbeterd. Eene naauwkeurige Collatie geeft van die veranderingen rekenschap.

Het eerste deel bevat alleen den tekst: het tweede zal het ophelderende gedeelte bevatten: een woordenboek en aantekeningen. Deze zullen deels kritisch zijn, deels verklarend: kritisch, vooreerst wat de conceptie en behandeling betreft van het geheele gedicht, ten tweede met betrekking op grammatica en prosodie; verklarend, deels wat de antiquiteiten in het algemeen aangaat, deels wat den samenhang betreft van sommige personen of zaken met den geheelen kring der Artur-romans.

Ik durf mij vleijen dat een bepaald onderzoek van de Artur- en Graalsage, gepaard met eene ernstige studie van oudheid, grammatica en prosodie mij in staat heeft gesteld de moeilijkheden toe te lichten, die den lezer bij de bestudering van dezen roman mogten in den weg staan; — maar vooral ook om eene kritische uitgave van dit hoogst belangrijk gedicht voor te bereiden, die ik zeker nu reeds zou hebben beproefd, wanneer de stellige bepalingen der Vereeniging dit niet wederstreefden.

De plaat bij deze uitgave gevoegd is naauwkeurig naar die van het handschrift gefacsimileerd. Eene teekening van den jare 1350 schein belangrijk genoeg om te worden bekend gemaakt.

Zoowel persoonlijk als uit naam der Vereeniging betuig ik openlijk den opregtsten dank aan de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden, voor de onbekrompen toestemming tot gemeenmaking van haar eigendom.

Mijn vriend v. D. BERGH behoef ik mijnen dank niet te betuigen: moge het publiek evenzeer als ik overtuigd zijn, hoeveel de correctheid dezer uitgave door zijne medewerking gewonnen heeft!

Oegstgeest,
1 September 1846.

JONCKBLOET.

ROMAN VAN WALEWEIN.

ROMAN VAN WALEWEIN.

Vanden coninc Arture
Es bleven menighe avonture ,
Die nemmermee ne wert bescreven :
Nu hebbic ene scone upheven ;
5 Constiçse wel in twalsce vinden
Ic soudse jou in dietsce ontbinden ,
Soe es utermaten scone.
Alle die ingle vanden trone
Moeten mi gheven herte ende sin ,
10 Ende sulke wijsheit daer in ,
Ende minen sin also ghestarken ,
Dat sire doghet in moeten marken
Alle diese sullen horen.
God die dor ons was gheboren
15 Ende vanden stene maecte broot
Verlene mi die wijsheit groot
In desen bouc, sonder meswende ,
Van beghinnen toten ende!
Dies biddic Gode dor sine ghenade
20 Dat hi mi vergheve die mesdade

- Die ic an dese redene doe
 Bede spade ende vroe.
 Dies bat Penninc, diene maecte
 Ende menighen nacht daer omme waecte
 25 Eer hijt vant in sijn ghedochte
 Dat hi den boec ten ende brochte,
 Daer hi tbeghin of heift gheseit.
 Nu bid hi u up hovesceit,
 Dat ghi swighet altemale:
 30 Hi sal u vort die scone tale
 Segghen, al wert het hem te sure,
 Vanden coninc Arture.

- Die coninc Artur sat tenen male
 Te Carlicen in sine sale
 35 Ende hilt hof na conincs sede,
 Also hi menichwerven dede
 Met een deel sire man,
 Die ic niet wel ghenomen can:
 Ywein ende Perchevael,
 40 Lancheloot ende Duvengael,
 Entie hoofsce Walewein
 (Sijn gheselle was daer neghein):
 Ooc was daer Keye die drussate.
 Daer die heren aldus saten
 45 Naden etene ende hadden ghedweghen,
 Also hoghe liede pleghen,
 Hebben si wonder groot vernomen:
 Een scaec ten veinstre in comen,
 Ende breedde hem neder uptie aerde.
 50 Hi mochte gaen spelen dies begaerde.

- Dus laghet daer uptie wile doe ;
Daer ne ghinc niemen of no toc
Van allen gonen hoghen lieden.
Nu willic u tsaec bedieden :
- 55 Die stapple waren root goudijn
Entie spanghen selverijn :
Selve waest van elpsbene ,
Wel beset met dieren stenen.
Men seghet ons in corten worden ,
- 60 Die stene die ten sacle behorden
Waren wel ghewaerlike
Beter dan al Aerturs rike.
Dus saghen sijt alle die daer waren.
Metten hieft up , ende es ghevaren
- 65 Weder dane het quam te voren.
Dies addie coninc Artur toren
Ende sprac: » Bi mire conincscrone,
Dit scaecspel dochte mi so scone ,
Maerct ghi heren ende siet ,
- 70 Hen quam hier sonder redene niet.
Die up wille sitten sonder sparen
Dit scaecspel halen ende achter varen ,
Ende leverent mi in mine hant ,
Ic wille hem gheven al mijn lant ,
- 75 Ende mine crone na minen live
Willic dat sijn eghin blive.”
Van alden heren die daer waren
Sone durster een niet varen :
Si saten alle ende sweghen stille.
- 80 Die coninc seide: » Wie so wille
Goet rudder in mijn hof betalen ,

- Hi sal mi dat scaecspel halen ,
 Of wine ghecrighen nemmermere
 Van desen daghe voortwert here ,
 85 Laten wijt ons aldus ontfaren.”
 Noch sweghen si alle die daer waren ,
 Daer ne antworde noyt een van worde.
 Alsoe die coninc dit verhorde
 Sprac hi: » Bi mire conincscrone ,
 90 Ende biden here vanden trone
 Ende bi al diere ghewelt
 Die ic ye van Gode helt ,
 Ne wille mi niemen tscacspel halen ,
 Ic sect jou allen in corter tale ,
 95 Ic salre selve achter riden ;
 Ic ne wils niet langher onbiden ,
 Eert mi alte verre ontfuert ,
 (Ic bem die gone diet begaert)
 Dat ict weder halen sal ,
 100 Mine lette ramp ende ongheval ,
 Eer ic meer te Carlicen kere ,
 Of ic blive doot in den ghere.
 Ic salre jou mede doen die ere :
 Ic soude met rechte sijn jou here ,
 105 Nu salic sijn jouwer alre knecht.”
 Deer Walewein , die nu ende echt
 In dogheden es ghetrect voort ,
 Hi scaemde hem als hi dit hoort ,
 Datter niemen was soghedaen ,
 110 Die dat belof durste anevaen
 Van sinen here den coninc ;
 Ende hi trad voort metteser dinc

- Ende seide: » Coninc Artur, here,
 Die worde die ghi heden ere
 115 Seid, die hebbic wel verstaen.
 Die jou ghelof wille anegaen
 Suldi houden also ghi seit te voren
 Dien eet dien ghi hebt ghesworen? »
 Die coninc andworde mettien:
 120 » Ja ic, so moete mi goet gheschien!
 Ware enich rudder bin minen hove
 So starc of van sulken love,
 Diet mi leverde in mine hant,
 Ic wille hem gheven al mijn lant,
 125 Ende mine crone na minen live
 Willic dat sijn eghijn blive.
 Dies ne keric heden mijn wort.”
 Also die here Walewein dit hort
 So dede hi sine wapene ghereiden
 130 Ende wapende hem al sonder beiden,
 Ende seide: » Vindict in enich lant,
 Ic saelt u leveren in uwe hant,
 So helpe mi God die mi gheboot!
 Of ic blive in den wille doot,
 135 Dies sijt seker ende ghewes.”
 Als Walewein ghewapent es
 Brochtemen hem Gringolette voren,
 Dien hi lief adde ende vercoren
 In sinen sin vor alle paerde;
 140 Ende hi sater up, die onvervaerde,
 Ende seinde hem metter rechter hant.
 Doe nam orlof die wigant
 An coninc ende an coninghinne

- Ende an alle diere waren inne
 145 Metten coninc in die sale.
 Si antworden altemale:
 » Vaert, God onse alre here
 Verde jou van lachtre ende van sere
 Ende late jou dinc ten besten comen.”
- 150 Als hi orlof adde ghenomen
 Reet hi wech met deser tale;
 Ende die daer bleven in die sale
 Waren vul van haren moede
 Ende seiden: » Verghinct hem tongoede,
 155 Bi Gode ende biden goeden daghe!
 Hi souds hebben clene claghe
 Dat hi die dinc dar anevaen,
 Die negheen manne dar bestaen,
 No noit kerstijn horde tellen
- 160 Dat si yewer oyt ghevellen.
 Dies dinct hi ons sijn onvroet.”
 — » Here Walewein, siet wat ghi doet,”
 Sprac die coninc tsinen neve,
 » Ende hoort den raet dien ic u gheve:
- 165 Een sot mach enen vroeden wel raden
 Van dat hem mach staen te stade.
 Emmer wacht u ende u paert,
 Dat ghi niet so na ne vaert
 Den scake, dat ghijs hebt toren.”
- 170 Deer Walewein hi slouch met sporen
 Gringolette al dat hi mach.
 Ende als deer Keye dat versach,
 (Nu moghedi horen Keyes tale.)

- Hi liep ten veinstren vander sale
 175 Ende riep: »Here Walewein! maerct ende verstaet,
 Haddi ghenomen enen draet,
 Ende hadde dien ant scaec ghestrect,
 So mochtijt nu hebben ghetrect,
 Dat u niet ne ware ontfaeren.»
- 180 Deer Walewein seide: »Wildi ontbaren,
 Heer Keye, van uwen quaden scerne,
 Ic bads u utermaten gherne;
 Ende laet mi hebben mine avonture.
 Es soe soete of es soe sure,
- 185 Comt soe te goede ofte te quade,
 Here Keye, ic ne roups u niet te rade.»
 Dus reet hi henen metter vaert,
 Stoutelike als een liebaert.
 Deer Keye seide: »Slaet met sporen,
- 190 Heer Walewein, het hout daer voren,
 Tsaec, hen dar jou niet ontfaeren.»
 Die coninc ende die met hem waren
 Si seiden: »Here Keye, waert u ghevouch,
 Deser tale hebwi ghenouch.
- 195 Twinc lati den rudder varen
 Daerne God moete bewaren?
 Ghine waert selve niet so ghedaen,
 Dat ghi tghelof durst anegaen,
 Dat hi an hem hevet gheslegghen.»
- 200 Walewein reet wech ende si sijn bleven
 In harde menigherande tale
 Omme Waleweyne binder sale.

Die coninc entie coninghinne

- Ghinghen boven ten hoghen tinnen
 205 Ende saghen achter Waleweyne.
 Daer ne was no groot no cleyne,
 Sine liepen ten veinstren harentare,
 Ende saghen uut ende namen ware
 Warewaert Walewein henen soude.
- 210 Hi reet met crachte ende met ghewoude,
 Als diegone die niet ne spaert,
 Achter tsaec, dat vorem vaert,
 Bi wilen hoghe, bi wilen neder,
 Bi wilen voort, bi wilen weder,
- 215 Bi wilen verre, bi wilen bi;
 Over waerhede seghet men mi.
 Dus saghet dere Walewein vor hem gaen,
 Ende hadt wel metter hant ghevaen,
 Maer hi liet dor der gore tale,
- 220 Die boven laghen in die sale;
 Hadsine sien daer achter vaen
 Endt hem danne ware ontgaen,
 Si mochter mede hare sceren maken:
 Hine liet om el ne ghene sake.
- 225 Dus reet hi wech al sinen telt,
 Deer Waleweyn, up een schoon velt.
 Doe quam hi in ene valeyde.
 Doe stont die coninc ende seide:
 »Here Walewein, God moet u gheleyden!
- 230 Mijn oghen moeten hier van u sceiden,
 Sine connen jou langher niet ghesien.”
 Hi keerdem omme ende ghinc mettien,
 Entie heren alle te male,
 Vanden veinstren in die sale,

- 235 Ende spraken alle ghemeenlike:
 » Here Walewein, God van hemelrike
 Verde jou van lachtre ende van scade
 Ende van dorperliken daden,
 Ende late jou behouden weder keren
 240 Metten scake tuwer ere.”
 Doe namen si ander tale an hant.

Ende hi reet wech, die wigant,
 Na tsaec, daer hi omme uut was comen.
 Mettien hevet Walewein vernomen

- 245 Enen berch vor hem staen:
 Hi doctem toten hemele gaen.
 Doe sprac hi daer hine vint:
 » Help God, Sinte Marien kint!
 Waerwaert mach ic varen omme?
 250 Inne sie wech, no recht no cromme,
 Daer ic den scake volghen mach!
 Nune sach ic noyt so drouven dach
 Als dat mi nu sal ontfaren.”
 Mettien wart Walewein gheware
 255 Sciere waer die berch ondede,
 Daer tsaec in voer ende hi mede.
 Die berch die werts sciere gheles
 Als Walewein daer binnen es:
 Dat gat dat te voren was open
 260 Wert nu sciere toe gheloken
 Ende Walewein moeste daer binnen bliven,
 Allene sinen rouwe driven
 In enen berch die donker es,
 Dies sijt seker ende ghewes.

- 265 Hine horde daer creature neghene :
 In den berch waren stene
 Daer hi jeghen mochte spreken.
 Welna dochte hem therte breken
 Dat hi tscaec adde verloren.
- 270 Die rouwe ghinc hem verre te voren ,
 Dat hijt so verre hevet ghesocht
 Ende in so swaerre pine es brocht :
 Dies was hi sere tonghemake
 Ende peinsde menigherande sake.
- 275 Hi seide : » Al ware die berch ondaen ,
 Ende ic hier ute mochte gaen ,
 Quamic sonder scaec te hove ,
 Ic worde gheworpen buten love ;
 Ic bem vroet van sulken saken ,
- 280 Men soude sceren met mi maken ,
 So wel kennic den here Keyen.
 Van hem souds mi meest verneyen ;
 Mi ware liever soudic sterven
 Ende in desen berch verderven ,
- 285 Also ic wane dat ic sal ,
 Mine helpe God ende goet gheval.”

- Des nachts doghedi groot verdriet
 Van navons dat die sonne liet
 Haer scinen tes soe weder upghinc.
- 290 Deer Walewein , die jonghelinc ,
 Hi viel in cnieghebede terre waerf ,
 Ende seide : » God , die dor ons staerf ,
 Ende om ons coret die bitter doot ,
 Nu helpt mi , here , uut deser noot !

- 295 Waric yewer in een plein ,”
Sprac die rudder Walewein,
» Al waren si hondert om mi ghestaen,
Ende si mi alle wilden slaen,
Ic sette mi jeghen hem ter were
- 300 Metten scilde ende metten spere.....
Hier moetic sterven dor die noot
Sonder slach ende sonder stoot,
Dies bem ic tonghemake sere.”
Dus claghede Waleweyn die here.
- 305 Ii seinde hem ende es up ghestaen,
Ende ghinc te Gringolette saen,
Ende stac den breidel an sinen arme,
Ende riep wel dicke: » Owi, wacharme!”
Omdat hi tsaecspel hadde verloren.
- 310 Die rouwe ghinc hem alles te voren,
Dat was tmeeste dat hem daert.
Doe nam hi sinen breidel ter vaert,
Ende doolde in gonen berch allene,
Hi ende Gringolet sijn wrene,
- 315 So langhe dat hi sach van verren
Den dach ghelijc ere sterren.
Ende jeghen dat licht es hi comen,
Ende hevet een serpents nest vernomen,
Daer vier jonghe in laghen ende sliepen,
- 320 Die so groot waren dat si liepen
Derwaert dat si wesen wilden.
Wat radi Waleweine den milden
Te doene, na dat es comen?
Doch ne hevet hi niewer vernomen
- 325 Toude serpent: het was ghevaren

- Buten berghe hem ghenaren
 Ende halen daer si bi souden leven ,
 Sine jonghe , die waren bleven
 Achter ; ende als dit Walewein sach
 330 Ne weet hi wat hi best doen mach ;
 Maer hi haeste hem ende trac sijn swaert ,
 Ende tert hem bet an ter vaert ,
 Ende slouch middel in den hoop.
 Dat outste hadde den quaetsten coop ,
 335 Want hi cloofdet mids ontwe.
 Den andren dedi so wee ,
 Dat het daer omme sterven moet.
 Den derden slouch hi of enen voet.
 Dat vierde sette hem ter were ,
 340 Ende hadde te Waleweine groten ghere.
 Het ontspranc ~~met~~ groten vake :
 Het was ghewect met onghemake :
 Het was sere fel , al waest cleyne ,
 Ende scoot upten here Waleweine ,
 345 Bede met clauwen ende met tanden.
 Deer Walewein weerde hem metten handen ,
 Ende metten swaerde ende metten scilde
 Weerde hem Walewein die milde
 Dapperlike metter vaert ,
 350 Als die gone die begaert
 Tserpent te dodene , ende hine can.
 Het was ghelegghen in enen dan ,
 Daer noit wijf no man was comen.
 Tserpent hevet sinen staert ghenomen
 355 Ende slouch Waleweine so haerde ,
 Dat hi neder viel up die aerde ,

- Al waest hem te doene leet.
 Doe scoot hi up ende nam ghercet
 Tserpent vaste met beden handen
 360 Boven ende beneden biden tanden,
 Ende scuerde hem sinen bec so wide,
 Dat hem thovet hinc in twier side.
 Doe haesti hem ende vinc ten swaerde,
 Deer Walewein, die onvervaerde;
 365 Maer tander serpent, dat hadde verloren
 Sinen voet, het hevet vercoren
 Gringolette, seer Waleweins paert,
 Ende maecte hem vaste darewaert.

Mettien heift Gringolet vernomen

- 370 Waer tserpent es totem comen,
 Ende hevet sinen voet verheven
 Ende den serpente enen ~~slank~~ ghegheven
 Wel te pointe jeghen tbeste been,
 Dat hem vlooch mortelinghe ontween.
 375 Doe moest vallen up die aerde,
 Ende Walewein quam metten swaerde
 Ende nam hem tleven haestelike.
 Doe danctijs Gode van hemelrike,
 Dat hi hem aldus es ontgaen.
 380 Te Gringolette quam hi saen,
 Ende sette hem in sijn ghereide,
 Ende reet wech al sonder beide
 Daer waert dat hi den dach sach baren.
 Nu moetene Onse Vrouwe bewaren!
 385 Aldus reet hi den berch dore
 Tote hi quam vor ene score,

- Daer die berch ghescoort es.
 Toude serpent was wel gheles
 Daer te vaerne uut ende in ;
 390 Want het haelder sijn ghewin ,
 Daert altoos bi moeste leven
 Ende sine jonghe , die waren bleven
 Achter hem , doe hetse liet.
 Ende alst Walewein comen siet
 395 Sone was hijs bore blide ,
 Ende trac hem an ene side ,
 Dat hetne niet ne mochte sien.
 Hi ghereedde hem ende vinc mettien
 Bede ten scilde ende ten spere,
 400 Ende hi reedde hem vaste ter were.
 Hi greep den scacht met beden handen
 Ende ghinc vor die scuere standen ,
 Ende keerde den ort ter scuere waert.
 Ende gont serpent dat quam ter vaert ,
 405 Ende waende liden sonder were ;
 Ende Walewein gheraket metten spere
 So wel , dat hijt stac aldore ,
 Dat het viel neder in die score ,
 Tserpent , ende began hem rekenen.
 410 Walewein waende ute trecken
 Den scacht , ende hi was mids ontwe.
 Dat trensoen dede den serpente wee ,
 Dat hem tfier ter kele uutscoot.
 Doe waende Walewein wesen doot
 415 Van der hitte van den viere.
 Hi ghinc an sine side sciere
 Ende liet die grote blaexeme liden

- Die daer vlooch in allen siden,
 Enten serpente uter kele scoot
 420 Om die anxene vander doot.
 Ware hem sijn staert niet buten bleven
 Het adde Walewein ghenomen tleven:
 Hi hevet brocht in sulker noot.
 — Gont serpent slouch slaghe groot
 425 Metten sterte jeghen die stene,
 Dat si vielen groot ende cleine
 In beden siden vander scuere:
 Daer mochten drie rudders riden duere,
 Duer t gat dat serpent hadde ghemaect.
 430 Hadt Waleweine also gheraect,
 Ic wane hi waerre doot bleven,
 Al haddi twintich manne leven.
 Deer Walewein stont ende louch,
 Ende seide: » Dits wel mijn ghevoech,
 435 Tserpent heift mi die porte ondaen.
 Nu mach ic uten berghe gaen
 Ende henen riden daer ic wille.”

- Tserpent ne lach niet langhe stille:
 Dat trensoen dede hem onsochte;
 440 Het stont up so het eerst mochte,
 Ende scoot upten here Waleweyne.
 Tserpent was groot, ende hi was cleyne:
 Het quam bernende als een vier, —
 Hen sach nieman so lelijke dier.
 445 Alst Walewein sach wart hi vervaert,
 Ende hi vergat sijn goede swaert,
 Want hem uter hant ontgleet:

- Dat was hem sident herde leet.
 Hine wiste noyt hoe hijt verloos.
 450 Tserpent Waleweyne vercoos
 Om te deerne so het meest mach.
 Het gaf hem herde menighen slach
 Metten staerte al tenden een,
 Wel twintich waerven eer het ghefeen;
 455 Het was up hem verbolghen sere.
 Mettien naemt Waleweine den here
 In sinen staert ende soudene draghen
 Sinen jonghen, ende latene cnaghen:
 Up dat so liet hettene leven.
 460 Maer God hevet hem tgheluc ghegheven
 Dat hise te voren slouch alle doot.
 Walewein was in groter noot:
 Haddi vor tserpent ghestaen
 Also hi bachten hevet ghedaen,
 465 Hi ware verbernt altemale
 Sonder enighe wedertale.

- Gringolet, dat ne conste gheduren
 Binnen den mure, het liep ter seure
 Ute ende ghinc an ene side.
 470 Dies was Walewein onblide;
 Hi bleef allene ende onberaden,
 Hem ne stont niemen te staden.
 Hi seide: » Die duvel hout mi ghevaen
 So vaste, in can hem niet ontgaen,
 475 Ende metten staerte so ghebonden,
 Mocht ic belyen mine sonde,
 So waric blide, vor mine doot.

- Die selve God, die mi gheboot,
 Hi moet mi helpen ende beraden,
 480 Ende staen mire siele te stade,
 Want mijn leven es ghedaen.”
 Tserpent ne lette niet sonder waen,
 Ende vlooch danen metter vaert,
 Ende drouch Waleweine in sinen staert
 485 Voortwaert in enen nauwen pat.
 Walewein was vander pine mat,
 Die hem tserpent hadde ghedaen.
 Mettien so bleef [tserpent] ghevaen
 Tenen gate, het ne mochte niet dure,
 490 Het was te nauwe, buten mure;
 Nochtanne waester dicke dor comen,
 Maer trensoen hevet hem benomen,
 Dat hem bleef stekende in de side.
 Doet Walewein sach was hi blide.
 495 Hi seide: » God, here, dor uwe doghet,
 Also waerlike als ghi wel moghet,
 So moeti mi, here, heden
 Jeghen dit felle serpent bevreden,
 Dat mi desen anxt hevet ghedaen.”
 500 Dus moeste Waleweyn ghinder staen:
 Si waren ghevaen onder hem beden
 So vaste, sine mochten niet sceden,
 No weder achter gaen no vort.
 Walewein mochte cume een wort
 505 Spreken, hi was so sere ghebonden
 Met tserpents staerte tien stonden.
 Het heveten brocht in groter noot,
 Ende gaf hem herde menighen stoot

- Metten staerte jeghen die stene ,
 510 Bi wilen groot, bi wilen clene ;
 Ende heveten in enen pit ghesteken,
 Dat hi cume mochte spreken
 No gheen let verbrawen.
 Tserpent scuerde metten clauwen
 515 Waleweins wapine te dien stonden ;
 Ooc es hi in sinen staert ghewonden
 Ende so vaste daer in ghevaen ,
 Cume sal hi meer ontgaen
 Vander pine daer hi in es.
 520 Deer Walewein , sijt seker des ,
 Hi verloste sine ene hant :
 Doe taste hi om sinen brant
 An sine side, — hi was verloren.
 No weder sider no daer voren
 525 Ne quam Walewein in sulker noot.
 Nu alreerst waendi bliven doot.

- Doe tasti voort an sine side
 Ene misericorde , dies was hi blide.
 Hi dankets Gode: hi hads te doene.
 530 Doe trace uut Walewein die coene
 Ende stac na tserpent harentare.
 Hi dede hem harde clene dare ,
 Ende het ne mochte hem niet versluten ;
 Hadt sijn hovet ghehad buten ,
 535 Het ware hem tonnere vergaen
 Dat hijt soude steken of slaen.
 Bedi hevet Walewein te doene
 Wel der helpe vanden trensoene.

- Dat serpent dus ghevaen hevet
 540 Waleweine, die met pinen levet:
 (Hine mochte waer met ere hant)
 Die misericorde nam die wigant,
 Daer hi tserpent mede stac,
 So dat hem sijn herte brac,
 545 Ter navelen no min no mee.
 Tserpent dreesc lude, hem was wee,
 Omme die anxene vander doot.
 Noch was Waleweins anxene groot:
 Hi lach onder tserpents voet;
 550 Uter wonde quam ghelopen tbloet
 Up hem heter dan een vier.
 Walewein sprac: » Dit nes gheen dier,
 Het es die duvel uter helle,
 Die hier comt ende wille mi quellen,
 555 Ende hevet mi desen anxt ghedaen.
 Ende noch ne can ics niet ontgaen,
 Al c'est gherovet vanden live.
 Ende al waric sterker dan si vive,
 Sone mochtic mi niet beraden,
 560 Ic ne moet sieden ende braden,
 (Die duvel hevet mi so ghebonden)
 Int bloet dat comt uut deser wonden:
 Het dinct mi heter dan een vier.”
 Aldus lach Walewein onder dat dier
 565 In den pit, onder tserpents bloet,
 Dat hem ten scoudren over woet.
 Dus dede hem tserpent groten pant.
 Deer Walewein trac uut metter hant
 Die misericorde metter vaert,

- 570 Ende hieu up tserpents staert,
 Tote hine altemale ontknochte,
 Ende hem selven uter pine brochte,
 Die hem tserpent hadde ghedaen.
 Maer Goddanc, hi es ontgaen,
- 575 Ende hi dankets blidelike
 Gode van hoghen rike.
 Doe was hi blide doe hi dat sach,
 Dat tserpent also doot lach,
 Dat hem die anxene hadde ghedaen,
- 580 Ende hi hem aldus es ontgaen.
 Hi seide: »Ic ne wille niet sorghen
 Dattu heden ofte morghen
 Enen andren suls doen verdriet;
 Ic hope dat ne ghevalt di niet:
- 585 Ic sal di eer die voet of slaen.»
 Hi haeste, ende als hijt hadde ghedaen
 Sprac hi: »Ic hope an onsen here,
 Dune dwinghes mensece nemmermere
 Alstu hier vormaels heves ghedaen.
- 590 Het ne mochte niet vor di ghestaen
 Mijn goede halsberch vander aventuren,
 Hine mochte niet vor di gheduren,
 Dune hebstene ghescort, ende ondeckt
 Al mijn lijf ende dorpect;
- 595 Ende duer die scoren hebbic vonden
 In minen live diepe wonden
 Alomme [ende] omme in mine side.»
 Walewein was drouve ende blide;
 Dat hi tserpent hadde doot
- 600 Dies so haddi bliscap groot

- Banderside so haddi toren
Dat hi sijn swaerd adde verloren.
Sijns scilts moeste hi ooc derven
Al soudi daer omme sterven :
- 605 Het lach onder tserpent tebroken ;
Maer dies es hi wel ghewroken.
Sijn scacht was ooc midts ontwee ,
Die ne wert hem nemmermee.
Gringolet es hem ontgaen ,
- 610 Dies moeste hi daer allene staen
In avonturen van sinen live.
Hi adde wonden driewerf vive ,
Die hem tserpent adde gegheven :
Dus leeddi een onsochte leven.
- 615 Nochtan ne michte Walewein niet *Wette*
Up die pine ende up tferdriet
Dat hem tserpent adde ghedaen ,
Addi gheweten waerwaert gaen
Dat hi niemare hadde moghen horen
- 620 Vanden scake achter of voren.
Dus doolde hi den berch al dure
Omme te soekene avonture ,
Die hire ghenouch vinden sal.
Daer ghesciede hem dit gheval ,
- 625 Dat hi vant sijn goede swaert ,
Dat hi lief hadde ende waert.
Doe hief hijt up ende was blide ,
Ende staect sciere an sine side
In sinen scoe , dien hi noch hevet.
- 630 Walewein sucht ende bevet ,
So sere smerten hem die wonden :

- Ende hi gheraecte ten selven stonden
 Daer die berch was ondaen.
 Doe ghinc hi vor die score staen
 635 Ende vernam daer een scoon lant;
 Ende Gringolet quam tehant
 Tote sinen here, alstene sach,
 Ghelopen aldat ghelopen mach,
 Die vanden slaghen was mesmaect,
 640 Alsone tserpent adde gheraect
 Metten claeuwen in menigher stede.
 Nu hoort wat Walewein dede:
 Hi sat ende tinte sine wonden,
 Die hire menighe hevet vonden
 645 Over sijn lijf, doe hise sochte.
 Men seghet dat men niet ne mochte
 Waleweine van ghenentalve
 Vinden, hine hadde werc ende salve.
 Nu eist comen dat hire te doene hevet
 650 Also sere als yemen die levet;
 Maer water was hem daer wel diere.
 Metten bloede moest sciere
 Sine wonden wieken ende binden,
 Alle die hire conste vinden.
 655 Als hijt dus al hadde ghedaen
 So es hi weder upghestaen
 Ende quam ghegaen te sinen paerde.
 Doe sach hi neder na die aerde:
 Doe dochte hem dat hi stont so hoghe,
 660 Men hadde niet met enen boghe
 Vander aerde connen gheslaen

Tote daer Walewein was ghestaen.

Hoe sal hi neder comen up daerde

Met Gringolette sinen paerde?

665 Want die berch es also ghemaect,

Al waerre een kerstijn up gheraect,

Hine mochte nieuwer neder gliden,

Hine viele int water in allen siden.

Om dien berch liep ene riviere:

670 Soe was groot, wijt ende liep sciere.

Die berch waser uut ghewrocht,

Uter rivieren, heift hem ghedocht,

Met groten stenen ende met starken,

Recht ghelijc ere karken;

675 Ende in den berch ghinc ene score,

Daer tserpent voer dicken dore,

Ende hadder sijn nest in ghemaect,

Ende wilde niet dat men hem ghenaect;

Men mochter qualike in ghewinnen.

680 Het verghinc Waleweine tonminnen

Dat hi was comen in den berch.

Hets wonder hine hadde groot erch

Ontfaen: tserpent was so fel;

Maer sine sake verghinc hem wel.

685 Also laghen sine avonturen,

Bedi mochtijcs te bet gheduren.

Hi seide: »Ic bem der anxene ontgaen,

Die mi tserpent hevet ghedaen,

Nochtan staet mi hier te sine

690 In vrese ende in groter pine

Van minen live, in springhe sciere

Van desen berghe in die riviere.

- Beter es camp danne hals ontwee.
 Blevic hier binnen emmerme,
 695 Ic ne wiste wat eten no drinken.”
 Aldus began hi hem bedinken:
 Nu moeti avonturen sijn leven.
 Hi seide: »Sterve ic, ic come ghedreven
 Weder daer men mi sal kinnen. —
 700 Hier mochtic lettel prijs ghewinnen;
 Storvic hier,” sprac doe die here,
 »Menne gheyreeste nemmermere
 Waer dat ic becomen ware.”
 Dus stont hi in groten vare
 705 Bi Gringolette sinen wrene,
 Ende gordene ende sat daer up allene.
 Hi seindem achter ende voren,
 Ende Gringolet hevet vercoren
 Die riviere, ende spranc daer neder.
 710 Boven ne keerden si nemmeer weder.
 Dies sijt seker ende wijs,
 Haddi gheweset van Parijs
 Here, hi adt wel gherne ghegheven,
 Ende hi te Carlicen ware bleven.
 715 Hi hilt hem vaste up sijn paert,
 Dat menigher marc was waert,
 So waer so hijs hadde te doene.
 Het was een deel nader noene
 Als hi dus voer in die riviere,
 720 Ende Gringolet ghinc swemmen sciere.

Nu es der Walewein gheraect,
 Die van den bloede was mesmaect,

- Daer hi mach spoelen sine lede ,
Die wel sere te menigher stede
725 Waren van wonden ende van bloede.
Ende Gringolet dat wert so moede
Van swemmene , dat nemmeer ne mochte ;
Doch swamt dat het lant gherochte
Metten voeten , ende stont al stille ,
730 Om dat hem rusten wille ,
In gone riviere up een eylant.
Het quam hem wel dat hijt vant ;
Hen hadde el niet dan thovet boven.
Walewein mochts hem wel beloven
735 Dat hi sijn goede ors adde bescreden :
Ic hope het salne wel bevreden.
Het swam vort an tander lant.
Doe beette Walewein te hant
In enen mersc , die scone was ,
740 Ende ghinc sitten int groene gras ,
Die vanden live was mesmaect.
Hi was in felre stede gheraect ,
Daer men hem deelde evel spel :
Dat sceen an Gringolette wel ,
745 Die lach als of hi ware doot ;
Dies was Waleweins rouwe groot.
Hi trac dat gras uter aerde
Ende ghinc tote sinen paerde :
Hi begonst torken ende wriven ,
750 Proeven oft hem mochte bliven.
Doe spranct up : dies was hi blide ,
Walewein , ende stont bi sire side.
Al haddem yemen willen deren

- Hine adde hem ~~ni~~waer mede verweren ;
 755 Hine hevet no weder scilt no spere ,
 Daer hi hem mede mochte ter were
 Setten of hijs hadde te doene.
 Al was hi bloot , hi was coene.
 Sijn halsberch adde menighe scure ,
 760 Men sach sijn scone lijf aldure ,
 Dat hem tserpent hevet ghedaen.
 Nu moet hi dus allene staen
 Bi Gringolette sinen wrene.
 Echt gordine ende sat up allene.
 765 Die tonghemake was wel sere ,
 Dat was Walewein die here ,
 Want hi ghenen wech ne sach
 Daer hi den scake volghen mach.
- Doe reet hi vaste al over dwers ,
 770 Walewein , dien sconen merse
 Onthier ende hi vernam
 Dat hi tenen weghe quam :
 Dien hilt hi so hi best mochte.
 Doe sach hi , also hem dochte ,
 775 Ene borch of soe ware van goude.
 Doe peinsde Walewein dat hi soude
 Daer in herberghen of hi mochte.
 Aldus sette hi sijn ghedochte.
 Doe reet hi darewaert herde saen.
 780 Doe docht soe hem in een water staen
 Ende up enen standaert ghewrocht van ondre.
 Daer woonde die coninc van den Wondre.
 Wetti waer omme hi Wonder hiet ?

Ic saelt u segghen , ic ne laets niet:

- 785 Hi versciiep hem tallen dieren
 Die sijn upt lant of in rivieren:
 Banderside sciiep hi hem wedere
 Tallen voghelen , die met vederen
 Moghen vliegghen in enich lant.
- 790 Ic wane wel dat men noit ne vant
 Scoonre borch dan hi hevet ene,
 Hen ware van kalke ende van stene,
 Nochtan mocht soe niet soonre wesen.
 Soe was ghescreven , diet conste lesen ,
- 795 Met goude buten ende binnen:
 § Men mach die borch niet ghewinnen.
 Twater datter omme gheet
 Het es ere alver mile breet.
 Men mach die borch niet ghenaken,
- 800 Die die coninc hevet doen maken,
 Hen si namelike van voren.*
 Die strate hevet Walewein vercoren
 Diene toter porten brochte.
 Menichsins was sijn ghedochte :
- 805 Doe beette hi vor die borch sciere.
 Daer sach hi wonder menighertiere,
 Alomme van herde menigher sake ,
 Die die coninc adde doen maken.
 Sijn paert liet hi beneden staen ,
- 810 Ende hi quam in die borch ghegaen.
 Daer vant hi den coninc Wondre
 Ende sinen sone Alydrisondre ,
 Ende tsaecspel tusschen hem beden staen ,
 Dat hem die pine al hadde ghedaen ;

- 815 Daer up so speilden si ten scake.
 Doe was Walewein bet te ghemake
 Danne hi was in langhen stonden,
 Omme dat hi tsaecspel adde vonden
 Dat hi langhe adde ghesocht,
- 820 Ende [hem] in menigher pine brocht.
 Doe neech hi ende groette den coninc
 Ende sinen sone, den jonghelinc.
 Si groettene weder in waren saken
 Ende stonden up vanden scake,
- 825 Enae onthaelden Waleweyne den here,
 Ende leeddene inwaert biden ghere,
 Die ghemaecs wel hadde te doene;
 Hi adde van sanderdaghes noene
 Gheweset in herde groter pine,
- 830 Dats sinen wapinen wel anschine,
 Die so ghescuert sijn ende ghetrect.
 Hi scaemde hem dat menne sach ondeckt,
 Sijn sone leddene harentare:
 Die coninc Wonder werts gheware
- 835 Ende riep twe cnapen dat si quamen
 Ende den here Waleweyne namen
 Ende leedden in ere kemenade.
 Een ander cnape was dies beraden
 Ende quam te Gringolette ghegaen,
- 840 Daerne Waleweyn liet staen,
 Beneden der brugghe als hi upquam.
 Men seghet ons dattie cnape nam
 Gringolette, die wel sciere
 Was comen mesmaect uter riviere,
- 845 Ende leeddene up een sconen stal.

Daer dedi hem tghemac al
 Dat men mochte doen enen paerde :
 Ic wane dat Walewein also begaerde.
 Hi torctene vaste ende wreef,
 850 Dat hem een twint niet ne bleef
 Over hem dat hem messat.
 Het hads te doene: het was so mat.
 Doe dedi hem of sijn ghereide
 Ende decket weder sonder beide.
 855 Doe liep die cnape ende haelde coren
 Ende stortets hem ghenouch te voren.
 Doe quam hi weder up ghegaen.

Dander twee cnapen waren ghestaen
 Bi Waleweine inder kemenade ,
 860 Ende daden hem grote ghenade.
 Deen haelde water wel ghereet,
 Te pointe cout, te pointe heet,
 Ende goot in ene cupe saen.
 Dander cnape was ghestaen
 865 Bi hem ende ontwapenden gherede.
 Doe dwoughen si sine scone lede,
 Die waren mesmaect van diepen wonden,
 Dier si menighe over hem vonden.
 Als sijt aldus hadden ghedaen
 870 Doe leiden sine up een bedde saen,
 Dat rikelijc was ende diere,
 Ende vulmaect in alre maniere:
 Van finen goude die pilare,
 Entie sponden van yvare,
 875 Wel duersneden ende duerhouwen.

- Men mochter wonder groot in scouwen :
 Die maerken conste , hi mochter in sien
 Twonder dat in de warelt soude gheschien
 Van den beghinsele tote dat soe enden
 880 Sal , daer mochtijt ondervenden.
 Vier ingle stonden daer goudijn.
 Die niet verbetert ne mochten sijn ,
 Die scone songhen ende clare.
 Der Walewein hi wert gheware
 885 Dattie sanc dien si gaven ute
 Was ghemaect met enen condute ,
 Dattie coninc vanden Wondre
 Dede maken in de borch van ondre ;
 Ende elc hevet in sine hant
 890 Enen saphier ende enen jochant : *hincijne*
 In dander hant enen carbonkel ,
 Die maket licht daert was donker ,
 Dat te minnachte was also clare
 Als oft noenen daghes ware
 895 Binnen der burch vanden stene ;
 Daer wasser menich groot ende clene
 Omtrent dat bedde daer mense sach.
 Nu hoort wat crachte ant bedde lach :
 Ware een man up tbedde gheleghen ,
 900 Al wari dorhouwen ende duerslegghen ,
 Of haddi over hem enighe wonde ,
 Moeste hire up ligghen ene stonde
 Tote hi met slape ware bevaen ,
 Als hi weder up wilde staen
 905 So wari gans ende ghesont
 Als hi noit was in enigher stont.

Daer omme dedene die coninc Wonder
 Daer up ligghen ende decken onder
 Die coverture , daer hi ghenesen
 910 Van sinen wonden soude wesen.

Dus bleef hi met slape bevaen.
 Die inge lieten haer singhen staen ,
 Die te voren songhen clare.
 Doe wert die coninc wel gheware
 915 Dat Walewein lach ende sliep.
 Enen cnape dat hi riep,
 Ende hi hiet hem, of hi mochte ,
 Dat hi Waleweins wapine brochte.
 Men ghincse scuren ende maken clare.

920 So waer dat men wart gheware
 Datter ene maelge ghebrac ,
 Ic wane mer ene nieuwe in stac :
 Dus ghinc men scuren ende ghereiden
 Sine wapine sonder beiden.

925 Hier of ne wiste Walewein niet ,
 Die lach up tbedde , daer menne liet
 Up slapen , dat diere was ende goet
 So wel hem, diere up slapen moet.
 Ende als sine wapine waren ghereit

930 Doe leidemer bi datter toe steit ,
 Bede scilt ende daer toe spere ,
 Daer hi hem mede soude ter were
 Setten, of hijs hadde te doene ;
 Ende ene coverture groene ,

935 Met siden k^larde wel ghewrocht.
 Die coninc Wonder was wel bedocht

- Van harde menigheranden saken,
 Ende sprac tote sinen cnapen:
 »Sect ons, es die spise ghereet?»
- 940 — »Neen soe, here, Godweet.»
 — »So spoet daer mede; hets wel ghedaen,
 Hets tijt dat wi eten gaen.
 Hier sijn sulke die gherne aten,
 Danne hevet mi ghene ommate,
- 945 Al waert niemen danne mijn gast;
 Ic wane wel dat hi noch vast,
 Also helpe mi God, van desen daghe.»
 Doe leidemen taflen uptie scraghe:
 Daer boven spreedde men die dwale.
- 950 Walewein ontspranc metter tale
 Uut sinen slape gans ende ghesont
 Als hi noit was tenigher stont:
 Daer omme dedene die coninc slapen,
 Dat hi van allen onghemaken
- 955 Eer avont soude sijn ghenesen.
 — »Helpt God!» sprac Walewein mettesen,
 »Waer waert bem ic nu gheraect?
 Ligghic hier al moedernaect?
 Ic ne hebbe cousen no scoen,
- 960 No cleder die ic ane mach doen,
 Dies bem ic tonghemake sere,»
 Sprac deer Walewein, die here.
 Dus verhorde die coninc claghen
 Waleweine, ende dedem draghen
- 965 Een paer cleder van witter siden.
 Men brocht[se]: dies was hi blide
 Als hise hadde in sine hant.

- Ic wane wel dat men noit ne vant
 Cleder die waren also diere.
- 970 Dat wonder was so menighertiere,
 Dat andie cledre stont ghewrocht,
 Men hadse om duserent pont niet ghecocht.
 Hen es gheen clerc in al Parijs
 So wel gheleert no so wijs,
- 975 Diet adde ghelesen oft gheraect
 Dat andie cleder was ghemaect.
 Hi deedse an ende waser blide.
 Die coninc adde ten selven tiden
 Doen maken een surcoot:
- 980 Het was scarlakijn root
 Met ermenien uut ghewrocht.
 Dit hevet men Waleweyne brocht;
 Ende nieuwe cousen ende nieuwe scoen,
 Die die rudder an sal doen.
- 985 Hie cleedde hem ende es upghestaen.
 Doe brochtemen Waleweyne saen
 Een beckijn van roden goude,
 Daer men hem mede dienen soude,
 Ende een hantvat dies ghelike,
- 990 (Diet dede maken hi was rike).
 Men gaf hem water ende hi ghinc dwaen.
 Doe brochtemen hem die dwale saen,
 Daer hi sine hande mede droghen soude.
 Hi hadde al dat hi hebben woude.
- 995 Bin desen quam die coninc Wonder
 Ende sijn sone Alidrisonder
 Met ses rudders uut vercoren,

- Scone , rike ende wel gheboren ,
 Toten here Waleweine ghegaen ,
 1000 Ende seide : » Sidi upghestaen ,
 Here , ende hoe sidi te ghemake ? »
 — » Mine deert ne ghene sake ;
 Ic bem ghenesen in corter tijt . »
 — » Dies si God ghebenedijt , »
 1005 Sprac die coninc » ende sijn kint . »
 Doe namen si den jonghelinc
 Met groter joyen , met groten spele ,
 (Daer waren hogher liede vele)
 Ende quamer mede voort ghegaen ,
 1010 Daer alle gone taflen staen ,
 Som van yvore ende som van stene ,
 Ende som waren si van elpsbene .
 Sconincs tafle was van goude ,
 Daer Walewein up eten soude .
 1015 In enen setel settemenne allene ,
 Daer chierheit ende diere stene
 An stonden , daer cracht an lach .
 Hen mochte blexeme no donreslach ,
 No ne gheerande sake
 1020 Ne mochte den gonen ghenaken
 Die inden setel was gheseten .
 Dus began deer Walewein eten
 Ende die heren altemale
 Boven ende beneden in die sale .
 1025 Ten elpsbene saten die graven
 Ende hertoghen van groter haven ,
 Ende ten yvore hoghe liede ,
 Rudders : maer hare maisniede

Maximaal gevuld
 1

- Saten beneden ten marberine.
 1030 Men scincte van den coelen wine
 Ten taflen boven ende beneden.
 Al hadde der Walewein ghebeden
 Omme goede herberghe een jaer,
 Ic wane hi hevetse vonden daer.
- 1035 Hi sat neven sconinx side,
 Die sire comst was harde blide.
 Vor hem stonden die stope van goude,
 Daer men den wijn uut scinken soude,
 Ende nappe die waren menighertiere.
- 1040 Gone gherechte waren diere,
 Daer men den heren diende mede.
 Die coninc was blide ende sede
 Toten here Waleweine: »Here,
 Sijt te ghemake, ic bids u sere,
 1045 Met al sulken als hier es.”
 Deer Walewein, des sijt ghewes,
 Was wel beraden, ende hi louch
 Ende seide: »Hier es, here, ghenouch,
 Mine ghebreket ghene sake:
 1050 Ic bem herde wel te ghemake.”

Dus saten si metteser tale:
 Walewein sach binnen der sale
 Tortijtsen staen up candelare,
 Die alle gader goudijn waren,
 1055 Diet maecten binnen der borch clare
 Alst oft noenen daghes ware,
 Die wel groot was ende wel wide.
 Walewein sach an elke side:

- Hi mochte daer menighen rudder scouwen,
 1060 Maer hine sacher vrouwe no joncfrouwe:
 Dat dochte hem ene vremde sake.
 Dus saten die heren met ghemake
 Ende aten ende waren metten bliden.
 Die coninc sprac ten selven tiden:
 1065 » Rudder, waert u wel bequame,
 So wistic gherne uwe name.”
 Walewein andwerde mettien:
 » Here, also moete mi goet ghescien!
 Ic sect u utermaten gherne,
 1070 Dies ne staet mi niet tonberne:
 Walewein es mine name.
 Eist u wille ende wel bequame,
 (Ic bem u gast ende ghi mijn waert)
 So sect mi duwe, of ghijs begaert,
 1075 Ende waer dat ic gheraect bem.”
 Die coninc andworde hem:
 » Heer Walewein, ghi sijt gheraect int wonder
 Van allen sinne, boven ende onder:
 Selve es Wonder mine name.”
 1080 Der Walewein seide: » Sonder blame
 Moghedi met rechte heten Wonder!
 Hier eis so vele, boven ende onder,
 Ende in allen siden ghemaect,
 Ic weet wel ic ^{ne} was noit gheraect
 1085 In stede daer ic so vele vant,
 (Ende hebbe gheweist in menich lant)
 Als ics nu hier hebbe ghesien.
 Maer also moete mi goet ghescien!
 Dit wonder gaet alles te boven,

- 1090 Coninc rike ende van love,
 Dat ic hier so menighen rudder scouwe
 Ende ic ne sie hier vrouwe no joncfrouwe.
 Ne hort hier ghene coninghinne? ”
 — » Jact, Walewein, wel soete minne,
- 1095 Die ghi wel varinghe sult sien.”
 Die coninc hi ondede mettien
 Ene veinstre, daer Walewein dure
 Sach sitten banderside den mure
 In ene sale scone joncfrouwen,
- 1100 Die hire vele mochte scouwen.
 Allene sat die coninghinne
 Met enen wel ghestaden sinne,
 Ende hevet ghedweghen, ende es gheseten
 Tere taflen ende soude eten,
- 1105 Die rike was ende diere,
 Met herde menigher cameriere,
 Die alle waren tharen ghelove.
 Deer Walewein seide: » In ghenen hove
 Ne quam ic noit in gheen lant,
- 1110 Daer ic dus groot wonder vant
 Als ic nu hier hebbe ghesien;
 Maer also moete mi goet gheschien!
 Nochtan hevet mi dit wonder mere, ”
 Sprac Walewein, » here coninc, here,
- 1115 Bi wat manieren ende bi wat saken,
 Dies moeti mi vroet maken,
 Twi ghi woont aldus versceden.”
 Dus spracsi onder hem beden.

Die coninc andworde mettien:

- 1120 Her Walewein, ghi moocht hier sien
 Wonder van herde menigher sake,
 Die ic hebbe hier doen maken.
 Die coninghinne was noit in dien,
 Dat soet noyt wilde comen sien
- 1125 Hoet ghemaect ware ende ghewrocht,
 Maer altoos es soe in dien bedocht,
 Dat soe wille wonen in die sale.”
 Mettesen dedemen up die dwale;
 Daer was gheten int ghevouch.
- 1130 Men gaf water ende men dwouch
 Die hande scone vanden spisen.
 Men diende daer wel in allen wisen:
 Na den etene gaf men wijn,
 Alst doet daer hoghe liede sijn.
- 1135 Men scincte ende men dede omme gaen:
 Die heren dronken. Men dede staen
 Die stope ende nappe an ene side.
 Si waren allegader blide
 Die daer waren binder sale.
- 1140 Wat holpe dat ic langhe tale
 Maecte? Doe sprac Alydrisonder:
 »Heer Walewein, mi hevet wonder
 Wat saken dat ghi hebt vernomen
 Dat ghi int Wonder dus sijt comen.
- 1145 Comdi om riden of om josteren,
 Of comdi souken avontueren,
 Of begherdi goet ofte quaet?
 Ghi vint wel die u weder staet
 Eer ghi van henen moghet keren.
- 1150 Of wildi bliven mettesen heren,

Mijn here es uwes herde blide,
 Ende set jou neven sire side,
 Al wildire bliven ewelike."

- Walewein sprac: » God die rike,
 1155 Moete jou lonen dit scone ghebot!
 Maer neen ic niet, also helpe mi God!
 Dat verstaet wel in uwen sin,
 Dat ic int wandelen comen bin,
 Dat hevet mi tsaecspel al ghedaen,
 1160 Dat ic heden sach vor u staen.

- Daer wi saten tArturs hove,
 Eens coninx van groten love,
 Met groter joyen, met groten spele,
 Saten daer sire rudders vele
 1165 Na dat eten, ende adden ghedweghen
 Also hoghe liede pleghen;
 Daer hebsi wonder groot vernomen:
 Tsaec ten veinstre in comen,
 Ende breedde hem neder uptie aerde.
 1170 Hi mochte spelen dies begaerde.
 Dus laghet daer up die wile doe,
 Daer ne ghinc niemen of no toe
 Van al gonen hoghen lieden.
 Here coninc, ic wilt jou bedieden,
 1175 Wi sagent alle die daer waren:
 Mettien hieft up ende es ghevaren
 Weder dane het quam te voren.
 Dies adde die coninc Artur toren,
 Ende sprac: » Bi mire conincs crone,
 1180 Dit scaecspel dinct mi so scone,

- Maerct ghi heren ende siet ,
 Hen quam hier sonder sake niet.
 Die up wille sitten sonder sparen
 Dit scaecspel halen ende achter varen
 1185 Ende leverent mi in mine hant ,
 Ic sal hem gheven al mijn lant ;
 Ende mine crone na minen live
 Die willic dat sijn eghijn blive.”
 Van alden heren diere waren
- 1190 Sone durster noyt een varen :
 Si saten alle ende sweghen stille.
 Die coninc seide: »So wie so wille
 Goet rudder in mijn hof betalen ,
 Hi sal mi dat scaecspel halen ,
 1195 Of wine ghecrighen nemmermere
 Van desen daghe vortwert ere ,
 Laten wijt ons aldus ontfaeren.”
 Noch sweghen si alle diere waren ,
 Daer ne andworde niemen van enen worde.
- 1200 Ic scaemde mi als ic dat horde ,
 Dat daer niemen was so ghedaen
 Die dat ghelof durste ane gaen
 Van minen here den coninc ;
 Ende ic tert voort met deser dinc
- 1205 Ende seide: »Here coninc Artur, here ,
 Die tale die ghi heden ere
 Seit, die hebbic wel verstaen.
 Die jou ghelof wilde anegaen
 Soudi hem houden alte voren
- 1210 Den eet dien ghi hebt ghesworen ?”

Die coninc andworde mettien:

» Ja ic, so moete mi goet gheschien!

Dies ne wendic heden ^m mijn wort.”

Here, als ic dat hadde ghehort

1215 Dedic mine wapine reiden

Ende wapende mi al sonder beide

Ende seide: vondict in enich lant,

Ic soudt hem leveren metter hant,

Also helpe mi God die mi gheboot,

1220 Of ic bleve daer omme doot.

Siet here, dus hebbict vernomen

Ende bem na tscaec int Wonder comen,

Ende wanet hier hebben ghevaen;

Ne ware mi dinke hets mi ontgaen

1225 Ende es mi worden onghereet.”

Die coninc hi seide: » Godweet,

Here Walewein, addijt ghevaen,

So waerdi groter pine ontgaen,

Die jou nu te doghene steet.

1230 Maer mijn scaec es u onghereet

Hen si dat ghi dort anevaen

Tghelof dat ic jou doe verstaen.

Ic sal delen ende ghi kiezen:

Ghi moocht dat kiesen ic sal verliesen.

1235 Hebdi ten sake groten ghere

So moet ghijt winnen metten spere

Up mi, ende met uwen scilde.”

Doe sprac Walewein die milde:

» So waric danne van dommen rade,

1240 Soudic jou lonen goet met quade,

Entie ere die ghi mi hebt ghedaen;

- Neen ic, here, al sonder waen.
 Stakic jou of gherochte,
 Als het wel ghevallen mochte,
 1245 Ende ghi mi weder, coninc here,
 Dies ne ghecreghic nemmer ere;
 Ic words gheworpen buten love
 Waer dat ic quam in elken hove:
 Men soude segghen: »Siet waer vaert
 1250 Die tasserde sinen waert
 Als hi hem goet adde ghedaen.”
 Mi ware liever waric ghevaen
 In enen kerker viertich daghe,
 Daer ic no sonne no mane ne saghe,
 1255 Danne mi die lachter hier ghesciede.”
 Doe seiden alle die hoghe liede:
 »Ghi sect wel als een goet man.”
 Die coninc seide: »Suldi mi dan,
 Here Walewein, doen ene bede,
 1260 Ende winnen tscaec up hovescede?
 Dan saelt staen tuwen ghebode.”

- Heer Walewein seide: »Bi Gode!
 Ic sal doen dat ghi begaert.”
 — »Heer Walewein, so moeti tswaert
 1265 Varen soeken metten tween ringhen.
 Wildi dat halen ende mi bringhen,
 So ghevic jou tscaec sekerlike.
 Het hevet een coninc, hi es rike,
 Ende heet die coninc Amoraen.
 1270 Sijn casteel es so ghestaen,
 Men machene nemmerme ghewinnen.

Dat goede swaert dat esser binnen,
 Dat hevet hi binnen sire hoede.
 Heer Walewein, nu willic bevroeden

1275 Wat crachten andat swaert leghet,

Eist also als men ons seghet:

Hem ne mach gheen man comen te vorren

Es hi daer toe niet vercoren;

Ende trect hi ute dat goede swaert,

1280 Het slatene ontwe in de middewaert.

Daer ne dar niemen omme vraghen

Dat daer yemen sal draghen,

Hine si van duechden uut vercoren

Van allen den gonen die sijn gheboren,

1285 Ende van rudderscepe mede.

Heer Walewein, moghedu dese bede

Doen, ende halen mi tgoede swaert,

So ghevic jou mijn scaec ter vaert

Uwen wille mede te doene."

1290 Walewein sprac, die rudder coene:

» Here, mi ghebreict ene sake,

Dies bem ic sere tonghemake.

Waert, dat icse ghecrighen mochte,

Sone levet hi niet, diet mi ontcochte,

1295 No om selver, no om goud,

In leveret jou in jou ghewoud,

Mede te doene al u ghebod."

Die coninc seide: » Also helpe mi God!

Heer Walewein, sect mi wat dat es.

1300 Des sijt seker ende ghewes,

Ic saels jou helpen na mire macht."

- Hi seide: » Ic ne hebbe scilt no scacht:
 Mijn halsberch hevet menighe score:
 Die mi gherochte, hi stakemi dore.
 1305 Dies bem ic in groter sorghe.”
 Die coninc seide: » Beit tote morghen,
 Jouwe wapene die sijn al ghereet,
 Alsoot ten rudderscepe steet.”
 Hier mede lieten si die tale.
 1310 Doe ghinc men slapen in die sale.
 Die bedden waren wel ghemaect.
 Die here Walewein hi es gheraect
 Tenen bedde goet ende diere;
 Daerup ghinc hi slapen sciere
 1315 Dien nacht duere tote dat daghede.
 Doe cleedde hem Walewein ende vraghede
 Of yemen sine wapine weet?
 Twe cnapen brochtse hem ghereet
 Ende wapenden wel in corten tiden.
 1320 Walewein was metten bliden
 Als hi sinen halsberch sach so clare.
 Doe vraghedi waer die coninc ware?
 Binnen desen es hi up ghestaen,
 Ende quam te Waleweyne ghegaen,
 1325 Ende groeten herde hovescelike.
 Walewein seide: » God die rike
 Gheve jou bliscap ende grote ere!
 Blivet te Gode tote ic kere!
 Ic sal jou halen tgoede swaert,
 1330 Eist dat God mijn leven spaert
 Eer ic wederkere int Wonder.”
 Bin desen quam Alydrisonder:

v. 30

Hi bevalne Gode haestelike.

Walewein rume die borch rike

1335 Ende quam ter brugghen of ghegaen.

Daer vant hi enen cnapen staen ,

Die hem Gringolette hilt

Ende sinen scacht ende sinen scilt.

Dus sat hi up in sijn ghereide ,

1340 Ende hi voer wech alsonder beide ,

Walewein , henen sire vaerde

In davonture van den swaerde ,

Ter poorten uut , al dat hi mach ,

Die strate die hi vor hem sach ,

1345 Tote dat hi ten ende es comen.

Mettien heift Walewein vernomen

Een foreest vor hem , een wout ,

Daer voghele in singhen menichfout.

Het was nuchtens omtrent prime :

1350 Die sonne verbaerde ende ghinc scinen.

Als hi binden woude es comen ,

Eer hiet lanc heifti vernomen

Ene creature so sere carmen ,

Dies mochte onsen here ontfarmen.

1355 Hi hoorde roepen : » O wi ! o wach !

Nu ne weet ic wat ic doen mach ,

Mi verniewet mijn oude seer

Vortwaert ylanc so meer ,

Dat ic langhe hebbe ghedraghen ! ”

1360 Dus verhorde Walewein claghen.

Hi slouch met sporen ende reet ter vaert

Daer die creature mesbaert ,

- Te siene of hi helpen mach.
 Doe dochte hem dat hi comen sach
- 1365 Enen cnape van sconen leden
 Up een arm paert ghereden:
 Het was magher ende manc
 Sijn haer loke ende lanc,
 Neder hinghen hem die oren ,
- 1370 Het houtte bachten ende voren ,
 Sine oghen liepen hem uten hovede.
 Hine levet niet, dies ghelovede
 Hoe dat paert was ghedaen.
 Het hadde tere armer crebbe ghestaen ,
- 1375 Daer hem coren dicke ghebrac.
 Het hadde menich onghemac ;
 Men namer toe wel cranke ware ,
 Men liet lopen harentare ,
 Nacht ende dach , waest heet of cout ,
- 1380 Winter ende somer in gont wout ;
 Ende hadde ghedaen wel menich jaer ,
 Dat mochtemen marken an sijn haer ,
 Dat hem also verwerret lach :
 Dies was leden wel menighen dach
- 1385 Dat gheconreit was of ghewreven.
 Den parde ne was een twint niet bleven
 Dan die huut , daer men dore sach ;
 Want men sine been tellen mach
 Ende sine rebben an elke side.
- 1390 Diere up sat hi was onblide ,
 Hem was onsochte te moede ;
 Ende slouch vaste met ere roeden
 Tpaert , maer hen halp hem niet :

baatte

Te meer hi slaet, te min het diet.

- 1395 Hen mochte niet een voetstap gaen
 Hen moeste hem rusten ende stille staen,
 Of het ware ghevallen up daerde.
 Dit sach Walewein donvervaerde,
 Dien dat verdochte van den cnappe,
- 1400 Omme dat hi maercte diere sake
 Dat hi was van so sconen leden,
 Ende sulc een paert quam ghereden.
 Over die scoudere was hi breet,
 Want hem sijn leven wale steet:
- 1405 Die nuese haddi scone ende recht,
 Sijn vorhoofd breet ende slecht.
 Die oghen addi scone ende grawe,
 Brune ende slichte winbrawen,
 Sijn haer kersp ende blont,
- 1410 Den hals snewit ende ront:
 Sine lier bloeiden als ene rose,
 Sijn adem ne rooc niet ghebose:
 Die tande wit ende clene.
 Scoonre creature ne sach nieman ghene.
- 1415 Hi was omtrent die middel smal:
 In sinen kin stont een dal.
 Hi was vulmaect van allen leden
 Ende wel gheraect van allen seden:
 Hi mochte met ere van dien lande
- 1420 Grave wesen. Maer hi wranc sijn hande,
 So dat hem dat rode bloet
 Vore uut sinen naglen woet.
 Dit sach Walewein, dies verdochte.
 Hi groete den cnappe so hi eerst mochte,

1425 Ende omboot hem goeden dach
Met al dat God vulbringhen mach.

Die cnape seide: » God lone u, here!
Goet dach ne wert mi nemmermere;
Ic bem den goeden daghe ontgaen.»

1430 Walewein seide: » Doet mi verstaen
Uwen rouwe ende u verdriet.»

Die cnape seide: » Hen holpe jou niet
Dat ghi mi lettet: laet mi varen.
Here, dat u God moete bewaren!

1435 Al teldic jou al minen rouwe
Het ne holpe u niet, bi mire trouwe;
Bedi mi es mijn herte swaer.
Dies es wel leden twintich jaer
Dat ic verloos minen enen broeder:

1440 Gheen bet gheraecter no vroeder
So ne es int conincrike bleven
Sider dat hi verloos sijn leven,
No van duechden bet vulcomen.
Die gone diene mi hevet ghenomen

1445 Hi gaet daghelijcs vor minen oghen:
Hoe mach mijn herte dat ghedoghen!
Hine boots mi noit ghene bate,
Here, bi rechter caritate.
Nochtanne deert mi vele mere

1450 Ander sake, wel lieve here!
Waer hi mi siet of can ghenaken
Gaet hi sijn sceren met mi maken,
Eist in die kerke of daer buten.
Ic scuvene: hen can mi niet versluten,

- 1455 Hine hout altoos met mi sijn spot,
 Ghelije of ic ware cen sot;
 Want hem dinct in sinen sin,
 Dat ic niet beters waert ne bin
 Danne hi dus spiet omme minen scamp.
- 1460 Here, nu hebbic enen camp
 Jeghen hem beroupen vorden coninc.
 Siet hier, here, om dese dinc
 So bem ic tonghemake sere;
 Nochtan deert mi vele mere:
- 1465 Het es onse sede in dit lant,
 Dat ne mach gheen seriant
 Enen ridder roepen te campe,
 (Daer ment trecken wille te scampe)
 Hi moet rudder sijn ghedaen.
- 1470 Here, nu hebbict ghelaten staen
 Ende mijn goet ende mijn lant
 Minen here den coninc in sine hant;
 Ende wilde mi God goede avonture
 Gheven, ic soude ten coninc Arture
- 1475 Varen, ende bidden hem up ghenade,
 Wildi, dat hi mi rudder dade.
 Dies sijt seker ende ghewes,
 Here, men seit ons dat hi es
 Seghesalich, dien hi rudder doet.
- 1480 Nu hebbics u ghemaect vroet
 Waer omme dat ic ute bem comen;
 Maer ongheval hevet mi benomen.

Heden, alsoot wesen soude,
 Int begon van desen woude

- 1485 Waendic liden die passaedse:
 In die felle toolne, in die usaedse,
 Was mi ghenomen mijn goede swaert,
 Mijn halsberch ende ooc mijn paert.
 Dit arme paert was mi ghegheven.
- 1490 Dus ledic een onsochte leven
 Ende hebbe ghelaten al mijn lant
 Minen here den coninc in sine hant,
 Ende in sal keren te minen daghe
 Ten campe ende volghen mire claghe.
- 1495 Nu salmen segghen, sonder waen,
 Het hevet mi blootheit al ghedaen
 Dat ic bem bleven buten lande;
 Hier omme doghic grote scande.
 Nochtanne deert mi vele mere
- 1500 Ander saken, wel lieve here.
 Men sal mijn scone [wif] ontherven,
 Ende mine kinder moeten derven
 Mijns: ic vare in vremden lande.”
 Dies weende hi ende wranc sine hande,
- 1505 Ende seide: » Ic ne weet wat anegaen!”
 Walewein hevet dit wel verstaen,
 Ende seide: » Die di gave een ronside,
 Soudi moghen tuwen tide
 Keren van sconincs Arturs hove
- 1510 Tuwen campe, tuwen ghelove?”
 Die cnape andworde: » Godweit,
 Ja ic, maer hets mi onghereit.”
 Walewein seide: » Nemet hier tmijn,
 June mach altoos gheen beter sijn:
- 1515 Het sal jou wel sochte draghen;

- Het can wel telden ende draven
 Ende lopen enen hoghen walop.”
 Die cnape seide: »Ghi hout u scop
 Met mi, here; dat es mesdaen:
- 1520 Ghi soud wel node henen gaen
 Te voet ende gheven mi u paert.”
 Walewein die beette ter vaert
 Ende seide: »Neimt hier mijn ronside!”
 (Die cnape ontfinct ende was blide)
- 1525 »Maer ic ghevet jou in dien,
 Dat ghi sult haesten ende spien,
 Ende vant keren van Arturs hove
 Tuwen campe, tuwen ghelove,
 Ende behout jou goet ende jou lant,
- 1530 Ende vant ghederen jouwen viant,
 Ende penst emmer om die ere
 Van desen daghe voortwaertmere.
 Nu vaert ende keert so ghi eerst moghet,
 Ende peinst emmer om die doghet.”
- 1535 Do sat hi up seer Waleweins paert,
 Die cnape, ende reet wech ter vaert,
 Ende dancte hem utermaten sere
 Vanden goede ende vander ere,
 Die hem der Walewein hevet ghedaen;
- 1540 So dat hi wel hevet verstaen
 Dat die cnape was harde blide.
 Hi quam ghegaen ten selven tide
 Ten paerde dat daer die cnape liet,
 Ende ghinc daer up sitten ende siet
- 1545 Of hettene soude connen draghen;

- Het ne conste telden no draven.
 Hi beette neder ende liet daer staen,
 Ende moeste te voet henen ghaen
 Duer gont foreest ende duer den dan.
- 1550 Daer men grote doghet an
 Mochte merken ende grote ere,
 Dat was Walewein die here.
 Aldus quam hi ghegaen duer twout,
 Daer voghele songhen menichfout,
- 1555 Te voet, dies hi niet dicke ne plach.
 Doe doctem dat hi voor hem sach
 Enen casteel ende ene riviere:
 Het was die casteel dien hi sach sciere,
 Die de toolne ende de quade seden
- 1560 Hilt met overmoedicheden,
 Ende hadde ghedaen wel menighen dach.
 Teerst dattene die castelein versach
 Quam hi te Waleweine metter vaert.
 Hi hadde een overmoedich paert,
- 1565 Het was dapper ende snel,
 Dat gheleec Waleweyne wel.
 Dus quam hi te hem waert saen
 Ende seide: »Rudder, ghi sijt ghevaen,
 Want die seden in dit lant
- 1570 Sijn jou hier wel onbecant.
 Betaelt ons dat ghi sculdich sijt,
 Ende maect ons ghenen langhen strijt.”
 Walewein andwordem saen
 Ende seide: »Waer omme bem ic ghevaen?”
- 1575 — »Om dat uwe tolne wilt ontdragen.”
 Doe began deer Walewein vraghen:

» Wat tolmen bem ic sculdich dan? »

— » Den halsberch dien ghi hebt an ,

Ende uwen scilt ende jou swaert ;

1580 Ende waert dat ghi hier brocht een paert ,

Dat soudi mi mede gheven. »

Deer Walewein seide : » Hets achter bleven.

Ic gaeft den cnape , dien ghi heden

Met uwer toolne , met uwen seden ,

1585 Naemt sijn halsberch ende paert :

Hi vaerter mede te Cardole waert. »

— » Jane dedi wel , also helpe mi God ,

Of hi ane u enen sot

Vant , ende hi u daer over hilt !

1590 Haest u ende gheift mi uwen scilt

Ende uwen halsberch ende u swaert ;

Doet of ende ghevet mi ter vaert. »

Deer Walewein andworde saen :

» Wie sal hier de tolne ontfaen ? »

1595 Die gone seide : » Dats ic , » ghereet.

Deer Walewein andworde : » Godweet ,

Suldi van mi die toolne ontfaen ,

Ghi sult over uwe voete staen ;

Eer icse jou gave , up u paert ,

1600 Ghi voert mi liever hinder waert ;

Ghine sult eer staen bi mire side. »

Die gone beette in corter tide

Ende seide : » Ghi maect te groot dangier ;

Ic wane die duvel brochte jou hier. »

1605 Hi haeste hem ende ghinc mettien

Teu swaerde , ende Walewein hevet versien.

naemde hem

/ ✓

- Mettien trac hi dat sine saen.
 Hi seide: »Ghi sult nu ontfaen
 Jou toolne, eer ghi sult henen gaen,
 1610 Dat segghic jou, al sonder waen,
 Sidemeer dat ghijt begaert.”
 Aldus trecten si hare swaert.
 Harlijc hadde groten ghere;
 Ende Walewein sette hem te were
 1615 Jeghen den gonen dien hi daer sach,
 Om te proevene of hi mach
 Vellen die toolne ende die onside,
 Daer men den menighen pine dede.
 Maer sgoons overmoet was so groot,
 1620 Hem dochte wel dat sijn ghenoot
 Ne was levende in gheen lant.
 Doch verdrouch hi metter hant
 Tswaert ende slouch met groten nide
 Up Waleweine, ende hi was onblide
 1625 Dat hi so langhe vor hem stoet.
 Walewein decte hem ende was vroet,
 Metten scilde, so hi best mach.
 Hi ontfinc van hem menighen slach
 Die niet onvergouden sijn bleven.
 1630 Mettien heifti tswaert verheven
 Ende gheraectene weder metter hant,
 Ende cloofde hem helm ende nesebant,
 Ende sloecht hem in al toten tanden.
 Doe trac hijt uut met beden handen,
 1635 Ende hi seide: »Neimt ende ontfaent jou ghelt.”
 Die gone viel neder up gont velt
 Doot eer hi ter aerden quam.

- Hi lietene varen ende hi nam
 Dat goede paert, Walewein die coene,
 1640 Dat bi hem stont: hi hads te doene.
 Hi seide: » Lyaert, ghi moocht wel staen,
 Jou here heeft sinen loon ontfaen:
 Hi legghet hier ende swighet al stille,
 Ende hevet dat hijs hebben wille.
 1645 Hi seit hi sal minen halsberch borghen
 Ende mijn swaert al tote morghen,
 Of tote echt dat ic weder kere.”
 Doe sat up Walewein die here,
 Ende quam vorden casteel ghereden,
 1650 Die met herde fellen seden
 Hadde ghestaen menighen dach.
 Ende alsene die portier versach,
 Doe began hi die porte sluten
 Ende seide: » Entrouwen, ghi blijfter buten:
 1655 Inne late jou binnen comen niet.”
 Ende als Walewein dat versiet,
 Noopti met sporen ende tors liep wel,
 Want het was dapper ende snel,
 Ende quam ghelopen met groten ghere
 1660 Binnen der porten vortwaert sere,
 Eer hise wel conste ghesluten.
 Walewein seide: » Inne bem niet buten
 Bleven, dat mach u wesen leet,
 Portier, dat segghic jou, Godweet.”
 1665 Mettien beetti van den paerde
 Ende haeste hem ende vinc ten swaerde
 Ende slouch den portier thovet of.

- Doe wierp hijt vor hem int hof
 Ende nam hem die slotete saen.
- 1670 Ter poorten so es hi ghegaen
 Ende ghinc die duere vaste sluten,
 Dat daer niemene van buten
 Binnen den castele comen soude
 Vor dien dat hijt selve woude,
- 1675 No van binnen ooc ute gaen
 Vor dat hi al hadde ghedaen,
 Dat hi wilde ende begaert.
 Doe ghinc hi up ende drouch sijn swaert
 Al bloot ghetrect in die hant.
- 1680 Wat so hi daer binnen vant
 Binnen den castele ende in die sale,
 Dat moeste sterven altemale.
 Si vloen in cameran ende daer buten;
 Dat ne mochte hem niet besluten,
- 1685 Hine haletse ute ende slouchse doot.
 Daer ne bleef no clene no groot,
 Hine rovetse alle vanden live;
 Hine wille niet dattie tolne blive
 Staende, no die quade sede,
- 1690 Daer men den menighen pine dede.
- Als hijt aldus hadde ghedaen,
 Quam hi te sinen parde ghegaen,
 Ende ont[dede] die poorte ende ledet buten.
 Doe ghinc hi weder vaste sluten
- 1695 Den casteel so hi best mach:
 Alle die duere die hi daer sach,
 Daer die slotete toe behorden.

Walewein sat up mettien worden
 Ende wierp die slotele in die riviere.

1700 Mettesen reet hi danen sciere
 Ende liet den casteel besloten staen.
 Ic waenre niemen in sal gaen,
 Hine breke ontwe die mure.
 Dus voer hi souken avonture

1705 Over berch ende over dal,
 Die hi ghenouch vinden sal.

Die cnape daer ic eerst of seide,
 Hi quam ghevaren sonder beide
 Tote Cardole al sonder sparen.

1710 Die coninc entie met hem waren
 Stonden ten veinstren ende hebben vernomen
 Enen cnape up Gringolette comen:
 Dat hadde hem wonder als sijt saghen.
 Deen began den andren vraghen:

1715 » Waer es mijn here Walewein bleven?
 Dese hevet hem ghenomen tleven,
 Die hier comt, wanen wi best.”
 Daer was deer Keye, hi sprac lest,
 Hi seide: » Dat ghi sect dats niet;

1720 Die cnape dien ghi hier comen siet
 Hi es bode van den sake.
 Deer Walewein hi es wel te ghe[make],
 Ende hi hevet dat scaec ghevaen,
 Dat hebbic harde wel verstaen,

1725 Ende hi sent sinen cnape voren
 Te hove. Met rechte hebbics toren,
 Dat hi hem sulker dinc vermat.

- Here, over waer segghic jou dat,
 Walewein hevet ondervonden,
 1730 Dat weet ic wel te desen stonden,
 Sine beroemelijke tale.
 Ende ic seit hem te voren wale,
 Het soudem tonnere vergaen,
 Dat hi tghelof wilde bestaen,
 1735 Dat hier niemen nemen durste.”
 Die coninc seide: » Wildi ons vurste,
 Heer Keye, gheven van deser tale,
 So dadi uter matene wale;
 Wi hebber of ghehoort ghenouch.”
 1740 Keye was blide ende hi louch
 Ende seide: » Bi Gode, here coninc, here,
 Van Waleweyne moghedi ere
 Hebben: ghereet u, et es tijt,
 Ende onthaeltene sonder respijt
 1745 Met uwen mannen, met uwen maghen!”
 Noch sprac die coninc ende began vraghen;
 Hi seide: » Here Keye, waert u ghevouch,
 Van deser tale hebwi ghenouch.
 Bi Gode, van uwen quaden scerne
 1750 Stonde ons herde wel tonberne!
 Hebbic Walewein aldus verloren,
 Bi al dien dat noit wart gheboren,
 Ghi mochtets noch wel werden erre.”

Die cnape quam, hine was niet verre.

- 1755 Die rudders seiden: » Wilwine vaen
 Ende stappans sijn hovet ofslaen?
 Here, ghi moet die doot bespreken,

- Hoe wi Waleweine best moghen wreken.”
 Doe was daer mijn here Lanceloot,
 1760 Daer ne was niemen sijn ghenoot
 Van duechden, dat weet ic wale,
 Van alden heren indie sale,
 Hi seide: » Here Artur, coninc here,
 Duer Gode ende duer uwes selfs ere,
 1765 Onbeit tote die cnape es comen
 Ende ghi die waerheit hebt vernomen
 Wat hi wille ende hi begaert,
 Eer dat ghine doot swaert.
 Men hevet menichwaerf gheseit
 1770 Van seer Waleweins miltheit:
 Hi es hovesch, milde ende coene,
 Wat manne soos hevet te doene
 Bescut hi, siet hi dat hijs noot
 Hevet; sine doghet es groot.
 1775 Hi gaf hem tpaert, dat wanic best.”
 Hi dede so dat die coninc lest
 Ombeidde, ende alle die met hem waren.
 Die cnape quam int hof ghevaren
 Ende beette neder over sine voete.
 1780 Die coninc quam hem te ghemoete,
 Ende die cnape groete haestelike
 Arture den milden coninc rike
 Ende alle die met hem sijn hier binnen.
 Some seidsi: » God moete jou minnen!”
 1785 Hine was ne bore wel ontfaen.
 Die coninc seide: » Doet mi verstaen
 Waer ghi sijt comen an dit paert.”
 Die cnape antworde metter vaert:

- » Here, also ic u segghen mach,
 1790 Dies es heden die derde dach
 Dat mi gaf een rudder snel;
 Hem dochte ic hads te doene wel,
 Ende dede ane mi sine doghet groot,
 Hem verdochte so mire noot.
- 1795 In een foreest eens morghens vroe
 Quam ic ghereden, ic segghe jou hoe:
 Up een paert van cranken leden,
 Van ere tolne van fellen seden,
 Daer was mi, here, dat mijn ghenomen;
- 1800 Ende als die rudder adde vernomen
 Dat ic was in sulker noot,
 So dedi sine doghet groot
 Ane mi ende beette metter vaert
 Ende gaf mi sijn goede paert;
- 1805 Bedi ic was in avonture sere
 Om te verliesene goet ende ere,
 Ende mijn leven, alsoot mi stoet.”

Die coninc sprac: » Nu bem ics vroet,
 Het was mijn here Walewein.

- 1810 Waer es hi?” — » Here, bi sinte Gravein!
 Also als ic u segghen mach,
 Doe icken achterstwerpen sach,
 Ghinc hi over sine voete ter vaert
 Dor twout ter quader tolne waert.
- 1815 Nie sider ne wistic waer hi voer.”
 Die coninc seide ende hi swoer:
 » Wet God, nu weet ic wel te voren
 Dat Walewein hevet sijn lijf verloren;

- Bedi die tolne es so ghedaen ,
 1820 Daer ne mach gheen man ontstaen.
 Nemmerme ne werdic blide
 Of icken haddene bi mire side,
 Waleweine minen lieven neve!
 Cnape, dat u God ere gheve!
 1825 Nu sect mi wat ghi begaert.”
 Die cnape andworde metter vaert :
 » Here, mijn rouwe die es groot.
 Mi was, here, mijn broeder doot
 Gheslaghen, dies es wel twintich jaer,
 1830 Daer omme es mijn herte swaer.
 Diet dede hout met mi sijn spot,
 Ghelije of ic ware een sot,
 Ende pijnt altoos om minen scamp.
 Here, nu hebbic enen camp
 1835 Jeghen hem beroupen om dese dinc.
 Nu biddic jou, here coninc,
 Uwen dienst bi uwer ghenade,
 Ende maect mi rudder of ghijs hebt stade,
 Ende laet mi keren uut uwen hove
 1840 Te minen campe, te minen belove.
 Eist dat ic hier yet langhe merre,
 Ic maechs wel lichte werden erre,
 Ende het sal ooc ane mijn leven gaen.”
 Die coninc maectene rudder saen,
 1845 Ende gorde hem gonder een goet swaert,
 Ende hi seide ten cnape: » Niet ne spaert,
 Vaert wech ende peinst omme die ere
 Van desen daghe vortwaertmere;
 Ende emmer pijnt u omme die doghet

- 1850 So waer ghi comt ende ghijt doen moghet,
 Ende vordert weduwen ende wesen,
 Ende alle die ghi vint in vrese
 Bescudse ende set jou lijf daer voren.”
 Die cnape reet wech met sporen,
- 1855 Ter porten uut, so hi eerst mach,
 Die strate die hi vor hem sach.
 Hine mach niet letten, sal hi comen
 Ten campe, dien hi hevet ghenomen;
 Ende dat hire wesen sal tetijt,
- 1860 Ter rechter ure in dat crijt,
 Hi reet als een die niet ne spaert.
 Hi mach wel wesen onvervaert:
 Daer men hem eer die pine dede,
 Soe es ghevelt die quade sede:
- 1865 Walewein heift daer vergolden al
 Wat so men hem heessen sal.

- Dus reet hi henen aldat hi mach.
 Ende Walewein quam aldaer hi sach
 Enen berch: daer es hi comen
- 1870 Boven, ende hevet ~~int dat~~ vernomen
 B[^{rieden}eneden] dien berch ende dat dal
 Met rudderscepe verdeect al.
 Hi sach daer menighen rudder riden
 Up grote orse ende diere ghesmiden.
- 1875 Hi sachse comen met groten scaren
 Ende tenen castele vor hem varen.
 Bachten quam een garsoen ghereden
 Up een ors van sconen leden
 Met enen swaerde ende met tween scilden.

- 1880 Doe groetene Walewein, de milde.
 Die garsoen was wel beraden,
 Hi seide: » Van lachtre ende van scade,
 Here, so verde jou God onse here
 Van desen daghe vortwaertmere.”
- 1885 Dus groette die garsoen metten scilden
 Minen here Waleweine den milden,
 Die groter ere wel was waert.
 Der Walewein sprac metter vaert:
 » Cnape, dat jou God moete eren!
- 1890 Waer varen alle dese grote heren? ”
 — » Sine varen niet verre, newaer hier bi:
 Teens conincs hove, heet Amadi.”
 — » Soete vrient, wat doen si daer? ”
 — » Ic sect u, here, al over waer,
- 1895 Gone rudder, die gonder voren vaert,
 Ende buten hevet ghegort sijn swaert,
 Hi es beroepen van mordade
 Te campe, om dat hi met sinen rade
 Enen cnape nam sijn leven.
- 1900 Die beroepere es achterbleven,
 Die den camp jeghen hem heift ghenomen,
 Ende ne dar niet te crite comen.
 Het es een cnape van groten love,
 Ende seide hi soude tArturs hove
- 1905 Varen ende bidden hem up ghenade,
 Wildi, dat hine rudder dade.
 Dit haddi tonsculden ende teren:
 Noit sider ne dursti wederkeren.
 Dus voer hi henen uten lande:
- 1910 Dies hebben sine vriende scande.”

Doe began deer Walewein vraghen :

» Es hier danne enich van sinen maghen
Die hem in hulpe moghe staen ? »

Die cnappe die andworde saen :

1915 » Bi Gode, here, neen het niet.

Van al den gonen die ghi hier siet

Sone bestaet hem negheen ;

Nochtanne es hier menich een,

Die comen alle met minen here.

1920 Ende noch twintich werven mere

Souden hebben ghedaen tesar stede,

Hadsi gheweten dat hi heden

Soude hebben ghesijn int crijt,

Dies willic dat ghi seker sijt ;

1925 Bedi durren sine vriende niet comen,

Daer si minen here horen nomen,

Met haren neve in dat crijt.

Uwen orlof, het es tijt,

Moetic hebben, » sprac die cnappe.

1930 Dus es Walewein van deser sake

Berecht. — » Nu vaert, God gheve jou ere!

Hets tijt, ende volghet uwen here,

Eer dat hi u te verre ontfaert. »

Die cnappe slouch met sporen tpaert

1935 Ende reet wech al datti mach.

Deer Walewein quam daer hi sach

Ene scone linde staen upt velt :

Daer voer hi onder, ende helt

Onder die groene linde al stille,

1940 Om dat hi bescouwen wille

Hoet metten campe soude vergaen.

- Hi beette neder ende liet staen
 Sijn paert ghebonden an enen stile,
 Om dat hi sien wilde ter wile
 1945 Of sire comen souden onder hem beden,
 Ende hoe die camp soude sceden.
 Hi sach daer menighen rudder varen,
 Die metten gonen comen waren,
 Die den camp adde ghenomen.
 1950 Als sire alle waren comen
 Ende sire waren vergadert alle
 Doe wasser daer bi rechten ghetalle
 Twintich hondert ofte mere,
 Dus dochte Waleweine den here,
 1955 Ende banderside nemmer een,
 No kempe no el negheen.
 Nochtan ghinc men up die tijt
 Buten castele ghereden een crijt,
 Daer die heren in vechten souden,
 1960 Quame die cnape, ende si wouden,
 So dat die vrouwen entie joncfrouwen
 Uten castele mochten scouwen
 Den camp buten ander heiden.
 Dus ghincmen dapperlike ghereiden
 1965 Ende staken in die aerde slaen:
 Men deder corden omme gaen,
 Datter niemen in soude comen
 Dan die den camp hadde ghenomen.

Alst al ghereet was ende ghedaen
 1970 Doe sprac hem an die coninc saen:
 »Here ruddere, alst jou dinket tijt,

So vaert ende beit uwes ghesellen int crijt ,
Ic wane wel hi sal varinc comen."

Mettien heifti sijn ors ghenomen

1975 Ende quam met overmoedichede

Binnen in gont crijt ghereden ,

Ende beide , om dat hem stont te doene ,

Tote een deel na der noene ;

Nochtan ne quam die cnape niet.

1980 Doe sprac die rudder : » Here , siet ,

Dinket u tijt , so laet mi varen."

Alle die gone die met hem waren

Si seiden : » Het es meer dan tijt ,

Die cnape ne comt tameer int crijt ,

1985 Hets over sinen tijt ghegaen."

Doe andworde die coninc saen :

» Van haesticheden comt seldom goet ;

Die wel beiden si sijn vroet.

Vrient , nu beit al met ghemake ;

1990 Hem mach wel deren sulke sake

Daer hi bi vermarret es ,

Dies sijt seker ende ghewes.

Nu ghevet hem noch een stic respijt."

Si beidden toter vespertijt ;

1995 Nochtoe ne quam die cnape niet.

Doe sprac die rudder ende seide : » Siet ,"

Toten coninc wel verbolghenlike ,

» Biden here van hemelrike ,

Hets meer dan tijt , nu laet mi varen."

2000 Alle die gone die met hem waren

Seiden : » Hi hevet wel sijn ghelof

Ghedaen , here coninc , in u hof ;

Ghi mogheten wel met groter ere
 Uten crite nu laten keren.”

2005 Die coninc peinsde in sinen moet:

» Ghi pijnt al gader jeghen spoet;

Mach ic, het sal al anders wesen.

Ombeit een stic,” sprac hi na desen.

Eer yet lanc hebsi vernomen

2010 Den cnape up Gringolette comen.

Dapperlike metter vaert

Quam hi ghevaren ten crite waert.

Sijn paert adde onder hem die vloghe

Also een pijl uut enen boghe.

2015 Dus quam hi ghevaren int crijt

Een deel nader vespertijt.

Sijn paert was van lopene moede:

Vanden scumen ende vanden bloede

Hadt ghemaect die weghe nat.

2020 Het was moede ende het was mat.

Doc beette hi neder ende liet staen,

Ende quam toten coninc ghegaen.

Hi seide: » Here coninc Amadijs,

Ghi sijts wel vroet ende wijs

2025 Dat ic bem te crite comen;

Ende hebbe hier jeghen mi vernomen

Menighen rudder goet van prise,

Elken ghewapent na sire wise,

Die metten gonen hier sijn comen,

2030 Die den camp hevet ghenomen,

Ende die vor hem willen vechten

Jeghen mi ende hem verrechten.

Ende ic ne hebbe hier niemen van minen magen

- Die mi mochte helpen draghen,
 2035 Al waert dat si mi wilden houden
 Daer met crachte ende met ghewoude.”
 Die coninc andworde hem saen:
 »Ic sal jou wel in hulpe staen
 Vele bet dan al uwe maghe
 2040 Bi u stonden ende ict saghe,
 Dies sijt seker ende sonder vaer.”
 Doe ghingen si hem ghereden daer,
 Ende wapenden hem an beden siden.
 Si waren ghereet in corten tiden.
 2045 Alle die gone die met hem waren
 Moesten vorden coninc swaren
 Dien cnape vrede ende vast ghelede:
 Dus quamen si ten crite bede.

- Die coninc ghinc ten veinstre staen
 2050 Sien hoe die camp soude vergaen;
 Ende alle die gone die met hem waren
 Liepen ten veinstren harentare
 Marken of gone hoghe liede
 Den cnape yet souden mesbieden,
 2055 Die daer hilden an dene side.
 Doe onderstaken si hem met nide,
 Dat die scachte bede braken.
 Doe lietsise vallen ende traken
 Die swaerde ende sloughen met omminne.
 2060 Men weet noch niet wie daer sal winnen,
 Maer emmer sloughen si met nide.
 Die cnape ne was bore blide,
 Alst recht was, om sijns broeder doot:

- Van rouwen wies hem die moet so groot ,
 2065 Dat hine weet wat hi best mach
 Doen als hi den andren sach ,
 Diene hem valscelike hadde ghenomen.
 Aldus sijn si te gader comen
 Ende waren bede van slaghen milde.
- 2070 Die spaenre vloghen vanden scilden
 Dene na dandre , sonder were.
 Elkerlijc hadde anders ghere.
 Die felle rudder hevet verheven
 Tswaert ende upten cnape gheslegghen
- 2075 Met overmoede ende met nide ,
 Dat hi hem rovede vander side
 Sinen scilt alenen male ;
 Ende sinen halsberch goet van stale
 Ontmaelgierdi te menigher stede.
- 2080 Nu hoort wat die cnape dede :
 Hi seide : » Gaefdi mi deser slaghe vele ,
 So ghinct met mi al uten spele ,
 Ende ic ne mochte niet ghestaen ,
 Mijn leven ware sciere ghedaen. »
- 2085 Maer hi peinsde dat hi hem soude
 Wreken als hi mochte alse houde ,
 Ende verdrouch tswaert avescher hant ,
 En clovedem helm ende nesebant.
 Hi gherochtene so , dat hi hem rovede
- 2090 Boven den oren van den hovede :
 Beneden den oren bleeft upten buuc.
 Tswaert scanfelde ende ghinc uut ,
 Ende gheraectene weder int ghevouch
 Vander scoudren daer hi an drouch

- 2095 Den scilt , ende slouch hem of den aerm ,
 Dat hi viel int dal al waerm.
 Doe moesti rumen sonder hoverde
 Tghereide , ende vallen uptie aerde ,
 Doot eer hi ter haerden quam.
- 2100 Dies waren sine vriende gram.
 Also houde als sine saghen vallen ,
 Daer ne was niemen van hem allen ,
 Sine quamen met haestichede
 Naden cnape int crijt ghereden.
- 2105 Deen ghinkene steken , dander slaen ,
 Die derde seide : » Wilwine vaen ? »
 Si staken so , dat hi viel ter aerden.
 Doe reden si met haren paerden
 Over hem wech ende wedere.
- 2110 Deen stakene up ende dander nedere :
 Si gaven hem wel menighen stoot ,
 Bi wilen clene , bi wilen groot ,
 Ende daden hem wel grote pine.
 Dus moeste hi doghen sine carine
- 2115 Allene ; dies was hi drouve ende erre.
 Die coninc was hem daer te verre.

Die cnape ne weet wat hi doen mach.
 Dits Waleweine [leet] , die dit versach ,
 Ende hi pensde in sinen moet :

- 2120 » Langhe beide nes hier niet goet. »
 Hi ontbant vander linden saen
 Sijn paert , ende voer in hulpe staen
 Den cnape daer uptie heide.
 Sinen scilt ende spere beide

- 2125 Nam hi ende quam met haestichede
 Binnen in gont crijt ghereden,
 Recht ghelijc enen wilden lewen.
 Ghine saghet noyt stoven een trop sprewen
 Als si stoven die gonder waren
- 2130 Doe Walewein dus quam ghevaren.
 Hi hilt ter steke so hi best mochte
 Sijn spere: so wat so hi gherochte
 Daer ne was gheen wedersegghen,
 Sine moesten daer den onseghe hebben.
- 2135 Hi deedse rumen sonder hoverde
 Tghereide ende vallen uptie aerde.
 Sulc brac sijn been ende sulc sinen arm,
 Ende vielen in dat dal al warm
 Deen naden andren wel ghedichte.
- 2140 Ende Walewein seide: »Het mochte lichte
 So comen, ghi soud den cnape vrede
 Gheven al sonder sconinx bede,
 Hoe leet soot jou te doene ware.»
 Mettien reet hi vort int hare.
- 2145 En dorste niemen daer sijns onbiden:
 Si ruunden wech an beden siden.

Wie so hem quam te ghemoete
 Walewein quetstene so onsoete
 Metten spere, al sonder vraghen,
 2150 Hine ghenas in viertich daghen.
 Hi deder sulken over hals
 Tumen, die hem herde mals
 Maecte eer dat Walewein quam,
 Die sire comste was wel gram.

- 2155 Dus reet hi duere so hi eerst mach,
 Daer hi die campioene sach
 Bede ligghen ane der heiden
 Stille, daer si sijns onbeiden.
 Deen levet; dander es doot.
- 2160 Sine smerte was wel groot
 Die daer levet: hi moest verdraghen
 Dat men hem dede, hine wist wien claghen.
 Walewein vercoos ter selver stede
 Die hem die meeste porsse dede,
- 2165 Ende riep: »Hoet u!» Metten worde
 So gheraectine metten orde
 Vanden spere aldore den buuc,
 Ende wierpene doot ten sadele uut.
 Doe moesti vallen uptie moude:
- 2170 Die siele voer daert God woude.
 Walewein beette uptie aerde
 Neder van sijns selfs paerde
 Ende nam den cnape so hi eerst mach,
 Dien hi daer vorem ligghen sach;
- 2175 Ende hi halpene up ter vaert
 Ende settene up sijn ors Lyaert,
 Dat hi ter quader tolne wan:
 Hi hevet onrecht dies hem verjan.
 Dus bleef hi selve staende te voet,
- 2180 Deer Walewein, die rudder goet.
 Die cnape sat sochte in sijn ghereide.
 Des goons scilt ende speer beide,
 Die daer doot lach, heefti ghenomen
 Ende es tote den cnape comen,
- 2185 Ende seide: »Vrient, vant jou verweren

- Jeghen die gone die u deren
 Willen." Mettien heifti vernomen
 Enen up Gringolette comen
 Neven mijns heren Waleweins side ,
 2190 Ende waentene duersteken met nide
 Wel ghereet ; ende mettien
 Hevet dit die cnappe versien ,
 Diene bescudde met sire cracht.
 Ter steke hilt hi sinen scacht ,
 2195 Daer hi den gonen mede stac ,
 So dat hem sijn spere brac
 In drien sticken vor die hant.
 De gone viel neder in dat sant :
 Hi tuselde so , ic wanem swoer ,
 2200 Nader voere die hi voer ,
 Sijn hovet utermaten sere.
 Ende Gringolet quam tsinen here
 Ghelopen teerst dattene versach.
 Waleweyn spoedde hem als hi eerst mach ,
 2205 Ende sater up , hi hads te doene.
 Nu sijn si tors die rudders coene :
 Elkerlijc moet andren bevreden.
 Daer was menich man ghereden
 Die hem tween gherne deren soude.
 2210 Mach Walewein , hi sal behouden
 Tfelt jeghen hem allen met ere.
 Doe ghinghen si te gader keren
 Ghenendlike elc met sinen paerde ,
 Ende met haeste vinghen si ten swaerde.
 2215 Daer was alle vrede ontseit :
 Si ondergaven hem ghereit

- Metten swaerden ghenendelike.
 Walewein ne slouch ghene swike
 Den gonen daer hi mede was.
- 2220 Ic wane men noit in boeken ne las
 Daer Walewein alsulc wonder wrochte:
 Dat seen hem wel diet becochte.
 Hine spaerde ors no man:
 Wien dat hi gheraken can
- 2225 Dien doet hi toter aerden driven.
 Hine es gheboren niet van wive,
 Die die dade mochte vertellen,
 Die Waleweyne daer ghevellen
 Entie hi dede up gonen dach.
- 2230 Hi gaf herde menighen slach
 Uptie brune helme van stale.
 Die ander rudder deit ooc wale.
 Men mochte daer sien uptie heide
 Onder rudders ende cnapen beide
- 2235 Wel twe hondert bi ghetalle,
 Die Waleweyn adde verslegghen alle
 Onder hem ende sinen gheselle,
 Daer ic dit wonder al of telle.
- Die coninc es ghestaen mettien
- 2240 Ten veinstren ende heift al versien
 Die daet die Walewein heift ghewrocht.
 Nu alreerst es hi bedocht
 Omme den cnape ende om sinen vrede,
 Ende hoe dat hine up sinen ghelede
- 2245 Ten campe liet bevaen int crijt.
 Hi seide: »Het es meer dan tijt

- Dat ic den cnape in hulpe vare:
 Ic sie daer so menighe scare,
 Die up hem houwen ende slaen;
 2250 Maer in den wighe so es bevaen
 Een rudder neven sire side,
 Dies es nu mine herte blide;
 Want hi vecht so deghenlike,
 Ic wane het es van hemelrike
 2255 Een inghel, ende het heiftene ghesant
 God omme thelpene den seriant.
 Hen dede noyt rudder sulke daet.”
 Dus vonden si in haren raet,
 Dat si ghereedden hare scaren
 2260 Ende quamen ten porten uutghevaren.
 Die coninc hi quam selve voren
 Met vijf hondert rudders uutvercoren,
 Die beste die waren in sijn hof,
 Omme te behoudene sijn ghelof,
 2265 Ende alle gheachemeert wale,
 Bede met ysere ende met stale.
 Dus quamen si met haren scaren;
 Entie coninc voer sonder sparen
 Daer deer Walewein entie seriant
 2270 Bede vochten hant an hant,
 Die des vreden adden noot.
 Si adden ghewrocht wonder groot
 Onder hen tween in sulc een hare.
 Deer Walewein hi wert gheware
 2275 Vanden coninc ende seide: »Here,
 Waeromme haesti u so sere?
 Ghi moocht wel keren het es gedaen.

- Ic hope wi sullen wel ontstaen
 Jeghen die hier sijn , hebwijs gheval.
- 2280 Mine sorghen die sijn al
 Dat ons die nacht al sal benemen.”
 Die coninc die andworde heme
 Ende seide : » Here rudder , God weet ,
 Ic hebbe mesdaen , dats mi leet.
- 2285 Van algader minen mesdaden
 So willic staen tuwer ghenade.
 Bi u hebbic den cnape verwrocht ;
 Ic sach up jou ende wert verdocht ,
 Dat ic vergat al des vreden ,
- 2290 Dies mi die cnape hadde ghebeden ,
 Om dat ic jou sach sulc wonder werken.
 Maer , rudder , ghine moet merken
 Dit in ghene dorperheit ,
 Dat ic tote jou hebbe gheseit ;
- 2295 Hen quam om el neghene sake ,
 Dat ic bem so tonghemake ,
 Dan mi dese lachter es ghesciet.”
 Walewein seide : » Ghine durt niet
 Tonghemake sijn , coninc here ,
- 2300 Ghi sult doen uwes selfs ere.
 Die niet mesdoet , hine dar niet boeten.
 Ghi sult den cnape scone groeten ,
 Ende sult hem voort in hulpe staen.”
 Nu latic die tale voort gaen
- 2305 Van desen ende wille mine woort
 Van den gonen segghen voort ,
 Die tonghemake waren sere
 Om haren vrient , om haren here ,

- Dien si in dien daghe verloren.
- 2310 Si hilden daer ende hadden ghesworen ,
 Dat sijs ghewroken souden wesen.
 Dus ghereedden si mettesen
 Ghenendelike hare scaren ,
 Ende trocken vort al sonder sparen ,
- 2315 Omme te wrekene hare scade ,
 Daer die coninc hilt te rade
 Jeghen Waleweine van sire mesdaet ,
 Ende soude ghaerne , hadde hijs raet ,
 Betren ~~om~~ dat hi den cnappe liet
- 2320 In sulker noot. Mettien hi siet
 Dat si up hem comen met scaren :
 Doe moesten si der tale onbaren
 Ende andre sake anegaen ,
 Of hare leven ware ghedaen ;
- 2325 Ende setten hem stoutelike ter were
 Die up hem quamen met groten ghere
 Omme vernieuwene den strijt.
 Die nacht ghinc an : het was tijt
 Dat men des wighes adde onboren ;
- 2330 Maer dat sijt alle hebben ghesworen ,
 Dat si den gonen souden vaen ,
 Die hem die scade hevet gedaen ,
 Ende over hem ghewroken wesen.

Dus vergaderden si mettesen.

- 2335 An beden siden met ghewelde
 So vochten si sere upten velde.
 Die coninc selve was rudder goet ;
 Hi wilde daer doen teerste ghemoet ,

- Also als ic u mach bedieden ,
 2340 Omme te verboudene sine lieden ,
 Jeghen enen dien hi hevet vercoren ,
 Ende was comen uten here voren.
 Hi hiet mijn here Alangremant ,
 Die stoutste rudder dien men vant
- 2345 Yewerinc tenigher stede.
 Ende sijn broeder volghede mede ,
 Hi hiet mijn here Bancram die coene ,
 Ende soudene bescudden , haddijs te doene ,
 Jeghen dien coninc entie sine ,
- 2350 Die des daghes sonder pine
 Hadde gheleghen indien castele ;
 Maer si sullens te haren dele
 Ghenouch hebben eer si keren.
 Die coninc , die waerd was veler ere ,
- 2355 Hi vinc ten scilde ende ten spere ,
 Ende sette hem jeghen dien ter were ,
 Die up hem quam ghenendelike.
 Hi beval hem Gode van hemelrike.
 Die cnape voer neven sconinx side ,
- 2360 Die der hulpe was wel blide ,
 Die hem de coninc hevet brocht.
 Elkerlijc hevet andren versocht
 Up den velde met omminne.
 Men weet noch niet wie daer sal winnen
- 2365 Vort anders daer mede es vergaen.
 Deer Walewein beette , ende hi liet staen
 Sijn paert vercoelen : het was moede.
 Daer an dedi als die vroede.
 Hi stac of den helm metteser dinc ,

- 2370 Ende sach hoe daer die wijch verghinc
Tusseen den coninc ende Alangremande.
Si namen die scachte in haren handen
Ende die breidele biden cnope.
Die orse setten si ten lope ,
- 2375 Die dapper waren ende snel.
Alangremant gheraecte wel
Den coninc daer neffens dat hi wilde ,
Een deel neffens sinen scilde ,
Ende haddene welna met groter porsse
- 2380 Ghedaen tumen vanden orse ,
Maer dat hem sijn spere ontwant
Ende spranc te sticken vor die hant:
Dit dede dat die coninc ontsat ,
Over waer seit men ons dat.
- 2385 Die coninc hine miste niet ,
Eist als men ghescreven siet ,
Hi gheraecte Alangremante ter cure
Wel, ende stac hem den scilt al dure:
So dedi halsberch ende curie ,
- 2390 Salic jou der waerheit lyen ,
Metten spere al die huut ,
Ende drouchene doot ten sadel uut ,
Ten ende van sinen scachte ,
Met ghenende ende met crachte ,
- 2395 Achterwaert uten ghereide
Viertien voete verre uptie heide ,
Ende lietene vallen uptie aerde
Doot ; ende tors liep sire vaerde
Weder dane het quam te voren
- 2400 Met ydelen sadele ; het hevet verloren

- Sinen here , die doot bleef ter stede:
 Dat dede sine overmoedichede,
 Daer noyt kerstijn ane wan.
 Dat versach mijn here Bancran,
 2405 Die drouve was om sinen broeder;
 Maer hi was een deelkijn vroeder
 Danne was mijn here Alangremant.
 Hi seide: »Quamic in sconinx hant
 Het mochte met mi also vergaen
 2410 Alst met minen broeder es ghedaen;
 Ic wane mi es beter tkeren
 Die wile dat ic mach met ere
 Dan ic hier yet langhe merre.”
 Degone waren drouve ende erre,
 2415 Die daer achter waren bleven,
 Ende worden vervaert om hare neven,
 Dat si mochten wesen doot,
 Ende seiden: » Wi daden dulheide groot,
 Dat wi twee rudders lieten varen,
 2420 Die alre beste vander scare
 Ende diemen vant in enich lant,
 Allene indes conincs hant:
 Dat was dompheit herde groot;
 Ic segghe jou dat si bleven doot.”
 2425 Doe ghereedden hem diere waren
 Ende ginghen hem in hulpe varen
 Wel achtienhondert bi ghetalle.
 Dese goede rudders ghereedden alle
 Ende voeren te hulpe haren neven
 2430 Ende haren here, die was bleven
 Binden selven daghe doot.

Doc rees daer die storem groot.

- Upten coninc quam gont here,
 Ende hi ghereedde hem ter were
- 2435 Ende vijf hondert rudders die met hem waren:
 Si ginghen vechten sonder varen (890
 Jeghen die gone die up hem quamen.
 Die hem daer niet ne dorste scamen,
 Ic wane wel dat was die seriant:
- 2440 Hi vacht met ghewillegher hant
 Neffens den coninc sinen here.
 Dus ghinc men daer vechten sere
 Ghenendelike met groter cracht.
 Het was goet stic inde nacht
- 2445 Dattie wijch gheduerde; ic wane
 Si adden tlichte vander mane,
 Daer si alle bi ghesaghen.
 Des conincs volc begonste versaghen
 Als si quamen in sulker porse;
- 2450 Si traken achter metten orsen
 Ende lieten haren here in groter noot.
 Nu waren des cnapen sorghe groot
 Hoe hi den coninc bescudden mach:
 Hi gaf daer harde menighen slach
- 2455 Uptie helme metten swaerde;
 Ende die coninc, die hem ooc verwaerde,
 Ende weet, blijft hire, hi es doot,
 Ende vliet hi, dat es lachter groot.
 Dus waersi bede in groter sorghe,
- 2460 Godwouds, wiene daer sal borghen:
 Haer ne gheen weet wat hi doen mach.

- Dits Walewein, die gont versach;
 Ende hi peinsde in sinen moet:
 »Langhe letten ne es niet goet.»
- 2465 Hi bant den helm up thooft ter vaert,
 Ende sat up Gringolette sijn paert,
 Ende quam ghereden in gont hare,
 Ghelijc oft een valke ware
 Die vloghe onder wilde ganse:
- 2470 Hi [deet] daer ghelden die hanse *tol betalen*
 Den gonen dien hi vor hem vant.
 Dat versach doe die seriant
 Ende wert verhoghet herde sere,
 Ende sprac ten coninc sinen here:
- 2475 »Weten vechten, het es wel tijt!
 Nu ghelievet mi de strijt:
 Ic sie die bloeme van allen heren.»
 Doe ginghen si te gader keren
 Ende ginghen houwen metten swaerde,
- 2480 Die gone die hem eerst vervaerden,
 Stoutelike: si addens te doene;
 Walewein maketse alle coene.
 Ende dandre verdroughen hare swaerde wedere
 Ghelike dat vogle doen hare vedere,
- 2485 Ghenendelike metten armen.
 Entie halsberghe begonsten verwarmen,
 Entie maelgen vlogher af
 Achter velde oft ware caf.
 Si maecten wonden in die huut:
- 2490 Gont bloet quam gheronnen uut.
 Men mochte daer bi tween, bi drien,
 Gone rudders tumen sien,

- Ende bi vieren ende bi viven,
So ghinc mense daer ontliven ;
2495 Sesse te gadere ende sevene
Roofde mense daer vanden levenc.
Men ghinc daer houwen ende slaen
Den enen doot, den andren vaen,
Sodat haer in wel corter uren,
2500 Al wartet Waleweine te sure,
Daer nes niet een ontgaen,
Sine bleven doot of ghevaen,
Of mesmaect van diepen wonden.
Doe ruumden si in corten stonden.
- 2505 Die coninc keerde met groter minnen,
Ende voerde inden casteel binnen
Waleweine met groter joyen.
Si begonsten alle vervroyen
Ende worden blide omme sconinx gaste.
- 2510 Die ghevanghene leidemen vaste
Daer si niet ne mochten ontgaen.
Gone cnapen quamen saen
Ende namen die paerde over al
Ende ledetse up een stal
- 2515 Daer sise wel te ghemake daden.
Die sciltnechte worden wel beraden
Ende quamen ghelopen altehant
Tote Waleweine ende dien seriant
Ende ontwapenetse altemale.
- 2520 Die coninghinne, die indie sale
Was, soe dede ghereden sciere
Twe mantelen goet ende diere

- Ende deedse den heren om hem slaen ,
 Dat hem gheen coude soude an gaen ;
 2525 Si addent sdaghes ghehadt heet.
 Binnen desen was selve ghereet
 Die coninghinne ende altemale
 Die camerieren : soe ghinc ter sale ,
 Ende heift Waleweine bider hant ghenomen
 2530 Ende seide : » Here , sijt wel comen
 Te sulker herberghe als hier es.
 Dies sijt seker ende ghewes ,
 Alwaer soe beter hondert werven ,
 Ic wilde wel , here , waert uwe bedarve ,
 2535 Ent u bequame ware óoc , here ,
 Dat ghi ons blevet emmermere ;
 Ghi hebt ons sulke ere ghedaen .”
 Mettien so quamen si ghegaen
 Tenen bedde achter den haert
 2540 Ende ghingher up sitten : doe quam die waert ,
 Die coninc , ghegaen mettesen
 Ende hietene willecome wesen.
 Hi ghinc daer sitten bi sire siden.
 Si waren alle gader blide
 2545 Die daer waren binder sale
 Wat holpe dat jou langhe tale
 Maecte ? hi was daer wel ontfaen :
 Men gaf water ende ghinc dwaen ,
 Ende wilden eten , het was tijt ;
 2550 Si hadden gheweset inden strijt
 So langhe met groter cracht ,
 Dat was bider middernacht
 Eer si ten etcne mochten vaen .

- Die coninc hi es up ghestaen,
 2555 Hi dede Waleweyne grote ere,
 Hi seide: »Rudder, bi onsen here,
 Ghi moet gaen sitten bi trouwe
 Eten met mire vrouwen,
 Minen wive, der coninginne,
 2560 Die ic vor alle die warelt minne;
 Bedi soe wilt ende ic beghaert.”
 Deer Walewein seide: »Ghi sijt mijn waert:
 Dat ghi ghebiet ic doet ghereet,
 Here; nochtan so eist mi leet
 2565 Dat ic soude eten met mire vrouwen
 Ic ne bems niet waert, bi mire trouwe;
 Maer jou ghebod willic niet laten.”
 Die coninc seide: »Bi caritaten,
 Ghi sijt hondert werven mere
 2570 Ere waert, wel lieve here,
 Dan icker vulbringhen mach;
 Tote heden up desen dach
 Ne was jou ghelike nie gheboren.”
 Deer Walewein moeste gaen sitten [voren],
 2575 En jeghen hem die conincghinne,
 Die hovesc was in haren sinne;
 Ende an sine side die seriant,
 Entie coninc an dandre hant.

- Si ginghen sitten met ghemake
 2580 Vriendelike met soonre sprake.
 Ter tafeln dienden sciltcnechte
 Van herde menighen gherechte:
 Daer was al dies ghenouch

- Dies de aerde ye ghedrouch ,
 2585 Wat so si wilden ende begherden ,
 Ende dies men vant boven der aerden.
 Alsoe die maeltijt was ghedaen
 Sprac men om een slapen gaen ;
 Gone rudders waren so mesmaect
 2590 Vanden wapinen , ende si hadden gewaect
 Langher dan [si] plaghen te doene.
 Bin desen quamen die garsoene
 Ende ginghen maken in die sale
 Die bedden utermaten wale ,
 2595 Daer die heren up slapen souden.
 Vier cnapen quamen ende houden
 Elc ene tortijtse scone ende groot ,
 Alsoot hem die coninc gheboot ;
 Si brochtse uut ere kemenade ,
 2600 Si hiltse wel bi liever lade
 Daer Waleweins bedde ghemaect was.
 Die stede was clacrerre dan een glas
 Ende verlichte so duerscone.
 Die coninc seide: » Dat jou God lone !
 2605 Here Walewein , wildi slapen gaen
 Ende rust jou , het dinct mi wel ghedaen :
 Ghi hebbets herde wel te doene. ”
 — » Gherne , here , ” sprac Walewein die coene ,
 » Ghi sect wel , lieve here waert. ”
 2610 Doe nam hi orlof metter vaert
 Au sire vrouwen der conincghinne.
 Soe bevalne met soeten sinne
 Gode , ende hiet den sciltenechten
 Dat si den rudder souden berechten

- 2615 Ende helpen dat hi slapen quame.
 Sine wisten nochtoc niet sine name,
 No wanen dat hi was gheboren,
 Die metten tortijtsen ghingen voren,
 Ende leddene daer hi wesen soude,
- 2620 In die kemenade, die met goude
 Was bescreven altemale.
 Up een cussijn van sindale *2468*
 Ende up enen setel van elpsbene
 Setten si den rudder rene,
- 2625 Ende daden of met goeder moete
 Sine scoen, ende dwoughen sine voete
 Met warmen borne dat ic wane.
 Een pellen lach daer ghespreec ane
 Den vloer, dat hi niet vulen soude
- 2630 Sine voete. Doe ghinc hi slapen houde
 Up tbedde, onder die coverture,
 Die rikelic was ende goet ter cure:
 Soene mochte niet verbetert sijn.
 Doe brocht men hem een orcussijn
- 2635 Ende een hoofcleet scone ende sochte:
 Si berechtene als si best mochten.
 Hi seide: » Ic bem wel te ghemake,
 Inne beghere el ghene sake
 Dan ghi den rudder dor uwe doghet
- 2640 Te ghemake doet, so ghi best moghet,
 Die tavont hier met mi es comen.”
 Mettien hebsi orlof ghenomen,
 Ende seiden dat sijt gherne daden.
 Dus ghinghen si uter kemenade
- 2645 Ende bevaelne onsen here.

- Den rudder namen si bi den ghere
 Ende ginghen met hem, die vier cnapen,
 Ter cameran daer hi soude slapen,
 Ende leidene up een scone bedde.
- 2650 Hi was uut enen quaden ghewedde
 Dies daechs ontgaen bi Waleweins ghevecht:
 Dancte hijs hem niet, hi dade onrecht,
 Die den andren helpt uut sire noot
 Ende uter anxene vander doot,
- 2655 Als daer hi mede was bevaen,
 Ende nemmerme ne ware ontgaen,
 Ne waer die helpe Gods ende van Waleweine;
 Die bescuddene ende el negheine,
 Ende die hevet hem behouden tleven.
- 2660 Mettien heifti orlof gegheven
 Den cnapen diene te bedde daden,
 Ende dancte hem sere alre ghenade
 Die si hem hebben ghedaen.
 Si bevaelne Gode ende gaen
- 2665 Elkerlijc te sinen here.
 Si haesten utermatene sere,
 Bede rudders ende cnapen,
 Elc ghinc up sijn bedde slapen
 Ende rusten hem: si haddens te doene.
- 2670 Nuchtens ontspranc Walewein de coene
 Tilike metter lewerken sanghe,
 Ende hi seide: »Ic hebbe te langhe
 Gheslapen, ic soude teser wile
 Ghereden hebben ene mile,
 2675 Haddic wijsheide ghedaen.»

- Hi cleedde hem ende es upghestaen ,
 Ende dede an cousen ende scoen.
 Hen was rudder no garsoen
 Nochtoe ontspronghen in de sale.
 2680 Een scone beekijn ende ene dwale
 Vant daer Walewein ghereet:
 Daer es hi comen ende dweet
 Sijn oghen ende sijn hande scone.
 Hi seide: » God, here vanden trone,
 2685 Nu moeti mi heden ghewerden
 Ghewisen daer ic vanden swaerde
 Vraey litekijn moete verstaen ,
 Dat mi dese pine hevet ghedaen! ”
 Daer hi dus stont in deser tale
 2690 So quam die coninc in de sale
 Van uter cameran daer hi lach.
 Walewein onboot hem goeden dach
 Teerst dat hine hevet versien.
 Die coninc andworde hem mettien ,
 2695 Ende seide: » God onser aller here
 Gheve jou bliscap ende grote ere ,
 En moete jou groot gheluc verlenen!
 Wat moghedi hier mede menen ,
 Dat ghi dus vroeck sijt up ghestaen?
 2700 Het dinct mi herde sere mesdaen :
 Hier nes niemen binden hove
 Up , no grave no hertoghe ,
 No ooc ruddren no cnapen:
 Twine haddi noch gheslapen
 2705 Ende hadt gherust ene wile? ”
 Hi seide: » Ic hebbe menighe mile

- Te varne, die ic riden moet,
 Dies sijt seker ende vroet.
 Ooc bem ic verlet bi desen campe:
- 2710 Om dat ic sach dat si met scampe
 Desen cnape alle wilden deren,
 Ic peinsde dat ict soude verweren
 Ende behouden, mocht ic, sijn leven;
 Siet, here, dus bem ic hier bleven,
- 2715 Anders addic vort ghevaren.”
 Alle die gone die daer waren
 Binden hove sijn up ghestaen,
 Entie coninghinne quam ghegaen
 Met haren camerieren in de zale.
- 2720 Walewein groetsetse altemale,
 Ende altevoren die coninghinne.
 Soe andworde met soeten sinne:
 » Here, ic hebbe wel vernomen,
 Dat jou niene mach becomen
- 2725 Alsulke herberghe als hier es.”
 Walewein andworde na des:
 » Vrouwe, soe doet uter maten wale;
 Wat holpt dat ict langher hale,
 Ic hebbe elre nu te doene.”
- 2730 Binnen desen quam die rudder coene,
 Dien Walewein adde behouden tleven,
 Ende seide: » Onse here moete jou gheven
 Bede bliscap ende grote ere!
 Van desen daghe emmermere
- 2735 Bem ic u cnecht ende u ghersoen.”
 Hi cnielde ende custe sine scoen,
 Ende seide: » Hets recht, lieve here;

Bi u hebbic lijf ende ere
 Behouden, dat ic hadde verloren;
 2740 Dat weet ic sekerlike te voren,
 Si hadden mi mijn lijf ghenomen.”
 Die van duechden es vulcomen
 Hi nam den rudder mettien,
 Die daer lach over sine cnien,
 2745 Bider hant, ende dedene up staen.
 Hi seide: »Laet jou drouven gaen,
 Dor mi ne drivet ghenen rouwe.”

— »Inne maecht laten, bi mire trouwe,
 Bedi ic weet wel, dat mijn leven,
 2750 Dat hebdi mi naest Gode gegheven;
 Ende nu moetic van u sceden!
 Die rike God moet jou gheleden
 Als ghi niet langher hier wilt wesen!”
 Walewein hi sprac mettesen
 2755 Toten coninc ende toter vrouwen:
 »Ic bidde jou up rechte trouwe,
 Dat ghi den rudder duer ghenade
 Vant ghehelpen ende gheraden!
 Bescermtene jeghen sine viande,
 2760 Ende helpt hem dat hi tsinen lande
 Come, ende blive in sine ere!”
 Die coninc seide: »Bi onsen here,
 Ic sal doen dat ghi begaert.”
 Doe riep Walewein om sijn paert.

2765 Doe andworde die coninghinne,
 Die hovesc was in allen sinne:

- » Here , laet staen noch u paert ;
 Ic bidde dat ghi niet ne vaert
 Uut desen hove hedenmee:
- 2770 Rust u enen dach of twee ,
 Danne so vaert daer ghi ghebiet.”
 Walewein seide: danne diet niet
 Dat mens hem bade , hi moeste varen.
 Si badens hem alle diere waren ;
- 2775 Hine wilde in ghere wijs die vaert
 Onberen. Doe brochtemen hem sijn paert,
 Ende sijn harnasc was al ghereet.
 Die coninc hi seide: » God weet,
 Waert u wille ende bequame ,
- 2780 So soudic gherne uwe name
 Weten eer ghi henen vaert.”
 Deer Walewein sat up sijn paert :
 Hi seide: » Dies ne staet mi tonberne ,
 Want ic wilse jou segghen gherne ;
- 2785 So wat so mijns daer na ghesciet ,
 Mire namen ne loochen ic niet ;
 Nochtan ne was noit man gheboren ,
 Soudise weten , hine moest te voren
 Daer omme vraghen. Sijt u bequame ,
- 2790 Walewein es mine name.”

- Also die coninc dat verstoet
 Doe vervroyde hem die moet ,
 Ende seide: » Sidi Arturs suster sone ,
 Die der ere es ghewone ,
- 2795 Ende daer men alle doghet of telt ,
 Ende menighe overdaet heift ghevelt ?

- Ic hebbe uwes horen ghewaghen ,
 Maer ic ne sach jou noit te ghenen daghen.
 God die sijs ghebenedijt ,
 2800 Dat ic hebbe gheleest den tijt
 Dat ghi sijt comen bin minen hove ;
 Ghi sijt van so groten love !
 Nu beet neder, ende laet jou paert
 Up stal doen metter vaert ,
 2805 Ende blivet hier, here, bi mi,
 Ende staet mi van herten bi!
 Al mijn goet ende al mijn lant
 Dat ghevic jou in jouwer hant
 Mede te doene jou ghebod,
 2810 Ende daer na, also helpe mi God ,
 Willic in uwen dienste staen ,
 Indien dat ghijt wilt ontfaen
 Ende met mi bliven al mijn leven.”
 — » Wildi mi al die warelt gheven, ”
 2815 Sprac Walewein, » inne blever niet ;
 Maer saghic jou pine ende verdriet
 Hebben, here, het ware mi leet,
 Ende ic avontuurde wel ghereet
 Mijn lijf vor jou, bi mire trouwe.”
 2820 Doe nam hi orlof andie vrouwe ,
 Des coninx wijf, die coninghinne ,
 Ende an alle, die daer inne
 Met hare waren in die sale.
 Si andworden alle te male :
 2825 » Nu vaert, God onser alre here
 Verde jou van lachte ende sere,
 Ende late jou dinc ten besten comen ! ”

- Dus hevet hi orlof ghenomen
 Ende reet wech met deser tale.
- 2830 Aldie maisniede vander sale,
 Ende alle die binden hove waren,
 Ne weten hoe van rouwe varen,
 Omdat hem der Walewein ontfaert;
 Entie nieuwe rudder hi mesbaert
- 2835 Van rouwe uter maten sere
 Dat hem aldus ontfoer sijn here
 Die hem behouden hevet sijn leven.
 Hi seide: » God die moete jou gheven
 Grote bliscap emmermere,
- 2840 Ende lonen jou tgoet entie ere
 Die ghi te mi waert hebt ghedaen!”

- Nu latic jou die tale staen
 Vanden coninc ende van sinen lieden
 Ende wille jou van Waleweine bedieden,
- 2845 Die vaste reet ende node spaert,
 Als een die gherne wonne tswaert,
 Haddijs stade entie macht.
 Over dach ende over nacht
 Reet Walewein, die rudder bout;
- 2850 Menich foreest ende menich wout
 Reet hi duere ende menighe heide;
 Menighen berch, menighe valeyde
 Leet hi in dese avonture,
 Die hem dicke wert te sure.
- 2855 Up enen dach quam hi ghevaren
 Neven der wilder seebaren,

- Ende hi sach scepe in die see,
 Bi wilen min, bi wilen mee,
 Daersi in voeren up ende neder.
 2860 Het was herde scone weder:
 Die sonne sceen anden trone
 Over al die warelt scone.
 Dus quam hi inden sonnescine
 Ghevaren neven die marine,
 2865 Sere claghende sijn ellende,
 Om dat hi niet ne conste venden
 Dat hi dicke adde ghesocht
 Ende met menigher pine becocht:
 Hi seide: » Wat helpet mi dat ic vare,
 2870 Want ic ne can ghene niemare
 Ghevreescen, daer ic omme bem comer.”
 Mettien hevet hi van verren vernomen
 Ene steenroche hoghe ende clene,
 Die men hiet te Ravenstene.
 2875 Al sceen soe smal, soe was ghereet
 Boven ere halver mile breet,
 Ende die seabaren lieper onder.
 Dit hadde Waleweine wonder
 Als hijt sach, ende mettien
 2880 Heifti enen casteel vorsien
 Daer boven staen, die hadde ane
 Menighen tor, na minen wane,
 Ende al van claren marberstene,
 Some groot ende some clene.
 2885 Dit sach hi al te deser wile:
 Doe voer hi pensende ene mile

- Dat hire gherne binnen ware
 Om te vreesscene niemare,
 Daer hi noch niet of ne weet ;
 2890 Maer het es hem onghereet:
 Het was al water dat hi sach.
 Ne ghenen wech, die mensce mach
 No weder riden nochte gaen,
 Sone sachi vor hem staen ;
 2895 Ne gheen gat daer mensce binnen
 Mochte comen, al wildi winnen
 Den casteel die vor hem stoet.
 Maer hi wert gheware an sinen voet
 Int sant van menighen hoeveslaghen
 2900 Die ten castelewaert ghelaghen:
 Hi sach wel datmer moeste varen,
 Alsoe der wilder seebaren
 Waren gehebt ene wile
 So moestemen riden ene mile:
 2905 Twater was breet alst was vloet.
 Doe peinsdi in sinen moet:
 »Ic sie wel dat hier es ghereden
 Duer de see. Ic ne werde ooc heden
 So versaghet, ic ne salre varen.
 2910 Ons here God moete mi bewaren!
 Ic sal weten waer si sijn becomen
 Daer ic hier of hebbe vernomen
 Die hoeveslaghe van haren paerden.”
 Deer Walewein, die onvervaerde,
 2915 Volghede achter daer hi vant
 Die hoeveslaghe staende int sant,
 Daer die gone hadden ghereden.

- Sijn paert was snel van allen leden :
 Het drouch sinen here an dat eylant.
- 2920 Die vloet soe quam altehant
 Als Walewein over quam ghevaren :
 Omtrent hem liepen des sewes baren.
 Daer moeste hi bliven, al waest hem leet ;
 Te kerne ware hem onghereet,
- 2925 Want twater was bachten hem te wijt ,
 Dies willic dat ghi seker sijt.
 Hi hilt beneden up sijn paert ,
 Ende sach ter steenroche up waert
 Om den casteel : doene sach hijs niet.
- 2930 Hi seide : » Here God, wats mi ghesciet ?
 Waer in hebbic mi selven brocht !
 Nu hebbic diere ghenouch becocht
 Tswaert te soekene metten ringhen !
 Het sal mi in groter pine bringhen ,
- 2935 Ende hevet ghedaen al nu ter stont ;
 Bedi het es mi sere oncont
 Waerwaert ic nu gheraket bem.”
 Doe sach hi enen wech vor hem :
 Dien reet hi voort. Mettien
- 2940 Hevet dere Walewein versien
 Ene porte wide ondaen ,
 Ende den wech daer binnen gaen
 Also rechte also hi doen mochte.
 Doe peinsdi in sijn ghedochte :
- 2945 » Teser poorten moet ic in ,
 Ende prouven daer mijn ghewin.
 Ic wane dat dit die strate si
 Vanden castele, dus dinke mi ,

Die ic heden eer versach.

- 2950 Nu wese die strate of ne mach
Ic salre emmer duere varen.
God selve moete mi bewaren!"

Doe seindi hem ende sijn paert.

Ter poorten reet hi metter vaert

- 2955 Up waert, duer ene hagedochte,
Dien wech, diene ten ende brochte
Upten berch. Ende mettien
Hevet deer Walewein vorsien
Den casteel, die scone stoet.

- 2960 Doe peinsdi in sinen moet:

»Ic bem hier comen wel met ere,
God late mi wel weder keren
Sonder lachter ende toren!"

Menighen rudder sachi daer voren,

- 2965 Die alle speelden, weet dat wel,
Scaec of werptafelspel,
Ende vele sloegher daer den bal:
Den steen wierpmer over al
Voor den casteel up dat plein.

- 2970 Als dat sach deer Walewein,
Die hovesc was ende onvervaert,
Beetti neder ende liet sijn paert
Staen. Danne dedi niet van vare:
Hi wilde vreessen niemare

- 2975 Wat castele dat dat si,
Deer Walewein, die rudder vri.
Mettien hevet hi vernomen
Twe garsoene totem comen,

- Die groetene herde hoofscelike.
- 2980 Si seiden : » God van hemelrike
Die gheve jou al dat ghi begaert !
Of ghijt ghebiet gheift ons u paert ,
Ende latet ons doen up stal ,
(Dat jou God gheve goet gheval!)
- 2985 Wi bids jou dor jous selfs ere ,
So moghedu gaen tonsen here ,
Dinket jou goet , ende ghijt begaert. ”
Doe gaf hi den garsoen sijn paert ,
Entie een cnielde hem voren
- 2990 Ende dede hem of sine sporen ,
Ende ontgorde hem sijn swaert ,
Ende ontwapendene metter vart ,
Waleweine , altemale.
Een paer cleder van sindale
- 2995 Haddi an , dat hem wel stoet ,
Ende een scone ghescoeite an sinen voet
Hadde hem ghegheven , dies sijt wijs ,
Die rike coninc Amadijs ,
Al bedroopt met roden goude ,
- 3000 Om dat hi om hem pensen soude
In vremden lande , als hise adde anc.
Deen garsoen , na minen wane ,
Nam Waleweins wapine ende sijn paert
Ende ledet ten stalle waert.
- 3005 Hi besteedde die wapine , ende hevet saen
Tpaert upten stalle ghedaen ,
Ende lietere sinen gheselle bi.
Walewein , die rudder vri ,
Die bloeme was boven allen heren ,

- 3010 Hi seide: » Dat jou God moete eren!
 Soete cnape, nu sech mi
 Hoe dat vanden castele si
 Die name, daer ic hier allene
 Bem comen.” — » Here, Ravenstene, ”
- 3015 Sprac die cnape, » des sijt vroet.”
 Deer Waleweyn was wel ghemoet
 Ende hovesc van sinen sinne:
 Hi seide: » Vrient, dat jou God minne!
 Dor ghenaden dat sect mi,
- 3020 Wie van desen castele si
 Here, dien ic hier sie staen.”
 — » Die rike coninc Amoraen:
 Hi dedene maken, des sijt vroet.”
 Als Walewein dat verstoet
- 3025 Was hi verblijt harde sere.
 Hi seide: » Dat jou God gheve ere!
 Soete cnape, dat sect mi
 Door uwe ghenade, welc dat si
 Jou here, die coninc Amoraen.”
- 3030 Die cnape hi andworde saen:
 — » Siet waer hi sit, bi mire trouwe,
 Onder gone linde tusscen tween joncfrouwen,
 Ende met hem jonghe rudders vele,
 Die spelen van menigheranden spele.”
- 3035 Die cnape sprac, al over waer:
 » Ghebiedijt, here, ic lede jou daer.”
 — » Ja ic, dat jou God gheve ere.”
 Aldus ghinc Walewein die here
 Ten coninc waert, ende mettien

- 3040 Heveten die coninc versien ,
 Ende hi stont up van sire stede ,
 Ende alle sine rudders mede
 Lieten hare spel, ende si onthalen
 Waleweyne met soeter tale,
- 3045 Ende seiden: » Here, sijt wellecome!
 Ene rose ne bloeit niet up de bome
 Also scone als Walewein boven hem allen.”
 Die coninc seide: » Mi es ghevallen
 Grote ere, God sijs ghebenedijt!
- 3050 Here Walewein, dat ghi comen sijt
 Te minen hove, dies hebbe God danc!
 Dat ic jou soeken soude, sonder wanc,
 Hebbic ghepeinst also houde:
 Nune wildic om dusent marc van goude
- 3055 Ghine waert hier comen, ende om mere.”
 Walewein seide: » God lone jou here!”
 Ende andworde alse die vroede:
 » Of ghijt te mi wart sect in goede.”
 — » Ja ic, here, bi mire wet,
- 3060 Dat suldi noch heden bet
 Weten dan ghi hebt ghedaen.”
 Sine wilden daer niet langher staen,
 Elkerlijc nam andren bi hande,
 Ende die baroene vanden lande
- 3065 Ghingen alle metten tween heren,
 Ende toomden Waleweine met ere
 Toten castele in die sale.
 Gone joncfrouwen altemale
 Besaghen minen here Waleweine:
- 3070 Daer ne was so groot no so cleine,

- Sine besaghene alle ghemeenlike;
 Daer was niemen sine ghelike
 Van soonhede, dat wetic wale.
 Dus sijn si comen in die sale,
 3075 Die scone was als een paradijs.
 Die hadde ghewesen letterwijs
 Hi mochte daer wonder hebben ghelesen.
 — »Hier moetti willecome wesen,»
 Sprac die coninc, »Here Walewein!
 3080 Uwer ghelike nes neghein
 Van dogheden onder shemels trone.»
 Die vloer hi was algader scone
 Met sconen pellele overspreit,
 Daerne die coninc brinct gheleit.
 3085 Der Walewein entie waert
 Ghingen te gader bachten haert:
 Up een bedde daer ghincsi bede
 Sitten, dat met enen clede
 Was ghespreeet; diet prisen woude,
 3090 Ic wane hire omme waken soude
 Menighen nacht, het was so goet.
 Een pellen lach onder haren voet.

Ghene heren altemale
 Ghingen sitten indie sale.

- 3095 Bede rudders ende joncfrouwen,
 Die minen here Waleweine bescouwen,
 Sine consten niet ghenouch besien.
 Deer Walewein sprac mettien
 Toten coninc ende seide: »Here,
 3100 Mi wondert utermaten sere

- Waer ghi mi kent; bi mire wet,
In sach jou noyt, daer ic te bet
Ghevroede, nieuwer in ghene stede,
No ghenen van uwen rudders mede.”
- 3105 Die coninc seide: » Ghi sullet weten
Also saen als wi hebben gheten,
Danne saliet jou doen verstaen.”
Men gaf water ende ghinc dwaen,
Ende souden gaen eten in die sale.
- 3110 Gone heren altemale
Waren van Waleweins comste vro,
Entie coninc seide selve also.
Si dwoeghen alle ende sijn gheseten.
Gherechte quamen: men ghinc eten
- 3115 Ten taflen boven ende beneden.
Hen quam noit man in ghere stede
Daer hi so sach dienen met ere
Als men daer diende vor die heren.
Die gherechte quamer so ghedichte,
- 3120 Hen mochte gheen mensce lichte
Ghenomen, so menich quamer daer.
Goeden wijn, versc ende claer
Dronken si alle dies begaren
Ende die binnen sconinx hove waren.
- 3125 Als si der spisen adden ghenouch,
Elkerlijc na sijn ghevouch,
So diende men van clareide naer;
Ende als men gheten adde daer
So heift men scolakene up ghedaen
- 3130 Vor die heren, ende men liet staen

- Die taflen. Twater was ghereet
 Te pointe warm, ende men dweet
 Die hande scone vander spise.
 Men diende daer in elker wise.
- 3135 Naden watre gafmen wijn,
 Alst pliet daer hoghe liede sijn.
 Men scincte ende dede omme gaen.
 Doe sprac die coninc Amoraen:
 »Here Walewein, nu eist tijt
- 3140 Alreerst, dat ghi berecht sijt
 Dies ghi mi vraghet heden ere.
 Verstaet, ic sal jou segghen mere
 Die waerheit al bi mire trouwe.
 Ic huwede ende nam ene joncfrouwe,
- 3145 Dies mach herde wesen lanc
 Tien jaer (ic wists Gode danc
 Vele meer, hadsoe ghelevet
 Dan hise noch ghehaelt hevet);
 Soe was sconinx dochter van Irlant,
- 3150 Entie soonste diemen vant:
 Van ghelate ende van manieren
 Sone vintmer so scone viere
 Indie warelt als soe was ene.
 Diere burghe ende hoghe stene
- 3155 Behuwedic ende menighe stede,
 Ende soe dede mi grote waerdichede
 Meer dan ic ghesegghen can.
 Al dat ic hare siele jan
 Dat moet hare heden comen te stade!
- 3160 Ic hope soe es ter Gods ghenade!
 Doe icse haelde, dat was waer,

- Voer ic tArturs hove naer,
 Uwes ooms, die mi grote ere dede.
 Ic ne quam noyt in ghere stede
 3165 Daer ic rudder horde prisen
 In so menigherande wise
 Als ghi daer waert van groten love.
 Alle die gone die vanden hove
 Waren si seiden allegader,
 3170 Dat ghi der aventuren vader
 Waert: dies ne vergatic niet.
 Als ic uten hove sciet
 Ende wi uter porten waren,
 Quaemdi jeghen ons ghevaren,
 3175 Ende met jou ander rudders viere.
 Als ghi ons saghet hildi sciere
 Al stille ende groetet ons hovesscelike.
 Bi onsen here van hemelrike,
 Ic maercte dat ghi vander stede
 3180 Niet ne quaemt vor wi leden;
 Ende alle die gone die met ons waren
 Ghine lieter jou gheen ontfaen,
 Ghine groetet elken een ende een,
 Datter jou ontghinc ne gheen
 3185 Hine moeste van jou ghegroet wesen.
 Als ic gheware wart van desen
 Doe wasic gram, bi mire wet,
 Dat ghi mi ledet ic ne hadde bet
 Gheweten, here, wie ghi waert.
 3190 Een garsoen, die up een paert
 Als ghi waert leden quam ghevaren,
 Hi seide: » God moeste mi bewaren

- Den coninc ende alle dandre heren!"
- Ic seide: »Dat jou God moete cren!
- 3195 Soete cnape, segghet mi
 Wie gone scone rudder si
 Die gonder voer ende gone viere."
- Hi seide van minen here Ydiere
 Dat hi was deen; »ende Lanceloot,
- 3200 Wies dogheden dat sijn so groot,
 Datmer ave spreken mach
 Hier na over menighen dach,
 Es dander, ende mijn here Ywein.
 Die vierde es mijn here Walewein,
- 3205 Die jou groette, coninc here.
 Sine doghet ende sine ere
 Es meerre ende van betren love
 Dan yemens binnen sconinx hove,
 Van al gader sinen lieden.
- 3210 Wat mochtic jou van hem bedieden,
 Hi es der aventuren vader.
 Hi bescudse alle gader
 Die der hulpe hebben noot:
 Sine doghet es so groot.
- 3215 Hi vordert weduen ende wesen;
 Ende alle die hi vint in vresen
 Bescud hi, ende hi set daer voren
 Sijn lijf." Die cnape slouch met sporen
 Als hi mi hadde berecht, here.
- 3220 Daer na ne saghic u nemmermere
 Vor heden up desen dach;
 Ende talre eersten dat ic jou sach
 So kendic jou bi uwer ghedanc.

- God selve, na minen wane,
 3225 Sende jou hier tote mi;
 Mine mach niemen danne ghi
 Ghehelpen van dat mi daert.”
 Walewein sprac: » Lieve waert,
 So sect mi danne in Goods namen,
 3230 Of ghijt ghebiet, uwe mesquame:
 Sijnt saken die mi staen te doene, ”
 Sprac deer Walewein die coene,
 » Ende ict mach doen, bi mire ere,
 Ic helpe jou gherne, coninc here.”
- 3235 Die coninc seide: » Bi mire wet,
 Here Walewein, ja ghi, vele bet
 Danne enich mensce die nu levet.
 Eist dat jou God die gracie ghevet,
 Ende ghi vulbringhen moocht die vaert
- 3240 So ghevic jou mijn goede swaert,
 Dat niet verbetert mochte sijn:
 Het gaf mi een mijn peterijn,
 Ende hetet swaert metten tween ringhen.
 Dorstiet jou te voren bringhen
- 3245 Ic soudt jou toghen, maer neen ic niet;
 Want wat manne diet met oghen siet,
 Sine nature es duerfel,
 Het neimt hem tlijf, wetic wel.
 Daer ne dar niemen omme vraghen
- 3250 Dat het yemene sal verdraghen,
 Hine si van duechden uutvercoren
 Voor alle die gone die sijn gheboren,
 Ende van ridderscepe mede.

- Mi heveter omme menighe bede
 3255 Ghedaen die rike coninc Wonder ,
 Ende sijn sone Alidrisonder
 Hevets hem ghepijnt met liste ,
 Om dat hijt mi hebben wiste ,
 Te ghewinnene al sijn leven ;
 3260 Here , nochtan eist mi bleven .
 Maer jou so eest al ghereet ,
 Up een covent , up een beheet ,
 Dat ghi mi bi uwer ghenade
 Van ere bede wilt ghestaden ,
 3265 Ende houdet swaert metten tween ringhen .”
 Walewein was vro van dien dinghen ,
 Dat hi den coninc horde nomen
 Tswaert daer hi om uut was comen ;
 Maer hine wils hem niet ghewaghen .
 3270 — » Here , soudict durren draghen
 Tswaert , of ghijt mi hadt ghegheven ?”
 — » Here Walewein , ja ghi , al u leven
 Mochti wel draghen tgoede swaert ;
 Ende seker sijn ende onvervaert ,
 3275 Indien dat ict jou gave bedect ;
 Up wat manne daer ghijt up trect ,
 Diene mochte vor jou niet ghestaen .
 Al wildi mi selven slaen ,
 Ende van minen live deren
 3280 Wilt , inne mochte mi niet verweren ,
 Trocti tswaert , dat wetic wel ,
 (Sine maniere die es so fel)
 Indien dat ict jou hadde ghegheven ,
 Nochtan dat ict al mijn leven

- 3285 Hebbe ghehadt in mijn bedwanc.
Met rechte weet mens den gonen danc
Diet maecte: hi was wel bedocht.
Hi screefer an als hijt ghewrocht
Hadde: » So wat manne die levet ,
- 3290 Die dit swaert ghecricht of hevet ,
Ic rade hem dat hijt houde wel ;
Sine manieren sijn so fel ,
Of hijt yemen wille gheven
Voort, ende behouden sijn leven ,
- 3295 So ghevet inden scoe bedect,
Ende toghet hem niet bloot ghetrect,
So mach hi sinen vrient behouden ,
Entie gone mach swaerts ghewouden
Dien hijs jan entien hijt ghevet.
- 3300 Hen es gheen man die nu levet ,
Die mach kennen sine maniere ;
Het es fel ende goedertiere :
Diet draghet dien eist goedertiere.”
Dit machmer an lesen sciere ,
- 3305 Want het stater an ghescreven.
Here, dit swaert willic jou gheven,
Moochdi mi ere bede ghestaden.”
Deer Walewein seide: » Bi uwer ghenade ,
Coninc, toghet mi dat swaert!
- 3310 Ic wille al doen dat ghi begaert
Indien dat ict vulbringhen mach.”
Doe ghinc die coninc daert lach
Met enen pellele bewonden ,
Ende reket voort ten selven stonden.
- 3315 Hi toghet Waleweine, die begherde

- Tscaec te winnene metten swerde,
 Tscoonste dat men oyt vant.
 Daer hijt uten pellele want
 Ent Walewein met oghen sach
 3320 Sine herte ontplooc alse die dach:
 Hem dochte wel in sinen moet,
 Hine sach noit gheen so goet.
 Die appel entie hilde bede
 Waren root goudijn, entie scede.
 3325 Die rieme die ten swaerde behoorde
 Was van enen blakenden goutborde.
 Die ghispe die daer ane stont
 Soe hadde ghecost menich pont.
 Tsmelt vander riemen entie lede
 3330 Waren alle goudijn mede.
 En sach noyt man gheen so scone.

- Der Walewein seide: » Dat u God lone!
 Here coninc, trecket uter scede.”
 — » Dat soude jou comen tallen lede,
 3335 Here Walewein, verstaet dit wel,
 Treckedic tswaert; het es so fel,
 Al haddi al die wapine ane
 Die ghi noyt droucht, na minen wane,
 Sone mocti niet daer voren staen,
 3340 Het ne soudse alle dor slaen.
 Ghine mochtets altoos niet ontylicn.”
 Walewein andworde mettien:
 » Den appel entie hilde bede
 So toghedi mi, entie scede;
 3345 Laet mi doch den egghe sien.”

Die coninc trecket uut mettien ,
 Ende eer hijt half brochte uter scede ,
 Over appel ende over hilde bede
 Spranct vor Waleweine uptie aerde
 3350 Oft ware een mensce , die begaerde
 Omoede te soekene , ende hi mesdaen
 Hadde ende wils in boeten staen.

Aldus so ghebaerde dat swaert.
 Die coninc tart daer na ter vaert:
 3355 Tusscen appel ende hilde bede
 Nam hijt, ende staect inde scede,
 Ende hi seide: »Bi onsen here,
 Jou es ghesciet grote ere
 Heden vor dit goede swaert.
 3360 God selve hevet jou ghespaert;
 Noit man mochter voren ghestaen.»
 Walewein andworde saen
 Ende seide: »Dies dankic vriendelike
 Gode onsen here van hemelrike ,
 3365 Die boven ons allen hevet ghebot.
 Here coninc, also help mi God,
 Nu sect wat ghi ane mi begaert.
 In wille niet dat ghi mi spaert,
 Sidi in pinen of in sorghen,
 3370 Daer ute so willic jou borghen
 Gherne ende staen te stade ,
 Ende ghi sult mi dor uwe ghenade
 Gheven tswaert: hets mijn ghevouch.»
 Die coninc was blide ende louch,
 3375 Als hi dat horde, ende sere vro,

- Ende hi seide: » Wildi also ,
 Ghelovet mi dan bi uwer trouwe ,
 Bi rudderscepe, bi onser vrouwen ,
 Dat ghijs niet ne sult onbaren ,
 3380 Daer ic jou sende, ghine sulter varen ,
 Duer noot no duer ghene dinghen ,
 So ghevic jou tswaert metten twee ringhen ,
 Hen ware recht dor ene sake ,
 Dat jou nootsin ghebrake ;
 3385 Nootsin breket al belof.”
 — » Ic wille jou seker doen hier of ,”
 Sprac Walewein, » bi mire trouwe ,
 Bi rudderscepe, bi onser vrouwen ,
 Here coninc, van desen dinghen .
 3390 Ghevet mi tswaert metten twee ringhen .
 Nochtan ne weet ic niet wat ghi beghert.”
 Doe gaf hem die coninc tswert ,
 Dat niet verbetert mochte wesen .
 Hi seide: » Here Walewein, mettesen
 3395 Moeti een goet gheluc ontfaen ,
 Ende alle die gonen wederstaen
 Die onrecht willen ende jaghen .
 Hen mochte gheen beter rudder draghen ,
 Entien ics bet jonste min no mere .
 3400 Tswaert es comen tsinen rechten here ,
 Bedi makicker jou voghet of .
 Ende hout mi vort mijn belof ,
 Enties ne moeti niet ofgaen.”
 Dus hevet Walewein tswaert ontfaen ,
 3405 Die niet blider mochte wesen .
 Hi sprac ten coninc mettesen :

- » Sect mi, here, waer ic sal varen ;
In wils langher niet onbaren ,
Inne wille quiten mine trouwe.”
- 3410 — » So moeti halen ene joncfrouwe,
Her Walewein, die ghi niene kint.
Ic hebse menighen dach ghemint.
Dat segghen de gonen diese kinnen,
Hen es in die warelt binnen
- 3415 Ne ghene so scone no so goede ,
Bedi es mi onsochte te moede
Dat icker so langhe moet derven:
Ic vruchte ic salre omme sterven
Dat icse niet ne can ghewinnen.
- 3420 Nu willic [ju] doen bekinnen
Hare soonhede uut ende uut :
Wit also die snee heift soe die huut ,
Ende heet joncfrouwe Ysabelle.
Soe hevet [meer] soonhede tharen dele
- 3425 Danne Venus doet, die godinne ,
Die ghebod heift over de minne.
Soe es soonre dan Olympias,
Die keyserinne te Rome was ,
Soe es soonre vele sonder sparen
- 3430 Danne die twalef vrouwen waren ,
Die ghescreven sijn te Rome binnen ,
Dit waren die twalef godinnen ,
Daer men of telt ende saghet ,
Ende hare soonheit achter lande draghet
- 3435 Om lof ende om prijs tontfanc.
Soe es vele soonre, na minen wane ,
Danne Ysaude no Elene ,

- Noch die scone Torabene ;
 Soe es scoonre vele danne Verghine
 3440 Ofte joncfrouwe Barbeline ;
 Noch Ysaude van Yerlant ,
 Noch Ysaude metter witter hant
 Nes niet so scone als Ysabele.
 Soe heveter vele tharen dele ,
 3445 Die scone joncfrouwe die ic minne ,
 Want Venus die godinne
 Gaf hare dat scone goudine haer ,
 Dat segghic jou al over waer ,
 Dat up hare hovet es ghestaen ,
 3450 Daer hare soonheit bi es vuldaen .

- Dit es die joncfrouwe die ic minne .
 Ic werde onvroet van minen sinne ,
 Here Walewein , ghine haelse mi .
 Nu hoort wie hare vader si :
 3455 Die rike coninc Assentijn ;
 Ende hevet ghedaen mijn minnekijn
 In hoede verre in gont Endi ,
 In enen casteel , segghet men mi ;
 Diene winnen soude het souden tsure
 3460 Werden . Daer gaen twalef mure
 Omme : elc hevet tsinen dele
 Vierwarf twintich torrele
 Up ghewrocht , staerc ende dierc .
 Tusschen elken tween muren loopt ene riviere ,
 3465 Dat men tcasteel niene mach winnen .
 Die poorten daer men gaet binnen
 Si sijn van copere ende van metale ,

- Ghebonden met ysere ende met stale.
 Telker poorten sijn ghestaen
- 3470 Vierwarf twintich man, sonder waen,
 Wel ghewapent, in dier ghebare
 Alsof si alle souden varen
 Tenen wighe al sonder blijf:
 Dits om te behoedene tscone wijf,
- 3475 Datse gheen man soude ghewinnen
 No comen inden casteel binnen,
 Men moeste eer weten wat hi begaert.
 In can gheweten wat hare daert:
 Soe hevet daer binnen groot deduut;
- 3480 Want soene comt altoos niet uut,
 Te ghenen tiden binden jare.
 Soe gaet haer merghen harentare
 In dien boomgaert, inden vergiere,
 Die daer sijn goet ende diere;
- 3485 Daers sulc praeyeel wel ghereet,
 Ere groter alver mile breet,
 Daer in staet menigherande ware,
 Peper, anijs ende ginghebare;
 Fighen ende notemusscaten
- 3490 Staen daer ende pume ghernaten
 Amandelen ende castaengiere,
 Ende daer onder goet menighertiere,
 Dat ic al qualijc soude ghenomen,
 Lelien, rosen ende blomen
- 3495 Staet daer ende menich soete cruut.
 Daer es van voglen soete luut.
 Daer gaet soe hare merghen inde rosen:
 Wat mach der scoonne joncfrouwen nosen?

- In can ghemarken wat hare deert ;
 3500 Hens niet dat hare herte begheert
 Daer ne eis binnen een groot deel.
 Noch es daer een ander praeyeel,
 Daer staet een boom, es so ghedaen
 Als ic u mach doen verstaen:
- 3505 Hi es beneden herde groot,
 Ende al van finen goude root ;
 Mi wondert hoet noit man ghedochte
 Dat hi den riken boom ghewrochte:
 Hi hevet alse menighen telch van goude
- 3510 Als enich man ghesegghen soude:
 Elc telch es hol van binnen.
 Nu hort, ic sal u doen bekinnen
 Waer bi het es ende doen verstaen:
 Up elken telch, al sonder waen,
- 3515 So staet een goudijn voghelkijn ;
 Dat sere proper es ende fijn.
 Die boom es rikelic ende diere,
 Ende wel gheraect in alre maniere,
 Ende van sconeden wel vuldaen.
- 3520 Noch moet ics mee doen verstaen,
 Want an elc scone bladekijn
 Haect een goudijn bellekijn ;
 Dat scone ludet ende claer.
 Ooc esser an ghemaect daer,
- 3525 Dat seide die gone diet wel wiste,
 Behendelike ende met liste
 Enc duwiere, ende daer in staen
 Sestien manne ende hebben bevaen
 Acht blasebalghe, die si verdraghen

- 3530 Ende den bome wint toejaghen
 Van beneden inden wertel up
 Tote boven inden top,
 Met groter cracht met groter pine.
 Ende daer hi bewaeit die voghelkine
- 3535 Daer staen si recht ende beven
 In der ghelike of si leven,
 Daer sinct elc voghelkijn sine stevenc,
 Sesse te gader ende sevene,
 Ende so clinken die bellekine weder,
- 3540 Some hoghe ende some neder.
 Dus ghevet elc voghelkijn sinen sanc
 Ende elc bellekijn sinen clanc.
 Als si den sanc danne werpen uut,
 Die moeste horen dat soete lunt,
- 3545 Al ware een toter doot ghewont,
 Wari daer ene corte stont
 Ende moeste horen die voghelkine,
 Ili worde quite van alre pine,
 So soete hoormense singhen daer.
- 3550 Ene fonteyne staet daer claer,
 Scone onder enen oliviere,
 Die herde rike es ende diere.
 Hets recht dat ic den borne prise,
 Want uten ardschen paradise
- 3555 Comt ghespronghen een aderkijn
 Endé sprint indén borne fijn,
 Die scone es ende harde claer,
 Dat segghic jou al over waer:
 Diese maecte was wel bedocht.

- 3560 Een goudijn aren stater ghewrocht,
 Die den borne hevet verdeckt
 Ende met sinen vlerken so vertrect,
 Dat ne gherande quade sake
 Den riken borne mach ghenaken,
- 3565 Die so scone es ende so claer.
 Ooc mach men boven den borne daer
 Scouwen bome die scone blosen:
 Lauwerbome ende rosen
 Staenre ende menich soete cruut.
- 3570 Daer sinct elc voghelkijn sijn luut
 Scone; ende up den oliviere
 Boven den borne, die also diere
 Was als ic u hebbe gheseit,
 Daer wandelt sonder dorperheit
- 3575 Die joncfrouwe die ic minne,
 Entie mi onyroet van minen sinne
 Sal maken (inne wils jou niet helen),
 Met haren camerieren spelen
 In die lelien ende in die rosen.
- 3580 Wat mach der scoonre joncfrouwen nosen?
 Wilsoe ten borne hare hande dwaen
 Of nutten vanden borne een traen,
 So keert soe omme ander stont
 Van den aerne den mont,
- 3585 So sprinct die borne vor hare claer.
 Al ware een man out vijf hondert jaer
 Ende nutte hi vanden borne een traen,
 Sonder twifel ende waen,
 Hi worde also staerc ende also jonc
- 3590 Als hi was upten selven spronc

Als hi was doe te waren
Doe hi out was van dertich jaren.

- Aldus leet soe daer hare leven.
Wilde jou God die gracie gheven
3595 Dat ghi mi haelt die joncfrouwe
So quiti tswaert ende uwe trouwe ;
Want met el ne ghenen dinghen
Sone moghedi u ghelof vulbringhen
No quite wesen jeghen mi.”
- 3600 Walewein, die rudder vri,
Andworde den coninc hovescelike.
Hi seide: » Nu jonne mi God die rike
Dat icse jou hier moete halen ,
Ende dat swaert daer mede betalen ,
- 3605 Dat ghi mi gavet up mine trouwe!”
Dus sal Walewein die joncfrouwe
Halen, God gheifs hem die macht.
Het was een goet stic in de nacht
Eer si vulenden mochten die tale.
- 3610 Men ghinc slapen in die sale
Ende men bedde Waleweine met ere.
Die coninc ende alle dandre heren
Elc ghinc up sijn bedde slapen ,
Sciltnechte, joncfrouwen ende cnapen.
- 3615 Deer Walewein die hem niene versaghede
Rustem tote dat daghede.
Teerst dat hi den dach versach
Stont hi up so hi eerst mach
Omme te quitene sine trouwe,
- 3620 Ende soude den coninc die joncfrouwe

- Halen, constise wel ghewinnen.
 Alle die ten castele binnen
 Behoren die sijn up ghestaen
 Ende quamen te Waleweine ghegaen
 3625 Ende groettene herde hovesscelike.
 Walewein sprac: » God die rike
 Die gheve jou bliscap ende ere!
 Nu blivet te Gode, coninc here,
 Ic sal jou halen die joncfrouwe
 3630 Ende quiten tswaert ende mine trouwe,
 Bi Jhesus Kerst van Nasarene!
 Eer ic weder kere te Ravenstene,
 Sijt dat mi God mijn leven spaert.”
 Doe ghinc men wapinen ter vaert
 3635 Waleweine wel ter core. *in d'ye*
 Men brochtem Gringolette voren,
 Dat hi minde vor alle parde.
 Hi sater up, die onvervaerde,
 Ende seindem metter rechter hant.
 3640 Dus nam hi orlof, die wigant,
 An alle die heren in die sale.
 Si andworden alle te male
 Den here Waleweine hovesscelike,
 Ende seiden: » Nu vaert, God die rike
 3645 Moete jou van onghewalle bevreden!”
 Hi was up Gringolette ghereden,
 Diene dicke adde ghedraghen.
 Docne wildi daer niet langher daghen.

- Doc nam hi in sijn ghelcide
 3650 Gode ende sine moeder beide,

Ende hi reet wech metter tale
 Uten castele ende uter sale,
 Ende voeret swaert metten tween ringhen.

God late hem sijn ghelof vulbringhen!

3655 Ter selver strate reet hi nedere

Daer hi up quam, ende kerde wedere
 Ter passage daer hi was comen.

Mettien hevet Walewein vernomen

Twater vor hem ghehebbet wel:

3660 Sijn paert was dapper ende snel

Ende vlooch ghelijc enen voghele.

Der Walewein [hiltē] bi den toghele

Tes hi quam uptie marine.

Sine herte was in groter pine

3665 Waerwaert hi hem mach bewinden

Dat hi die joncfrouwe mochte vinden:

Dat was meest dat hem verwach.

Doc doctem dat hi vor hem sach

Enen wech ter rechter hant:

3670 Dien sal hi varen ende laten tsant

Achter hem bliven entie see.

Twalef milen ofte mee

Reet hi weghe bindien daghe.

Menighen busc ende menighe haghe

3675 Reet hi, daert was onghchiere.

Mettien quam hi up ene riviere,

Die herde diep was ende wide;

Ende hi [sach] over an dander side

Enen rudder comen ghereden,

3680 Die seen van herde fellen seden,

Up een ors, was herde groot,

Ende sine wapine waren root:
 Root was sijn scilt ende sine vane,
 Ende rode wapine addi ane.

3685 An sijn ghelaet an sine maniere
 So seen hi fel ende putertiere.

Doe sach hi comen up een rosside
 Ghevaren neven srudders siden
 Ene joncfrouwe ghecleet wale

3690 Met groenen cledren van sindale;
 Ende up hare hovet wert gheware
 Twe vlechtkine van gheluwen hare,
 Die over hare scoudren hinghen beide
 Tote upt archoen vanden ghereide,

3695 Al uut ghetrect ende sere verwerret.
 Die rode rudder, die sere vererret
 Was up hare, hadse uut ghetrect,
 Hare cleder ghescuert, ende ondect
 Hare scone lijf ende hare lede.

3700 Ene ghecele, daer hi mede
 Der joncfrouwen dede menighen pant,
 Brochti ghevoert in sine hant,
 Ghemaect met acht starken riemen,
 Daer hi mede grote striemen

3705 Der joncfrouwen slouch in hare ansichte.
 Grote slaghe ende ghedichte
 Gaf hi hare ende harde vele,
 Dat hare haer hals ende hare kele
 Metten bloede al was beronnen.

3710 Soe seide: »Here, ghi moet mi jonnen!
 Dor uwe omoet, dor uwe ghenade,

- Maect mi quite van diere ondade
 Die mi dese doet onverdient!
 Quame noch enich Gods vrient,
 3715 Die mi verledichde van desen,
 Ic soude sijn dienstwijf wesen;
 Hi doet mi leven in groten sere.”
 Doe sprac Walewein die here:
 » Mochtic jou te sprake comen,
 3720 Fel rudder, het soude jou lettcl vromen
 Dat ghi doet der scoonre joncfrouwen
 Leven met so ghedanen rouwe;
 Maer mi dinket wel neen ic niet.”
 Waerwaert dat deer Walewein siet,
 3725 Sachi up of sachi neder,
 Hine sach no voort no weder
 Brugghe ooc no gheretiere
 Passage over die riviere,
 Daer enich mense mochte varen.
 3730 Maer der joncfrouwen mesbaren
 Dede den here Waleweine so wee,
 Dat hijs ne mochte nemmee
 Ghedoghen dat hi dat sach
 Dat men hare gaf so menighen slach.
- 3735 Mettien wierp hi omme tpaert
 Ende keerde ter rivieren waert
 Al dat het ghelopen mochte,
 Ende Gringolet die besochte
 Den hoever ende spranc in ter vaert
 3740 Tote over die medewaert
 Vander rivieren, ende hi swam vort

- Over tote an tandre boort.
 Doe bete Walewein die heere
 Ende droochde sijn paert met sinen ghere ,
 3745 Ende beterde hem al dat hem daert.
 Als hi verbreidelt adde sijn paert
 So wert deer Walewein gheware —
 Jeghen die sonne , die so clare
 Sceen , sach hi blecken van verren
 3750 Drie scilde oft waren drie sterren ,
 Claer van selvere ende van goude ,
 Ende hi sach stuyen die moude.
 Doe peinsdi dat die rudders [waren] ,
 Die naden rudder quamen ghevaren
 3755 Entie joncfrouwe wilden bevreden ,
 Ende naden roden rudder reden.
 Dit peinsdi in sinen moet ,
 Walewein die rudder goet ;
 Maer niet weet hi wat si begheren ,
 3760 Weder si hem helpen ofte deren
 Wille. Si waren uptie wile
 Noch van hem ene sterke mile ;
 Maer emmer hevet hi wel vernomen
 Dat si naden gonen comen.
- 3765 Mettjen begonsti hem ghereiden ,
 Hine dar niet langher beiden ,
 Up avonture wat si begaren.
 Doe sat hi al sonder sparen
 Up Gringolette sijn goede paert
 3770 Ende volghede achter metter vaert
 Om te bevredene die joncfrouwe ,

- Die was bevaen met groten rouwe.
 Hi reet so na dat hi sach
 Den rudder; ende als hi spreken mach
 3775 Deer Walewein, die rudder vri,
 Riep hi: »Onbeit, spreict jeghen mi
 Een lettel eer ghi vorder vaert.”
 Dander slouch met sporen tpaert
 Ende ghebaerde of hijs niene horde,
 3780 No ne andworde niet van enen worde,
 No hine sprac no hine louch,
 Maer hi hief die ghecele ende slouch
 Die joncfrouwe in hare ansichte
 Grote slaghe ende ghedichte;
 3785 Bi wilen stac hise metten scilde.
 Alsoe dit sach Walewein die milde
 Balch hi hem mee dan te voren:
 Doe slouch hi sijn paert met sporen
 Ende peinsde hi soudt hem doen ontghelden.
 3790 Noch sprac Walewein: »Inne wille niet scelden,
 Spreict jeghen mi, so doedi wel.”
 Doe keerde hem omme die rudder fel
 Ende seide: »Ghine doet niet wel,” ter vaert,
 »Dat ghi die selve strate begaert
 3795 Die ghi mi vor jou saghet riden.
 Waendi dat ics soude vermiden
 Dor jou, inne soude die joncfrouwe slaen?
 Neen ic; ic doe jou selven saen
 Leven met wel groter onnere,
 3800 Spreicti enich wort mere
 Te mi waert danne mi dinct goet.”
 Deer Walewein was wel ghemoet

- Ende hovesc van sinen sinne;
 Grote doghet addi inne:
- 3805 Hi andworde: » Vrient, te waren,
 In gheve om u dreghen niet twee paren,
 Ende om dat ghi mi moocht ghederen.
 Dinkets u goet, ghi sullets onberen
 Also te blouwene die maghet,
- 3810 Die ghi mesvoert hebt ende ghejaghet.
 Wat hevet soe jeghen u mesdaen?
 Menne soude ghene vrouwe slaen;
 Van vrouwen comt ons alle ere.
 Onberets ende ne doets nemmere.
- 3815 Ne latijs niet, ghi sullets toren
 Hebben, ic sect jou wel te voren;
 Het doet goet met ghemake leven.”
 Die felle hevet andworde ghegheven
 Ende seide: » Noch spreicti als een domme.
- 3820 Waerdi vroet ghi voert al omme
 Van mi; dat segghic jou over waer,
 Dor jou ne lietics niet een haer
 Inne soudse blouwen ende slaen.
 Ende wildijt ooc wederstaen,
- 3825 Ic soude jou sulc een spel ooc leren,
 Ghi sout met scande wederkeren
 Ende het soude jou kosten tleven.”
 Mettien so hevet hi verheven
 Die ghecele ende slouch die joncfrouwe,
- 3830 Dics was bevaen met groten rouwe,
 In hare ansichte, dats mochte ontfarmen
 Enen stene. Soe riep: » Wacharmen!
 Edel rudder, dor uwe doghet,”

Sprac die joncfrouwe, » of ghi moghet
3835 So verledicht mi van desen!

Mach ic der groter slaghen ghenesen,
Die ic van hem hebbe ontfaen,
Ic wille in uwen dienste staen.
Doet dit in alre vrouwen ere!”

3840 Deer Walewein seide: » Bi onsen here,
Ic saelt doen, scone joncfrouwe,
Bi rudderscape. Bi mire trouwe,
Gheift hi u meer enen slach,
Daer an leecht sijn domesdach,

3845 Dat segghic hem te voren wel.”
Doe keerde hem omme die rudder fel
Ende hiet Waleweine, of hi wilde,
Dat hi hem decke metten scilde.
Doe decten si hem uptie wile.

3850 Hen vloghen noit twe pile
Daer men mede sciet in boghen
So sere als si te gader vloghen.
Sine speilde niet ter faelgen.
Vanden halsberghe alle die maelgen

3855 Faelgierden als si hem onderstaken,
Ende hare twier scachte braken.
Deen was den andren herde fel;
Die orsse waren bede snel:
Si canselierden ende vellen.

3860 Van sulke joste mochte men tellen
Hier na over menighen dach.
Ende als die rode rudder sach
Waleweine staen te voet
Verhueghede hem sin ende moct,

- 3865 Ende waende wel te voren al
 Sijn leet ende sijn ongheval
 Hebben verwonne; hi [merde] niet,
 Hi trac sijn swaert. Walewein siet,
 Ende hi was verhueghet sere,
- 3870 Ende seide: » Vrient, bi onsen here,
 Ic wane wi sullen onlanghe dinghen.”
 Doe trac hi tswaert metten tween ringhen,
 Dat ghi wel hebt horen nomen;
 Entie twe rudders sijn comen
- 3875 Te gader. Nu laets Gode wouden,
 Die veghe es hi moet ter moude
 Alsene God niet langher ne spaert.
 Deer Walewein adde sijn swaert
 Ghetrect, het moeste nature pleghen,
- 3880 Ende hevet den roden ghesleghen
 Dat hi den helm altemale
 Cloofde ende den hoet van stale
 Neder toten tanden duere.
 Doe quam gheronnen dor de scuere
- 3885 Die hersenen ende dat rode bloet,
 Dat up die arde wederstoet.
 Doe moesti tumen omme lanc.
 Deer Walewein seide: » God, hebs danc,
 Mijn swaert hevet hem gheproevet wel
- 3890 An desen roden rudder fel,
 Ic macher mi wel toe verlaten.
 Waer omme soudic den gonen haten
 Diet mi gaf? hi es ghetrouwe.”
 — » Danc hebt rudder,” sprac die joncfrouwe,
- 3895 » Mettesen slaghe bem ic ghenesen.

- Ic wille jou dienstwijf gherne wesen ;
 Ghi hebt mi ghewroken wel
 Jeghen den roden rudder fel,
 Die mi met sorghe dede leven.
- 3900 Ende een mijn broeder, die es bleven
 Vor hem doot, een rudder coene.
 Inne ghecreech noyt ander soene
 Danne ghi saghet up desen dach.
 Swaer verdriet ende menighen slach
- 3905 Dat was die soene die hijs mi dede.”
 Doe ghinc Walewein ter selver stede
 Daer die rudder lach ghewont
 Ende sere siec ende onghesont,
 Ende dede hem den helm of ende sach
- 3910 Of hi yet jeghen hem spreken mach.
 Hi lach in ommacht van dien slaghe.
 Walewein leide nauwe laghe
 Of hine yet mochte ghenesen.
 Sijns selves helm nam hi te desen
- 3915 Ende lieper mede ter rivieren,
 Ende haelde water ende laefdene sciere,
 Den rudder; ende als hi bequam
 Vander ommacht Walewein nam
 Die wonde ende loocse metten handen.
- 3920 Die gone sprac binden tanden:
 »Edel rudder, ic bidde ghenade!
 Ic hebbe ontfaen van minen mesdaden
 Penitencie, die mi es te swaer.
 Ic hebbe der doot over menich jaer
- 3925 Verdient, ende nu es soe comen.
 Ghi hebt mi mijn lijf ghenomen,

- Dat es bi minen sculden wel,"
 Sprac die rode rudder fel;
 » Mine mesdaden ne sijn niet clene;
 3930 Al waert an dese joncfrouwe allene,
 Ic hebs verdient, ende mekel mere." *mel*
 Doe sprac deer Walewein die here:
 » Vrient, so lates jou berouwen,
 Ende roept ghenade up onser vrouwen,
 3935 So mach uwer siele goet raet
 Werden; na dien dat met jou staet
 Ghi hebt emmer jou lijf verloren.
 Ende laet jou berouwen alte voren
 Dat ghi der joncfrouwen hebt ghedaen." *mel*
 3940 Die rode rudder andworde saen:
 » Waendicker mede te ghenade
 Comen, ic soude van minen mesdaden
 Ghaerne te jou te biechten gaen;
 Maer ic hebbe so vele mesdaen,
 3945 Cume wert mire siele raet."
 — » Neen, alder warelt mesdaet,"
 Sprac Walewein, » es harde clene
 Jeghen die Gods ghenade allene;
 Dies bedinct jou wel te voren:
 3950 God die wert dor ons gheboren,
 Hi ontfinc dor ons bittre wonden,
 Hi mach u wel van uwen sonden
 Quiten; secse al uut ende uut,
 Jou biechte, nu al over luut.
 3955 Vrient ne laet jou niet bedwellen
 Den groten duvel uter helle:
 Doedi dat so sidi vroet."

- » U raet dinct mi wesen goet, ”
 Sprac die rudder, die daer ghewont
- 3960 Lach; » ic wille jou maken cont
 Mine mesdaet, groot ende clene,
 Die berouwen mi; maer allene
 Hebbic vele te merren rouwe.... *Amelida*
 Daer heden dese scone joncfrouwe
- 3965 Quam spelende uut haren hove,
 Ende een hare broeder van gróten love,
 Een jonc rudder ende een coene,
 Ende een staerc van sine doene,
 Dese reet bi haerre siden.
- 3970 Si songhen ende waren blide;
 Ende voeren meyen harentare
 Al spelende, ende ic wards gheware
 Als si quamen in een wout,
 Daer voghelkine menichfout
- 3975 Songhen ende dreven spel, ”
 Sprac die rode rudder fel;
 » Here, dit berouwet mie.
 Met mi quamen rudders drie:
 Elkerlijc hevet ene joncfrouwe
- 3980 Die es bevaen met groten rouwe:
 Si sijn tonghemake sere.
 Ic segghe jou waer omme here,
 In dien dat ghijs ghelovet:
 Si werden alle drie gherovet.
- 3985 Haren mannen ende haren maghen,
 Daer si ooc alle toe saghén,
 Naemwise, dies ne lieten wi niet.
 Ende dese joncfrouwe, die ghi hier siet,
- Wij intname.*

Hare dedic grote pine daer.

3990 Wi hebben gheweset twintich jaer
Scakers ende mordenaren.

Wine lieten ons noyt enen ontfaen
Daer wine vonden, wine daden hem pine.

Nu es mi die quaetheit ansine,

3995 Here, ende nu hebbics rouwe.

Ende als ic dese scone joncfrouwe

Sach doe voeric hare bet naer,

Ende doodde haren broeder daer;

Inne wiste noit wat ic hem weet.

4000 Haer selven dedic menich leet

Ende gaf hare menighen swaren slach.

Ik bidde jou, here, oft wesen mach,

Vraecht hare of soet mi wille vergheven.

Mine drie ghesellen die sijn bleven

4005 Achter ende souden mi bevreden

Saghen si yemen comen ghereden

Omme te haelne die joncfrouwe.

Comen si here, bi mire trouwe,

Si nemen jou tlijf, dat wetic wel,

4010 So quaet sijn si ende so fel.

Si mickens lettcl dat si jou toren

Doen; nu wachtets jou te voren.

Ghine hebt hier gheen langher sparen:

Sijt dat si jou bi mi bevaren

4015 Ghi moet emmer jou leven laten.

Mi ware leet, bi caritaten,

Soude jou yet bi mi messcien."

Deer Walewein andworde mettien

Ende seide: » Ghi sect also die goede:

- 4020 Die rike God, dor sine omoede,
 Moete jou vergheven alle mesdaet.
 Edele joncfrouwe, nu hebt raet,"
 Sprac Walewein, »dor uwe ghenade,
 Ende vant mi ene bede ghestaden
- 4025 Dor uwes broeder siele wille!"
 Die joncfrouwe ne sweech niet stille
 Als soe dat horde, ende seide: »Here,
 Ghi doet jou selven grote onnere
 Dat ghi mi bidt, ghine heet mi.
- 4030 So wat sake so het si
 Ic salse jou doen, bi mire trouwe."
 — »So biddic jou, wel scone joncfrouwe,
 Dat ghi verghevet alle mesdade
 Desen rudder, dor uwe ghenade,
- 4035 Die hi hevet jeghen u mesdaen;
 Bedi het es also vergaen,
 Jou ne maechs werden ander wrake;
 Hen si dattene die duvel trake
 Indie pine vander helle,
- 4040 Daer die arme sielen quellen:
 Dies ne werdi niet te bet ghenesen.
 Nu beraet jou van desen,
 Ende vanter mede verlossen sciere
 Uter pine vanden helscen viere
- 4045 Uwes broeder siele ende srudders mede.
 Dor God ghevet mi dese bede;
 Dies biddic jou up rechte trouwe!"
 Doe andworde die joncfrouwe:
 »Hi hevet mi brocht in groter noot,
- 4050 Ende minen wel lieven broeder doot,

- Dien ic minde vor alle die leven ;
 Maer die bede willic jou gheven
 Ende vergheven die mesdade ,
 Dat mijns broeder siele te ghenade
 4055 Met onsen here moete comen.”
 Die rudder hevet een stro ghenomen ,
 Also cranc also hi daer lach ,
 Ende seide : » Joncfrouwe , up desen dach
 Biddic jou vriendelijc ghenade ,
 4060 Ende verghevet mi mine mesdade.”
 Entie joncfrouwe heveten ontfaen
 Van dat hi jeghen hare hadde mesdaen ,
 Ende andworde hem tien stonden :
 » God vergheve jou alle sonden ,
 4065 Die dor ons coos die bitter doot.
 Ghi hebt mi brocht in groter noot ,
 Here rudder , ende in sulker pine ,
 Daer mi in staet te sine
 Hier na over menighen dach.”
 4070 Walewein was blide als hijt sach
 Dat also die scone joncfrouwe
 Hadde vergheven met goeder trouwe
 Den ridder alle sine mesdaet
 Na sinen sin , na sinen raet.
 4075 Daer na begonsti sere breken
 Want hi qualijc mochte spreken.
 Dus lachi ende sweech al stille.
 Echt vraechdem Walewein wat hi wille
 Ende of hi anders yet begaert ?
 4080 Nochtue andworde metter vaert ,
 Die rudder die daer lach so cranc :

» Ja ic,» seit hi, » messanc,
Mochti mi gheholpen daer of.

Ende doet mi up een kerchof

4085 Graven, here, dor uwe doghet.”

Deer Walewein seide: » Of ghijt doen moghet
Ghelooft mi dan dat ghi te mi

In so wat stede dat het si

Sult comen als ic jou vermane?”

4090 Die rudder sprac, na minen wane:

» Ic comer gherne, hebbics de macht,

Ende jaens mi die Gods cracht,

So salict doen bi mire trouwe.”

Deer Walewein seide: » Bi onser vrouwen,

4095 Ic sal ooc doen dat ghi begaert,

Sijt dat God mijn leven spaert.”

Hi nam aerde daer hi stoet

Onder sinen rechtren voet,

Ende seide: » Nu gaept, in Gods name

4100 Ic moneghe jou, dat moete bequame

Gode sijn ende sire moeder mede.”

Dus staerf hi daer ter selver stede

Ende hevet sinen ende ghenomen.

Nu sijn die ander drie daer comen

4105 Also ghehende ende so bi,

Dat Walewein, die rudder vri,

In ghere wijs ne mochte ontflien.

Hi gheredde hem mettien,

Ende sat up Gringolette sijn paert.

4110 Al bloot addi ghetrect tswaert,

Daer hi hem mede soude ter were

- Setten; hi was sonder spere,
 Want hi hadt al daer te broken
 Daer hi die joncfrouwe adde ghewroken
 4115 Over den roden rudder fel:
 Ic seit jou eer, nu weit dijt wel
 Hoe die saken toe sijn comen.
 Deen van den drien hevet vernomen,
 Die daer up Waleweyne wilde,
 4120 Dat hi hem decte metten scilde;
 Ende hi sach sinen gheselle doot,
 Dies haddi den rouwe groot,
 Ende hi peinsde hi salne wreken.
 Dus quam hi al sonder spreken
 4125 Vaste toe slaende metten sporen
 Omme te wrekene sinen toren
 Up Waleweine met groter cracht.
 Ter steke hilt hi sinen scacht,
 Daer hine mede dorsteken wilde.
 4130 Walewein decte hem metten scilde,
 Ende hilt bloot sijn goede swaert,
 Ende slouch den scacht ontwe ter vaert.

- Binnen desen es die ander comen
 Ende hadde hem gaerne tlijf ghenomen.
 4135 Al dies ghelike so dedi dien.
 Doe quam die leste vanden drien:
 Hem dochte dat hi was verlet.
 Dese hevet Waleweine so onset
 Metter steke die hi hem gaf,
 4140 Dat die maelgen vloghen af
 Vanden halsberghe te menigher stede,

- Ende hadde wel na hem selven mede
 Uten sadele ghedraghen.
 Dander twe ooc niet ne daghen,
 4145 Sine trecken swaerde sonder scelden,
 Ende reden bet an, ende wilden ghelden
 Waleweine sine achterstelle
 Om te wrekene haren gheselle.
 Dies was drouve die joncfrouwe,
 4150 Ende bat Gode met goeder trouwe
 Over Waleweine den here,
 Dat hi moeste bliven in sine ere
 Jeghen die drie up desen dach.
 Ende als die joncfrouwe sach
 4155 Waleweine in sulker noot
 Doe dreef soe den rouwe groot,
 Ende wranc hare hande ende trac hare haer,
 Ende dreef wel groot mesbaer.
 Soe seide: » Ic bem in meerre noot
 4160 Dan doe ic minen broeder doot
 Heden sach slaen vor minen oghen.
 Hoe sal mijn herte dat ghedoghen,
 Dat ic sie desen rudder sterven?
 Ic sal dor hem slives derven
 4165 Ende werden van minen sinne onvroet.”
 — » Edele joncfrouwe, siet wat ghi doet,”
 Sprac Walewein; » drivet ghenen rouwe
 Dor mi; bi gherechter trouwe,
 In hebbe ghene dinc die mi daert.”
 4170 Mettien so verdrouch hi tswaert
 Ende gherochter enen metten slaghe,
 Dattene daer ne man no maghe

- Nemmermee ghehelpen mochte.
 Hi ruunde tghereide ende sochte
 4175 Die arde sciere, sonder beide.
 Nu hoort wat der Walewein seide:
 » Van desen hebbic vasten vrede.
 Mi dinke al sonder yemens bede
 Veertich jaer ende veertich daghe
 4180 Gaf hi mi verde tesen slaghe.
 Ic macher mi wel toe verlaten.”
 Entie gonen diene haten
 Ginghen hem an met onminnen.
 Ic wane si sullen lettelt winnen
 4185 Comt Walewein in sijn ghedochte.
 Die ene haelde uut, ende hi brochte
 Weder verlaysiert sijn paert
 Te minen here Walewein waert,
 Daer ic heden eer of sprac;
 4190 Want hi den here Waleweine stac
 Ende gheroctene wel ter cure,
 Ende stac hem den scilt al dure,
 Dat wederstont up die curie.
 Walewein sprac: » Sinte Marie!
 4195 Helpt mi, vrouwe, ic hebs te doene,
 Jeghen desen rudder coene!
 Waren mine wapine niet so vast,
 Ic hadder an enen quaden gast,
 Dies machic hem wel ghetrouwen;
 4200 Maer ic hope het sal hem rouwen.”
 Mettien so verdrouchi tswaert
 Ende slouch den scacht ontwe ter vaert,

- Vor sine hant in drien steden ;
 Ende den rudder van fellen seden
 4205 Gherocti met enen slaghe ,
 Dat hem binnen den derden daghe
 Der hoofswere niene mochte ghebreken.
 Hi viel ter aerden sonder spreken
 In ommacht vanden groten slaghe.
- 4210 Die gone seide: » Biden goeden daghe ! »
 Die daer achter hilt al ghesont ,
 » Nu hebdi toter doot ghewont
 Mine ghesellen , die sijn doot ;
 Dies hebbic den rouwe groot ,
- 4215 Ende ic moets emmer ghewroken wesen . »
 Dus vergaderden si mettesen
 Onder hem tween , die niet ne daghen.
 Walewein was van groten slaghen
 Dicke ghenesen uptien dach.
- 4220 Ende als die gone die gonder lach
 Van der ommachte bequam ,
 Ende hi Waleweins swaert vernam ,
 So ver[kin]dijt , metten ringhen.
 Ende hi sprac mettesen dinghen :
- 4225 » Lieve gheselle , siet wat ghi doet ,
 Ghi pijnt al gader jeghen spoet .
 Ic sie tswaert , ic kennet wel ,
 Het es utermaten fel :
 Ghine moghet vor hem niet ghenesen . »
- 4230 Die gone andworden mettesen :
 » Suldi met dus ghedanen treken
 Onse ghesellen helpen wreken ,
 Die hier ligghen gheslegghen doot ?

- Haddi ghesijn in sulker noot.
 4235 Sine hadden niet also ghesproken,
 Ghine waert eerlike ghewroken,
 Dies mochte wel an hem ghetrouwen.
 Ende so mochte ons beeden rouwen
 Soudsi onghewroken bliven;
 4240 Men soude segghen: »gone keytiven
 Lieten hem enen rudder dwinghen.»
 Weten ons wachten van sulken dinghen.
 Nu sit up ende vant verdraghen
 Jou seer, ende laet jou niet versaghen.
 4245 Al hebdi enen slach ontfaen
 So vant enen andren weder slaen,
 Ende laet ons onse ghesellen wreken.»

Die gone sat up al sonder spreken
 Omme wrekene sinen toren.

- 4250 Deen van achter dander van voren
 Ginghen si minen here Waleweine ane.
 Met groten steken, met groten slane
 So dadensi hem grote pine.
 Deer Walewein peinsde al stillekine,
 4255 Mochti, hi souds sijn ghewroken
 Over hem die die hoghe sproken
 Eerst sprac, conste hijt vulbringhen.
 Hi verdrouch tswaert metten ringhen
 Ende seide: »Wacht u van desen slaghe!
 4260 Mach ic, biden goeden daghe,
 Ghi sult onlanghe vor mi staen.»
 Entie gone andworde saen:
 »Om u dreghen ne ghevic niet.

- Met minen swaerde dat ghi hier siet
 4265 Salic jou emmer nemen tleven.”
 Walewein hevet tswaert verheven :
 Hi slouchem thovet of dat vlooch.
 Hi seide: » Maria die noit ne looch,
 Nu moetjts hebben lof ende danc!
- 4270 Dese rudder, al maectijt lanc,
 Heift sinen gheselle wel ghewroken,
 Eerlike, met hoghen sproken,
 So datmer of spreken mach.
 Hier na over menighen dach
- 4275 Salmens hem segghen prijs ende ere.”
 — » Het es recht, bi onsen here,”
 Sprac die gone, die den slach
 Eerst adde, als hi versach
 Dat sijn gheselle was bleven doot;
- 4280 » Ghi adt den hoghen moet so groot.
 Ghi adt wel vor tswaert ontstaen
 Haddi minen raet ghedaen:
 Ghi adt jou leven wel behouden.
 Hen es niet bi minen scouden
- 4285 Dat ghi dus sijt bleven doot.
 Duer jou hebbic den rouwe groot,
 Ende om mine andre twee ghesellen,
 Die doot sijn. Wie machic tellen
 Minen rouwe, of die mi raet
- 4290 Ghevet nadien dat met mi staet?
 Ic hadde wel goeds raets te doene;
 Dese rudder dinct mi so coene,
 Weric mi, ic bem verloren,
 Jeghen hem, dat weet ic te voren.

- 4295 Ende te vliene hebbic ghene macht.
 Waer dese rudder also bedacht,
 Of ic ghenade an hem sochte,
 Dat hem danne mijns verdochte,
 Men sout hem prisen emmermere.
 4300 Ic saels ooc prouven, bi onsen here."

- Mettien beetti vanden paerde.
 Vore Waleweine uptie aerde
 Viel hi neder in cnieghebede,
 Ende seide: » Dor uwe edelhede,
 4305 Here rudder, hebt mijns ghenade!
 Ic wille werken bi uwen rade
 Ende der quaetheit avestaen,
 Die ic hier vormaels hebbe ghedaen;
 Ende ghelove jou bi mire trouwe,
 4310 Dat nemmerme vrouwe no joncfrouwe
 Dor mi ne comt in pine mere.
 Laet mi levende, lieve here,
 Dor God ende duer uwe ghenade!"
 Der Walewein seide: » Uwe mesdade
 4315 Sijn groot, die ghi hebt mesdaen;
 Maer wildijs noch in boeten staen,
 So mach uwes wesen raet.
 Nadien dat ghescepen staet
 Ic hadde jou emmer tlijf ghenomen."
 4320 — » Ic wils an u selven comen,"
 Sprac die gone, die den vrede
 Wel gherne nam up die stede.
 — » Doet danne dat ics seker si,"
 Sprac Walewein, die rudder vri.

- 4325 Doe haesti ende vinc ten swaerde
 Ende leid vor Waleweine up daerde
 Ende hi seide: » Here, ic bem ghereet
 Te doene sekerhede ende eet
 Van al dien dat ghi begaert.”
- 4330 — » So heft up jou hant ende swert
 Up dese hilde wel ghereet,
 So salic u staven den eet,
 Dat ghi sult eren die heilighe kerke,
 Ende starken Gods ghewerke,
- 4335 Ende helpen weduwen ende wesen;
 Ende alle die ghi vint in vrese
 Die bescudt ende set jou daer voren
 Om te wreken haren toren;
 Ende ghelovet mi bi uwer trouwe,
- 4340 Dat ghi desen drien joncfrouwen
 Sult helpen dat si weder comen
 Daer si teerst waren ghenomen;
 Ende alder quaetheit avestaen
 Die ghi hier vormaels hebt ghedaen.
- 4345 Dat ghelovet mi altevoren.”
 Die ander hevet hem ghesworen
 Wel te houdene bi sire trouwe.
 — » God gheves jou cracht, ende onse vrouwe!
 Up dat so salic jou laten gaen
- 4350 Ende vergheven dat ghi hebt mesdaen,
 Up dat ghi dese sake doet.
 God gheves jou cracht ende spoet!”

Aldus versciet daer die strijt.
 Nu waert wel herberghens tijt,

- 4355 Want die sonne die ghinc onder.
 Die twe rudders, hens gheen wonder,
 Si adden wel der rusten noot.
 Die andre die daer ligghen doot
 Si moeten bliven boven der aerden ;
- 4360 Entie leveden si begaerden
 Herberghe te seekene wistsi [waer].
 Sine hadden gheen langher letten daer;
 Sullen si bi daghe comen
 Ter herberghe die hen mochte vromen,
- 4365 Of daer si ghenade hebben mochten
 So waert tijt dat sise sochten,
 Want daerne was ghene bi
 Up ene mile. — »Haesten wi,»
 Sprac Walewein, »ende laet ons varen
- 4370 Dapperlike al sonder sparen
 Daer wi herberghen moghen.»
 Die joncfrouwe began verhoghen
 Die des daghes was teblouwen.
 Soe seide: »Here, bi mire trouwe,
- 4375 Hier woont emmer, in weet waer,
 Up ene mile of also naer
 Mijns vader broeder, een mijn oom.
 Nu maerct wel ende nemet goom
 Of ghi ons daer raet te vaerne.
- 4380 Hi saghe mi utermaten gaerne:
 Ic bidde jou dat ghi daer met mi
 Vaert.» — »Bi Gode, joncfrouwe, dat si!»
 Sprac Walewein, »ic doet ghaerne.»
 Doe noodde hi mede te vaerne
- 4385 Den rudder entie drie joncfrouwen.

— » God lone jou, here, bi mire trouwe, ”
 Sprac die rudder, » ic ne does niet.
 Over de riviere die ghi hier siet
 So salic herberghen te nacht,
 4390 Eist dats mi jan die Gods cracht.
 Ic sal ooc dese drie joncfrouwen
 Met mi leden, bi mire trouwe. ”

Hi bevalne Gode ende sine ghespelen.
 Wat holpe dat ic der tale vele
 4395 Maecte? si moeten emmer sceden.
 — » Die rike God moete u gheleden! ”
 Sprac Walewein; » ende emmer sijt vroet,
 Ende nemet ware dat ghi wel doet
 Dat ghi gheloofte hebt ende ghesworen. ”
 4400 Hi seide hi soude. Doe reet hi voren,
 Die rudder, entie joncfrouwen naer.
 Walewein bleef biden doden daer
 Dien hi gaerne ter aerden broch[te];
 Het es so comen hine mochte
 4405 Vander joncfrouwen dus niet sceden,
 Hine moestse andersins gheleden
 Daer soe te wesene begaerde.
 Deer Walewein nam die paerde,
 Die daer stonden sonder here,
 4410 Ende seide: » Joncfrouwe, ” min no mere,
 » Dese paerde die ghi hier siet
 Ne willic achterlaten niet.
 Ic salse coppelen ende ghereden:
 Te uwes ooms sulwise leden;
 4415 Hets beter dan si waren verloren. ”

- Doe sette hi die joncfrouwe voren
 Up tscoonste part dat hire sach,
 Ende hi sat up so hi eerst mach,
 Ende voer wech herder dan den telt.
- 4420 Bi nachte over dat woeste velt
 Voer Walewein met gonen parden
 Ende metter joncfrouwen sire varde,
 Ende beval die dode dies si waren.
 Dus quam der Walewein ghevaren
- 4425 Wel ene mile inde nacht.
 Doe hordi grote herecracht
 In ene burch, ende groot ghelut;
 Ende hi sach ter porten uut
 Enen cnape van sconen leden
- 4430 Up een ors comen ghereden:
 Het was dapper ende snel;
 Ende selve was hi ghewapent wel
 Van den hovede toten voeten.
 Eer si hem consten ondermoeten
- 4435 Groetene Walewein herde scone,
 Ende seide: » Alle die ingle vanden trone
 Die moeten u gheven goeden nacht.”
 Die cnape was wel bedacht,
 Al was hi tonghemake sere,
- 4440 Ende seide: » God moete jou lonen, here!
 Goeden nacht addic te doene.”
 Doe vraechde Walewein die coene:
 » Hevet u yeman yet mesdaen?
 Cnape, dat doet mi verstaen,
- 4445 Dies biddic u up hovescheit?
 Of es dese burch beleit,

Daer ic dit gheluut binnen hore?

.....

.....

4450

.....

M gh

Daer es binnen menich dr[ouve man].”

Der Walewein seide: »So sect mi [dan],

4455 Soete cnape, dor uw doghet,

Dies biddic, of ghijt doen mogh[et],

Waer omme dat si sijn so sere

Tonghemake.” — »Ic sect jou, here,

Dies ne willic laten niet.

4460 In dese burch die ghi hier siet

Es droufhede vele mere

Dan ic ghesegghen mach, lieve here.

Ic segghe jou waer omme, twi:

Die vander burch here si

4465 Hevet enen rudder tenen broeder,

Gheen bet gheraecter no vroeder

Ne woont hier niewerinc ghehende,

Die es heden comen in meswende,

Here, ende in groter noot;

4470 Hem es een sijn sone doot

Gheslegghen, hine weet wiet dede.

Ende ene joncfrouwe, sijn dochter, mede

Es hem ontfoert, sine weten waer.

Dies drijft hi rouwe ende mesbaer,

4475 Ende hevet ghesent boden hare

Omme te vreessene niemare

Ofmer yewer yet of weet.

Here, nu bem ic ghereet
 Ende soude varen al desen nacht
 4480 Ende vergaderen grote herecracht,
 Mijns heren mannen ende sine maghe;
 Ende wi souden morghen metten daghe
 Varen soeken die joncfrouwe
 Daer si om hebben groten rouwe.
 4485 Hier omme hebsi groot mesbaer,
 Om dat si ne weten waer
 Die scone joncfrouwe becomen si."

Deer Walewein seide: » Nu varen wi,
 Vrient, ende laet ons weder keren
 4490 Verhoghen alle die hoge heren;
 Ic hebbe die scone joncfrouwe brocht
 Die ghi morghin vro ghesocht
 Sout hebben: cnape, sietse hier

 4495

 qua
 heren
 4500 cnape sien keren
 si wel sijn beleit
 at hi hevet gheseit
 vernomen hevet daer buten.
 [Die] here sprac: » Dar men yet sluten
 4505 [D]ie porte?'' — » Bi Gode nenet niet,"
 Sprac die cnape; » here, ic liet
 Uwes broeder dochter al hier bi."

- » Soete cnape,» seiti, » sech mi
 Waer soe es.» — » Here, binden hove.»
- 4510 Doe stonden up die rudders van love:
 Met tortijtsen ende met stallechten
 Scoten up cnapen ende cnechte
 Ende vergaten allen rouwe.
 Si ginghen besien die joncfrouwe.
- 4515 Nu sijn si uter sale comen
 Die heren alle ende hebben vernomen
 Waleweine entie joncfrouwe mede:
 Dies waren si alle blide ter stede
 Ende danctens vriendelike onsen here.
- 4520 Der joncfrouwen oom weende sere
 Als hi sire nichten sach mesmaect.
 Hi seide: » Nichte, ghi waert gheraect
 Daer men u grote pine dede,
 Dat machmen merken an uwe lede.
- 4525 Ic hope ghi sult ghewroken wesen.»
 Die joncfrouwe andworde mettesen:
 » Oom, ic bem ghewroken wel
 Over den roden rudder fel
 Ende over sine ghesellen mede,
- 4530 Die mi die grote pine dede.
 Dies ne danct no min no mere
 Danne namelike desen here
 Dat ic mijn leven hebbe ondraghen.
 Hi es van vele swaerre slaghen
- 4535 Van hem vieren heden ontstaen;
 Maer Goddanc hets so vergaen,
 Den drien heifti tlijf ghenomen,
 Ende die vierde es te ghenade comen:

Dien hevet hi ghelaten leven
 4540 [Ende si]nen evel moet vergeven
 [Om d]at hi hem ghenade bat ;
 Anders haddi hem up die stat
 Met sinen ghesellen tlijf ghenomen.
 Siet here die paerde waer si comen !
 4545 Noch sijn si alle gheverwet root
 Metten bloede, die daer doot
 Ligghen gheslegghen, bi onsen here ! ”
 Doe worden si alle verhueghet sere.

Si waren blide om die joncfrouwe
 4550 Dat soe aldus van haren rouwe
 Was ontgaen ende weder comen.
 Der joncfrouwen oom hevet ghenomen
 Den here Waleweine ende seide: » Here,
 God moete jou lonen alre ere ! ”
 4555 Dat ghi mire nichten hebt behouden
 Hare leven, het wart jou noch vergouden
 Addi met ons yet te docne. ”
 Doe sprac Walewein die coene
 Ende seide: » Here, God weet,
 4560 Hare vernoy dat es mi leet.
 Ic wildict adde moeten doghen,
 Ende dat soe vor minen oghen
 Die slaghe niene adde ontfaen.
 Ne ware, Goddanc, hets so vergaen,
 4565 Dict hare dede hem es berouwen,
 Ende hi bat ghenade der joncfrouwen
 Vriendelike van sinen mesdaden.
 Ic hope hi es ter Gods ghenade;

- Want als hi ghevoelde sire wonden
 4570 Doe beriewen hem sine sonden
 Alle die hi oyte ghedede.
 Sijn paert ende sire ghesellen mede
 Ne wildic achter laten niet:
 Ic hebse brocht. Nu besiet,
 4575 Ic ghevese gherne der joncfrouwen
 Over hare pine ende over haren rouwe,
 In dien dat soese wille ontfaen.
 Haddic beter ghewin ghedaen
 Ic gaeft hare gherne in Gods name.”
 4580 Die joncfrouwe seide: »Hets mi bequame
 Van jou, ruddre. God onse here
 Lone jou al goet ende alle ere,
 Die ghi mi heden hebt ghedaen!”
 Drie cnapen hebben die paerde ontfaen
 4585 Ende ghincse leden up dat stal.
 Die bliscap diene was niet smal
 Die si hadden om die joncfrouwe.
 Si vergaten allen rouwe
 Ende sijn comen met deser tale
 4590 Ende brochten Waleweine in die sale,
 Entie joncfrouwe neven sire siden.
 Dor hare comste waren si blide.
 Men dede Waleweine dat hi begaerde.
 Twe cnapen cnielden uptie aerde
 4595 Den here Waleweyne te voren
 Ende daden hem af coucen ende sporen,
 Ende ontgoordden hem sijn swaert,
 Ende ontwapenden ter vaert
 Den here Waleweine, des sijt ghewes.

4600 Ende als hi al ontwapent es,
 Der joncfrouwen oom was wel beraden :
 Een par cleder met nieuwen naden
 Brochtemen te hant vander snede.
 Daer cleeddemen Waleweine mede.

4605 Roc ende surcoot so dedi ane,
 Dat rikelic was, na minen wane.
 Dus hevet hine eerst ontfaen.
 Men gaf water ende ghinc dwaen
 Met bliden sinne in die sale:

4610 Men decte gone taflen wale
 Met nappen ende met dieren spisen.
 Waleweine den rudder goet van prise
 Dedemen sitten ende die joncfrouwe,
 Die hi loste uut allen rouwe,

4615 Int alre soonste; hi was wel waert.

Ende der joncfrouwen oom quam ter vaert
 Ende ghinc sitten neven sire siden.
 Die heren waren alle blide,
 Also si met rechte wesen mochten.

4620 Die cnapen quamen ende brochten
 Die spise ende dienden wel met ere
 Vor Waleweine ende vor dandre heren.
 Die gone die de scotele setten,
 Ic wane si onlanghe letten,

4625 Sine vernieuweden die spise.
 Men diende daer wel in elker wise.
 Plantcit van wine so w[as d]aer,
 Root ende wit, versc ende claer:
 Dies dronken si alle dies begaren.

- 4630 Ende die daer te hove waren
 Als si der spisen hare ghevouch
 Hadden gheten ende ghenouch,
 Hevet men die amelaken up ghedaen.
 Men haester mede, na mijn verstaen,
 4635 Om Waleweins wille, dat hi soude
 Hem rusten gaen ende slapen houde,
 Die hem sdaghes sere mesmaecte;
 Maer ic wane hem lettelt vaecte.
 Hi adde vele meerre ghere
 4640 Elre te sine daer hem dere
 Wel mochte ghescien sonder waen.
 Ende als men up adde ghedaen
 Doe ghinc men die bedden reden.

— »Scone joncfrouwe, wi moeten sceden,»

- 4645 Sprac Walewein, »ic ende ghi.”
 Die joncfrouwe andworde: »Twi,
 Here rudder, wildi van ons sceden?
 Het ware lachter groot ons beden;
 Ende mi altevoren mere.
 4650 Ghine vaert nieuwer, bi onsen here,
 Van deser nacht, hen sal eerst daghen.
 Ende rust jou vanden groten slaghen
 Die ghi heden hebt ontfaen.”
 Deer Walewein andworde saen:
 4655 »Inne bleve hier niet om ghene have
 Die mi aldie warelt gave:
 Inne lette toten daghe niet.
 Ten doden rudder, dien ic liet
 Daer moetic emmer wederkeren.

- 4660 Ic sect allen desen heren,
 Ic moest gheloven up mine trouwe,
 Het horde jou nichte die joncfrouwe,
 Dat ickene helpe soude ter aerde.
 Ic sal ooc doen dat hi begaerde,
- 4665 Of ic loochende mire trouwe.
 Ic ware bleven metter joncfrouwen,
 Ende met jou, ne ware dese sake.”
 Doe waersi alle tonghemake
 Om Waleweine, dat hi so houde
- 4670 Van hemlieden sceden soude:
 Dat was die rouwe die hem daert.
 Der joncfrouwen oom hiet sijn paert
 Ghereden, hi wilde met hem varen,
 Ende alle die binden hove waren,
- 4675 Minen here Waleweine gheleden.
 Die here seide: » Wine sullen niet sceden,
 Also helpe mi God, ic ende ghi.
 Ghi sult morghen met mi
 Weder keren ter joncfrouwen
- 4680 Dies biddic jou met goeder trouwe;
 Ende danne, eer wi sullen sceden,
 [Sullen wi] die joncfrouwe gheleden
 Te hars vader, die met groten rouwe
 Es bevaen, bi mire trouwe.
- 4685 Hi wert danne verhueghet sere.”
 Der Walewein seide: » No min no mere,
 Met mi sone vaerdi niet.
 Ten doden rudder, dien ic liet,
 Salic allene weder keren.
- 4690 Doet jou te paise met desen heren

- Ende vant verhueghen die joncfrouwe,
 Die bevaen es met groten rouwe,
 Dat es tbeste dat ghi doen moghet.
 Ic bidde jou, here, dor uwe doghet,
 4695 Doet mine wapine ghereden;
 Hets tijt dat ic henen scede:
 Inne mach hier niet langher beiden.”
 Twe cnapen ginghen hem ghereiden
 Sine wapine ende daedse hem ane.
 4700 Een ander cnape, na minen wane,
 Haelde hem Gringolette voort.
 Ende als die here dat verhoort,
 Dat hi emmer varen woude,
 Dedi van selvere ende van goude
 4705 Enen somer sciere ghereden,
 Ende seide: »Desen moeti met u leden,
 Ende twee cnapen up tween rossiden
 Die sullen neven uwer siden
 Varen, entie ghevic u, here,
 4710 Om dat ghi mire nichten dese ere
 Up desen dach hebt ghedaen.”
 Deer Walewein seide: »Nu laet staen!
 Jou goet ne begheric niet.
 Maer der joncfrouwen die ghi hier siet,
 4715 Ghevet hare, ic weets u danc.
 Mijn beiden es hier al te lanc.
 Al dit goet staet mi tonberne;
 Maer weit ghi wat ic name gherne?
 Enen scilt; die mine was duersteken:
 4720 Daer ic die joncfrouwe soude wreken
 Stackene mi dore een rudder fel;

- Ne ware ic wrac mi selven wel
 Over hem ende brac minen scacht ontwee.
 Ghevet mi dit, inne wille nemmee
 4725 Van u, ende dies weet ic jou danc.”
 Enen scacht, starc ende lanc,
 Ende enen scilt gafmen hem ter /ure, 10
 Ghevarwet met goude ende met asure:
 Dien hevet der Walewein ontfaen.
- 4730 Die joncfrouwe es up ghestaen
 Ende quam te Waleweine ter stont,
 Ende custene an sinen mont
 Vor haren oom ende vor hare maghe,
 Daer si alle toe saghen,
- 4735 Bedi sone liet soes niet,
 Ende seide: »Here, swaer verdriet
 So moetic doghen om dit sceden.
 Die rike God moete jou gheleden
 Als ghi niet langher hier wilt wesen!”
- 4740 Der Walewein andworde mettesen
 Ende seide: »Ne drive ghenen rouwe!
 Al varic wech, scone joncfrouwe,
 Ic hope ic sal noch wederkeren.
 Sijt te ghemake metten heren.
- 4745 Jou rudder willic altoos wesen.”
 Deer Walewein hi sat mettesen
 Up Gringolette sijn goede paert,
 Ende nam orlof an sinen waert
 Ende an al de heren in de sale.
- 4750 Si andworden alle te male,
 Die droeve waren om dat sceden,
 Si seiden: »God moete jou gheleden

- Waerwaert so ghi henen vaert!"
 Deer Walewein slouch met sporen tpaert
 4755 En reet wech sere dan den telt.
 Ter poorten uut ende over tvelt
 Reet hi wech met sire macht.
 Twe milen vor die middernacht
 Quam hi den doden also naer,
 4760 Dat hi sach bernen bi hem claer
 Tortijtsen ende stallichte vele;
 Ende hi horde singhen met luder kele
 »Kyrieleyson" menichfout.
 Der Walewein, die rudder bout,
 4765 Als hi dat horde reet hi daer
 Stoutelike', sonder vaer,
 Om dat hijt bet wilde besien;
 Ende dat ne constem niet gheschien:
 Dat scone licht, dies hi sach vele,
 4770 Ende die daer songhen metter kele
 Verloos hi, hine wiste waer.
 Hen mach gheen mensece comen daer
 Die lijf hevet, des sijt vroet,
 Daer God selve miracle doet,
 4775 Te scouwen sine verholichede.
 Dus quam Walewein ter stede
 Daer hi den doden rudder vant
 Vor hem ligghende in dat sant.
 Hine horde daer no clene no groot,
 4780 No creature die God gheboot,
 Sonder den doden, dien hi liet
 Ligghen als hi van danen sciet:
 Also hevet hine vonden daer.

- Doe beetti ende ghinc bet naer
 4785 Den doden ende bant sijn paert
 An sinen scacht, ende nam sijn swaert
 Ende becrijtter hem mede int sant,
 Dat hem negheen Gods viant
 Ne mochte ghenaken omme te deerne,
 4790 No weder in spele no in scerne.
 Daer omme dedijt na sijn verstaen. *m*
 Ende als hijt aldus adde ghedaen
 Sat hi neder metter vaert.
 Up sinen scoot leide hi sijn swaert,
 4795 Al bloot ghetrect uter scede.
 Pater noster ende sijn Crede
 Seidi menich over die siele,
 Ende bevalse Sinte Michiele,
 Dat hise moeste bevreden.
 4800 Dus sat Walewein ter stede
 Biden doden, dien hi wacht,
 Tote bider middernacht.
 Lettel daer voren of daer naer
 Doe so hordi groot mesbaer
 4805 Herde dicke ende herde vele:
 Hi horde crijscen metter kele
 Bi wilen ende metten tanden,
 Ende daer toe groot gheslach van handen.
 Die gone riep: »Ic bem verloren!
 4810 Die ure dat ic was gheboren
 Soe moet sijn vermaledijt!
 Moeder, waerwert dat ghi sijt,
 Dat ghi mi droecht dies hebt ondanc!
 Ende ghi mi hadt in jou bedwanc,

- 4815 Dat ghi mi helt ic bems onvro,
 Ghine adt mi gheleert also
 Dat ic dueghet adde verstaen,
 So waric der pine ontgaen,
 Die ic moet doghen emmermere.
- 4820 Ende ghi mede, vader, here,
 Jou ghebeente moete quellen
 Indie pine vander helle!
 Bi u ^{oet}mach ic in deser noot;
 Ghine achtet noit clene no groot.
- 4825 Wat quaethede dat ic dede,
 Ghine starket mi daer mede
 Ende loecht daer omme ende waert blide.
 Haddi mine lede ende mine siden
 So teblouwen ende gheslegghen
- 4830 Dat ic stille adde ghelegghen,
 Ic hadde der quaetheit onboren,
 Die ic sider ende tevoren
 Jeghen Gode hebbe ghewracht.
 Hier in hebdi mi, vader, bracht,
- 4835 In deser noot, in deser pine,
 Daer mi langhe in staet te sine,
 Ewelike sonder keren.”
 (Vant jou kinder wel leren,
 Ghi rike liede ende ghi wise,
- 4840 Hen sal u niemene mesprisen.
 Dies sijt seker ende vroet,
 Sijt dat jou kint bi u mesdoet,
 Die boec wijst ons ende seit
 Die mesdaet wert up u gheleit.
- 4845 Wachtets u, so doedi wale.)

- Doe horde Walewein dese tale
 Vanden gonen die hem mesliet
 So sere; ende mettien hi siet
 Waer hem tvier scoot uter kele.
- 4850 Doe sach hi comen duvele vele,
 Bede met crawelen ende met haken,
 Ende vaste anden gone traken
 Ende an sinen gheselle die daer lach,
 Dien Walewein uptien dach
- 4855 Hare beder lijf adde ghenomen.
 Nu sijn si tote hem beden comen
 Die gonder dreven groot mesbaer,
 Ende seiden: »Ghi hebt ons menich jaer
 Ghedient, ghi sullets loon ontfaen.»
- 4860 Si ghincse steken ende slaen
 Ende daden hem pine herde vele:
 Elc toghede daer van sinen spele,
 Ende gingher mede tsollen alle,
 Also men doet met enen balle,
- 4865 Ende daden hem wel groot verdriet.
 Walewein vervarde hem, als hijt siet,
 Dat si hem naerre mochten comen.
 Mettien heifti tswaert ghenomen
 Tusschen appel ende hilde wel,
- 4870 Ende seide: »Ghi sijt den tweén so fel,
 Waerdi also te mi waert comen,
 Ghinct mi te scáde ofte vromé,
 Ic soude weten wat ghi begaert;
 Of ic leendere enen mijn swaert
- 4875 Hi souds ghevoelen dit naeste jaer.
 Nochtan blivedi mi liever daer

Danne ghi mi naerre comt, entrouwe."

Hi beval hem Gode ende onser vrouwen,

Ende hi seindem metten swaerde.

4880 Die duvele vloen hare vaerde,

Noortoost, ende dreven groot ghescal.

Die twe solletsi als enen bal,

Daer si omme waren comen.

Ende der Walewein hevet vernomen

4885 Den dach, die uten hemele spranc:

Hi seide: »Onse here hebs danc,

Dat ic mijn leven hebbe ontdraghen!"

Hine wilde daer niet langher daghen.

Den doden leidi up sijn paert,

4890 Ende hi reet wech metter vaert.

Al daer hi ene capelle sach an tsant

Daer beti neder alchant

Ende droucher binnen sinen gheselle.

Doe clopter der Walewein ene belle

4895 Daer soe hinc. Een pape es comen

Ende hevet Waleweine vernomen,

Ende vraechde hem wat hi begaerde?

— »Laet ons helpe ter aerde

Desen doden, hets wel ghedaen;

4900 Ende vant ons messe singhen saen."

— »Wie sal mi dienen?" — »Dat salic wesen,"

Sprac Walewein; »ic can wel lesen,

Dies ne bem ic niet an dole;

Ic ghinc seven jaer ter scole

4905 In mine kintscheit." (Dat was waer.)

Die pape gheerwede hem daer

- Ende sanc messe over die siele ,
 Ende bevalse sinte Michiele.
 Doe ghinc Walewein metten swaerde
 4910 Ende maecte enen pit in daerde,
 Ende dede sine hovesceit,
 Daer hi den doden rudder in leit,
 Ende seide: »Hier quitic mine trouwe.
 Ic bidde Gode ende onser vrouwen,
 4915 Dat soe jou siele moete bewaren!»
 Doe sat hi up al sonder sparen
 Ende voer seekende die joncfrouwe,
 Die hi ghelovede up sine trouwe
 Den coninc te bringhene, die hem tswaert
 4920 Gaf, dat menigher marc was waert;
 »Want hijt mi hoofscelike draghen liet
 Als ic van sinen hove sciet:
 Hi dede mi grote hovesceit.
 Jane dadic dan grote dorperheit
 4925 Soudiet hem onvergouden laten?
 Neen ic niet, bi caritate,
 Al soudicker om dolen seven jaer,
 Ic sal noch gheraken daer
 Die coninc seide dat soc si,
 4930 In den casteel van Endi,
 Die hi minnet also sere.»
 Dus voer Walewein die here
 Den wech voor hem met ghenende.
 Menich foreest ende menich ellende
 4935 Reet hi duere ende menighe woestine,
 Daer hi doghede grote pine,
 Meer dan ic ghesecghen mach.

- Daer na quam hi up enen dach
 Daer hi ene riviere vant ,
- 4940 Ende sach over an tander lant
 Enen casteel , die scone stoet.
 Doe peinsdi in sinen moet:
 »Tote daer salic neven dese riviere
 Varen.” Maer haddi hare maniere
- 4945 Ghekent , hi hadde bet of ghereden ;
 Soe was van herde fellen seden.
 Al was twater boven claer ,
 Dat segghic jou al over waer ,
 Het was onder herde fel ,
- 4950 Dat suldi ooc noch heden wel
 Hore een deel van haren seden.
 Als hi aldus adde ghereden ,
 Walewein , ene goede wile ,
 Om de mate van ere mile ,
- 4955 So es die edel rudder comen
 Daer hi vor hem hevet vernomen
 Ene brugghe ligghende dwers
 Der rivieren. Hen was noit scers
 Ghesmet van ysere no van stale
- 4960 Also scarp , dat wetic wale ,
 Alsoe die brugghe was up den cant ,
 Die deer Walewein vor hem vant :
 Dies haddi int herte rouwe.
 Hi sprac: »Maria , scone vrouwe ,
- 4965 Es dit die brugghe daer men vaert
 Over! Ic wane wel mijn paert
 Hevet liever tswemmen , na minen waen ,
 Dant dese brugghe soude over gaen ;

- Hen mochte niemen daer over bringhen.”
- 4970 Doe beti of mettesen dinghen
 Ende vergorde vaste sijn paert,
 Ende ghereedde hem ter vaert
 Over die riviere te varne.
 Ic rieds hem bet tonbarne:
- 4975 So soudi ooc, ware hi vroet.
 Walewein bepeinsdem daer hi stoet:
 » Dese riviere es mi oncont,
 Ic wille ooc tinten naden gront,
 Ofmer over mochte riden.”
- 4980 Doene wildijs hem niet vermiden:
 Hi hevet in sine hant ghenomen
 Sinen scacht ende es comen
 Tote up der rivieren cant.
 Daer tinte hi neder alte hant
- 4985 Metten scachte om den gront,
 Die hem teerst was oncont.
 Hi mochte cume een wort spreken
 So sach hi sinen scacht ontsteken:
 Waer so hem twater yet ghenaect
- 4990 So verbernt hi ende verblaect
 Algader tere couder cole.
 Doe was deer Walewein in dole,
 Ende seide: » Here, hoe mach dit wesen?
 In horde noit singhen no lesen
- 4995 Van sulken wonder als ic sie
 Hier vor mi, dat dinke mie.
 Ic sal vander rivieren tpaert
 Leden; al ghinc ic achter waert
 Ic wane ic soude mine scene steken;

- 5000 Ende viel ic upwaert ic soude breken
Mine nese, dat dinke mi hier.
Dit water bernt als een vier,
Entie brugghe diere leghet dwers
Dinct mi scarper danne een scers :
- 5005 Dies bem ic drouve in minen moet;
Ic waent mijn ongheval al doet.
Wet God, ic moet weder keren
Onghearent met onnere,
Enties ne mach ic niet ghenesen!
- 5010 Here God, wat sal mijns ghewesen?"
Sprac Walewein, »ave Marie!
Eist elfs ghedrochte of toverie
Dat ic sie ende dat mi dwelt?"
Ende als die blaexeme was ghevelt
- 5015 Vor hem in die riviere daer,
Tere ander stede, daert water claer
Was, es deer Walewein comen,
Ende hevet sinen scacht ghenomen;
Hi seide: »Ic sal al over al
- 5020 Vanden proeven mijn gheval.
Al es twater gonder fel,
Dit es tghewat, wanic wel.
Ic saelt weten, moetic leven."
Hi hevet [sinen] scacht verheven:
- 5025 Daer hi twater sach so claer
Daer stac hi metten scachte naer.
Eer hi den watre conste ghenaken
Sach hi den scacht ten ende blaken,
Ende verbernde metter vaert
- 5030 Tote over de medewaert,

Dies hi verdrouvet sere,
 Ende seide: »God, wel lieve here,
 Bi wat sake mach dit wesen?
 Ic ne hadde niet ghelooft van desen
 5035 Te voren; nu moetict over waer
 Houden, dies es mi therte swaer.

Ic bidde den riken God ghenade,
 Ic sie wel dat mine mesdade
 Sijn groot, dat machic merken wel.
 5040 Dit water dinct mi sijn so fel,
 Inne can hem niewer ghenaken
 Hen wille mi bernen ende blaken!
 Entie brugghe diere leghet dwers
 Soe es scarper dan een scers,
 5045 Daer ic over varen soude.
 Die mi gave hondert marc van goude,
 Sone soudic niet durren bestaen
 Dat ic daer over soude gaen
 Teser brugghe, ic ware verloren,
 5050 Dat weet ic sekerlike tevoren;
 Nochtan waric mi liever doot;
 Mijn lachter soude sijn te groot,
 Ende ic ne durste nemmermere
 Comen vor Arture minen here
 5055 Eist dat hi van minen verneye
 Weet. Ende caent ooc mijn here Keye
 Ghevresscen, so ware mijn lachter mere.
 Ghenade, God, wel lieve here,
 Waer omme hebdi mi dus ondaen?"
 5060 Mettien sach hi vorem staen

- Ene linde, ne bore verre.
 Walewein, die droeve ende erre
 Was, sat up sijn paerd,
 Ende hi reet ter linden waert,
 5065 Al drivende wel groot mesbaer.
 Bin desen wert gont water claer
 In die riviere, alst ware gout.
 Walewein, die menichfout
 Mesberde, nam des waters goom
 5070 Ende seide: » Bi Gode, het was een droom
 Dat mi quam in minen moet!
 Twater es reyne ende goet,
 Het loopt hier vor mi so clare;
 Bedi werdic wel gheware
 5075 Het was een droom, wetic wel.”
 Deer Walewein, die rudder snel,
 Die reet upter rivieren cant,
 Die met sinen voeten vant
 Twater ende bescoudde hem sere.
 5080 Die blaexeme scoot also soe ere
 Hadde ghedaen neven den scacht;
 Ende Gringolet traç bet acht.
 Waersi also staende bleven
 Si adden bede verloren tleven
 5085 Ende hadden verbernt altemale
 Sonder enighe wedertale,
 Dies sijt sekèr ende vroet.

Walewein was drouve in sinen moet,
 Als hi met rechte wel wesen mochte.

- 5090 Hi was in menighen ghedochte;

- Hi seide: » Al drivic groot mesbaer,
 Ic ne hebbe te bet niet een haer.
 Ic salden rouwe laten varen.”
 Doe reet hi wech al sonder sparen,
 5095 Tote hi quam der linden bi.
 Der Walewein, die rudder vri,
 Die besach hi wel an elke side.
 Die telghe die waren wide
 Gheleet ende wel ondaen,
 5100 Si hadden een scone plein bevaen:
 Men mochter vele segghen of.
 Die linde stont in een vrijthof,
 Met enen mure al omme belopen.
 Doe begonste Walewein hopen
 5105 Dat hi soude vreessen sciene
 Bi wat sake die riviere
 Also bernde ende hare mesliet.
 Dus reet hi vort ende siet
 Een portkijn ant hof ondaen,
 5110 Ende binne den mure sach hi staen
 Scone crude menighertiere,
 Die roke van den eggentiere,
 Daer rooc soe niet ghebose.
 Ooc stont daer menighe scone rose,
 5115 Acoleyen ende violetten,
 Lelien die gherne smetten
 Dier stont daer een groot deel.
 Dus quam Walewein in dat prayeel,
 Dat niet scoonre mochte wesen.
 5120 Daer beette hi neder mettesen
 Ende moeste herberghen daer;

- Hine was in seven milen naer
Ghere herberghe die hem mochte vromen
Of ghenade mochte comen ,
5125 Hine adde gheweist over die riviere ,
Die berrent altoos ghelijc den viere:
Daer mocti qualike over comen.
Mettien heifti trensoen ghenomen ,
Dat hem tiser bleef in de hant ,
5130 Daer hi Gringolette an bant.
Hi wranct vor hem in die acerde.
Walewein sprac te sinen paerde:
» Gringolet, ghi moet hier staen
Een stic, dan suldi weder gaen
5135 In dit prayeel in dit vrijthof.
Ic sal u steken den breidel of;
Ghi sijt hier herde wel gheraect.”
Nochtoc ne weet hi wat hi maect:
Hem vaecte, so dat hi uptie acerde
5140 Wel na viel, die onvervaerde.
Die rouwe vullede hem den moet.
— » Sijt mi quaet of sijt mi goet,
Des slaeps ne staet mi niet tonberne:
Drouve herte die slaept gherne.
5145 Ic waent mijn ongheval al doet.”
Hi souds onberen wari vroet
Ende wisti watter hem of comen soude.
Sinen scilt, die met goude
Was ghevarwet, heifti ghenomen:
5150 Onder die linde es hi comen
Ende wierpene indat groene gras,
Daer menighe scone bloeme was,

Hi leider thovet in ende wert saen
Met enen soeten slape bevaen.

- 5155 Daer sliep hi ene corte wile:
Men mochte niet ene alve mile
Gaen ; binnen dien es comen
Die vos Roges ende heift vernomen
Waleweine in sijn vrijthof ,
- 5160 Daer hi here ende voghet of
Hadde ghesijn menigen dach.
Ende als hi Waleweine versach
Nu moghed i horen wat hi dede :
Al lise so quam hi ter stede
- 5165 Daer Walewein lach mettesen dinghen ,
Ende stal hem tswaert metten tween ringhen ,
Dat hi drouch an sine side.
Wist Walewein hi waers onblide ,
Ende hi hads hem wel ghewacht te voren
- 5170 Dat hi sijn swaert niene adde verloren ;
Maer nu eist also vergaen ,
Het es verloren , het es ghedaen.
Die vos bestedet ende es comen
Ende hevet Waleweins paert ghenomen
- 5175 Ende ledet buter porten sciere
Neffens den mure in ene duwiere :
Daer liet hijt allene staen ,
Ende quam te Waleweyne ghegaen ,
Die van slapene wert onblide.
- 5180 Die vos ghinc neven sire siden
Sinen halsberch trecken ende scoren ,
Ende maecte veinstren ende doren ,

- Ende ghinc maelgen lesen uut,
So dat men die siden entie huut
5185 Mochte scouwen dor die maelgen
Meer dan twintich, sonder faelgen.
Nochtoe nontspranc Walewein niet.
Dit es die vos die wel versiet
Onder Waleweins hovet den scilt van goude:
- 5190 Daer an vinc hi alse die boude
Ende ghinckene houwen, na minen wane,
In herde menighen clenen spane.
Nu hevet hi Waleweine metter vaert
Gherovet bede scilt ende swaert,
- 5195 Ende sine wapine sijn onghereet,
Daer hi dicke wel ghecleet
Mede was in menigher stede,
Ende ghescuerd alomme mede.
Ooc heifti hem ontleet sijn paert.
- 5200 Deer Walewein ontspranc ter vaert:
Hi sach bi hem sitten gont dier,
Ende seide: »Brochte jou die duvel hier?»
Als hijt sach began hi beven
Met allen leden ende heift verheven
- 5205 Die vuust, daer hine mede slouch
Ende gheroctene int ghevouch
Boven der scoudren in de necke,
Dat hi sine lede begonste strecken,
So wel gheroctine metter vust.
- 5210 Die vos viel neder metter druust.
Ende als deer Walewein versiet
Up hem selven, want hem twiet
Van sinen wapinen, ende wart vervaert,

- Ende vine achter sijn swaert,
 5215 Ende wanet hebben an sine side.
 Doene vant hijs niet ende wert onblide,
 Als hi te rechte wel wesen mach.
 Den vos, die daer vorem lach,
 Ghegreep hi ende hiltene vaste,
 5220 Ende seide: » Ic wane van desen gaste
 Sal die grote duvel wouden.
 In hebbe een twint niet behouden,
 Met rechte machic sijn vererret:
 Mine wapine sijn verwerret,
 5225 Mijn halsberch ende mijn scilt,
 Dat ics noit een twint behilt.
 Ic hebbe verloren mijn goede swaert,
 Daertoe Gringolette mijn paert
 Es mi ontleet, inne weet waer.”
 5230 Nocht toe adde Walewein vaer
 Dat gont die duvel mochte wesen.
 Entie vos sprac mettesen:
 » Edel rudder, laet mi leven!
 Jou goede swaert willic jou gheven,
 5235 Ende u paert es al ghesont.”
 Deer Walewein sprac: » So maect mi cont
 Of ghi cont spreken.” — » Ja ic, here.
 Ghenade dor uwes selves ere!
 Ic was in herde dommen rade
 5240 Dat ic spiede omme jou scade.
 Ic saecht wel ant swaert te voren
 Dat ics lachter ende toren
 Soude hebben, bi mire wet;
 Ende doe waendic, nu wetict bet.

- 5245 An die hilde sach ic ghescreven
 Dat jou een coninc adde gegheven,
 Die gheheten es Amoraen;
 Ende anden appel saghic staen
 Wat ruddre diet soude draghen,
- 5250 Hi moeste sijn binnen sinen daghen
 Die beste die ware onder der sonne.
 Ondanc hebbe dies u wanconne!
 Al hebbic lachter ende toren,
 Twine addics mi ghewacht te voren?
- 5255 Maer omdat ic jou vant in mijn vrijthof
 Waendics wel wesen comen of
 Sonder lachter ende sonder scade.
 Edel rudder, doet mi ghenade,"
 Sprac die vos, » ne doot mi niet!"
- 5260 Ende als deer Walewein versiet
 Dat hi ghenade hebben wilde
 Doe sprac Walewein de milde:
 » Suldi mi dan dies ic u vraghe
 Berechten binnen desen daghe
- 5265 Of ic jou tlijf hebben late?"
 Die vos andworde: » Bi caritate,
 Ja ic, dies sijt sonder vaer."
 Doe liet hine levende daer.
 Deer Walewein, die noit sijns ghenoot
- 5270 Ne vant, al hadde een man doot
 Sinen vader, badi ghenade
 Hi vergavem die mesdade:
 Also heifti den vos ghedaen.
 Dus es hi der doot ontgaen.
- 5275 Nu es die vos verhueghet sere.

- Doe vraechdem Walewein die here:
 » Bi wat sake moechdi spreken
 Ende weit dus vele quader treken?
 Woondi hier onder dese linde?
 5280 Ghi hebt mi brocht in meswinde,
 Ende ghi sijt in eens vos huut
 Ghecleet ende hebt menschen luut!
 Oft ware een man also hebdi sprake,
 Dit hevet mi ene vremde sake
 5285 Als ict horde: hoe macht wesen?
 Entie vos andworde mettesen,
 Ende hi seide: » Wel lieve here,
 Elf jaer ofte mere
 Hebbic ghesijn onder dese linde
 5290 Ende [me]nighen brocht in meswinde,
 Die hem waende rusten hier
 In mijn praeyeel, in mijn vergier,
 Dat ic selve dede maken;
 Ende ic segghe jou bi wat sake:
 5295 Mijn vader es een edelman,
 Daer grote dueghet leghet an;
 Ende selve hem ic een keytijf,
 Ende moet bliven al mijn lijf
 In vremden lande ende in meswende.
 5300 Dus wonic onder dese lende
 Allene in dese wilde woestine.
 Den menighen doe ic grote pine,
 Want ic hebbe hier ene warande:
 Alle die gonen vanden lande
 5305 Sine mochten mi niet ghewinnen
 Indich datticker ware binnen,

- Dies mochtic wesen sonder vaer.”
- Deer Walewein seide: » Es dit waer,
So horic dan wel dat ghi sijt
- 5310 Mensee ; so sect mi , het es tijt ,
Waerdi noit ghedaen kerstijn
Of sidi noch een sarrasijn ?
Ende in wat lande waerdi gheboren ?
Jou name sect mi altevoren ,
- 5315 Ende wie dat u vader es.”
- Die vos seide: » Roges ,
Here , so es mine name ,
Oft u wille es ende bequame.
Mijn vader heet dies ghelike
- 5320 Die coninc Roges: van Ysike
So es hi coninc ende here.
Menich goed man doet hem ere:
Hi es van herde hoghen lieden.”
— » Vrient , so moeti mi bedieden ,
- 5325 Heifti u selve dus ghescent
Ende uut sinen lande ghesent ,
Of waerdi aldus gheboren ? ”
Die vos andworde: » Hier te voren ,
Here , so wasic ene scone kint ,
- 5330 Ende met minen vader sere ghemint ,
Eer mijn vrouwe mijn moeder staerf ,
Daer mine bliscap omme verdarf.
Soe leerde mi riden up een paert ,
Soe hadde mi lief ende waert ,
- 5335 Ende soe leerde mi die slaghe ontfaen
Up minen scilt , ende weder slaen :
Soe leerde mi tafelronde plien ,

- Ende daer toe volghen ende vlien,
 Ende hoe ic speren soude breken,
 5340 Ende rudders uten sadele steken.
 Soe leerde mi dienen vor joncfrouwen,
 Ende scone met enen swaerde houwen.
 Ooc leerde soe mi spelen wel
 Scaec ende werptafelspel,
 5345 Ende hoe ic slaen soude enen bal,
 Ende werpen enen steen int dal:
 Soe leerde mi vlieghen harentare,
 Ghelike ene valke of een sporeware
 Met sinen vlerken pleecht te doene.
 5350 Dit can ic wel, her rudder coene.
 Soe leerde mi int water swemmen
 Also een visc met sinen vennen;
 Dit can ic algader wale,
 Ende spreken sesterande tale
 5355 Dies nontsachic mi clene no groot
 Ghenen man. Doe quam die doot,
 Alst God wilde, ende deidse sterven:
 Dus moestic mire moeder derven
 Ende bliven in dit meswinde
 5360 Ewelike sonder inde
 Van dien daghe vorwert mere,
 Of mine helpe God onse here.”
 — » Sone eist dan niet bi uwen scouden? ”
 » Neent, here, mijn vader dede mi houden
 5365 In vremden lande, dies sijt ghewes,
 Die aerdsc here ende coninc es.
 Binnen desen quamen die baroene
 Ende rieden hem huwelic te doene.

Hi wrochte bi haren rade:

5370 Daer quam ic eerst an dese scade.

Si daden hem nemen ene joncfrouwe, -

Die mi heift brocht in desen rouwe;

Ende selve heift soet also swaer.

Doe wasic langher dan een jaer

5375 Dat mi mijn vader niene sach.

Doe hilt hi hof op enen dach

Met een deel van sinen lieden:

Doe dedi mi te hove onbieden.

Ic quam daer met groter ere.

5380 Mijn vader ende alle dandre heren

Waren mire comste vro,

Ende mijn stiefmoeder onthaelde mi so

Met groter ere uptien dach,

Dat icker omme peinsen mach

5385 Hier na over menighe tijt,

Dies willic dat ghi seker sijt,

Ende sette mi neffens hare side:

Dies was mijn vader herde blide.

Dus saten wi met groten spele:

5390 Daer waren liede herde vele.

Als die maeltijt was ghedaen

Doe souden die heren spelen gaen

Sulc spel als si worden te rade.

Doe ghinc in hare kemenade

5395 Mijn vrouwe ende mijn vader naer.

Als si vergadert waren daer

Sprac mijn vrouwe tote minen here:

» Nune ghelovic nemmermere

- In ghere wijs dat ghi mi mint.
- 5400 Ende ghi hebt dus scone een kint
 Ghehadt also menighen dach
 Ende ict noyt met oghen sach,
 Ende nu alreerst es tote mi comen!
 Gaet mi te scaden ofte vrome,
- 5405 Van mi ne scedet nemmermere.
 Ic wilne houden ende hem doen ere,
 Ende gheven hem rudders ende ghersoene,
 Ende sciltenechte ende dies hi heift te doene
 Willic hem gheven tsinen love,
- 5410 Indien dat hi blijft te hove,
 Ende latene vor mi dienen, here.
 Men saels u segghen prijs ende [ere].
 Dies biddic u, dat u God lone!
 Hi es hovesc ende scone,
- 5415 Het ware lachter ende scande
 Sendine meer in vremden lande
 Te houdene, ende ghi sijn vader sijt.
 Hi mochts te miwaert hebben nijt,
 Ende wanen dat bi minen rade
- 5420 Quame. Doet dor uwe ghenade
 Ende ghevet mi dese bede, here.
 Ic salne houden dat ghi ere
 Van hem sult hebben eer yet lanc.”
 Mijn vader seide: » Ic weets u danc,
- 5425 Vrouwe, van deser soonre tale.
 Houtene, (ende ic jans u wale)
 Dat elc andren doet ere.”
 Mijn vrouwe seide: » God loons u, here.”
 Hiermede lieten si de tale

- 5430 Ende quamen weder inde sale.
Daer die rudders ginghen ende keerden,
Entie mi alle gader eerden,
Sprac die vrouwe tote mi:
» Sone Roges, waer sidi?
- 5435 Gaet hare te mi, ic wille jou spreken.”
In peinsde om ghene valsce treken,
Ende ic seide: » Vrouwe, dat doe ic gherne,
Dies ne staet mi niet tonberne:
Tote jou willic emmer comen
- 5440 In steden daer ic u mochte vromen;
Dan dadic niet, waert uwe scade.”
Wi ginghen in ene kemenade.
Mijn vrouwe nam mi bider hant:
Up een bedde dat soe daer vant
- 5445 Deidsoe mi sitten neven hare side.
Soe seide: » Sone, ic bem wel blide
Dat ghi sijt comen; bi onsen here,
Mi langhede utermaten sere
Om u. Inne conste jou noit ghesien,
- 5450 Maer nu hopic het sal ghescien
Dat ic met u minen wille
Sal hebben, bede lude ende stille.
Jou vader hevet mi u gegheven
Alle die daghe die ghi sult leven
- 5455 Mi te dienene vortwaertmere.
Wildi mi dienen ic doe u ere,
Ic gheve u ors ende ghesmide
Te varne bi uwes vader siden,
Indien dat ghi blivet met mi
- 5460 Ende staet mi van dienste bi.”

- Ic antworde metter vaert
 Ende seide: » God danc dat ghijs begaert!
 Ghi biet mi een scone ghebod.”
- Soe seide: » Sone, also helpe mi God,
 5465 Verstaet ooc wel dat ic u jan
 Bet dan ic u ghesegghen can:
 Dat willic jou nu maken cont.
 Nu cust mi an minen mont
 Eer wi van desen bedde gaen.”
- 5470 Ic seide: » Vrouwe, dat ware mesdaen.
 Die sonde verwonnen wi nemmermere
 Jeghen Gode onsen here.
 Ende quaemt minen vader ooc te voren,
 Sekerlike, ic ware verloren.
- 5475 God verbiedt mi dor sine ghenade.”
 Soe seide: » Sone, het sal jou scaden
 Sijt dat ghijt laet, bi mire wet.
 Ic riet jou te doene bet.
 Ic weet wel ghi dadet houde
- 5480 Wisti watter jou of comen soude.
 Grote doghet ende grote ere
 Salic u doen, bi onsen here.....
 Ende al wildi ooc, ghine moghes ontgaen
 Vor dien dat ghijt hebt ghedaen,
- 5485 Sone, dies ic an u beghere.
 Ne doedijs niet jou salre dere
 Of comen, ic sect jou te voren.”
 — » Ter quader tijt waric gheboren,
 Vrouwe, soudic minen vader scenden,
- 5490 Al waert dat ics mi durste ghenenden;
 Dat verbiede mi onse here!”

- » Sone , het sal jou lijf ende ere
 Costen ghine doet haestelike.
 Ghine moghet mi slaen ghene swike ;
- 5495 Ic hebbe jou so in mijn bedwanc ,
 Ghi moetet doen an uwen [danc] ,
 Hoe leet soot jou te doene si.”
 Ic seide : » Here God , jonne mi
 Dat ic met ere moete ontgaen !”
- 5500 Mettesen so waendic upstaen
 Vanden bedde daer ic up sat ;
 Mijn vrouwe , diene was niet lat ,
 Soe greep mi ende trac mi weder ,
 Ende seide : » Ghi moet sitten neder.
- 5505 Quaet keytijf , ghi hebt ghedaen.....
 Het sal jou an jou leven gaen ,
 Of ant mijn , bi onsen here.”
 Mijn vrouwe die meslijt hare sere :
 Met haren handen trac soe hare vlichte ,
- 5510 Ende soe scoot in haer ansichte ,
 Met haren naglen trac soe die huut.
 Ten wonden quam ghelopen uut
 Trode bloet , te menigher stede ,
 Ende liep over hare hande mede ;
- 5515 Ende slouch hare selven vor die tande.
 Ontfarmelike wranc soe hare hande
 Ende dreef arde groot mesbaer.
 Als ic dit sach ic adde vaer
 Dat het biden duvel ware.
- 5520 Soe trac hare selven biden hare
 Ende scuerde hare cleder altemale
 Van den hoofde neder te dale ,

- Ende bleef daer staende in bloten live.
 Soe riep: » Ay mi keytive ,
 5525 Salmi niemen te hulpe comen
 Vordien dat mi hevet ghenomen
 Mijn lijf die duvel die hier staet !
 Ghi doet mi scande ende overdaet:
 Ic betroude jou alre ere,
 5530 Waer omme pijndi mi dus sere
 Als of ic ware van lichter voere? ”
 Al gont hof wert in roere
 Als si mire vrouwen horden mesbaren.
 Ter cameran liepen si sonder sparen.
 5535 Mijn here die quamer eerst inne
 Ende seide: » Vrouwe, soete minne,
 Wie heift u brocht in dit verdriet? ”
 — » Dese duvel, here, dien ghi hier siet ,
 Dien ghi waent dat jou sone si.
 5540 Ter quader tijt quam hi te mi.
 Ic was om hem verhueghet sere,
 Ende hevet mi brocht in desen sere,
 Ende in deser groter noot.
 Tusce minen live ende mire doot
 5545 Ne quamic noit in sulker vrese
 Als doe hi mi wilde aneresen
 . Up dat bedde an minen danc.
 Welna wasic hem te cranc ;
 Maer Goddanc, ic bem ontgaen.
 5550 Ili ghinc mi steken ende slaen,
 In mochte niet spreken metter tonghen,
 So sere addi mi bedwonghen.
 Aldus poochti om uwen lachter,

- Here ; ende ic trac emmer achter :
- 5555 Ic waende hem sijn ontgaen met ere.
 Doe began hijt ten quaetsten keren
 Ende hi seide hi soude sinen wille
 Met mi hebben lude ende stille.
 Dus persti mi an minen danc.
- 5560 Dat ic riep dede mi bedwanc ,
 Want hi quetste mi wel sere.”
 Mijn vader andworde : » Bi onsen here ,
 Vrouwe , moochdi hier of ghenesen
 Ghi sullets wel ghewroken wesen.
- 5565 Een scone rat salic doen maken ,
 Daer up sal menne radebraken.
 Als hi die doot hevet ontfaen
 Salic sinen lechame saen
 Doen verbernen in een vier
- 5570 Buten mire porten hier ,
 Ende tpulver wech werpen metten winde.
 Dit ne dede noit man sinen kinde.
 Aldus salic jou wreken , vrouwe.
 Vant verdraghen desen rouwe !”
- 5575 Dies waren mine vriende sere
 Tonghemake. Ic seide : » Here ,
 Hebt ghenade van uwen kinde !
 In sulker noot , in sulker meswinde
 Sone brinct mi niet , ghine weit waerbi.
- 5580 Ende oft bi minen sculden si
 So doet met mi al jou ghebot.
 In peinsde noit , also helpe mi God ,
 Dat mi mijn vrouwe tyet ane.”

- » Dat mach men sien an hare ghedane, »
 5585 Sprac mijn vader, » ende an hare lede.
 Jou ne mach helpen ghene bede,
 Sekerlike, ghine moet sterven
 Eer avont ende uwes lives derven:
 Dies ne moghedi niet ontgaen. »
- 5590 Hi hiet mi sine rudders vaen
 Ende doen vaste in sijn behout.
 Daer ne was gheen so stout
 Die hant ane mi bestondt te doene;
 Daer was menich rudder coene,
- 5595 Mire moeder broeders waerre twee,
 Hondert rudders ende mee
 Brochtsi te hove met hem daer....
 Dat segghic u al over waer,
 Hadder yemen sine hant bestaen
- 5600 Te doene ane mi omme vaen,
 Het ne ware also niet bleven:
 Si hadder omme verloren tleven.
 Daer omme trocken si alle achter.
 Mijn vader seide: » Dits groot lachter,
- 5605 Dat ic niemen can ghebieden
 Van algader minen lieden
 Te vanghene desen mordenare. »
 Mijn vader hi sach harentare:
 Echt ne tert daer niemen vort.
- 5610 — » Mi dinke ic bem harde onghehoort »
 Sprac mijn vader, » in mijn hof.
 Es hier yemen, die omme lof
 Wille dienen, hi vande toe gaen
 Ende desen mordenare vaen!

- 5615 Ic gheve hem half mijn conincrike;
 Bi onsen here van hemelrike,
 Ende vande minen lachter wreken!
 In can mi niet daer toe verbreken
 Dat ickene doodde of dade smerte.
- 5620 Ay lace, aldus es mijn herte
 In beden siden sere ghepijnt;
 Hets wonder dat soe niene verdwijnt
 Om dit vernoy dat soe moet doghen.
 Ende ic sie vor minen oghen
- 5625 Mijn wijf mesvoert aldus sere!
 Dor die minne van onsen here,
 Wie sal minen lachter wreken?"
 Mijn oom stont up al sonder spreken
 Ende quam ghegaen tote sinen broeder,
- 5630 Die vele ouder ende vele vroeder
 Was dan hi, ende vraechdem raet
 Van so dorperliker daet,
 Ende hoe hire bi riede te vaerne?
 Hi seide: »Minen neve namic gaerne .
- 5635 Uten hove, mochtic met ere."
 Sijn broeder seide: »Laet ons keren
 Vorden coninc tghelof ontfaen,
 Wildi, ende dinket jou goed ghedaen,
 Ende segghen dat wine sullen ontliven.
- 5640 Dus mach hi best in sijn ere bliven,
 So comen wijs of al sonder scade."
 Dus vonden sijt bede in haren rade,
 Ende dochte hem sijn goet ghedaen.
 Vor [m]inen vader quaemsi ghegaen;
- 5645 Mijn oom die groetene hoofscelike

- Ende seide : » God van hemelrike
 Gheve jou al jous herten wille ,
 Bede lude ende stille !
 Siet , here , na dien dat nu staet
 5650 Van deser dorperliker daet ,
 Die jou sone hevet ghedaen ,
 So soudi gherne wrake ontfaen.
 Here , dit mach jou wel gheschien.
 Ic ende mijn broeder sijn in dien
 5655 Tote jou comen , ende sullen jou gherne
 Wreken , staets jou niet tonberne ;
 Want hi hevet ons groten lachter
 Ghedaen.” — » Ic ne treds heden achter ,”
 Sprac mijn vader , » bi onsen here !
 5660 Haester mede , ic bids jou sere.
 Dat ic ghelovede salic houden :
 Jou pine wert jou wel vergouden ;
 Ende doetene mi uut minen oghen ;
 In cans langher niet ghedoghen
 5665 Dat ickene hier vor mi sie staen ,
 So leede hevet hi mi ghedaen.
 Bernten daer buten in een vier ,
 Ende tpulver brinct mi weder hier ,
 Daer mede salic jou quite laten.
 5670 Met rechte machic den gonen haten
 Die mi dit vernoy beriet.”
 Mijn oom seide : » Wine latens niet.
 Jou ghebod dat doewi gherne ;
 Dies ne staet ons niet tonberne.”
 5675 Dus lieten si die tale staen

Ende quamen tote mi ghegaen,
 Mine ooms, ende hebben mi ghenomen.
 Ende alle die met hem waren comen
 Ginghen neven haerre siden.

5680 Mijn stiefmoeder wert wel blide,
 Dat soe mijns soude quite wesen;
 Ende soe vraghede mettesen
 Wie gone twee hoghe heren waren
 » Die met uwen sone varen ?

5685 Mi dinke si doen hem so grote ere,
 In can gheloven nemmermere,
 Here, dat sine souden doden;
 Mi dinke sine latens hem [noden].
 Si varen wech ghenendelike;

5690 Hem ne slaet ghene swike,
 Tgheslachte volghet hem al gader.
 Wie sijn si, here ?” Doe sprac mijn vader:
 » Het sijn sire moeder broeders twee.”
 — » Wet God, nu ne werdic nemmerme

5695 Over hem ghewroken,” sprac mijn vrouwe.
 » Ic sal selve, bi mire trouwe,
 Over hem mi selven wreken.
 Tenen vos moet hi verbreken
 Daer bede sine oom toe sien,

5700 Ende also bliven tot hem mach gescien
 Ene dinc, die hic hem setten sal:
 Of hem God gheve sulc gheval,
 (Dat hem cume sal ghescien)
 Dat hi te gader mochte sien

5705 Den riken coninc van den Wondre
 Ende sinen sone Alydrisondre

- Bi sinen hove tenigher stede,
 Enten here Waleweine mede,
 Ende eens conincs dochter die Assentijn
 5710 Heet, dan sal hi quite sijn
 Van desen sticken, ende niet eer.
 Ende dit ne ghevalt hem nemmermeer,
 Ic wane, hine sal eer wesen doot.”
 Doe dreven si den rouwe groot,
 5715 Mine maghe ende mine vrient;
 Si wisten wel dat ic onverdiend
 Was comen in alsulc verdriet.
 Doe was int hof, doe dat ghesciet,
 Mire moeder suster ene,
 5720 Ende hiet die hertoghinne Alene;
 Soe andworde haestelike
 Der coninghinne van Ysike:
 Soe seide: » Bi gherechter trouwe,
 Ghi hebt ons brocht in groten rouwe
 5725 Om onsen neve, ende in swaer verdriet.
 God, die hem crucen liet,
 Entie here es vanden trone,
 Die moete jou bringhen tsulken lone,
 Vrouwe, als ghi hebt verdient!
 5730 Ghi hebt menighen drouven vrient
 Ghemaect int hof om onsen neve,
 Ic saelt jou ghelden, eist dat ic leve,
 Of ghi sult mi in darde onsenken.
 Constict also quaet ghedinken
 5735 Dies sone soudi missen niet.
 Onsen neve, dien ghi hier siet,
 Tote hi quite wert van desen,

- Tote dier wile moeti wesen
 Ene padde, ende sitten al stille
 5740 Bin uwer porten onder die sille.
 Ende alle die bi u sullen gaen
 Die moeten jou steken ende slaen,
 Ende spuwen up u vel.
 Dits also quaet, dat wanic wel,
 5745 Als dat ghi Roges hebt gegeven.”
 Dus liep ic wech, ende si sijn bleven
 Dor mi int hof in swaer verdriet.
 Ic wanic minen vader liet
 Bevaen met herde groten rouwe
 5750 Dor mi ende dor sijn wijf, die vrouwe,
 Ende sal sijn toie dat ic kere.
 Mijn vrouwe ghinc met groten sere
 Sitten onder hare sille,
 Ende ic liep wech te minen onwille.
 5755 Daer ne keerdic sider nemmere.

- Ic was omberaden sere
 Werwaert ic mi mochte bewinden
 Dat ic den here Waleweine soude vinden,
 Die van duechden es vulcomen;
 5760 Want wie so icken hore nomen,
 Ic hore dat sine alle prisen
 In doochden ende in alre wise,
 Ende diene sien ende diene kinnen.
 Here, dat jou God moete minnen!
 5765 Sect mi of ghine yet kint.
 Ic bem de gone diene mint,
 Ende icken consten noyt ghesien.

- Ic bem seker wel van dien ,
 Vondicken , hine liets om ghene sake
 5770 Hine souds mi helpen quite maken .
 Ende corten mijn sware verdriet ,
 Dat mi mijn stiefmoeder behiet .
 Om hem te siene langhet mi sere .
 Dus bem ic hier bleven , here ,
 5775 Ende maecte mine woninghe hier .
 Dit praeyeel ende desen vergier
 Dedic dor sinen wille maken ;
 Ic peinsde hi souder in gheraken
 Omme te seekene die joncfrouwe ,
 5780 Dat segghic jou in goeder trouwe ,
 Die haer vader hevet ghedaen
 Inden casteel , dien ghi siet staen
 Over dese riviere , in sijn behout .
 En ware niemen also stout
 5785 Diese halen dorste , dat wetic wel ,
 En ware Walewein die riddere snel ;
 Hi es der aventuren vader .
 Het ware mijn geluc algader
 Horde hi van hare yet gewagen ;
 5790 Hine liets heme niet versagen
 Sekerlike , hine soude comen ,
 Ghinct hem te scaden ofte vrome ,
 Ende proeven oec sijn gheval .
 Nu hebbict u berecht al .
 5795 Berecht mi , so doedi wel ,
 Van Waleweine den ridder snel ,
 Dan salic u berechten vort .”

- » Ic hebbe dicke wile ghehort
 Van Waleweine spreken, meendi dien ?
- 5800 Vrient, so moete mi goet gheskien,
 Diene prijsde ne dede niet wel;
 Walewein es dorper ende fel,
 Dat hebbic dicke wel vernomen
 In steden daer ic up hem ben comen.
- 5805 Waer omme prijsdine dus sere ? ”
 Die vos seide: » Bi onsen here,
 Haddict u niet ghelovet te voren,
 Ende ooc so diepe gesworen,
 Ghine ontghinges nemmermere,
- 5810 In soude Waleweine den here
 Souken, ende vondicken in enech lant,
 In sout hem sciere doen becant,
 Den lachter dien ghi hem tyet ane.
 Hi eest onsculdich na minen wane,
- 5815 Want hi nes dorper nochte fel.”
 — » Ic sal u berechten wel
 In wat stede dat hi si.
 Bi Gode, Roges, nu segt mi
 Twi dit water aldus ontstect.”
- 5820 — » Ic bem die gone die node sprecht
 Jeghen ju, ridder, emmermere,
 Ghi lachttert Waleweine den here
 Die van dogheden es volcomen.
 Hoerdi noit dit water nomen ?
- 5825 Teen es tgherechte vaghevier:
 Alle die sielen moeten hier
 Als si versceden comen baden,
 Sullen si ter Gods ghenade

Comen ende bliven emmermere.

5830 Nu hebbic u berecht, here:

Hier bi es twater aldus heet.”

— » Wie es die gone die dit weet

Dat dit waerhede mochte wesen?

In ghelove niet van desen, ”

5835 Sprac Walewein, » in hadt ghesien. ”

Ende die vos antworde mettien

Ende seide: » Here, ic saelt ju toghen.

Ghi sult sien met uwen oghen

Dat ghi mi niet sult heten lieghen.

5840 Siedi gone swarte voghele vliegghen,

Die int water vallen tote over thovet?

Besietse also dat ghijt ghelovet:

Hoe ghedaen comen si weder uut? ”

Der Walewein sprac over luut:

5845 » Vele wittre dan die snee. ”

— » Besietse wel no myn no mee.

Here, dat sijn sielen alle gader:

Sulc es tkint, sulc es die vader.

Die swarte voghele sijn ghebonden

5850 Ende besmet met vulen sonden

Tote dat si over moghen gaen

Die brugghen die ghi hier siet staen,

Dan baden si hem, ende werden scone,

Ende varen ten hoghen trone

5855 In die bliscapen emmermere.

Nu hebbics ju berecht, here;

Berecht mi, so doedi wel,

Van Waleweine den ridder snel,

In wat stede dat hi si. ”

5860 — » Der Walewein hi es hier bi.
 Mocht ju iet vele vromen
 Ghi sout hem wel te sprake comen.”

— » So sidijt dan , wel lieve here !
 Van ju ne scedic nemmermere,
 5865 Ghine sult mi helpen uter noot
 (Up ju hebbic den troost so groot)
 Ende cort mi mijn swaer verdriet.”

— » Dies ne willic laten niet ;
 Hebbics die macht ic helpe ju gherne ,
 5870 Dies ne staet mi niet tonberne
 Na dien dat ghire wilt wesen uut.”

— » So sit hier neder in dit cruut ,”
 Sprac die vos , ende liep ter vaert
 Ende haelde Waleweine sijn swaert
 5875 Ende gaeft heme in sine hant.

Hi seide : » Hout hier desen pant
 Dat ic ju sal dienen , here.
 Mi rouwet utermaten sere
 Dat ic jeghen u hebbe mesdaen ;

5880 Maer ic wils al in bate staen
 Jeghen ju , bi onsen here.
 Segt mi dor juwes selves ere
 Oft ghi mijn her Walewein sijt.”

— » Ic hads ju over meneghen tijt
 5885 Berecht , Roges , haddijs ghevraghet.
 Maer ghi mocht wanen dat ic versaghet
 Ware , seidiet ju te voren.
 In Arturs lant wasic gheboren ,
 Ic Walewein , sconincs Arturs neve.

- 5890 Mi mach rouwen dat ic leve
 Dat ghi mi dus hebt ghescuert
 Mine wapene: hebt tlijf verbuert
 Jeghen mi, wildic ju slaen.”
 Die vos seide: »Ic hebbe mesdaen,
 5895 Maer ic wilt betren, dies sijt vroet.”
 — »Het es oec sulc die mesdoet,”
 Sprac Walewein, »dies na berouwet;
 Maer hi es dul die vos betrouwet:
 Dat si beloven si treckens achter.”
- 5900 — »Grote scade ende groot lachter
 Gheve hem God dien dat ghesciet!
 Here, dies nontsiet ju niet:
 Van mi sijd dies al onvervaert.
 Ontbeit, ic sal ju halen ju paert,
 5905 Ende goede wapene sijn ju ghereet:
 Ic salse halen daer icse weet.
 Si sijn vast na minen wane;
 Sine quamen in neghen jaren ane:
 Mijn oudervader drouchse up trouwe;
- 5910 Daerna gafse mi mijn vrouwe,
 Dat icse dragen soude up doghet.
 Doet ute die uwe of ghi moghet:
 Ic hale u dandre sonder beide.”
 — »Ja en ware hi ries die dit ontseide?”
- 5915 Sprac Walewein, »ic hebs te doene.”
 Doe ghinc hi, die ridder coene,
 Ende ontwapendem so hi best mochte.
 Doe quam die vos, die dandere brochte.
 Mijn her Walewein hi deetse ane,
 5920 Diere blide was na minen wane.

- Si waren hem wel ghemicke,
 No te dinne no te dicke:
 Hi waser mede wel ghecleet.
 Doe brochte hi hem sijn paerd gheleet
 5925 Ende liet vor hem int vrijthof staen.
 Doe liep die vos endé haelde saen
 Sinen scilt daer hine hinc ende vant.
 Enen scacht brochte hi te hant
 Ende gavene Waleweine ter vaert,
 5930 Ende seide: »Here, niene spaert
 Dese wapene daer ghise hebt te doene!
 Emmer sijt stout ende coene:
 Ghi mogheter u wel up betrouwen.
 Ic sal, al soud mi berouwen,
 5935 In desen naesten derden daghe,
 Here, uwen halsberch draghen
 Over hondert milen henen:
 Daer wetic enen wilden wenen,
 Die sal setten dese maelgen
 5940 Dat si nemmermeer en faelgen.
 Nu segt wat begerdi mere?"

- Doe sprac Walewein die here:
 »Dat ic begere dats mi diere:
 Te wesene over dese riviere;
 5945 Maer het es mi onghereet."
 Die vos hi seide: »Godweet,
 Waerwart so ghi ju wilt belenden,
 Ghine moghet niet comen ten ende
 Al voerdi vijf hondert milen of merc.
 5950 Ende al waerdi ten ende, here,

- Nodan ne leetdi twater niet.
 Dat verstaet wel ende besiet:
 Teen ende spruut uter helle,
 Daer die arme sielen quellen,
 5955 Ende vallet in die leversee.”
 — » Soen ghelidewijt nemmermee,”
 Sprac Walewein; » bi miere trouwe,
 Wi moeten bliven in den rouwe
 Mi dinct, Roges, ic ende ghi.
 5960 Ic waende ju helpen, ende ghi met mi
 Sout bliven, dies ghi noch van desen
 Quite sout sijn ende ghenesen;
 Maer in can ju ghehelpen niet,
 Dies doghet mijn herte swaer verdriet;
 5965 Want ic ben gram, bi miere trouwe.
 Hadden wi moghen die joncfrouwe
 Halen daer mijn sin toestaet...
 Ju troost ende ju toeverlaet
 Staet an hare, suldi ghenesen
 5970 Oft ghi moet euwelike wesen
 In desen pointe vorwaertmere.”
 Die vos hi seide: » Wel lieve here,
 Hoe sou di mogen emmermere,
 Al waer di twater leden, here,
 5975 Den starcken casteel ghewinnen,
 Daer noit man mochte comen binnen
 Oft men wildene daer in ontfaen?
 Al wilden si ju in hulpe staen
 Alle die in die werelt sijn,
 5980 Al sulc es dat ghelove mijn,
 So en mocht i niet ghewinnen

- Die ene porte, noch daer binnen
 Comen, here, des sijt ghewes,
 Al sulc alser daer twalef es.
- 5985 Si sijn van copre ende van metale,
 Gebonden met ysere ende met stale.
 Onder elke porte loopt ene riviere,
 Ende also menich muer starc ende diere,
 Gewrocht van grauwen marberstene.
- 5990 Hier bi eest, here, dat ic mene
 Wie soude den casteel ghewinnen?
 Telker porten daer men binnen
 Vaert staen vierwaerf twintech man
 Ghewapent. Here, hoe waendi dan
- 5995 Morgen den casteel ghewinnen?"
 — »Swighet, dat u God moete minnen!"
 Sprac Walewein: »Bi miere trouwe,
 Wille mi God ende onse Vrouwe
 Helpen ende te stade staen,
- 6000 Vindic die eerste porte ondaen,
 Ende icker mochte comen binnen,
 Ic wane dandre wel ghewinnen,
 Dies benic seker ende sonder vaer."
 Die vos sprac: »Here, es dat waer,
- 6005 Doet danne dat ic ju sal raden.
 Ic sal u helpen ende staen in stade
 Dat ghi sult liden die riviere."
 Walewein antworde sciere
 Ende seide: »Roges, lieve gheselle,
- 6010 Al waert te vaerne dor die helle
 Ic reder dore, mochtiet liden."
 — »Neent niet, here; sijd metten bliden;

Ghi sult noch tavont wesen daer,
Dat segghic ju al over waer.

6015 Ju paerd dat moet hier achter bliven;
Brochtijt daer men sout ontliven,
Dies sijt seker ende vroet.

Ju es beter dat ghi oec doet
Die dinc die ic ju doe verstaen:

6020 Latet hier int vrijthof gaen,
Gringolet ju goede paert.

Sijt seker dies ende onvervaert,
Ic saelt ju wel behouden, here."

Der Walewein seide: »God gheve ju ere!

6025 Roges, gheselle, dat wetic wel

Nu wert mijn rouwe algader spel,
Eest waer dat ghi mi doet verstaen."

Die vos seide: »Comt ende laet ons gaen!

Durdi mi volgen ic sal ju leden

6030 Vor den casteel eer wi sceden,

Ende ghi sult sien die scone veste.

Als ghi daer sijt so doet ju beste.

Haddics machte ic holpe ju mere."

Doe ghinc Walewein die here

6035 Uten prayele, die vos naer.

Gringolette lieten si daer.

Die vos sloot dat vrijthof wel

Ende seide: »Nu volghet mi, rudder snel,

Daer ic sal gaen. Sijd seker dies,

6040 Jou ne salre af comen gheen verlies;

Hebbic die macht het sal ju vromen."

Dus ghincsi bede tote dat si comen

- Tote bider rivieren tere stede :
Daer ghinc die vos ende hi ontdede
6045 Ene duere, stont in die aerde,
Ende hiet Waleweine, oft hi begherde
Die joncfrouwe te hebbene, torde in.
— » Mi dinct dat ic verraden bin, »
Sprac Walewein, » van ju, gheselle! »
6050 — » So moetic varen in die helle,
Here, oft ic ju verrade.
Het ware mi lachter ende scade;
An jou staet al mijn toeverlaet.
Ende dit merct wel ende verstaet,
6055 Wi moeten gaen dor dese duwiere,
Sullen wi liden dese riviere,
Die ghi heden so saget blaken;
Hare ne mach gheen man ghenaken
No liden, here, en si bi liste.
6060 Ic wane noit man en wiste
Den wech dien ic ju sal leden,
Wildi mi volgen, eer wi sceden;
Maer wi moeten gaen onder daerde. »
Walewein, die sere begherde
6065 Die joncfrouwe te siene, hi tart naer,
Ende seinde hem, want hi hadde vaer
Datten die vos verraden wilde.
Doe tart in die rudder milde.
Die vos namene bi den ghere
6070 Ende seide: » Laet ons gaen, here,
Stoutelike. Ic sal gaen vore. »
Stappans so looc die dore
Als siere binnen waren bevaen.

- Al ware een man up die dore ghestaen
 6075 Ende sochtse met al den liste
 Die hi conste ende die hi wiste,
 So en vonde hi niet die stede
 Daerwaert dat die dore ondede,
 So behendelike waest ghewracht :
- 6080 Diese maecte was wel bedacht
 Hoe dat hise hebben wilde.
 Dus ghinc der Walewein die milde
 Onder die aerde, ende sijn gheselle,
 Daert donker was als in die helle.
- 6085 Die haghedochte was wel met liste
 Ghemaect. Die den wech wel wiste
 Dat was die vos: hi ghinc ter cure
 Tote hi ten ende quam al dure
 Daer si buten souden gaen.
- 6090 Walewein sach die dore ondaen:
 Si torden uut, die dore looc weder.
 Walewein slouch sijn oghen neder
 Te siene waer hi ute was comen;
 Al hadt hem vele moghen vromen
- 6095 So en vonde hi die stede niet.
 Maer als hi den casteel versiet
 Verhogedem dat herte binnen.
 Al haddire mede moghen winnen
 Een conincrike, na mijn verstaen,
- 6100 So en liet hijs niet, hine soude gaen
 Vorwaert ten castele sciere.
 Buten mure up ene riviere
 Quamen si nalinc ter veste.

- Doe dochte Waleweine dat beste
 6105 Dat hi noit hadde ghesien.
 Ter portenwaert ghingen si mettien
 Al scoenkine onder hem beden.
 Die vos wilne al omme leden
 Te besiene gone grote wonder.
- 6110 Die sonne sanc: soe ghinc onder
 Also soe dicke hevet ghedaen.
 Vor die porte quamen si ghegaen:
 Doe dochte soe hem besloten vaste.
 — »Men begheert hier ghene gaste,»
- 6115 Sprac Walewein, »bi miere wet.»
 Die vos seide: »Men hevet gheset
 Taflen, here, men gaet eten.»
 Der Walewein seide: »Hoe moghedijt weten?»
 — »Here, ic sie daer binnen cnechte
- 6120 Dragen scolakene ende gherechte,
 Ende dit wiket staet al ontploken.»
 — »So en gavic niet drie noten,»
 Sprac Walewein, »om hem allen.
 Mochte mine dinc ten besten vallen
- 6125 Ic hope ic salse wel bedwinghen.»
 Doe trac hi tswert met tween ringhen
 Ende vaghet scone an sinen ghere.
 Die vos seide: »Wel lieve here,
 Blivet te Gode! Ic moet gaen.
- 6130 Dat kent God, ic hebbe ghedaen
 Al dat ic mach tuwer vrome.
 Dorstic binnen der vesten comen
 Ic ghinge met ju, here, siet;
 Maer mijns gaens nes daer niet,

- 6135 Ic hebt al te dicke verwrocht.”
 Der Walewein seide: »Ghi hebt mi brocht
 Ten besten, vrient, bi miere trouwe;
 Dat lone ju God ende onse Vrouwe!
 Als ghi wilt so moghedu keren:
- 6140 Ic sal den wech hier binnen leren
 Die wile dat ics hebbe stade.”
 — »Ic bidde Gode dor sine ghenade,
 Here Walewein, dat hi ju bevrede!
 Mi beswiken al mine lede,
- 6145 Ja, om dat ic van ju sceden moet.
 Ic bem dies seker ende vroet,
 Jou staet te nakene swaer verdriet.
 Ic bade ju gherne, holpet yet,
 Dat ghi ons liet wederkeren.”
- 6150 — »God moete ju lonen alre ere,
 Roges, die ghi mi hebt ghedaen!”
 Sprac Walewein. »Ghi moghet wel gaen,
 Ic bevele ju onsen here.
 Mi dinct ghi sijt al uten kere
- 6155 Dat ghi mi ghewaget dies:
 Dadic dat so waric ries,
 Ende ic dus wel te stade bin.”
 Hi stac twiket up ende ghinc in.
 Al bloet hilt hi ghetreckt tswaert.
- 6160 Die gonen scoten uut ter vaert,
 Die ten taflen waren gheseten,
 Ende lieten alle staen dat eten,
 Ende seiden met groter haestichede:
 »Die corts ridene nu ter stede,
- 6165 Die twiket ontsloten liet!

- Sech ons, riddere, wiet ju riet
 In te comene? Ghi waert ries
 Dat ghiere quaemt, sijt seker dies.
 Keert weder uut, hets ju tbeste.
- 6170 Ghine kert (wat soucti binder veste?)
 Jof men sal ju ute doen gaen.”
 Ende Walewein antworde saen:
 » Mi dinke ghi sijt al ombedacht.
 Ja en siedi wel het es nacht,
- 6175 Waer soudic herberghe souken? ”
 — » Wi sijn die gonen dies niene rouken, ”
 Spraken si alle uut enen monde.
 Der Walewein seide: » So doedi sonde.
 Ende keric het si ju onbederve.
- 6180 Mi es lievere dat ic sterve
 Hier binnen dan ic soude gaen
 Daer ute.” Ende si antworden saen:
 » So suldire emmer doot in bliven.”
 Si vinghen ten swerden ende ten cniven
- 6185 Ende torden hem an metter vaert.
 Ende Walewein hi nam sijn swaert
 Ende slouch vaste an elcke side.
 Darne was niemen hine was blide
 Dat hi den slaghen ontspringhen mochte;
- 6190 So wat der Walewein gherochte
 Dat moeste al dore dringhen
 Tgoede swert metten tween ringhen:
 Dat het gherochte dat voer af.
 Die maelgen vloghen, oft ware caf,
- 6195 Van den halsberghen met ghewelde.
 Dus ghinct met crachte ende met gherende.

- Mijn her Walewein ghinc vaste scroden.
 Die gonen begonsten hem verbloden
 Die de eerste porte hilden,
 6200 Ende lieten Waleweine den milden
 Allene staen, ende vloen ter vaert
 Vaste ter andre porten waert.
 Si riepen: » Ondoet, laet ons binnen!
 Wi verliesen tlijf met onminne,
 6205 Doedi ons langhere hier buten staen.”
 Doe daden si up die porte saen
 Diere binnen waren, ende diese hilden
 Die vragheden hem wat si wilden?
 — » Wat wi begheren vraghedi dies?
 6210 Ontbeidi langhere so sidi ries;
 Hier es comen binder veste
 Die starcste rudder ende die beste
 Ten wapinen die oyt dorste leven:
 Dese heeft ons alle verdreven.
 6215 Siet waer hi comt, hi es ons bi.”
 Die andre riepen alle gader: » Spi!
 Laeti u enen rudder dwinghen?
 Ghi moet vor minen here dinghen
 Ende ander payement ontfaen,
 6220 Die ju dicke hevet ghedaen
 Meer ere dan ghi werdich sijt.
 Al ju leven ende al juwe tijt
 Hebdi ghedaen van sinen goede;
 Hem soude sijn onsochte te moede.
 6225 Haddi doch gehouden uwe veste!”
 » Hi es die starcste ende die beste
 Die enech es onder der sonnen:

- Si hebben onrecht dies ons veronnen ,”
 Riepen si alle. » Hoet u des!
- 6230 Dies sijt seker ende ghewes,
 Hi sal sciene die uwe winnen.”
 Mettien tart der Walewein binnen
 Stoutelike, als die niet en spaert.
 Doe spraken si alle metter vaert
- 6235 Die de andre porte hilden
 Toten here Waleweine, den milden :
 » Hordijt, dorper, curliaen,
 Staet stille, ghi sijt ghevaen.
 Tertdi vorder enen voet,
- 6240 Dies sijt seker ende vroet,
 Wi nemen u tleven metter vaert.
 Werpt neder uter hant ju swaert
 Ende gheeft ju up, hets ju tbeste.
 Ghine hebt wat doen binder veste.”
- 6245 Der Walewein antworde met stade
 Ende seide: » Ghi heren, God sciep ghenade;
 Mi dinke dat ghijs lettel acht.
 Ne siedi niet het es al nacht?
 Want ic peinsde in minen moet,
- 6250 Daer ic buten castele stoet,
 Al haddic bi vort willen liden,
 Ic en wiste waer henen riden
 Daer ic bet herberghen mochte.
 Dat peinsdic in mijn ghedochte
- 6255 Dat icse hier binnen dor ghenade
 Bidden soude: ic vant te stade
 Twiket hopen, ic ghinc binnen.
 Si onthaelden mi met onminne.

- Die gonen die icker binnen vant ;
 6260 Die scoten ane mi al thant
 Ende wilden mi doe steken buten.
 Ic seide en mochten niet besluten
 Dat si dorperlike daden.
 Ic bat hem allen met ghehade
 6265 Dat si mi binnen souden laten ;
 Doe swoeren vaste bi caritate
 Die heren , dat sijs niet en daden.
 Daerne hadde niemen ghenade.
 Si seiden si souden mi ontliven ,
 6270 Ende trocken swerde ende cnive
 Ende torden mi an met omminne.
 Ic seide si mochten lettel winnen :
 Ic bat hem dat sijs onberen ;
 Ende als si emmer mijns begheren
 6275 Lietic die tale ende vinc ten swerde.
 Die alre eerst mijns begherde
 Onthaeldic so ic eerst mochte ,
 So datter niemen meer en rochte
 Mijns tontbeidene , ende si vloen.
 6280 Si hieten ju die porte ondoen.
 Si quam in ende ic quam mede.
 Nu biddic ju op hovescede
 Dat ghi mi laet hier binnen bliven.”
 Echt riepen si: »Spi! ketyven ,
 6285 Dat ghi ju enen man liet dwinghen !
 Riddere , ju en helpt geen dinghen.
 Gheeft ju up , ghi sijt ghevaen.
 Sekerlike , het es ghedaen :
 Ghi hebt een evel spel beroert.

- 6290 Ghi wert qualiker ghevoert
 Dan man in seven jaren was.
 Ghine beroemet [u t]waren das,
 Al quaemdi toten porten binnen,
 Dat ghi.dandre sult ghewinnen
- 6295 No dor vrienſcap no dor miede.”
 Der Walewein seide: »Goede liede,
 Wat helpt dit? In wille niet scelden:
 Benic ju iet sculdich ic wilt ju ghelden,
 Maghic daarmede quite wesen.”
- 6300 Doe bolghen si met desen
 Ende torden Waleweine bet an.
 Daer waren wel vierwaerf twintech man
 Die hem lettcl dogheden jonsten.
 Walewein toghede hem sine conſte,
- 6305 Die hem ſijn moeder heeft gheleert.
 Ic waenre nemmer een en keert
 Dien hi metten ſwerde gherochte,
 Als hijt ten vollen ſlaghe brochte,
 Hine moeste die aerde souken.
- 6310 Ic waens die ander lettcl rouken
 Die te voren waren verſproken:
 Si seiden: »God danc, wi ſijn ghewroken,
 Ghi heren, up uwe hoghe tale.”
 Dit bequam Waleweine wale
- 6315 Ende vacht harder dan te voren.
 Doe seiden ſi: »In desen toren
 Hebdi ons brocht; twi lietine ingaen,
 Twiket ontsloten ende ondaen?
 Haddijt geſloten des en ware niet:
- 6320 Ghi hebt ons brocht in dit verdriet,

Daer wi in moeten bederven.

Wi vlien best eer wi alle sterven,

Mochten wi metten live ontgaen!"

Doe lieten si Waleweine staen

6325 Ende trocken achter metter vaert.

Der Walewein, die hadde sijn swaert

Liever dan hi noit eer dede,

Hi ruste hem ende volghede mede

Al scoenkine bi liever lade.

6330 Die andre riepen: » Dor ghenade,

Ondoet, ende laet ons binnen comen!

Al hadde men ons tlijf ghenomen

Mi dinke ghine achtens niet een haer."

Si antworten: » Wat es daer?"

6335 Die binnen waren, ende ondaden.

Si seiden: » Wi sijn alle verraden,"

Die gonen die van buten quamen.

— » Dies moghedi ju sere scamen,"

Spraken si diere waren binnen.

6340 » Waer om lieti uwe porte winnen?

Twisettedi ju niet ter were?

Volghet ju een crachtich here?"

— » Neent." — » Waer omme wildi dan

Ons allen doen jaghen een man?"

6345 — » Laet ons in, sluit die veste,

Ende hem daer buten, dats ons tbeste.

Comt hi daer in wi sijn verloren.

Vaerdelike blaset den horen

Om meer bescuds van daer binnen.

6350 Hi sal den casteel up ons winnen

Wine ghewachten ons heden dies."

- » Sidi sot of sidi ries,
 Dat ghi dus deser dinc ghewaghet?
 Of proufdi dat wi sijn versaghet
 6355 Oft so quame dats ware te doene?
 Al quamer hondert also coene
 Alser een allene en es
 Wi en vloen niet, des sijd ghewes.
 Wi kennen ons over sulc van live
 6360 Elc souder wederstaen wel vive.
 Waer of souden wi ons ontsien?
 Ghi moghet seker sijn van dien,
 Ju sal ghenaken sware toren
 Alst den coninc sal te voren
 6365 Comen dat ju hevet versaghet
 Een man allene ende verjaghet
 Van uwer porten, ende lietse staen.”
 Ende die andre antwoorden saen:
 » Hoeter ju jeghen of ghi wilt:
 6370 Hi comt ghedect onder sinen scilt
 Ondancs ju allen. Wi sullen sien
 Eer yet lanc dat ghi sult vlien
 Ende bidden ghenade, mochtijt ghewinnen.”
 Mettien quam der Walewein binnen
 6375 Stoutelike als een liebaert.
 Die van binnen trocken tswaert
 Ende onthaelden Waleweine den here.
 Si seiden met wel groten sere:
 » Ridder, hier moeti laten tleven.
 6380 Waerdi ter eerster porten bleven
 Ware ju beter, haddijt ghewilt.
 Doet af juwen helm ende juwen scilt!

- Juwen scilt moeti ons gheven,
 Dan suldi toten daghe leven :
- 6385 Morghen vrouch sal u onse here
 Doen sterven met wel groten sere,
 Ende wi ju dan doen nemen tleven.”
 — » So waric ries, soudic ju gheven
 Mine wapene; maer nenic niet.
- 6390 Hi es dul die te sere ontsiet
 Een ongheval, ende om een ghewin
 Te blide wert in sinen sin :
 Dies hebbic dicke wel gheproevet.
 Ghi moghet doen al dat ju voeghet :
- 6395 Al dregghedi mi ic moets ghewesen;
 Ic bem dies wel waent ghenesen
 Ende van desen ghedreighe al ontgaen.
 Ic hope ic sal oec dit ontstaen,
 Dies willic Gode wel ghetrouwen.”
- 6400 Doe ghincsi metten swerden houwen
 Up Waleweins helm van stale.
 Die stene vielen in den dale,
 Die rikelike waren ende diere.
 Walewein slouch so dat metten viere
- 6405 Al verlichte dat daer was.
 — » Wi moghen sere scamen das,”
 Seiden si alle, » dat ons sal
 Een man verwinnen allene al.
 Weten peinsen om die ere!”
- 6410 Die andre swoeren bi onsen here,
 Die te voren waren verdreven
 Ter andre porten: » Dat ghi ju leven
 Verloert dat dinct ons clene scade;

- Ghine werct niet bi onsen rade ,
6415 Maer ghi verspraect ons vele sere.
Nu peinst om der werelt ere
Ende verweert ju of ghi moghet.”
Walewein, die vul groter doghet
Was, hine ontsach hem niet
6420 Van allen dien dat hi daer siet ,
So wel betrouwedi sinen swerde.
Die daer meest sijns begherde
Dedi so dat hine gherochte
Dat hi tlictekin toghen mochte ;
6425 Ende den sulken moest costen tleven.
Dore die noot moesten si begheven
Meer te vechtene, ende vlien.
Dat was hem een blide upsien,
Waleweine, als hi dat ghesach.
6430 Hi volghede naer so hi meest mach ,
Ghenendelike, metter vaert.
Al bloet hilt hi ghetrucket tswert ,
Alse die gherne soude winnen
Den casteel ende comen binnen
6435 Ter vierder porten , mocht hem ghescien.
Die daer vloen riepen mettien :
» Ondoet, ondoet! niet en spaert!”
Die van binnen waren vervaert
Doe si horden al dat ghelut.
6440 Si ondaden die porte ende saghen uut
Om te wetene wat daer ware.
Walewein hi brochte gone scare
Vor heme ghedreven metten swerde.
Als een trop scaep vor enen herde

- 6445 Also liepen si vore Waleweine.
 (Dit en was loghene en gheine.)
 Ic weet wel dat si alle sochten
 Wie die porte eerst hebben mochte.
 Si liepen in al sonder beiden:
- 6450 Si hieten den andren ghereiden
 Hare wapene, die si binnen vonden.
 Ende alsi saghen die grote wonden,
 Ende tbloet datter ute ran,
 Scoten si hare wapene alle an.
- 6455 Si seiden: »Wie heeft ju dit ghedaen?»
 Die gonen gaven antworde saen:
 »Een riddre es hier comen binnen....
 Hi sal den casteel up ons winnen....
 Hi heeft allen verdreven....
- 6460 Dor die noot moestewi begheven
 Onse porte ende hier in comen
 Oft hi hadde ons tlijf ghenomen,
 So hi den meneghen heeft ghedaen.
 Ic wane hi sal comen wel saen:
- 6465 Sluut die porte, dats ons tbeste.”
 Mettien tart hi binder veste,
 Walewein, diese alle verjaghet.
 Daer wart doe die meneghe versaghet
 Als si Waleweine saghen comen.
- 6470 En wart oec niet tharen vromen
 Vergaet hem sijn spel ten besten.
 Nu es hi binnen der vierder veste:
 God wouds hoet hem sal vergaen!
 Die van binnen ghingen slaen
- 6475 Up Waleweine sonder sparen:

- Drie hondert quamer tere scare:
 Die best gheruste quamen voren.
 Die andre souden haren toren
 Gherne wreken, hadsijs macht;
 6480 Maer sine mochten niet die cracht
 Volbringhen, dat was hem te swaer;
 Want onder, voren ende naer
 Waser wel twintech doot bleven
 Dien Walewein hadde ghenomen tleven;
 6485 Ende den meneghen so ghewont,
 Dat sijs ne worden ghesont;
 Ende den meneghen liteken ghegeven,
 Si mochtent betoghen al hare leven
 Weder dat hise wel gherochte.
 6490 Oec stont Walewein ende dochte
 Hoe hi die slaghe mochte ontfaen.
 Die ene porte liet hi saen
 Ende warp den rigghe an ene masiere,
 Dat menne in ghere maniere
 6495 Mochte ghewinnen dan van voren.
 Hem stont te nakene grote toren
 Diene teerst versoeken sal.
 Doe riepen si al over al:
 » Gaet toe ende nemtene saen!
 6500 Sonder pine moghedine vaen,
 Want hi es van vechtene moede.
 Ghi moghetene nemen sonder hoede
 Eist dat ghine hebben wilt.”
 Metten swaerde Walewein hilt
 6505 Bedi so wat dat hi gherochte.
 Die gone diet eerst besochte

Veldi

Hi corte hem die been beneden enien.

Als die andre dat versien

Riepen si vaste: »Niene spaert!»

6510 Daer wart ghetrect menich swaert:

Der Walewein was starc ende snel

Ende daer toe gewapent wel:

Hi vacht ghelijc enen lyoene.

Daerne was niemen so coene

6515 Dien te soukene begherde,

Hi en gaf hem metten swerde

Liteken daer hine gherochte,

Dat hijt wel betoghen mochte.

Oec moesten siere laten dieren pant,

6520 Sulc enen voet, sulc ene hant,

Sulc sinen aerm, sulc sijn die,

Sulc sijn been beneden den cnie,

Ende sulc dat hoeft van sinen buke.

Vore Waleweine laghen struke,

6525 Hande ende voete ende andre lede,

Dat hi wel na oec daer mede

Was bedect al daer hi stoet.

Ende hi stont toten cnoesele int bloet.

Doe riepen si alle: »Nu besiet,

6530 Dat wi pinen dats om niet.

Wine moghen ons niet verrechtent;

Hets jeghen den duvel dat wi vechten.

Weten alle den raet ghesien

Ende ghetelen dat wi ontvlien

6535 Toter andre porten binnen.

Wine moghen up hem niet ghewinnen;

Het es die duvel die ons jaghet.”

- Aldus hebben si versaghet
 Elkerlijc andren ende vlien alle.
- 6540 Dat was van Waleweins ghevalle;
 Hi was so moede, dat hem dochte
 Dat hi nemeer vechten en mochte.
 Waren si doe staende bleven
 Si hadden hem lichte ghenomen tleven.
- 6545 Dus vloen si met droeven moede.
 Als Walewein was bin siere hoede
 Trac hi sinen helm of ter stede
 Ende ruste hem ende droghede mede
 Al scoenkine bi liever laden.
- 6550 Si riepen alle: » Wi sijn verraden! »
 Als sine saghen. » Hi es hier bi.
 Wat sullen wi doen? o wi! »
 Elkerlijc liep andren ter neder.
 Als Walewein dit sach sette hi weder
- 6555 Den helm up thoeft ende tart naer.
 Doe hadden si alle enen groten vaer
 Ende waenden tleven laten saen.
 Tharen ghelucke vonden si ondaen
 Die porte ende liepre alle binnen.
- 6560 Walewein, die gherne soude winnen
 Den casteel, hi tart in mede
 Die wile dat hijs hadde stede.
 Daer dede hi grote dulheit an;
 Een heere mach wel enen man
- 6565 Verwinnen, al heeft hijt versaghet.
 Up sijn swaert, dat hi draghet,
 Dreef hi coenheit so groot

- Dat hi lichte mach bliven doot
 Daer omme ende sterven sonder hoede ;
 6570 Hi was van vechtene so moede.
 Twi en haddi hem gherust dan?
 Hi hadde allene drie hondert man
 Verwonnen ende van hem verdreven
 Onder dode ende diere leven ,
 6575 Datter nemmer een en dorste
 Sjins ontbeiden. Sonder vorste
 Ghinssi vor Waleweine vlien.
 Darne was gheen van dien
 Die so langhe dorste daghen
 6580 Ter porten, dat hi mochte claghen,
 Die si daer vonden, van haren sere.
 Daer waser hondert ofte mere
 Die litteken mochten toghen :
 Sulc hadde verloren nese ende oghen,
 6585 Sulke voete, sulke hande ;
 Sulc sine kinnebacke toten tanden,
 Sulc die arme toten buke,
 Sulc die bene tote up den struke,
 Moesten crupen ende volghen naer.
 6590 Aldus waser menech daer :
 Sulc dene side van den hovede.
 Hine leeft niet diet ghelovede
 Hoe datse mijn her Walewein maecte.

 6595 So verdooft was hi van slaghen.
 Nodan ne dorsten si niet claghen
 Ter porten van haren groten sere,
 Om dat si Waleweine den here

Hem saghen comen also bi.

- 6600 Si riepen lude: » Ay mi, ay mi!
Weet God, nu moete[wi] hier sterven
Ende aldus ons lijfs derven,
Dies ne staet ons niet tongane.”
Nochtoe so seen die mane
- 6605 Also langhe mochten si vechten.
Doe wildent die gonen berechten
Die de vijfte porte hilden,
Ende sloeghen up Waleweine den milden
Metten swerde so dat clanc.
- 6610 Het was spade, ende doe sanc
Die mane ende ghinc onder:
Het wart so donker als een wonder.
Dat bequam Waleweine wel.
Hi was ten wapenen so snel,
- 6615 Ende slouch vaste met nide
Wat hem ghenaecte an elke side
Metten swaerde dat hi drouch.
Het was qualike hare ghevouch,
Diere van binnen, dat hem dochte
- 6620 Dat hare ne gheen sien en mochte
Biden lichte van der mane
Minen her Waleweine te slanc.
Die een slouch vore, dander naer.
Si riepen alle: » Waer es hi? waer?
- 6625 Gave hi hem up so ware hi vroet;
Het es so comen dat hi moet
Sterven, sijt vore, sijt naer.”
Dit was Waleweine wel swaer
Te horne, want hem selven dochte

- 6630 Dat hi nemmeer vechten mochte ,
 So moede waren hem die lede.
 Hi haeste hem so dat hi dede
 Dat hi uter porsse quam.
 Die andre waren so gram ,
- 6635 Alst recht was, om hare scade ,

 Si wildene doden ofte vaen,
 Die hem die scade hadde ghedaen.
 Dus was daer tgeselschap so groot:
- 6640 Die een slouch den andren doot.
 So sere waren si onberaden ,
 Dat sine wisten wat si daden.
 Cume wiste elc wat hi sochte:
 Als deen den andren gherochte
- 6645 So slouch hine weder metten swerde,
 Dat hi tumede tote up die erde ,
 Ende waenden Waleweine slaen.
 Al vechtende quamen si ghegaen
 Toter sester porten waert.
- 6650 Der Walewein hilt sijn swaert
 Al bloot ghetrect ende ghinc naer.
 Daer hadde die meneghe groten vaer.

- Si riepen : » Ontdoet ! » met groten sere,
 » Om die minne van onsen here ,
- 6655 Jof wi bliven alle verloren.”
 Si antwoorden : » Blijfter voren ,”
 Die gonen diere waren binnen ,
 » Waer omme lieti uwe porte winnen ?
 Wi sijn te bedde , het es nacht.

- 6660 Ondaden wi ju, ende hare cracht
 Up ons quame, wi waren verloren.
 Wi hebben liever dat ghi daer voren
 Stervet dan wi alle souden
 Sterven. Wi sullen ~~ons~~ wel onthouden
- 6665 Onse porte tote den daghe.”
 Doe was daer meneghe claghe.
 Ende mijn her Walewein die stoet
 Beneden ander brugghe voet,
 Daer was hem twederkeren diere;
- 6670 Van der brugghe in die riviere
 Moesten si vlien dor die noot,
 Ende dor die vrese vander doot,
 So sere onsaghen si Waleweins swaert.
 Noch en heeft hi niet wat hi beghert,
- 6675 No en wert hem so houde niet.
 Hem staet te lidene groot verdriet
 Eer hijt ghecrighet, na minen wane.
 Nu sijn si alle hars lives ane
 Die hi ter vijfter porten vant,
- 6680 Datter cnape no seriant
 Noit ne bleef daer hise wiste,
 Hine waers ontgaen met liste.
 Dies was hi tonghemake sere
 Ende bat Gode onsen here,
- 6685 Ende den goeden Sente Michiele,
 Over al der gore sielen
 Die daer doot sijn bleven
 Ende die bi hem verloren tleven.
 Doe bat hi Gode met sinen monde
- 6690 Dat hi hem vergave die sonde

- Die hire an hevet ghedaen.
 Daer na dancte hi harde saen
 Vriendelike onsen here
 Van diere sonderlinger ere
- 6695 Die hi hem dies daghes dede.
 Bi der groter overmoedichede
 Die hi an hem vant so groot
 So sijn si alle bleven doot,
 Ende bi der onghenadichede
- 6700 Dat si hem die porte ontseiden:
 Dat deetse meest, dat wetic wale.
 Nu willic van hem die tale
 Laten bliven tote het daghet,
 Ende sal ju segghen onghevraghet
- 6705 Van Waleweine, die ter vaert
 Keerde ter vijfter portenwaert.
 Daer sach hi in ene sale
 Een scone licht, dat wetic wale,
 Ende taflen staende bi den viere.
- 6710 Menich gherechte goet ende diere
 Hadden si ghereet, diet waenden eten
 Ende over tafle sijn gheseten,
 Alse Walewein ter porten quam,
 Dies si alle worden gram.
- 6715 Hi nam hem tlijf, wetic wale.
 Doe tart Walewein in die sale
 Stoutelike, als die niet en spaert.
 Die dore looc hi toe ter vaert
 Ende sloetse vaste van binnen,
- 6720 Oft mense up hem wilde winnen
 Dat hi ware in sine hoede.

- Daer dedi an alse die vroede.
 Doe ontwapende hi hem saen:
 Dat dochte mi dullede ghedaen;
 6725 Maer hi was so moede, dat hem dochte
 Dat hi niet langer leven mochte
 Hilde hi sine wapene ane.
 Hier bi quaemt, bi minen wane,
 Ende dit waest dat hi dochte.
- 6730 Doe dedi uut als hi eerst mochte
 Sinen halsberch, besach die maelgen,
 Offer hem yet vele faelgen.
 Hi vantse alle goet ende vast.
 Doe weenscede hi om sinen gast,
 6735 Die hem den halsberch hadde ghegeven,
 Ende hi seide: moeste hi leven
 Hi worde hem noch vergolden wale. *1 u*
 Scone beckin ende witte dwale
 Vant daer her Walewein ghereet:
- 6740 Daer es hi comen ende dweet
 Sine hande ende sine oghen saen.
 Die wapine, die hi hadde ghedaen
 Ute, leide hi bi siere siden.
 Hi ghinc sitten ende maecte hem blide
- 6745 Met als sulken als hiere vant. *19*
 Sijn swert leide hi ter rechter hant,
 Daer hi hem sere toe verliet,
 Al bloet ghetrect; ende hi siet
 Up die lemmele van stale.
- 6750 Het bequam hem utermaten wale,
 Hi souder node sceden af:
 Den coninc diet hem gaf

- Ontboet hi met siere mont
 Wel dicke wel goeden avont,
 6755 Ende allen dien gonen die met hem waren.
 Hi seide hine wilde niet onbaren
 Dies swerds om al dat lant,
 Om dat hijt so ghetrouwe vant.
 Als hi[ne] hadde in sine hant
 6760 Was hi blide van den brant. *gewaerd*
 Hi minnet sere an scine,
 Want [het] lostene uut der pine.
 Enen nap met goeden wine
 Nam hi ende dranc enen toghe:
 6765 Doe wart Walewein [bat] in hoghe
 Dan hi teerst was; hi hads te doene.
 An ene die van enen hoene
 Proufdi oft hi iet mochte eten.
 Die moetheit, daer hi was geseten,
 6770 Die dedene slapen harde saen.
 Wat holpt jou lanc ghedaen?
 Ic wille corten mine tale.

- Aldus sat hi in die sale
 Slapende toten sconen daghe,
 6775 Ende vergat al siere maghe
 Tote die lawerke scone sanc,
 Ende die dach uten hemele spranc,
 Ende hare die sonne anden trone
 Verlichte utermaten scone.
 6780 Doe riepen si met groten vare,
 Van binnen, als si worden geware
 Den dach: »Ghi heren, het es tijt

- Dat wi ons reden; ons naect strijt.”
 Doe wapenden si hem wel ter cure.
- 6785 Eer si veinstren ofte dure
 Ondaden ghingen si te rade,
 Ende si mochten sonder scade
 Best liden ende bliven bewaert.
 Doe senden si ter ander portenwaert ,
- 6790 Ter derder ende ter vierder mede,
 Dat men hem bade up hovescede
 Dat sijt lieten vort weten
 Dat die casteel ware beseten,
 Ende van elker porte sciere
- 6795 Quamen drie man ofte viere,
 Ende dat si hem spoeden sere;
 Het gaet an harre werelt ere
 Ende om te behoudene conincrike;
 » Ende hi hem segghe sekerlike
- 6800 Dat wi niet ne sullen ontsluten
 Onse porte jegen die van buten
 Wine hebben bescut van binnen;
 Si mochten die porte up ons winnen.
 Dit doet hem allen verstaen.”
- 6805 Dus sal die bode danen gaen
 Sonder enech langhere respijt.
 Het was na der priemtijt
 Eer hi die boetscape ghedede.
 Van elker porten brochti mede
- 6810 Vier man als men hem hiet.
 Doe si quamen si seiden: » Siet,
 Wi sijn hier nu. Segt ter vaert
 Wat ghi wilt ende begaert.”

— » Dat wi begeren moghedi weten.

6815 Die casteel hi es beseten

Met wel groter heercracht.

Die onse van binnen waren te nacht

Hier uter porten sere verladen.

Si riepen up ons dor ghenade

6820 Dat wise bescudden souden buten ;

Ende wi en dorsten niet ontsluten

Die porte , wi ontsaghen there.

Aldus verloren si sonder were

Hare leven ende spronghen sciere

6825 Van der brugghe in die riviere ;

Dat dede hem die grote noot ,

Ende die vrese vander doot ,

Dat si hem selven namen tleven.

Siet wat rade suldi ons gheven ? ”

6830 — » Wilment den coninc laten weten

Dat sijn casteel es beseten ? ”

— » Neen wi , het ware grote onnere.

Willen wi bejaghen prijs ende ere

So laet ons doen bi vroeden rade.

6835 Die coninc hi hevet grote scade

Ghenomen al en weet hijs niet.

Ic wane ons naect groot verdriet ,

Quaemt hem te voren ; hi soude weten

Willen wiene hadden beseten ,

6840 Ende wine connens hem niet bedieden

Wie hem of slouch sine liede

Ende dese scade hevet ghedaen.

Maer laet ons ghereden saen

Drie hondert man ende varewi buten ;

- 6845 Ende weten die porten ontsluten,
 Hebbewijs te doene, dat wi vlien
 Weder in: dan laet ons sien
 Wie onsen casteel hevet gheleit, — *Sullewijjt*
 Ende ondervinden die waerheit
- 6850 Wie si sijn, wane si comen?
 Als wi die waerheit hebben vernomen
 Sullewijjt den coninc doen verstaen,
 Dinket ju allen goet ghedaen.”
 Doe seiden si alle: »Ghi segt wel.”
- 6855 Die ten wapenen waren snel
 Si ghereetden hem ter vaert,
 Ende saten up al onghespaert,
 Ende keerden weder sonder beiden.
 Aldus ghincsi hem ghereiden,
- 6860 Die van binnen, sonder sparen.
 Drie hondert quamer tere scare
 Ende sijn ter porten uut ghetrect,
 Ors ende man al verdeckt.
 Si waren starc ende coene
- 6865 Hem werdes lichte te doene.
 Eer yet lanc dus sijn si comen
 Buten der porten ende hebben vernomen
 Den meneghen verslegen doot,
 Ende metten bloedé ghevaerwet root
- 6870 Die straten: els ne saghén si niet
 Creature die God ye leven liet.
 Doe seiden si, also si ghevroeden:
 »Si sijn ghetrect in harre hoede
 Die hier te nacht te werke waren.

- 6875 Weten hen volghen sonder sparen!
 Over een wi ons dies gheninden,
 Wi sullen varen tote wise vinden.”
 Aldus reden si ten porten uut.
 Tgrote ghescal ende grote ghel uut
- 6880 Maecten si, ende groot gheclanc,
 So dat der Walewein ontspranc
 Uut sinen slape bi den gherochte.
 Lanc waest eer hi hem bedochte
 In wat maniere hi daer was comen.
- 6885 Als hi die taflen heeft vernomen
 Vor hem gheladen metter spise
 Peinsde die ridder goet van prise:
 »Ic ben hier so wel gheseten,
 Ic sal van deser spise eten
- 6890 Eer ic heden upsta, God weet.
 Mi es onwijs waer ic dus ghereet
 Sal vinden, alsic henen scede,
 Eten ende drinken bede.”
 (Want hi daer wel sijn ghevouch
- 6895 Vant.) Hi dranc wijs ghenouch,
 Om dat hi te blider wilde wesen.
 Alsoe Walewein van al desen
 Hadde gheëten ghenouch
 Ende al sijn gevouch,
- 6900 Doe dede hi sine wapene ane
 Ende ghereetde hem te gane,
 Ware hi ghereet, bute der sale.
 Nu willic ju van hem corten die tale,
 Ende laten bliven, ende seggen vort
- 6905 Een deel vanden gonen (nu hort!)

- Die haestelike henen varen
Ter porten uut, sonder sparen,
Om te soukene hare viande
Ende te wrekene hare scande;
6910 Maer sine hebber niemen vernomen.
Alsi buter porten sijn comen
Doene vonden si clene no groot,
No creature die God gheboot:
Dat quam daer bi, daer ne was niet.
6915 Si riepen: » Ay mi, wats ons ghesiet?
Ne sullen wi nu den coninc
Berechten moghen van deser dinc,
Wie hevet dit ghedaen,
Ende die waerheit doen verstaen?
6920 Diet daden sijn ons ontfloen:
Wat souden wiere meer toe doen?
Dit sullen wi hem segghen, dit es waer.”
Doene letten si niet langher daer
Ende keerden met droeven moede.
6925 Nu es Walewein in siere hoede
Ende heeft die doren ontsloten.
Hine gave niet drie noten
Al waren si nu up hem comen.
Mettien heeft hi tswert ghenomen,
6930 Dat hi goet ende ghedurich vant,
Al bloot ghetrect in sine hant,
Ende seinde hem ende tart uter dure.
God gheve dat sine aventure
Heden ten beste moete vergaen!
6935 Hi sach die porte hopen staen:
Daer ghinc hi in metter vart

- Ende hielt al bloet ghetrect sijn sweert.
 Als hi binder porten es comen
 Sone hevet hi niemen vernomen
 6940 Die hem dat ingaen wille waren.
 Ende die buten waren ghevaren
 Si sijn weder binnen comen
 Ende hebben Waleweine vernomen
 Voor hemlieden gaende allene
 6945 Gheredelike over sine bene.
 Doe seiden si alle gader saen:
 » Nu siet gonder enen gaen,
 Die hem inwart maect ter vaert,
 Ende draghet al naect ghetrect sijn swaert.
 6950 Hi waent den casteel wel winnen.
 Ooc saelt hem comen tonminne;
 Hi hevet dulheit groot bestaen.
 Wat radijs, willewine vaen? ”
 — » Neen wi; maer willewi met ghemake
 6955 Ondervinden alle die saken
 Waer die gone sijn ghevaren
 Die hier te nacht te werke waren
 Ende dese ondaet hebben gewrocht?
 Als wijt hebben ondersocht
 6960 Dan alre eerst sullen wine vaen:
 Niemene latene hem ontgaen.
 Wi sulne leveren den coninc.”
 Walewein verstont al dese dinc
 Ende peinsde in sinen moet:
 6965 » Eens vroetmans raet es dicke goet.
 Ic horde eens segghen enen pape:
 » Als die wolf es onder die scape

Danne eest te spade te werne.”

Desen hebben mi wille te deerne.

6970 Ooc hordic hem segghen mede:

»Daer goet hoede es daer es goet vrede.”

Ic souder omme peinsen waric vroet ;

Het ware mi tijt. God gheve mi spoet

Ende gratie wel te doene!

6975 Het wert varinc bi der noene,

Ende ic ben ter sester porten binnen:

Sine sullen mi niet so lichte winnen,

Vergaet mi na mijn ghedochte.”

Doe looc hi als hi eersten mochte

6980 Die porte ende ghincse vaste sluten ;

Ende die drie hondert blever buten,

Die de hoghe tale seiden.

Si moeten daer een stic ontbeiden

Sullen si Waleweine vaen.

6985 Met siere licste heeft hi ghedaen

Dat hise alle buten sloot.

Doe dreven si den rouwe groot,

Die gone diere buten hilden.

Si sullen Waleweine den milden

6990 Te deser porten gheven vrede,

Ter ander ende ter darder mede,

Ende ter vierder. Dus hevet hierē

.....

.....

6995 Daer wert hem dat spel onsiene.

Nodan sal hijt al bestaen,

God wouds, hoet hem sal vergaen:

Daventure moets ghewouden!

moeilijk

Die gone die daer binnen houden
 7000 Waren bevaen met droeven moede,
 Dat si aldus met quader hoede
 Buter porten besloten waren.
 Sine weten van rouwen hoe ghebaren:
 En helpt hen niet, het blijft ghedaen.

7005 Toter tienster porten binnen,
 Daer men onthaelde met omminne
 Ten eersten dat hi daer binnen quam.
 Hi vanter den meneghen die was gram
 Up hem. [T]waren als sine saghen
 7010 Scoten si an hem al sonder daghen.
 Si riepen: » Ay, wats ons ghesciet!
 In swaer vernoy, in swaer verdriet
 Sijn wi comen, in groten toren!
 Wi hadden ghenouch te voren
 7015 Ghenomen, al waren si binnen bleven
 Die daer buten nu hare leven
 Hebben verloren, dat verstaet wel.
 Hem es ghespeelt een evel spel
 Alle gader, niet hem somen.
 7020 Diet daden si beghinnen comen!
 O wi, o wi, wats u ghesciet!
 Het es een van den gonen, siet,
 Die de ondaet hevet ghedaen.
 Wat raetdi oft wine vaen?
 7025 Dat wi hem tleven hebben ghenomen
 Eer sine ghesellen up ons comen,

- So sullen wi al met ghemake
 Wel volbringhen onse sake.
 Wi sulse een ende een onthalen
- 7030 Ende sullen hem harde wel betalen
 Hare toolne eer si die porte liden.”
 Walewein tart an ere siden
 Ende warp den rigghe an ene masiere
 Tusscen twee colummen, ende sette hem sciere
- 7035 Ter were jeghen die van binnen.
 Hi seide: » Com na die wille winnen,
 Ic sal hier uwes ontbeiden!”
 Doe stonden dandre ende seiden:
 » Juwe were mach u niet besluten,
- 7040 Al waren siere binnen die sijn buten,
 Van den [gonen] diere sijn buten bleven,
 Wi souden hem allen nemen tleven,
 Dier souder nemmer een ontgaen.”
 Walewein antworde saen
- 7045 Ende seide: » Dies nontsiet u niet.
 Ic ne weet niet dat ic buten liet
 Yemene die mi wille vromen,
 Die binnen der veste wille comen,
 En ware namelike God,
- 7050 Die macht hevet ende ghebod
 Over ons allen beghene. —
 Ic hadde lieve[r] hem allene
 In hulpe dan ju alle gader;
 Dat es bedi hi es mijn vader:
- 7055 Hi sal sijn kind wel bescarmen.”
 Si trecten die swerde metten armen
 Up Waleweine in allen siden

- Ende begonsten up hem striden.
 Aldus onthaelden si haren gast.
- 7060 Maer Waleweins wapene waren so vast,
 Dat die gone van binnen
 Up hem niet en mochten ghewinnen.
 Dat was qualike hare ghevouch.
 Metten swarde dat Walewein drouch
- 7065 Maecte hi plaetse so hi best mochte:
 Wien so hiere mede gherochte
 Dien dede hi tumen sonder hovaerde
 Metten swaerde up die aerde,
 Dat hi keerde die voete upwart.
- 7070 Doe prijsde Walewein sijn swaert,
 Ende prijsde sere diet hem gaf.
 Dat hi gheraecte dat ghinc af,
 Metten swerde dat hi draghet.
 Doe seiden si: » Werden wi versaghet
- 7075 Van desen die hier es comen binnen?
 Ende sullen wi hem laten winnen
 Den casteel up ons met crachte? »
 Si namen glavien ende scachte
 Ende liepen up hem daer hi stoet.
- 7080 Walewein was van sinne vroet
 Ende decte hem onder sinen scilt.
 Metten swerde, dat hi hilt
 In sine hant ghetrect al bloot,
 Slouch hi weder slaghe groot,
- 7085 Ende die scachte midts ontwee,
 Alst ware riet, min no mee,
 Ter menegher stede vor die hant.
 Doe seiden si: » Hets een viant;

Wine moghen up hem niet winnen.

- 7090 Weten senden enen bode binnen
Tote onsen here den coninc,
Dat hi ons te deser dinc
Bescudde, of wi sijn verloren.
Hier es die duvel comen voren,
7095 Die ons sal doden allegader.”
Walewein der aventuren vader,
Hi peinsde als hi dit verstoet:
» God gheve mi cracht ende daer toe spoet,
Dat ghi mi niet en moet ontgaen !”

- 7100 Met desen so was ghestaen
Die joncfrouwe vor haren vader
Ende vor die baroene alle gader,
Ende groettene harde hovescelike,
Ende seide: » God van hemelrike

- 7105 Hi gheve u bliscap emmermere
Van desen daghe vorwaert, here.
Te nacht so quam mi te voren
In drome dat ju groot toren
Staet te nakene ende swaer verdriet;

- 7110 Maer in dars ju ghewaghen niet,
En moeste bi juwen wille sijn.”
Die coninc seide: » Dochter mijn,
Eest sake die te segghene steet,
So biddic u, God weet,

- 7115 Dat ghijt mi segt. Dat ju God lone!
Bi miere rechter conincs crone,
Ene bede wert ju ghereet,
Teerst dat ic die waerheit weet.”

- Also dit ghehorde die joncfrouwe
 7120 Seitsoe: »Here, bi uwer trouwe,
 Suldise mi dan gherne gheven?»
 — »Also moetic met ere leven!
 Jaic, alsic die waerheit weet.»
 — »Lieve vader, so versteet
 7125 Wat dese dinc bedieden mach.
 Mi quam te voren daer ic lach
 Te nacht ene harde vremde dinc:
 Mi dochte dat een ridder, een jonghelinc,
 Wel gheraect in allen seden,
 7130 Uut varren lande quam ghereden:
 So varre..., ens niemen dies ghelovet.
 Up sine scoudren stont een hovet
 Als oft ware van ere joncfrouwen.
 Dit dochte mi in rechter trouwe.
 7135 Bi wat sake mach dat wesen?»
 — »Joncfrouwe, wildi vroet van desen
 Wesen, ic saelt u segghen gherne.
 Die selve rudder pleghet te vaerne
 Achter lande om aventure
 7140 Menich conincrike dure.
 So wien hi vint in enegher noot,
 Al soude hiere omme bliven doot,
 Hi sal betren sinen rouwe:
 Dat bediedet thoest vander joncfrouwen
 7145 Dat ghi an den rudder saghet.
 Nu hebbi[c] u dies ghi mi vraghet
 Berecht: wat wildi weten mere?»
 — »Ic saelt ju segghen, lieve here.
 Noch saghic ander dinc daer ane:

- 7150 Sijn wapenroc, na minen wane,
 Die was van ere liebards huut.”
 Die coninc sprac al over luut:
 » Des liebaerds huut die ghi saghet,
 Dat es die coenheit die hi draghet,
- 7155 Die rudder, in sijn herte binnen.
 Hine laetse niemene bekinnen,
 Dorperheit, te ghenen male,
 Maer altoes van scoenre tale. *Yes*
 Onrecht ende quade saken
- 7160 Die wille hi te nieute maken.
 Doe men hem ooc mesdaet,
 Hi es die gone diese wederstaet
 Metten swerde wel stoutelike;
 Ende hine slouch manne swike
- 7165 Die siere hulpe iet begheerde.
 Dit es dat teken van den liebarde
 Dat hi draghet min no mee.”
 — » Vader, nu wetic die twee;
 Dat derde moeti mi bedieden.
- 7170 Vor algader juwe liede
 Willic ju vraghen of ghi[jt]kent?
 Een dier dat men heet serpent
 Brochti ghevoert starc ende groot.
 Ic sach dat hem ter kele uut scoot
- 7175 Tfier: dat dede ju grote scade.
 En hadde altoos en ghene ghenade
 Van ju no van juwen lieden.
 Si waren te ondere; eer si scieden
 Hadt wel die twedeel doot,
- 7180 Also helpe mi die God die mi gheboot.”

- » Tfier dat hi brochte in sine hant,
 Dochter mijn, dat was een brant,
 Die mi noch in groter scade
 Sal bringhen ende in onghenade,
 7185 Mach hi comen binnen miere veste;
 Maer vergatet mi ten beste
 Hine salse niet so lichte winnen.”
 Doe nam soe orlof daer binnen,
 Die joncfrouwe, an haren vader
 7190 Ende ane die baroene alle gader.
 — » So seggic u, here, wacht u dies;
 Een man comt dicke in verlies
 Als hi waent wesen best in vrede.
 Ghi sijd mi sculdich ene bede
 7195 Wanneer so ics u vermane.”
 Die coninc seide: » Welghedane
 Joncfrouwe, soe es ju ghereet.”
 — » So willic bidden, na dien dat steet,
 Gode dor sine ghenade
 7200 Dat hise mi bidden late te stade!”
 Doe ghinc soe wech na deser tale.
 Doe leide men taflen in die sale.

- Die coninc ende sine baroene
 Ghingen eten na desen doene;
 7205 Ende eer si alle consten voldwaen
 So quam een bode in ghegaen
 Vor den coninc, daer hi sat
 Over die tafle ende at;
 Ende hi sprac met groten sere:
 7210 » Staet up,” seit hi, » coninc here,

- Van juwer taflen! Laet ju heten!
 Juwe starcke vesten sijn beseten.
 Daer es een ridder comen binnen:
 Hi sal den casteel up ons winnen.
- 7215 Hi hevets ghedaen een scone ghewin:
 Hi es ter ~~eer~~ster porten in *1 stem*
 Hi magher lichte no[ch] winnen twee;
 Ende ooc die tweedeel ofte mee
 Van juwen volke heeft hi doot.”
- 7220 Die coninc was starc ende groot,
 Ende hadde in sine machte
 Wel tiene manne crachte,
 Rumelijc ooc, ofte meer.
 Hi seide: » Al es mi therte seer,
- 7225 Hets vrome dat selc ridder levet.
 Keytive houdi [.]
 Het quam miere dochter wel te voren
 Dat verdriet ende dese toren
 Dat mi nu te doghene staet.
- 7230 Mine ridders sijn ghereet: *1 t*
 Staet up alle ende haest ju sere,
 Die mine vrienſcap ende mine ere
 Minnen, staet mi heden bi!
 Waer sijn mine wapine? halese mi!
- 7235 Verhaeste elkerlijc ende soeket
 Sine wapine.” Die hem eerst roeket
 Ghereden maecte hem darwaert.
 Den coninc dedemen an ter vaert
 Sine wapine, ende brochte hem te voren
- 7240 Een starc ors ende dat was uut vercoren,
 Daer hi up sat met groter cracht.

- Hi nam den scilt ende den scacht
 Die men hem brochte starc ende groot,
 Met cynopre ghevaerwet root,
 7245 Daer omme ghinc een stalijn bant
 Van den orde toter hant;
 Dien nam hi al sonder sparen
 Ende reet wech te waren
 Tote daer hi Walewein sach staen,
 7250 Die den sinen hadde ghedaen
 Des daghes pine ende swaer verdriet.
 Al noch en stont hi stille niet:
 Hi vacht ghelijc enen lyoene.
 Die coninc was starc ende coene
 7255 Ende reet bet na met groter cracht.
 Ter scote hilt hi sinen scacht
 Ende waenden dorsteken ter eerster vloghe.
 Jeghen den rechtren elleboghe
 Gaf hi hem die steke groot,
 7260 Dat hem uter hant ontscoot
 Sijn swaert veertien voete verre.
 Doe was mijn her Walewein erre
 Ende droeve in sinen moet;
 Van den volke dat voor hem stoet
 7265 En conste hijt weder niet ghewinnen.
 Doe verblijtde therte binnen
 Den coninc; ende die met hem waren
 Si seiden: » Ghine sult ontfaen.
 Wi sullen ju met wel groten sere
 7270 Nemen tlijf.” — » Ne slaet nemmere,”
 Sprac die coninc, » ic wilne vaen.”
 Mettien sach Walewein vor hem staen

- Enen met enen blooten swerde:
 Als die coninc sijns begherde
 7275 Tart hi bat naer ende prant
 Den gonen tsweert uter hant,
 Ende verdroucht met beden armen,
 Ende seide: »Het wert tuwen wacharmen
 Dat ic emmer sterven moet.»
- 7280 Boven up den stalin hoet
 Gheraecti also den coninc,
 Dat die slach daer dore ghinc;
 Maer hine hevetene niet ghewont:
 Van desen slaghe bleef hi ghesont.
- 7285 Die coninc warp omme sijn paert
 Te minen here Waleweinewaert,
 Ghenendelike, sonder sparen.
 Walewein hoedde hem vor die steken
 Ende tart an ere siden,
- 7290 Ende verdrouch dat swaert met nide,
 Ende gaf den coninc enen slach
 Dat hi ne horde no en sach:
 Van den slaghe wart hem so wee.
 Ende Waleweins swaert spranc ontwe
- 7295 Bider hilde vor dier hant.
 Die coninc hi viel up dat sant
 In ommacht van dien slaghe.
 Doe dreven sine liede grote claghe
 Om den coninc haren here.
- 7300 Der Walewein vervaerde hem sere;
 Hine wiste hem waermede verweren.
 Ende dandre, die sijns begheren,

- Si torden an metter vaert.
 Die coninc sat weder up sijn paert
 7305 Als hi van der ommacht bequam.
 Verbolghelike ende sere gram
 Sat hi up met groter cracht.
 Ende Walewein ghegreep den scacht
 Ende wranckene den coninc uter hant.
 7310 Hi seide: » Al en hebbic ghenen brant,
 Ic sal mi hier mede verweren.
 Jeghen die mi willen deren
 Salic coelen minen moet.”
 Als een mayere teoren doet
 7315 Also velletse Walewein metten scachte
 Stoutelike ende met crachte.
 Hi dede den meneghen grote pine.
 Die coninc troeste die sine:
 Hi hietse peinsen om die ere.
 7320 Met droeven moede, met groten sere,
 So trac die coninc sijn swaert.
 Doe torden si an metter yaert
 Up Waleweine met groter crachte.
 Die starcke bande vanden scachte
 7325 Hieuwen si metten swerden ontwee
 In sevene steden ende ooc mee,
 Ende velden Waleweine den here.
 Doe worden si echt verhoghet sere,
 Die coninc ende die met hem waren;
 7330 Ende mijns ther Waleweins mesbaren
 Ende sijn rouwe die was groot.
 Hi waende te hant bliven doot;
 Ende hi bat Gode met trouwe

- Ende Marien onser Vrouwen,
 7335 Oft hi daer verlore sijn leven,
 Dat si siere siele moesten pleghen,
 Geleden daer si selve waren.
 » Hier en wanics niet ontfaeren.
 Het es met mi also vergaen,
 7340 Ic gheve mi up, ic blive ghevaen.
 In mach mi nieuwer mede verweren.”
 Ende die sere sijns begheren
 Si voerdene ten castelewaert.
 Doe sach daer een ser Waleweins swaert :
 7345 Hi wanet nemen daer het lach ;
 Tswaert gaf hem sulc enen slach ,
 Dat hi droeve danen sciet
 Ent goede swaert daer ligghen liet.
 Hine was niet sulc dat hierre toe dochte
 7350 Dat hi tswert upheffen mochte
 Om prosent bringhen sinen lieve.
 Meer dan si hondert ende vive ,
 Hem allen doet die ghelike ,
 Dat segghic u ghewaerlike.
 7355 Si lietent daer an haren danc.
 Wat holpe dat ict maecte lanc ?
 En bestoet hem niet te dele.
 Doe quamen si binnen den castele.

- Nochdoe ne wiste die joncfrouwe niet
 7360 Hars vader toren ende sijn verdriet
 Vor dien dat soene comen sach
 Ten veinstren , daer soe lach
 Met camerieren , ende sach uutwaert.

- Doe haeste soe hare ende quam ter vaert
 7365 Tharen vader so soe eerst mochte.
 Ende Walewein, dien hi brochte
 Ghevaen, stont bi siere siden.
 Die coninc seide: » Nu weset blide,
 Dochter! Siet of ghine yet kent
 7370 Desen.» — Hi es die dat serpent
 Ghevoert brochte in sine hant.
 Mi dincke dat ic ondervant
 Minen droem te sinen sere.”
 Die joncfrouwe seide: » Vader, here,
 7375 Mi es leet van uwer scade;
 Maer ic bade jou up ghenade
 Dat ghi mi gheeft mine bede,
 Dore God ende dor u edelede,
 Die ghi mi ghelovet heden.”
 7380 Die coninc seide: » Uwer bede,
 Dochter, ne willic niet onsaken;
 Maer dat mach niemen ghemaken,
 Al baeddi mi om tsmans leven,
 Dat icker jou soude gheven.
 7385 Anders bidt mi dat ghi wilt.”
 Daer men Waleweine vor hare hilt
 Wert die joncfrouwe van binnen
 So ontsteken van siere minne,
 Soe ne wiste wat soe doen mochte.
 7390 Menichsins es vrouwen ghedochte
 Daer si toe keren hare sinnen.
 Soe es bevaen met ridders minne,
 Nodanne hadsoene niet ghesien.
 Soe antworde den coninc mettien:

- 7395 » Here , omme sijn lijf en biddic niet ;
 Hi heeft mi brocht int sware verdriet ,
 Ende ju , here , in groter scade.
 Nu biddic u , vader , dor ghenade ,
 Dat ghine mi gheeft tote morghen ,
- 7400 (Ghine dorter niet omme sorghen ,
 Ic ghevene u weder also goet.)
 Ende laet mi coelen minen moet
 Over hem te nacht , ende morghen ghi. ”
 Die coninc seide : » Dochter , dat si ,
- 7405 Wildine mi marghen weder gheven. ”
 — » Jaic , mach hi so langhe leven.
 Ende es hi doot , sinen lechame
 Salic ju gheven in Gods name. ”

— » Joncfrouwe , es dit uwe bede ?

- 7410 Vrouwen hebben enen sede ,
 Si moeten hebben hare begheren ,
 Het en mach hem niemen weren ,
 Al soudt enen man sine ere
 Costen. Nu biddic u sere
- 7415 Dat ghine doet vaste in ju behout. ”
 Viere ridders starc ende stout
 Namen Waleweine metter vaert :
 Aldaer die joncfrouwe begart
 Leetden sine neven harre siden.
- 7420 Gone camerieren saghen te stride
 Up Waleweine , daer menne brochte.
 Om dat hi hem so scone dochte
 Baden si alle in goeder trouwe
 Gode ende onser liever Vrouwen

- 7425 Dat hi met ere moeste ontgaen!
 Dus brochtmen Waleweine ghevaen
 Daerne die joncfrouwe in hebben wilde.
 Men dede in den carker der ridder milde
 Ende ghingen weder sluten vaste.
- 7430 — »Nu nemet ware van uwen gaste,»
 Spraken die ridders ter joncfrouwen.
 — »Ic sal, bi miere rechter trouwe,
 Tote hem nemen sulken ware,
 Dat segghic ju al hopenbare,
- 7435 Hem ware beter ware hi doot;
 Sijn torment wert so groot,»
 Sprac die joncfrouwe, »ende sine pine.
 Dit segghic oec al stillekine
 Minen vader, niet hopenbare;
- 7440 Mi ware leet quame die niemare
 Achter hove (ic bem een wijf)
 Dat ic enen man sijn lijf
 Name. In wilne oec doden niet;
 Maer sine smerte ende sijn verdriet
- 7445 Dat wert groot, bi miere trouwe.»
 Doe namen si ane die joncfrouwe
 Orlof, die rudders alle viere.
 Die joncfrouwe seide: »Groetet mi sciere
 Minen here den coninc minen vader
- 7450 Ende sine baroene alle gader,
 Ende danct hem utermaten sere
 Des groten goets, der groter ere,
 Die hi mi hevet ghedaen.
 Den rudder die hier es ghevaen
- 7455 Salic hem morghen weder gheven,

- Ja, mach hi also langhe leven ;
 Hi sal hebben wel swaer bedwanc.
 I[c w]eets minen vader danc
 D[at] hi mi die ere dede
 7460 Ende hi mi gaf mine eerste bede ,
 Die ic hem noit eer bidden dorste.”
 Doe ghinc soe al sonder vorste
 Ende gaf hem orlof, die joncfrouwe.
 Ten coninc, die met groten rouwe
 7465 Was bevaen, si quamen sciere,
 Gone ridders alle viere,
 Ende spraken met ghestaden sinne:
 » Here, die jonghe coninghinne
 Mijn joncfrouwe groetet ju sere,
 7470 Ende danct ju der groter ere
 Die ghi hare heden hebt ghedaen.
 Den ridder dien soe heeft ghevaen
 Sal soe ju morghen gheven,
 Mach hi also langhe leven.
 7475 Maer hi sal eer wesen doot:
 Sijn torment es so groot,
 Ens niemen diet vertellen mochte.”
 Doe seide hi dat hijs niene rochte;
 Maer mocti den dach ontbeiden
 7480 Hi soudene in wel corten tiden
 Doen sterven met wel groten sere.
 — » Nu en ghewaghets mi nemmere;
 Swighet al stille, latene daer,
 Mi es anders mijn herte swaer,”
 7485 Sprac die coninc, » sijt seker dies,
 Om mine scade, om mijn verlies,

- Dat ic heden hebbe ontfaen.
 Nu laet ons ghereden saen
 Metten gonon diere leven
 7490 Ende halen die daer doot sijn bleven.
 Die gone die daer sijn ghewont
 Helpt hem, datsi werden ghesont,
 Dies biddic ju dore ghenade.
 Ic moet bescouwen mine scade
 7495 Die mi heden es ghesciet.”
 Doene wilden si langhere letten niet.
- Die coninc reet: hem volghede an
 Menich rudder, menich man,
 Die des daghes bleven ghesont.
 7500 Ende die gone diere sijn ghewont
 Die ghincmen antieren sochte.
 Arsaters quamen so si eerst mochten,
 Diese souden achterwaren.
 Die coninc hiet voren varen
 7505 Sine cnapen ende ontsluten
 Alle die porten, ende buten
 Varen bescouwen sine vesten.
 Doe daden sijt na hare beste.
 Die coninc hi reet ooc selve naer,
 7510 Tote dat hi quam al daer
 Hi Waleweins swaert ligghen sach,
 Daer die meneghe in dien dach
 Mede hadde tlijf verloren.
 Als hijt sach doe reet hi voren
 7515 Ende hiet dat ment hem soude gheven.
 — »Here het soude ons nemen tleven,”

Spraken alle sine man.

» Wi hebben gheproeft; hierne can
Niemen upghenemen tswart.»

7520 Die coninc beette selve ter vaert
Vanden parde neder int dal
Ende seide: » Dat doet juwe blootheit al,
Of dat ghijs niet doen en wilt.»

Hi decte hem onder sinen scilt

7525 Ende wanet nemen daert lach.
Tswert gaf hem sulc enen slach,
Dat hem clovede wel ter cure
Scilt ende helm al dure,
Ende die slach wederstoet

7530 Onder up den stalin hoet.
Doe trac hi achter metter vaert.
— » Hets die duvel, ens gheen swaert,»
Sprac die coninc, » dat dinke mi.
Hem en mach niemen comen bi.

7535 Hadt den gonen moeten bliven
Diet brochte, hi hadde meer ketive
Ghemaect dan hi heft ghedaen;
Maer God danc hi es ghevaen.
Ic wane hijt nemmerme en siet.»

7540 Doene wildi langher letten niet.
Die coninc ende die met hem waren
Reden bet uut al sonder sparen.
Mettien hebben si vernomen
Waer die gone weder comen

7545 Die de porten souden ontsluten.
Si seiden: » Here coninc, vaerdi buten
Ter sester porten ghi sijt verloren;

- Daer leget een crachtich heere voren,
 Dat hebbewi harde wel vernomen,
 7550 Die sijn om den gonen comen
 Die hier binnen es ghevaen.”
 — » Nu weten ons ghereden saen
 Alle mine ridders, het es tijt.
 Ons sal naken nieuwe strijt, ”
 7555 Sprac die coninc, » jeghen nacht.
 Mallic proeve sine cracht!
 Ons allen werden wel te doene.”
 Die ten wapenen waren coene
 Haesten hem ende trocken hare swert.
 7560 Doe ontdede men ter vaert
 Die porten jeghen die van buten.
 Ende alsi die porten souden ontsluten,
 Die gone die daer buten hilden
 So haesten si hem ende wilden
 7565 In comen eer soe was ondaen.
 Ende die van binnen ghingen slaen
 Up die ander eer sise wel saghen,
 Ende begonste weder achter jaghen.
 Doe riepen si met groten ghere:
 7570 » Hout up, hout up, coninc here!
 Dootdi ons, hets ju verlies;
 Wi sijn ju liede. Wacht u dies!”

Alse die coninc dit verstoet
 Verblijtde hem sin ende moet,
 7575 Ende beval den andren ter vaert
 Dat elkerlijc bestede sijn swaert.
 Doe reet hi buten sunder daghen

Ende begonste hem sere vraghen
Hoe die strijt eerst begonste?

7580 Daerne was niemen die hem conste
Berechten, sine wistens niet;
Maer si seiden: »Here, nu siet,
Wi moghen u segghen dat wijs weten.
Juwe sterke vesten waren beseten

7585 Een deel vor die middernacht
Met wel groter heercracht,
Ende sijn si alle bleven doot,
Beide clene ende groot,
Die de vijfte porte hilden.

7590 Si riepen up ons ende wilden
Dat wi die porte hadden ondaen;
Wine dorstens niet bestaen;
Wi ontsaghen tgrote heere.”
— »Ende verloersi sonder weere

7595 Alle gader hare leven
Datter nemmer een nes bleven?”
— »Here, dit es ons een swaer slach.
Ende also houde als wi den dach
Saghen daden wi ontsluten

7600 Die porten, ende wi voeren buten
Ondervinden die waerheit,
Wie den casteel hadde beleit?
Maer als wi buten sijn comen
Soen hebben wi niemen vernomen.

7605 Ende als wiere niemen en saghen
Ne wilden wi daer niet langhere daghen.
Mettien hebben wi vernomen,
Als wi waenden weder in comen,

- Enen ruddre gaende allene,
 7610 Te maten groot, te maten clene,
 Die quam hier inwart metter vaert
 Ende drouch al bloot ghetruct sijn swaert.
 Ende als wine vor ons saghen gaen
 Peinsden wi wi soudene vaen.
- 7615 Mettien hevet hi ons vernomen.
 Als wi up hem souden comen
 So ghinc hi die porten sluten.
 Here, aldus blevewire buten,
 Ende hí es daer binnen bleven.
- 7620 In weet oft hi noch mach leven.
 Dit was al dat wiere of saghen.”
 — » Mi dincke so maghic sere claghen, ”
 Sprac die coninc, » mijn verlies.
 Hi es ghevaen, sijd seker dies,
- 7625 D[ie mi] hevet brocht in dese scade.
 Mine liede waren van dommen rade
 Dat sine [in] lieten comen.
 Die scade die ic hebbe vernomen
 Salic ghenesen so ic best can.
- 7630 Ic hadde wel tien hondert man
 Die hilden mine starcke vesten,
 Alsic ghemarken can ten beste;
 Darne waser maer sestich min.
 Nu dinke mi in minen sin
- 7635 Diere nesor niet vier hondert bleven,
 Sine hebben alle verloren tleven.
 Nu willic varen sonder letten
 Ende weder doen besetten
 Mine porten so ic best can.

7640 Daer tierst waren vierwaerf twintich man
Sullen wi nu viertich houden."

Die dode die laghen up die moude
Vort ende weder up dat sant
Ghinmen souken tes mense vant.

7645 Dese dede die coninc draghen
Bede up paerde ende up waghene,
Daer mense mede soude ter vaert
Voeren ten castelewaert.
Wat holpt dat ic ju langhe lette?

7650 Men dalf die dode ende sette
Die levende daer si ghebraken.
Die coninc en mochte niet ghemaken,
Der Walewein hevetse also ghevelt,
Dat si nemmer ne werden ghelt

7655 Also wel also si te voren waren.
Dus quam die coninc al sonder sparen
Ende hevet ghedaen so hi best mochte:
Van den volke dat hi brochte
Sette hi ten twee porten an

7660 Telker porten viertich man,
Oft si waren bleven sonder hoede.
Den coninc was onsochte te moede,
Alst recht was, van siere scade.
Twintich waghene al vol gheladen

7665 Brochtemen ghevoert, sonder tale,
Met doden, ende leitse al temale
Up een kerchhof, dat mense soude
Smorghens legghen onder die moude.
Daer moesten si ligghen toten daghe.

7670 Die coninc ghinc met groter claghe
 Hem ontwapenen in die sale,
 Ende dandre heren al te male:
 Si moeten vergheten haren rouwe.

Nu hort vort vander joncfrouwen
 7675 Ende van Waleweine die ghinder lach,
 Daer hi sonne no mane en sach:
 Dies was hi droeve in sinen sinne.
 Ende die jonghe coninghinne,
 Die alle die engiene wiste

7680 Van den carkre, soe dede met liste
 Ene duere up ende wilde gaen
 Om dat soe horen wilde ende verstaen
 Waleweins claghe, die daer in lach,
 Daer hi sonne no mane en sach,

7685 Noch niemen dien hi claghen mochte
 Noch ooc vertellen sijn ghedochte,
 En ware Gode ende onser Vrouwen:
 Dien sal hi claghen sinen rouwe.

Hi seide: » Wel lieve here,
 7690 Nu ne achtic min no mere
 Up dese doot, bi miere trouwe!
 Mochtich noch sien die scone joncfrouwe
 Een deelkijn na mijn ghevouch
 So haddic bliscapen ghenouch:
 7695 Danne willic wel bliven doot.
 Hare fierheit es so groot,
 Daer volghet emmer doghet naer.
 Mi en verweghet niet een haer

- Dese smerte ende dese carine
 7700 Die ic hier doghe, ende dese pine.
 Wilde soe mi selve nemen tleven
 Ic soude hare mine siele gheven
 Ghevaen, also soe mi nu selve doet;
 Maer coelt hare vader sinen moet
 7705 Over mi dat sal mi rouwen.
 Ghepeins van der scoenre joncfrouwen
 Dat ne laet mi droeven niet.
 Miere herten dinct dat soese siet....
 Ende bede hare aerme ondaen....
 7710 Hare minne heeft mi daer in ghevaen,
 Die ic langhe hebbe ghedraghen!
 Waer omme soudic die pine claghen
 Die ic duere hare hebbe ghedaen?
 Duer al dat ic hier bem ghevaen,
 7715 Waric daer ute, bi miere trouwe,
 Vorden casteel, ende die joncfrouwe
 Hier binnen ware, ic souder in comen,
 Ghinct mi te scade oft te vromen;
 Hare minne heeft mi so ghevaen!
 7720 Alsoet ghebiet mach soe mi slaen;
 Nochtan salic hare minne
 Vaste draghen in minen sinne,
 (Also helpe mi God die mi gheboot!)
 Bede levende ende doot,
 7725 Al en sal soes weten niet.
 In deser noot, in dit verdriet,
 Benic dore hare minne comen.
 Soe es rose boven allen blomen:
 Haddicse also wel bekint

- 7730 Vander tijt dat icse hebbe ghemint ,
 Ic ware dor hare bleven doot ;
 Hare doghet die es so groot ,
 Het es mi bequame wat soe mi doet.”
 Dit horde soe al daer soe stoet ,
- 7735 Die weder also sere claghet
 Sine minne , die soe draghet.
 Al sweechse stille metten monde ,
 Soe peinsde : » Het ware grote sonde
 Dadic den riddre tleven nemen :
- 7740 Hoe soudt mijn herte moghen themen !
 Hi mint mi seere dan ic hem doe.”

 Bevaen in een ghepeins van minne.
 Die coninc ende alle die daer binnen
- 7745 Met hem waren sijn gheseten
 Over tafle ende ghingen eten.
 Maer si aten lettel goet ;
 Die rouwe vulde hem den moet.
 Alsoe die maeltijt was ghedaen
- 7750 Wilde die coninc slapen gaen ,
 Die hem des daghes sere mesmakede.
 Daer was menich dien sere vakede :
 Elc reetde hem ten beddewaert.
 Doe dede die joncfrouwe ter vaert
- 7755 Gereden cratten ende rat.
 Hare boden waren niet lat :
 Dat soe gheboot was ghedaen.
 Doe ghinc die joncfrouwe saen
 Ende dede die carkerduere ontsluten.
- 7760 Doe brochtmen Waleweine buten.

- Als hi die scone joncfrouwe sach
 Sine herte ontplooc hem also die dach:
 Hare minne hevetene so ghevaen.
 Hi was wel na tote hare ghegaen,
 7765 Daer soe bi haren lieden stont,
 Om te cussene an haren mont;
 Ne ware dat hem bedochte,
 Ende peinsde dat hare mochte
 Ter aventuren sijns ontfarmen.
- 7770 Twe rudders namen bi den armen
 Ende brochtene ter joncfrouwen ghelect.
 Hine was in langhen niet ontcleet.
 Doe beval die joncfrouwe boude
 Dat men sciere ontwapenen soude,
 7775 Ende menne danne bonde onsoete
 Te gadre hande ende voete,
 Ende menne vor hare neder leide:
 — » Nu ghenaken mine arbeide, »
 Sprac Walewein, » ende mine rouwe.
- 7780 Al ju ghebod, scone joncfrouwe,
 So doet met mi, in Gods name.
 Dootdi mi, hets mi bequame,
 So wat pine ghi mi doct. »
 Die joncfrouwe peinsde in haren moet:
- 7785 » Nu ne was ridder noit ghevelt.
 Mijn vader hevet mi minen droom ghespelt,
 Dat dinct mi wel, te minen beste.
 Ic wildic met hem buten vesten
 Stonde, ende het sijn wille ware;
 7790 Ende ic ne quame bin enen jare
 Hi[er] binnen weder te minen vader;

- ik
 Ende wi moesten bliven te gader
 Met hem in sijn gheselschap dan,
 Euwelike bliven soude vort an.
- 7795 Mi ware vele bet dan bequame
 Sijn soete ghelaet, sijn soete lechame,
 Die melodie, die hi soude
 Jeghen mi driven, oft hi woude,
 Danne mi te merghen inden boomgaert,
- 7800 Dien mijn vader hevet so waert,
 Ende daer die goudine boom in staet,
 Daer so varre niemare of gaet
 Dor dat grote wonder datmer an siet:
 Die vogelkine ne cesseren niet
- 7805 Altoos te singhene soeten sanc,
 Daer es der bellekine gheclanc,
 Daer jeghen te horne den soeten acort;
 Danne staet die aern daer bet vort,
 Die metten vlercken bevanghen hevet
- 7810 Die clare fonteine, die altoos ghevet
 Langhe leven ende ghesonde.
 Ic dar nodan wel metten monde
 Segghen, dat ic mi van algader
 Eer halmen soude, ende ooc minen vader
- 7815 ~~Ende~~ vrienſcap verliesen euwelike,
 Eer ic den ridder sloughe swike,
 Die hier vore mi leghet ghebonden.”
 Doe sprac soe ten selven stonden
 Toten ridders dese tale,
- 7820 Die Waleweine hadden in die sale
 Uten carkre ghebracht vorware:
 Si seide: »Ghi heren, God weet, ic ware

- Van desen ridder ghewroken gherne,
 Die minen vader pijnde te deerne.
- 7825 Wedert mi quaet es ofte goet,
 Ic moet emmer minen moet
 Over hem coelen; maer mi ware
 Leet wist yemen hopenbare
 Dat ic, die bem ene joncfrouwe,
- 7830 Enen ridder soude doen sulken rouwe.
 Keert, ghi heren, want ens niet
 Wel betamelijc dat ghi siet;
 Want ic sal hem groten toren
 Doen, ic segt ju wel te voren.”
-
- 7835 Aldus in deser selver maniere
 Keerden uten carkre weder sciere
 Die ridders; ende alsi waren buten
 Dede die joncfrouwe Ysabele sluten
 Die camere vaste metter spoet.
- 7840 Twe camerie[re]n ghetrouwe ende goet
 Hadde Ysabele doe met hare,
 Die hare stille ende hopenbare
 Heimelike waren tallen saken.
 Soene wilde ghene droeve herte maken,
- 7845 Ende al si dat sake dat sijt weten,
 Hare dinct soe hevet al leets vergheten,
 Na dien dat soe haren lieven amijs
 Met hare hevet in hare porprijs.
 Noch ne was joncfrouwe in erderike,
- 7850 Die so sere inhertelike
 Enen rudder minde ende so sere
 Als soe Waleweine dede den bere.

- Wet wel, dat die scone maghet
 El en gene dinc en jaghet
 7855 Dan te drivene hare jolijt
 Metten her Waleweine te deser tijt.
 Soe weet hare selven seker daer,
 Dat soe mach wesen sonder vaer.
 Daer der Walewein lach upt pavement
 7860 Liep soe tote hem met ghenent;
 Ne waer dat hare die scamelhede
 Een wedertrecken gaf tier stede,
 Soe hadde thant den ridder van prise
 Ghehelst, ghecust in menegher wise.
 7865 Dit hevet soe hare ten selven stonden
 Onthouden met pine; maer onbonden
 Hevet soe saen den edelen man.
 Ende mijn her Walewein, die hem can
 Wel ghelaten, [sprac] met desen:
 7870 — » Ay scone joncfrouwe, hoe saelt wesen,
 Weder salic sterven ofte leven?
 Salic sterven, ic sal u gheven
 Mine siele, scone joncfrouwe!
 Neemdi mijn lijf, met soeten rouwe
 7875 Willic sterven in uwen scoot.”
 Die joncfrouwe sprac: » Ne ghene doot
 Ne suldi, here, van mi ontfaen;
 Maer mochtic, ic soude ju saen
 Telivereren van algader
 7880 Ute den danghiere mijns vader.
 Na dien dat nu ghescepen staet
 Wetic ooc wel sulken raet,
 Dat ic wel cortelike sal

Ju telivereren van al[en]tal.”

- 7885 Die joncfrouwe namene bi der hant
 Ende dedene upstaen thant,
 Ende ledene ten selven tiden
 In ene andere camere daer besiden.
 Noit en was in aerderike
- 7890 Camere so scone, no hare ghelike
 Ghemaect bi meestrien groot:
 Soe blecte van den goude root,
 Ende scemerde harde menichfoude.
 Meneghe scone historie, oude
- 7895 Ende nieuwe, stonden daer ghepinghiert,
 Daer die camere mede was verchiert,
 Van cinopre ende van lasure,
 Van selvre ende van goude pure.
 Die pingheringhe ende dat wonder
- 7900 Dat daer ghewrocht was boven ende onder,
 Die ystorie van Troyen ende oec mede
 Twonder dat Alexander dede.
 In can ju ghemaken vroet
 Van al den wondere datter stoet
- 7905 Ende dat men daer al omtrent
 Mochte sien upt pavement.
 Ooc stont daer ghemaect ene duwiere
 Subtijllijc in al sulker maniere,
 Dat niemen ne ware so vroet van sinne
- 7910 *daer hi die mochte wiste, in tinne*
 Welker neffens dat soe stoede.
 Te groten rampe ~~ende~~ sere te goede *niet*
 Quaemt den meestere diese maecte,
 Want allene up hem becracte

- 7915 Tongeval; hort in welker maniere:
 Also oude als hi die duwiere
 Hadde vulbrocht ende twerc volhent,
 Stappans was hem sijn payment
 Ghegeven: ic mach ju segghen hoe:
- 7920 Die joncfrouwe dedene doe,
 Ysabele, die goedertiere,
 Stappans werpen in die riviere,
 Daer hi verdranc, ende sijns daer nare
 Nemmermeer ne wart niemare.
- 7925 Dus ne wiste niemen van der dinc
 Dan die joncfrouwe. Ende die ghinc
 Bi den her Waleweine neder sitten
 Up ene lijst, die met witten
 Sidenen cledren was verdeckt.
- 7930 Daer hevet soe hem vertrect
 Al hare wesen, al haren raet,
 Ende hoe dat daer binnen staet.
 Soe heeft hem die duwarie ghewijst,
 Die mijn here Walewein sere prijst,
- 7935 Want soe behagedem harde wale.
 Ysabele, die scone smale,
 Ende Walewein, die riddre vri,
 Waren gherne elc andren bi.
 Dat grote solaes, die soete vie,
- 7940 Dat grote amoers, die melodie,
 Die si onderlinghe dreven
 Wert jou van mi niet bescreven,
 Want ic en caent ghesegghen niet.
 Ende of si ooc speelden iet
- 7945 Onder hem tween der minne spel,

Dan canic ju ghesegghen niet wel.

Heimelike al sonder rouwe

Es Walewein ende die joncfrouwe:

Si hebben haren wille al gader.

7950 Ysabele hevet haren vader

Vergheten ende sinen rouwe groot;

Soe hadde liever ware hi doot,

Dan soe den riddre stout, vermeten,

Waleweine, soude vergheten.

7955 Hare vader, die coninc Assentijn,

Hi waent wel weten die waerheit fijn,

Dat Walewein hevet die pine groot,

Starcke vancnisse, toter doot.

Lettel achte hi dat hi so wale

7960 Met siere dochter, der scoenre smale,

Es te ghemake met soeten spele.

Hi ghelosedede dicke ende vele

Hoedane doot hi dade bederven,

Ende met diversen tormenten dade sterven.

7965 Der Walewein, also ict eerst seide,

Ende Ysenbele hadden beide

Amors, jolijt ende grote jonste,

Dat ne was hare ghene conste:

Van andren werden sat of moede.

7970 Thaer selfs behouf heeft soe ene roede,

Ysabele, ghepluct; ic wane

Soe wertre harde qualike ane,

En doe gheluc ende groot gheval,

Bi redenen dic ic ju segghen sal.

7975 Daer was een ridder int hof, die sere

- Poghede om der joncfrouwen onnere.
 Hi hadde bi nachte ende bi daghe
 Verradelike gheleit laghe,
 Ende ghewachte bi suptilen treken
 7980 Al hare segghen, al hare spreken,
 Dat amors ende die feeste,
 Die soe dreef met bliden gheeste
 Jeghen den ridder goet van prise.
 Walewein, die in alre wise
 7985 Die joncfrouwe minde met herten groot,
 Hem dinct si sijn uut alre noot.
 Si hadden hare hemelijchede
 Ende hare grote riveel mede,
 Daer toe spel ende soete jolijt.
 7990 Dies hadde die ander groten nijt.
 Hi was wreet, fel ende stuur.
 [Met] subtilheit haddi in den muur
 Ghemaect een gat, daer hi sach
 Die feeste, die te drivene plach
 7995 Mijn here Walewein, die fiere,
 Jeghen die maghet goedertiere:
 Hi sach hem te menegher stont
 Die joncfrouwe cussen an haren mont,
 Ende helsen na der minne spele.
 8000 Dit was so dicke ende so vele,
 Dat die felle riddre wreet
 Toten coninc liep ghereet,
 Daer hi[ne] in ene camere vant
 Allene. Hi cnielde althant
 8005 Ende seide: » Lieve coninc, here,
 Mijn herte weent van groten sere;

- Ghi sijt verraden jammerlike,
 Ende ghi sult derven cortelike
 Juwer werelt ere ende juwer crone.
- 8010 Jouwe Ysabele, die scone,
 Heeft ju bi subtylen engiene
 Verraden. Ju staet te ghesciene
 Grote ramp ende swaer verlies.”
 Die coninc sprac: »Berecht mi dies;
- 8015 Daer of soudic weten gherne.
 Bestaet mi mijn dochter tonterne,
 So waert jeghen nature sere
 Dade mi een ander goet ende ere.
 Maer hoe mochtic gheloven dat?”
- 8020 Die ridder sprac: »Here, up een rat
 Doet mi legghen, eest niet waer:
 Nu comt selve tote daer:
 Ic sal ju leden te sulker stede,
 Daer ghi selve die waerhede
- 8025 Properlike sult bescouwen.”
 Die coninc die antworde: »Met trouwe,
 Daer moeti mi leden saen.”
 Dander sprac: »Here, weten gaen!
 Ic salre ju leden, wanic wale.”
- 8030 Si ghingen te gader na der tale,
 Die coninc ende die ruddere wreet.
 Sinen heere leedde hi ghereet
 Toter camere daer die ghelieve
 In waren, dat ten groten grieve
- 8035 Hem beden sal comen in corter ure,
 Sine hebben meer dan aventure.

- Die rudder leetde den coninc mettien
 Bet vort, daer hi mochte dorsien
 Die masiere, ende hevet te hant
- 8040 Versien den rudder achemant,
 Waleweine, sittende met rivele _____
 Bi siere dochter der damosele,
 Ende sachse sitten allene twee
 Tere scoenre taflen ende nemmee.
- 8045 In harde menegerande wise
 Hadsi plaintheit van goeder spise,
 Ende van wine drierande ofte viere,
 Elken ooc na sine maniere.
 Vore die goedertiere so sneet
- 8050 Walewein die morssele ghereet.
 Eer die maeltijt was voldaan,
 Ic segghe ju, sonder minen waen,
 Dat siere manlije andren binnen
 Bi den rade van der minne
- 8055 Custen ende helseden hondert waerf.
 Dat van rouwe doe niet en staerf
 Die coninc, hare vader, doe hi dit sach!
 Stillekine seit hi: » O wach,
 Wien sal men betrouwen oft gheloven
- 8060 Na dat mi nu wille roven
 Mijns selfs kint mine werelt ere!
 Soe salre omme sterven met groten sere.”
 Als een die al es verwoet
 Ghinc hi danen met groter spoet.
- 8065 Die riddre volghede hem ter vaert.
 Die coninc ghinc ter salewaert.
 Ridders, serjante, al datter was

- Verstormdi, sijd seker das,
 Ende deetse doen in hare arnasc.
- 8070 Meneghe ridder stout ende rasc
 Was daer ghewapent wel.
 Assentijn, die coninc fel,
 Ledetse met hem alle gader
 Daer der aventuren vader
- 8075 In die camere was sonder rouwe
 Met Ysenbelen der joncvrouwen.

- Als alle sine liede waren daer
 Doe sprac die coninc overwaer
 Ende telde hem die baeldadichede
- 8080 Die Ysenbele sijn dochter dede,
 Ende dat soene met valscher hone
 Ontherven wilde van siere crone,
 Ende algader sijn volc verderven,
 Ende verradelike ~~sijn volc~~ doen sterven.
- 8085 Hi vertelde hem dat soe drouch
 Des ridders minne, die hem verslouch
 So meneghen crachteghen baroen.
 Sine liede waren om dit doen
 Harde gram ter selver ure.
- 8090 Ende die coninc die hiet die mure
 Ontwee steken metter vaert.
 Doene was daer langher niet ghespaert,
 Ende sine daden gheen ander ware.
 Met hantbomen, groot ende starc,
- 8095 Begonsten si hurten ende steken.
 Wel dochte Ysabelen breken
 Hare herte ende scoren midt ontwe,

Van groten vare hadse so wee.

Doe sprac soe te haren lieve :

- 8100 » Wel soete minne, te groten grieve
 Sal onser tweer minne enden.
 Mijn vader comt ende wille ons scenden.
 Wi sijn bespriet ende ghewacht:
 Vullike toe, metter jacht
- 8105 Vliet in die duwiere met haeste groot,
 Of ghi sijt nu sekerlike doot!
 Ende ic sal hier buten bliven
 Eer mi mijn vader sal ontliven.
 Al waert dat ghi ju settet ter were
- 8110 En mochte ju helpen myn no mere.”
 — » Lief,” sprac mijn her Walewein,
 » So waric dan een groot vilein,
 Soudic mi selven daer toe gheven
 Te vliene daer ghi verlorst ju leven.
- 8115 Het ware mijn lachter al te groot:
 Eer sal ic bi ju bliven doot.
 Helpt mi wapenen, scone joncfrouwe,
 God sal ons helpen uut desen rouwe
 Ende heden sijn onse toeverlaet.
- 8120 Ic hope emmer, hoe soet gaet,
 In sal niet sterven sonder were.”
 Minen here Waleweine den here
 Halp die joncfrouwe dan
 Dapperlike soe best can.
- 8125 Der Walewein vor allen dinghen
 Claechde sijn swert metten tween ringhen,
 Dat hijt daer niet en hevet.

Hi bidt der maghet dat soe beghevet
Hare wenen ende hare carmen.

8130 Mettien bevinc hise in sinen armen:

Inhertelike, doe ic ju cont,
Custe hise an haren roden mont.

Hi seide: »Lief, set juwen troost
An onsen here, ende ghelooft

8135 Dat al ten besten comen sal.»

Mettien maecten so groot ghescal
Des coninx liede jeghen die duere,
Dat sise met crachte in corter ure
Daden spliten ende frotsieren.

8140 Si riepen inwart ende crayeren:

» Waer sidi, ribaud, pautenier?
Ghi hebt volgaen, ghi blives hier!»
Doe staecsi seere dan te voren.

Walewein en liet hem niet verdoren:

8145 Vore die duere ghinc hi staen

Metten bloten swerde, ende sal ontfaen
Die gaste diere willen liden.

Daer hebben si ten selven tiden

Die duere ghesteken in clenen sticken.

8150 Walewein en can niet ghemicken

Hoe hi sijn lijf sal ondraghen;

Met harde vruchteliken slaghen

Onthaelde hi die vorderste daer,

Die liden waenden sonder vaer.

8155 Drie ridders starc ende fier

Heeft hi doot gheslegghen hier,

Elken met enen slaghe groot.

Duere die bitterheit van der doot

- Crijsten si daer si gaven den gheest.
 8160 Al sulc ghescal, al sulc tempeest,
 Als mijn her Walewein daer maecte
 Ne horde nieman: dien hi gheraecte
 Die moeste die bitter doot smaken.
 Men horder menich spere craken
 8165 Up Waleweine, den rudder fijn.
 Die coninc selve, Assentijn,
 Riep up sijn volc: » Wat doedi, dieve!
 Noit en dadi mi noch lieve.
 Laetti ju enen rudder verwinnen?
 8170 Ghi moetes andersens beghinnen
 Suldi[ne] vaen, versaghede ketive!
 Jouwe blode herte, flau als wive,
 Ne laet ju ghene prouaetse toghen;
 Ghine cont die slaghe niet ghedogen.”
- 8175 Die coninc was fier ende sere fel,
 Ghewapent utermaten wel.
 Ten here Waleweine waert
 Maecti hem, ende hevet sijn swaert
 Ghetrect, dat scaerp was ende breet.
- 8180 Hi haeste hem ende slouch ghereet
 Up Waleweine met beden handen.
 Wel waendine al toten tanden
 Hebben gheslegghen; hi miste dies.
 Der Walewein, die en gheen verlies
 8185 Nontsach, no ghene aventure,
 Slouch daer weder ter selver ure
 Up den coninc Assentine.
 Die diere stene, die fine,

- Uten helme spronghen ghemene ;
 8190 Ende van der druust mochte up sine bene
 Die coninc langher niet ghestaen ,
 Dat hi viel ter aerden saen ,
 Verdovet van den slaghen so sere ,
 Dat hi was al uten kere : .
- 8195 Hine horde no en sprac ooc niet ,
 No en wiste wat hem was gheschiet.
 Als dit sine liede versaghen
 Begonsten sine sere claghen.
 Si seiden: » Dits jammerlike dinc ,
- 8200 Es aldus doot die coninc.”
 Daer scoter harde vele toe ,
 Die den coninc droeghen doe
 Uter porssen achterwaert.
 Si waren om sijn lijf vervaert.
- 8205 Si daden hem of den helm sniemen. *spandig*
 Hen soude ju ghesegghen niemen
 Hoe dat sine alle ende even ghedichte
 Weenden ende warpen hem int ansichte
 Water ; ende cort na dien
- 8210 Begonste die coninc up hem sien.
 Hi seide: » Ghi heren, sijt onvervaert ,
 In hebbe gheen aerch. Haelt mijn swaert,
 Van nieuwes willic up hem striden.
 Gawi toe van allen siden!
- 8215 Hine sal niet langhe mogen gheduren ,
 Ende hi sal in den sconfelturen
 Doot bliven ofte mat. .
 Niemen wese traghe no lat !”

- Met desen so es up gheheven
 8220 Die coninc , ende hem es ghegeven
 Sijn swaert , dat was van groter waerde.
 Wel grammelike hi ghebaerde ,
 Ende trac met ghewillegher hant
 Vor Waleweine den wigant
- 8225 Wel met twee hondert ridders van prise.
 Dese ghinghen in alre wise
 Up den here Waleweine houwen.
 Daer mochtmen felle bataelge scouwen ,
 Ende Waleweine, den deggen goet,
- 8230 Onstaen menich starc ghemoet ,
 Meneghen slach , meneghen steke.
 Noit vacht man so deggenleke :
 Die vaste scilde , die helme starc
 Dede hi spersen in dat parc ,
- 8235 Ende dorslouchse in dien stonden.
 Tbloet liep uten verscen wonden
 Ende goyde recht als ene beke.
 Daer riep menich jammerleke :
 » Dese , die ons hier dus scent ,
- 8240 Es van den duvel hier ghesent ,
 Anders so en ghedade hi niet
 Die grote mort die hier ghesciet.
 Hets Besebucd ~~enap~~ of sijn gheselle ,
 Ende hi es comen uter helle
- 8245 Om dat hi ons allen wille verderven.
 Haddi moghen versterven
 Hi wart overlanc verslegghen.”
 Die coninc Assentijn , die deggen ,
 Wart gram om dese tale sere ,

8250 Ende seide : »Ketive , grote onnere
 Moeti hebben! Ghi sijd versaghet.
 Haddi ju stoutelike ghewaghet
 Wi hadden den rudder over lanc
 Doot oft ghevaen an sinen danc.

8255 Hi es mensce also wel als ghi.
 Ic mach wel tote jou segghen: spi!
 Dat ic ju goet ende heerscapie
 Gheve , ghi sijd so blode partie.”

Mettien worden die baroene

8260 Sere bescaemt van desen doene ,
 Ende algader dat conroot
 Begonsten met bitterhede groot
 Alle up Waleweine den here
 Steken ende slaen , al even sere;

8265 Ende harde dit so langhe stont ,
 Dat si den ridder namecont
 Met crachte velleden ter erden ,
 Ende roofdene van sinen swerde ,
 Ende bondene ende mesvoerdene sere;

8270 Ende brochte uut haren here ,
 Diene wredelike ontfinc ,
 Ende die stappans siere dochter vinc.
 Hadsoe ghewilt , die goedertiere ,
 Soe ware wel ontfloen in die duwiere;

8275 Maer sidemeer datsoe sach
 Den gonen daer hare troost an lach
 Onder sine vianden ghevaen
 Wilde soe die doot mede ontfaen ,
 Ende niet langher leven meer.

- 8280 Al sulc jammer, al sulc seer,
 Ne was noit ghehort in ghere stede.
 In den karker dat mense dede,
 Die onreine was ende cout;
 Ende Waleweine den ridder stout
- 8285 Dedemen in enen andren besiden.
 Ic wane noit te ghenen tiden
 So felle vanghenesse was ghevisiert.
 Onsochte was hi daer in ghepiert, *binden*
 Ende in boyen so sere beslegghen,
- 8290 Het hadde een ors cume ghedregghen.
 Ontfarmelike, met groten rouwe,
 Claghedi sijn lief die joncfrouwe,
 Ende seide: »Lace! wel soete vriendinne,
 Soete lief, en was noit minne
- 8295 In aerderike so sere verraden
 Also die onse! Ay God, ghenade!
 Dat men uwen sconen, soeten lechame,
 Die so scone es ende so bequame,
 Sal jugieren ende verderven!
- 8300 Ic wilde dat ic moeste sterven
 Duer ju drie dode allene,
 Ende men ju uten karkerstene
 Dade, ende sculde u quite vort an.
 Wie was die dief, die valsce man,
- 8305 Die ons versceden ligghen dede?
 Waerdi met mi te deser stede,
 Wi souden bede in dit mesval
 Te bet verdraghcn onse ongheval.”
 Al hadde der Walewein groten rouwe,
- 8310 Vele meeren hadde die joncfrouwe.

- Soe wranc hare hande ende sleet haer haer ,
 Menichfout beweende soe daer
 Den hovescen mijn her Waleweine.
 Het was daer vul ende sere onreine
 8315 Daer soe sat, dat edel wijf.
 Sere mesmaecte soe hare lijf.
 Assentijn, die felle coninc wrede,
 Hadse ghedreecht dat hise bede
 Ontliven soude met groten tormente:
 8320 Hine liet niet om al sine rente.
 Elc claghede sere van hem beden
 Dat si also waren versceden,
 Ende dat si mallinc andren niet
 Vertroesten moeste in dat verdriet.
 8325 Elc claghede andren meer dan hem selven:
 Dene mict dat mense sal delven
 Levende, oft bernen in een vier.
 Dander mict: » Nu werd ic hier
 Verhangen of up een rat gheleit.”
 8330 Met dusghedaenre sericheit
 Daden si claghe, eert hem ontfaecht,
 Al tote over die middernacht.
 Nu latic hier of die tale,
 Ic salre weder toe keren wale.
 8335 Ghi hebt wel ghehort hier voren
 Hoe Walewein die ridder uutvercoren
 Jeghen den roden ridder vacht,
 Die der joncfrouwen dede cracht,
 Hoe hise slouch met hertenen riemen:
 8340 No verre no na was daer niemen

- Die hare mochte helpen uten rouwe
 Dan Walewein, die oit ghetrouwe
 Troostre was in allen sere
 Allen joncfrouwen. Met scilde ende met spere
 8345 Volghede hi over ene riviere
 Den wreden roden ridder sciere;
 Hoe hine achterhaelde ende bat dies,
 Dat hi niet en ware so ries
 Dat hise sloughe vor sine oghen,
 8350 Want hine mochts niet ghedoghen.
 Die rode was van groten danghiere,
 Ende slouch die maghet goedertiere
 Vele te meer ooc al in een.
 Doe worden si vechtende onder hen tween,
 8355 So dat mijn her Walewein
 Doot slouch den fellen vilcin;
 Maer hi biechtene ooc eer,
 Ende muenchdene daerna, dats meer,
 Metter aerde; ende daer naer
 8360 Nam hi den doden ende voer van daer,
 Want hi belovet den doden man.
 Ooc groefhine up een kerchhof dan.
 Om dese doghet die Walewein dede
 Quam hem grote vrome mede,
 8365 So ic ju sal maken vroet.
 Des doden gheest quam metter spoet
 Tote Waleweine in den karker onrene,
 Daer hine vant in groten wene.
 Hi sprac tote hem: »Ridder, ne sijt
 8370 Niet vervaert te deser tijt.
 Ic sal ju verlossen wel:

Ic bem die rode ridder fel,
 Dien ghi versloughet om die ontrouwe
 Die ic dede der joncfrouwen.

8375 Omme dat ghi mi daedt ter aerde,
 Ende mi moneghet also ic begaerde,
 So salic jou verlossen van hier.”

Waleweine den ridder fier
 Wonderde sere van desen saken.

8380 Hi seide: »Mijn God heeft wel ghewaken!

Ghi moet varen in Abrahams scoot
 Dat ghi mijns ghedocht teser noot,
 Ende in deser sware groter pine.”
 Mettien braken sine vingerline.

8385 Der Walewein wart verloest thant.

Die dode nam Waleweine bi der hant
 Ende ledene uten karkerstene
 Tote Ysabelen der joncfrouwen rene
 In den karker, daer sise vonden,

8390 Claghende sere in dien stonden.

Die dode verlost die goedertiere:
 Hare vingherline braken sciere.
 Ende Walewein sprac jeghen hare:
 »Scone lief, sijt niet in vare,

8395 Onse vernoy ende onse mesval

Sal ten besten comen al.
 Wi sijn verloest, wi moghen gaen,
 Wine bliven hier nemmee ghevaen.”

Die dode leetde die joncfrouwe

8400 Ende Waleweine uut al sonder rouwe.

Darne was in ghene stede

- Slot so vast, het en ondede
 So waer so die dode quam.
 Doe leide hi Waleweine daer hi nam
 8405 Sine wapine, die hi daer brochte,
 Want hi el ne ghene ne rochte
 Sonder die sine; si waren so goet.
 Doe leetdi Waleweine metter spoet
 Int stal ende dede hem nemen thant
 8410 Tbeste ors dat hi daer vant.
 Waleweine leide hi voren doe,
 Tote ter uterster porten toe
 Quamen; ende doe sise leden
 Hevet Walewein dat ors bescreden,
 8415 Ende sette vor hem int gherede
 Die joncfrouwe. Dus reden si bede.
 Si reden vaste ende sloeghen met sporen.
 Die dode die was emmer voren.
 Ende alsi quamen ter duwiere,
 8420 Die ghinc onder die riviere,
 Moesti sceden van den paerde,
 Ende liet lopen siere vaerde;
 Want darne mochte gheen ors liden.
 Die dode ghinc ten selven tiden
 8425 Voren in die hagedochte.
 Walewein volghede als hi eerst mochte,
 Ende leetde vor hem bi der hant
 Sijn lief, die joncfrouwe achemant.

Nu hort, ic hebbe vergheten hier:

- 8430 Walwein, die ridder fier,
 Eer hi voer uut sconines porprise

- Nam hi tgoede swaert van prise ,
 Datmen hiet metten tween ringhen ,
 Dat noit man ne conste bedwinghen
 8435 Sonder hi , die ridder waert.
 Als hijt hadde in sine vaert
 Doe quamen si ter hagedochte
 Metten doden , ende besochten
 Den wech , ende ghingen harre varde
 8440 So langhen stont onder die aerde ,
 Dat si alle onder die riviere
 Banderside quamen sciere.
 Dies was blide die joncfrouwe.
 Hare dinct si hevet allen rouwe
 8445 Vergheten , dat soe haren lief
 Bi hare weet al sonder grief.
 Die dode ridder leetde doe
 Waleweine emmer toe
 Al toter burch , daer die vos
 8450 In woende , die gaerne ware los
 Van dat hem versciop sijn stiefmoeder.
 Harde gherne ware hi vroeder
 Hoet metten here Waleweine ware vergaen.
 Hi saelt weten harde saen.
 8455 Alsoe die dode ridder wijs
 Waleweine hevet brocht ints vos porprijs
 Sprac hi tote hem ende seide :
 » Nu blijft in die Gods gheleide !
 In hebbe niet langhere te deser tijt
 8460 Bi ju te blivene hier respijt. »
 Walewein dancte den doden sere
 Der doghet enter groter ere

Die hi jeghen hem hadde ghedaen ;
 Ende die dode sciet van hem saen ,
 8465 Ende Walewein es int vrijthooft bleven.
 Die vos quam tote hem ghedreven
 Ende groetene met groten rivele:
 Dies wonderde sere Ysabelen ,
 Ende hadde groot wonder ter stont ,
 8470 Hoe spreken mochte sulc een hont.

Doe vraghede die vos den ridder wart
 Hoe hi hadde ghevaren an die vart?
 Walewein telde hem sine aventure ,
 Ende seide hem ter selver ure
 8475 Dat dat des conincs Assentins kint
 Was, dat hi sere hadde ghemint.
 Dies was die vos in groter feeste,
 Ende sprac: » Bi den helegghen gheeste,
 Mi moet emmer werden condre
 8480 Van den riken coninc Wondre ,
 Ende van Alydrisondre sinen sone!
 Mochtic noch ghesien die gone
 Bede te gadre ende ju tveen
 So ne claghedic pine negheen ;
 8485 So wordic weder mensce sciere.”
 Walewein sprac: » In ghere maniere
 Ne willic ju begheven vor dien
 Dat ghi ons vieren hebt ghesien.”
 Dies dancte hem die vos sere.
 8490 Doe vraghedem Walewein die here:
 » Hebdi wel geachte[r]waert
 Gringolette mijn goede paert ,

Ende minen helm daer toe mede?"

Die vos antworde ende seide :

8495 » Ja ic , here." Doe sprac die deggen :

» Morghen moeten wi ridens pleghen

Ende varen den coninc Wonder souken.

Ghi moghet uwer stiemoder vloeken

Die ju hier toe hevet brocht ;

8500 Nodan hevet soet wel becocht."

Binden vrijthove , sijt seker das ,

So stont een harde scone palas ;

Ende die vos dede Waleweine

Ende Ysabelen die joncfrouwe reine

8505 Daer boven te gadre tiden ,

Ende deetse wesen metten bliden.

Si hadden ghenouch des avonds daer.

Doe ghincsi slapen daer naer.

Tsmorghens porretsi van danen.

8510 Die vos begonste hen vermanen

Waer up dattie joncfrouwe soude

Riden? Walewein antworde houde

Ende seide : » Daer mede ne hebt gheen letten.

Ic salse upt part wel vor mi setten."

8515 Die vos dedem hebben sijn paert ,

Ende Walewein sat up ter vaert ,

Ende sette vor hem met rivele

Die scone joncfrouwe Ysabelen.

Si porreden van danen doe.

8520 Die vos liep voren emmer toe.

Tweder was soete ende scone ,

Die sonne verbaerde anden tronc

Joliselike ane die marghenstonde.

Menich voghelijn dat begonde

8525 Daer singhen met wel soeten lude ;

Bedauwet waren bome ende crude

Tot dien dat die sonne up quam.

So waer dat mijn her Walewein quam

Hine ghemoete wijf no man ,

8530 No creature , no ghene dinc.

Maer alst biden avonde ghinc ,

Dat secgic ju in waerre dinc ,

So quam een jonc ridder ghereden

Up een ors van starcken leden ,

8535 Wel ghewapent was hi daer toe :

Den here Waleweine ghemoette hi doe.

Ende alsene mijn her Walewein versach

Hi ontboot hem goeden dach.

Hi groettene vore hovescelike.

8540 Die ander sach onwaerdelike

Up hem ende leet al sonder spreken :

Van onwerden wildi hem niet ghebreken

Dat hi hadde gheantwort een wort.

Walewein sweech ende reet vort :

8545 Hi was so hovesc , so goedertiere ,

Dat hi ne wilde in ghere maniere

Dat handen als menich soude doen.

Maer als leden was die felloen ,

Diene te groetene danghierde niet ,

8550 Hi keerde sijn ors ende siet

Na Waleweine den ridder vri ;

Ende hi sprac te hem selven : » Spi !

Dat ic desen cornuut liet liden ,

Die met hem voert te desen tiden

- 8555 So scone een openbare wijf!
 Hi laetse hier of het cost mi tlijf.”
 Doe riep hi achter Waleweine:
 »Ridder die daer up den pleine
 Rijdt metter joncfrouwen achemant,
 8560 Keert weder, laet hier enen pant:
 Dats die joncfrouwe; ende el ne ghenen
 Pant ne willic.” — »Wildi mi tenen
 Hier mede?” sprac der Walewein.
 »So waric dan een groot vilein,
 8565 Lietic mi die joncfrouwe nemen.
 Hoe soudict moghen ghetemen?
 Ja en hebbic ju niet mesdaen.
 Eer soudic mi laten vlaen;
 Eer ict ghedoghede motict verweren.”
 8570 Die ander sprac: »Houdi ju sceren?
 Houdi met mi juwe ghile?
 Comets of ter quader wile,
 Oft ju naket droufheit vele.”
 — »In weet of ghijs hout in spele,”
 8575 Sprac Walewein; »hets nerenst met mie.
 Els ghevalle datter of ghescie;
 Wildi emmer die joncfrouwe hebben
 Het sal yemene an sine rebben
 Van ons tween sekerlike gaen.”
 8580 Die ander sprac: »Ic wilt bestaen:
 Die joncfrouwe hier up die weerde
 Willic winnen metten sweerde.
 Ic wilre ju hoeft te sticken om houwen.”
 Walewein seide: »Ic wille betrouwen
 8585 Gode dat ghire qualic an lieghet.

En si dat mi mijn swaert bedrieghet
 Ic sal ju leren up desen dach
 Hoe Ysemgrijn te speelne plach
 Jeghen tscaep." Dander seide:

- 8590 » Es dit jouwe overmodichede
 Ende juwe ridderscap dat ghi toghet?
 Keert ju omme, ende poghet
 Dat ghi metter daet volcomt
 Dese grote worde die ghi noemt."

8595 — » Gi segt wel," sprac der Walewein.
 Elc keerdem omme in dat plein
 Een verre stic metten orssen groot,
 Om dat si te meeren stoot
 Metter joeste souden gheven.

8600 Elc speelde om anders leven.
 Elc hadde ene glavie na sijn ghevouch.
 Van bliscepe die ridder louch
 Dat hi joste hebben soude.
 Metten sporen van roden goude

8605 Spoorslaghedi tors daer hi up sat.
 Der Walewein en was ooc niet lat:
 Sijn goede ors Gringolet
 Sporslaghedi in lanc so bet.
 Enen scilt voerdi ridderlike,

8610 Ende den scacht ghenendelike
 Tontfanghene sinen wedersake.
 Elc quam up andren als een drake
 Ghereden met scilde ende met spere:
 Elc die stac up andren sere.

8615 Ende die vremde die gherochte
 Den stouten Waleweine so onsochte

- Jeghen den helm, dat sijn hovet
 Vander steke was al verdovet,
 Ende dat vander groter dracht
 8620 Al te sticken brac sijn scacht.
 Ende mijn her Walewein staken weder
 So sere, dat ors ende man ter neder
 Metter druust vlooch ter erde.
 Die riddre anders niet en berde
 8625 Dan oft hi doot hadde ghewesen,
 Ende lach een lanc stic na desen
 Sonder spreken; maer doe hi bequam
 Ende hi Waleweine vernam,
 Sittende up sijn ors van prise,
 8630 Ende hi daer lach in sulker wise,
 Hi seide: » Ridder, wat soes ghesciet,
 Ic ne lye verwonnen niet.
 Laet mi monteren, ic sal ju sciere
 Te weten doen mine maniere.
 8635 So helpe mi God die mi gheboot,
 Maghic, ic sal u slaen te doot,
 So ic den meneghen hebbe ghedaen.”
 Walewein seide: » Dits sere mesdaen,
 Dat ghi mi dreecht. Ic mochte mi wel
 8640 Wreken, waric tuwart fel;
 Gi ligt hier noch vor mine voete.
 Maer staet up met goeder moete,
 Ende sit up ju ors ooc mede
 Ende danne vecht juwe vermeteledede:
 8645 Dat es ju tbeste, wetic wale.”
 Die ander sprac: » Hets hovesce tale
 Dat ghi segt; waer dat ghi wilt

- Mi upgheef swaert ende scilt,
 Ende vor mi cnielen ende bidden ghenade,
 8650 Ic soude mi daer up beraden
 Ende doen juwe ghenadechede.”
 Der Walewein antworde ende seide:
 » Ridder, hoe comt dat ghi dit segt?
 Wetti niet dat ghi hier legt
 8655 Neder vor mine voete int sant?
 Wildic, ic sloughe ju doot thant.
 Recht ju up, sit up ju paert,
 Ende dan doet dat ghi begheert.”
 Die felle ridder wart up mettien
 8660 Ende bescreet sijn ors na dien:
 Sijn swaert trac hi sonder beden,
 Dat goet ende tangher was van snede.
 Hi begonste daer na saen
 Up den here Waleweine slaen
 8665 In diere ghebare, weet vor waer,
 Oft hine te stucken soude houwen daer.
 Ende als mijn here Walewein siet
 Dat anders ne mach wesen niet,
 Begonste hi up den ridder weder
 8670 Slaen, ende haddene na ter neder
 Gheslegen metten eersten slaghe.
 Hi sprac: » Biden goeden daghe,
 Ridder, ghi sijt te miwaert wreet!
 Maer ic doe ju enen heet,
 8675 Maghic, ic sal ju thoofte afslaen.
 Ghi wet wel, in hebbe ju niet mesdaen,
 Ende ghi versoect mi doot te slane.”
 Doe ghinc hem mijn [her] Walewein anc

- Ende wondene al achter een
8680 Te seven steden eer hi ghefeen.
Ende die andre werde hem nochtan
Weder jeghen den stouten man.
Hi hadde een ors dapper ende goet
Ende dede menich fel ghemoet,
8685 Ende meneghen keer up Waleweine.
Dat gras was oft met roden greine
Besperst [was], also waest ghedaen.
So scone slaghe sach noit man slaen
Also dese twee nu hier daden;
8690 Doch was die vremde meest verladen,
Want hine conste met ghenen dinghen
Onstaen dat swaert metten ringhen.
Der Walewein was hem so wreet,
Dat hi sijns ghenen raet en weet;
8695 Ende nodan van groten danghiere
Soen wildi in ghere maniere
Ghenade bidden den rudder stout.
Sine herte wart hem vlau ende cout
Dort bloet dat hem uut sinen wonden
8700 Ghelopen was in dien stonden.
Nu sijn sine anwissen swaer.
Wech ende weder dreef hine daer,
Mijn her Walewein, in dat parc:
Sine slaghe waren so starc,
8705 Dat hi den ridder daer ter stede
So sere mesvoerde, dat hi tgherede
Altoes behouden mochte niet langher;
Ende metten 'swerde goet ende tangher
Dedi hem daer, sonder lieghen,

8710 Sijn hoofd twee screden verre of vliegghen.
 Die lichame viel ter aerde doot:
 Die siele voer daer God gheboot.

Alse Ysabele in den stride

Den riddere doot sach soe was blide:

8715 Ne claghedene die joncfrouwe niet ooc.
 Mijn her Walewein liet den gooc
 Ligghen, ende nam des ridders paert,
 Ende setter boven metter vaert
 Ysabelen sonder letten.

8720 Si ghingen hem ten weghe setten
 Ende reden haren vullen telt.
 Die vos liep voren up dat velt.
 Blide was hi dat der Walewein
 Versleghen hadde den vilein.

8725 Doe begonste die sonne gaen
 Te Gode vanden avonde saen;
 Maer dies waren si confuus:
 Sine saghen casteel no huus,
 No nieuwer daer si mochten varen.

8730 Ende die nacht quam sonder sparen,
 So dat si moesten bi donkere riden
 Bi node vorwart toten tiden
 Dat si die mane saghen risen,
 Die hem lichte met jolise.

8735 Ooc so lichten hem die sterren.
 Daer vernamen si van verren
 Scemerende als eene tortijtse claer:
 Daerwart voren si vaste naer
 So langhe stont in dat groene,

- 8740 Dat si van enen pauwelioene
 Geware worden. Ende alsi quamen
 Al daer voren si vernamen
 Al dure staende taflen gherecht.
 Daer was harde scone lecht,
- 8745 Ende daer was een hertoghe gheseten
 Met vele ridders, doe ic ju weten.
 Daer dienden cnapen hovescelike.
 Der Walewein die sprac haestelike:
 » Scone lief, al sonder danghier
- 8750 Wi moeten tavont eten hier,
 Eist haer wille die hier sijn nu.”
 Die joncfrouwe seide: » Ic segghe ju,
 Mine hungerde noit also sere.”
 — » Bi Gode,” sprac Walewein, » grote onnere,
- 8755 Dat wetic wel, so sal hier risen,
 Waernen si ons van harre spise.”

- Doe beette Walewein vanden paerde
 Ende sette die joncfrouwe up die aerde
 Vanden orsse daer soe up sat,
- 8760 Ende hi bant bede die paerde na dat
 An enen boom die daer stoet,
 Ende hi nam metter spoet
 Bi der hant die joncfrouwe daer
 Ende ghinc int pauwelioen daer naer
- 8765 Al ghewapent, maer hi dede
 Sinen helm of duer hovescede.
 Den hertoghe groette hi voren dan,
 Om dat hi hem dochte een edel man,
 Ende hi hoghest gheseten was.

- 8770 Daer na groette hi, alsiet las,
 Die andre heren al durenture.
 Die hertoghe sprac ter selver ure:
 » Wie sidi, ende hoe sidi bedacht
 Dat ghi te deser tijt vander nacht
- 8775 Hier comt ghereden in dit woeste? ”
 Walewein antworde: » Here, ic moeste *Post*
 Wesen aldus, het stont so nouwe.”
 Die hertoghe sprac: » Ende dese joncfrouwe,
 Eest ju suster jof uwe amie? ”
- 8780 Walewein antworde: » Here ic lie
 Dat soe mine amie si.”
 Doe sprac die hertoghe: » Hier moghedi vri
 Tameer wesen; ende sal ju doen
 Gheven them ende venisoen.
- 8785 Ic sal ju gherne doen tamere
 Festeren duer alre ridders ere,
 Dor alre vrouwen ere mede.”
 — » God lone ju, here, uwer hovescede! ”
 Sprac Walewein. Die hertoghe saen
- 8790 Seide tote hem: » Riddere, gaet dwaen,
 Ghi ende juwe amie beide.”
 Der Walewein deedt, dat hem te leide
 Comen sal in corter ure,
 Hine hebbe meer dan aventure.
- 8795 Ysabele ende die ridder fier
 Hebben ghedweghen, ende si gaen hier
 Int scoenste vander taflen toe.
 Hovescelike diende men hem doe.
 Bede van ate ende van dranke
- 8800 Waersi ghefesteert te dancke.

- Ende alsi ten besten saten
 So verlanghede utermaten
 Den hertoghe om sinen sone,
 Ende seide: »Hi en es niet ghewone
 8805 Aldus te merne: waer mach hi wesen?''
 Als hi dit seide recht met desen
 Horden si crijscen ende mesbaren
 Ende roepen: »Hoe hebbewi ghevaren!
 Ketive, wat sullewi doen numere,
 8810 Want doot es onse lieve jonchere!''
 Dus quamen si ten pauwelgoene
 Ende brochten gheladen met venisoene
 Enen somer. Si riepen: »Owach!''
 Want up enen andren somere so lach
 8815 Een doot lichame sonder hovet;
 Ende si brochten, dies ghelovet,
 Dat hoeft selve bi den hare
 Met wene ende met mesbare.
 Si beetten vor dat pauwelioen
 8820 Ende lieten staen dat venisoen:
 Si leetden inwart, also ic u segghen mach,
 Den somer daer die dode up lach,
 Die dursteken was ende duerhouwen,
 Daer men ane mochte scouwen
 8825 Meneghe diepe, versce wonden.
 Die lichame die was in dien stonden
 Al vercout na mijn verstaen,
 Ende hadde sijn bloeden laten staen;
 Neware also houde als hi doe
 8830 Int pauwelioen quam, als ene coe
 Die men dodet ende ondoet

- Begonste hi bloeden metter spoet :
 Die wonden ondaden alle wide :
 Tbloet liep ute an elke side.
- 8835 Dit hevet der Walewein versien ,
 Ende hi bepeinsde hem met dien :
 Hi scide: » Helpt God van hemelrike ,
 Dit es die ridder , sekerlike ,
 Dien ic verslouch up dat woeste :
- 8840 Dits ene dinc die wesen moeste :
 Exemple magic hier wel sien ,
 Want eer hi hier quam vordien
 Ne bloede hi niet ; maer nu ten stonden
 So verstormen sine wonden
- 8845 Om dat ict bem diene verslouch.
 Ic duchs datter mi groot onghevouch
 Of comen sal , dat wetic wel ,
 Oft God en betre selve mijn spel.”

- Also oude als die hertoghe ghesach
- 8850 Doot sinen sone riep hi : » Owach !”
 Ende : » wacharmen !” utermaten ,
 Ende begonste hem sere meslaten.
 Hi wranc sine hande , hi trac sijn haer ,
 Bi groten scerven uut al daer.
- 8855 Hi riep : » Wie heeft mi minen sone
 Gherooft , die mi was ghewone
 Te vertroostene in allen sere ?
 Ic bem verscroven vortwertmere ;
 In mach niet meer blide wesen.”
- 8860 Ende hi sach neder met desen
 Up den lichame van sinen kinde

Met harde groter ellinde.

Hi begreep thooft ende dwanct an hem.

Ic weet wel dat, ende seker bem,

8865 Dat noit man in al erderike

So sere ende so hertelike

Ne mesbaerde so hi dede diere stont.

Hi custe die oghen ende den mont,

Die valu waren ende onghedaen,

8870 Also hem tbloet was ontgaen.

Hi viel sevenwarf achter een

In ommacht eer hi ghefeen;

Ende en haddemenne niet daer of verdreven

Bi crachte, hi warre doot up bleven.

8875 Ende om dat hi van eerst begonde bloeden,

Die dode lichame, ende hem verspoeden,

Ende hi te voren groot no clene

Ne bloede, begonsten si alghemene

Dat te merkene harde sere,

8880 Ende seiden alle tote haren here:

» Here, sijts seker wel te voren,

Die ju ghedaen hevet desen toren

Ende brocht heeft in parlemente,

Hi es binnen in deser tente;

8885 Ende wi wanens wel wesen vast

Dat het heeft ghedaen ju gast.

Wie mocht anders hebben ghedaen? »

Die hertoghe antworde saen:

» Wistic die waerheit vander sake

8890 So soudic te bet te ghemake

Wesen; want ic soude mi wreken

So wel, men souder af spreken

Van nu tote ane den domesdach.”

- Der Walewein noit en plach
 8895 Fayt te loechene dat hi dede,
 Daer hi of wiste die waerhede.
 Doe begonste die hertoghe tyen
 Waleweine dat feit, dies hi lyen *Konste*
 Begonste, dat die meneghe node soude doen.
- 8900 Die hertoghe sprac toten baroen:
 »Ghi sijt een coene mordenare,
 Dat ghi durt lyen openbare
 Vander mort van minen kinde,
 Dat ic so sere met herten minde.”
- 8905 Der Walewein ne sweech niet stille:
 Hi sprac: »Here, gi segt uwen wille;
 In was noit mordenare gheheten.
 Jou sone wilde mi emmer veeten
 Ende mijn lief ontcrachten ooc.
- 8910 Hi hiet mi snodel ende gooc,
 Ende hi onthaelde sinen loop
 Ende seide ic soude hebben den coop;
 Van minen lieve, sonder andre vrie,
 So wilde hi maken sine amie.
- 8915 Hi reet up mi met sinen spere.
 Here, doe settic mi ter were
 Ende veldene enewaerf ter neder;
 Ende als hi upghestaen was weder,
 Dat bi minen ghedoghe was,
- 8920 Ne wilde hi niet ghemoeden das;
 Maer hi begonste sweren saen
 Dat hi mi daer soude doot slaen,

- Ende hi vernieude die bataelge.
 Wel na haddic ghespeelt ter faelge;
 8925 Maer God gaf mi die aventure
 Dat ickene daer ter selver ure
 Nedervelde al verdovet.
 Ic beette ende slouch hem of thovet.
 Liever dedict hem dan hi mie.
- 8930 Ghescie daer of wats ghescie,
 Bi minen rechten kerstinnede,
 Ic hebbe ju hier die rechte waerhede
 Gheseit al bloot also soe was.”
 Die hertoghe sprac, ghelooft mi das:
- 8935 »Lace, hadden een edel man doot
 So en haddic en ghene noot;
 Maer datten een dorper heeft verslegghen
 Dat mach miere herten wel tregghen:
 Des salic mi wreken alst behoeft,
- 8940 Van ju, die mijn herte verdroevet
 Ende hebt brocht in swaren wene.”
 Hi hiet den ridders al ghemene
 Dat si den ridder sullen vaen
 Ende sine amie also saen,
- 8945 Die quade pute, die quade valande,
 Ende si hare daden alle die scande
 Die noit hoeren was beraden.
 Des hertoghen volc el niet ne daden
 Dan si scoten alle ghemene
- 8950 Up den stouten Waleweine.

Eer hi ghinc sitten, die ridder vri,
 Dede hi sine wapene uut, bedi

- Om dat ghene hovescede hadde ghewesen
 Haddi ghewapent gheten met desen
 8955 Heren , diene nu willen doen sterven
 Ende ooc Ysabelen bederven.
 Nu ghinc claghen die ridder fier
 Dat hi niet en hadde al hier
 Tgoede swaert metten tween ringhen.
- 8960 Al dat volc ghinc up hem dringhen
 Ende dienden hem van groten slaghen.
 Some wierpsi bancke ende scraghe ,
 Ende some vinghen si ten swaerde.
 Daer was menich die begaerde
- 8965 Waleweine ; te sinen wacharmen
 Si namen piken ende ghisarmen
 Ende glavien ende stave :
 Steken ende slaghe si hem gaven ,
 Waleweine , den ridder milde ,
- 8970 Die van enen vasten scilde
 Enen ridder heeft gherovet :
 Hi traken ter aerde al verdovet ,
 Ende ontwranc hem metter druust
 Ende met crachte uter vuust.
- 8975 Dus verboude hem die wigant ,
 Ende ghinc hem weren al te hant ,
 Ende slouch vaste wech ende weder.
 God wat slouchiere al te neder!
 Vier slouch hi doot te viere slaghen ,
- 8980 Ende strecter hem ende laghen ,
 Ende gaven stappans ~~sinen~~ ^{haren} geest.
 Die vos hi maecte groot horeest :
 Hi scuerde meneghen te sinen scande ,

- Bede met poten ende met tanden ,
 8985 In die bene ende int ansichte :
 Vleesc ende vel haeldi bedichte
 Neder, daer dat rode bloet
 Dapperlike ute liep ende woet.
 Ene clene helpe es dicke goet!
 8990 Hi dede daer menich ghemoet
 Up die Waleweine meest uplaghen.
 Met groter smerte, met swaren slaghen ,
 Hevet daer ene partie ghevaen
 Ysabelen, ende na mijn verstaen
 8995 So wilden sise metter jacht
 Wech leden ende hebse vercracht;
 Maer dat daer was te diere noot
 Een edel man die dat verboot.
 Hi seide hine soude in ghenen kere
 9000 Ghedoghen, duer alre vrouwen ere,
 Datmen hare dade sulken scamp,
 Al hadsoe els alsulken ramp.
 Nu staet met Waleweine wel nouwe
 Ende met Ysabelen der joncfrouwen.
 9005 Her Walewein slaet, hi steect, hi kerft,
 Hi es die den meneghen ontherft
 Ende beraet toren ende scande.
 Hi dede of vlieghen arme ende hande ,
 Ende maecte so groten mort ,
 9010 So dat die dode weder ende vort
 Laghen so dicke, dat was wonder;
 Maer Walewein moeste bliven tonder ,
 Want des hertoghen cracht .

- Wies altoos met groter macht,
 9015 Ende vele hadden hem bin dien
 Van wapenen wel vorsien,
 Ende sloughen van bachten ende van voren
 Alle up den ridder uutvercoren,
 Ende harderden dit also langhe,
 9020 Dat sine velden bi bedwanghe,
 Ende bonden hem voete ende hande,
 Ende daden hem wel grote scande.
 Also aldus leden was dese vlaghe
 Die hertoghe seide: »Toten daghe
 9025 Salmenne houden, dat ic sal varen
 In minen casteel sonder sparen,
 Daer sullen hem mine baroen
 Beraden hoe sine best verdoen.
 Ende sine amie, die quade scite,
 9030 Salic doen sterven, te verwite
 Hem, die mi dit hevet ghedaen.”
 Ende men dede also saen
 Als die hertoghe dit gheboot.
 Men nam ware ende wachte groot
 9035 Te minen her Waleweinewaert.
 Die hertoghe jammerlike ghebaert:
 Hine sliep binne al der nacht niet:
 Dat dede hem sijn groot verdriet
 Dat hi hadde int droeve ghelaet.
 9040 Smorghens in die dagheraet
 Porrede hi met siere meisniede.
 Daer waren vele droever liede
 Om die dode. Ende Ysabele
 Was ghevoert met fellen rivele.

- 9045 Ende die vos, alse hi sach
 Dat hi sinen sere niet helpen mach
 Liet hi hem vanghen, seit men mi;
 Ende men vinckene ooc bidi
 Om dat hi toehorde den ridder snel,
- 9050 Ende om dat hi hem halp so wel;
 Want hi den meneghen hadde ghebeten
 Dies hi qualike mochte vergheten,
 Ende ghescuert vlesc ende vel.
 Hier bi vincmenne, dat weet wel.
- 9055 Nu vaert die hertoghe met siere proie
 Te sinen castele met groten vernoie.
 Dat pauwelioen was gheturst,
 Ende Waleweins doot es ghevurst
 Tote dat die hertoghe weten mach
- 9060 Hoe hine lelichst, sonder verdrach,
 Mach doen sterven cortelike.
 Nu comt die hertoghe serichlike
 Te sinen castele, ende hi ontboot
 Vrient ende maghe te siere noot,
- 9065 Ende dat si souden vor alle dinc
 Comen besien den jonghelinc,
 Den jonghen hertoghe, haren here.
 Daer quam menich met groten sere.
 Eerlijc, na landsheren doene,
- 9070 Was des hertoghen sone, die coene,
 Ghehuut ende ghedaen ter arde.
 Doe quam die hertoghe ende begarde
 Dat men stappens openbare
 Soude rechten over den mordenare
- 9075 Die hem die rouwe hadde ghedaen.

- Doe antworde hem [een] ridder saen ,
 Hi seide: » Here, ghi waert onvroeder
 Dan een kint, lieti sinen broeder
 Niet comen ende hem sien die wrake:
- 9080 Hi souder omme sijn tonghemake.
 Ende hi sal, mi en lieghe mijn waen ,
 Vanden tornoye sijn comen saen.
 Hi sal den ridder helpen trahinen ,
 Die ju heeft brocht in deser pine.
- 9085 Hi sal driven den rouwe groot
 Om sijns liefs broeder doot.
 Maer latene in den carkere bliven
 Tes hi comt: men salne ontlopen
 Vor hem ende vor ons allen dan.”
- 9090 Dies volghede menich edel man ,
 So dat die hertoghe otrihiede.
 Al wildic selve ic en visierde
 Niet hoe sware vanghenisse si daer
 Hadden ende so groot mesbaer.
- 9095 Mijn here Walewein , die coene degghen ,
 Was met ysere so sere beslegghen ,
 Ende Ysabele , die joncfrouwe fine ,
 Hadde omtrent hare bene vingherline ;
 Ende die carker onghedouden
- 9100 Was so diep , dat si van coude
 Bina daer verdorven waren ,
 Want daer liepen die zeebaren
 Al omtrent thare onbate.
 Ooc vloyder in te someghen gate
- 9105 Vele waters ooc tote dien ,
 So dat si somwile toten cnien

Int water saten onder hen tween.

Ic weet wel dat harre gheen

Hadde eer ghelaten daer sijn leven,

9110 Newaer den troost dien si gheven

Mallie andren in dat meskief.

Der Walewein seide: » Wel soete lief,

Tonrechte hebdi dit mesval:

Dur mi hebdi dit ongheval.

9115 Haddic ju ghelaten in juwe ere

Ghine waert niet comen tesen sere.

Ic bemre of ocsuun bedi.”

Ysabele antworde: » Ay mi,

Dat ghi dit segt, soete amijs!

9120 In wilde niet sijn int paradijs

Ende ic ju wiste in desen rouwe.

Sal deen den andren sijn ghetrouwe

Wi moeten begheren eens te sine

In weelden ende in alre pine.”

9125 Walewein horde die vriendelichede

Die Ysabele tote hem sede:

Hi peinsde wel dat die joncfrouwe

Hem met herten was ghetrouwe.

Die ridder ende die goedertiere

9130 Sijn in den carker onghehiere

Al den nacht up deser claghe.

Men brochte hem ten andren daghe

Broot ende water ende bore wat.

Si hadden varinc gheten dat.

9135 Die carewardre was harde fel:

Hi horetse dicke claghen wel

Van honghere ende van coude swaer;

- Hine achte niet op hare mesbaer,
 Maer menichwarven seidi dat,
 9140 Datmen Waleweine up een rat
 Vlechten soude, ende sine amie
 Gheven soude, sonder andre vrie,
 Stalcnechten ende vulen garsoenen
 Haren wille mede te doene.
- 9145 Dit seidi om hem te vererren.
 Ooc nam hi enen stoc van verre
 Ende slouch Waleweine daer mede,
 Diet qualike verdrouch ende sede:
 » Du best een fel pautenier,
- 9150 Dattu dus enen prisonier
 Souds slaen in dusdaenre stede,
 Die gheen ghebruuc heeft sire lede.”
 Mettien scoot hi achter hem saen,
 Maer hine mochte niet varre gaen
- 9155 Van den ysere, dat den deghen
 Omtrent die bene was gheslegen.
 Walewein was serich ende tonghemake
 Dat hijs nemen mochte ghene wrake.
 Sere weende ooc Ysabele,
- 9160 Die goedertiere damosele,
 Omme die grote pijnlichede
 Die men haren lieve dede.
 Dien dach dure ende den nacht lanc
 Bleven si daer. Groot ende stranc
- 9165 Was hare claghen ende hare mesbaer.
 Ysabele, weet wel vorwaer,
 Omhelseden daer dusghedanen
 Waleweine, ende maecte met haren tranen

- So nat sijn ansijn, dat ter stede *hebben*
 9170 Men mocht ghedweghen daer [~~die~~] *mede* weghe.
 Walewein dede die selve maniere,
 Ende weende om die goedertiere,
 Dat hise sach in al sulker noot.
 Soe sprac: » Lief, laet ons die doot
 9175 Aldus helsende ontfanghen,
 Want hier en es gheen ontganchen.”

- Die carcwardre, die onghetrouwe,
 Quam sanders [daechs] toter joncfrouwen
 Ende tote Waleweine den here,
 9180 Ende brochte hare lijfnere,
 Dat was een brodekijn so clene,
 Een man hadder viere allene
 Wel gheten te sine dele;
 Ende water te enen vierendele
 9185 Was hen ghegeven onder hem tween.
 Dies droeghen si wel over een
 Ende deelden mallic andren jeghen.
 Noch anderwerven hevet ghesleghen
 Die carcwaerdre den ridder stout.
 9190 Hi seide: » Twi bestu mi dus onhout?
 Dune souds ghenen prisonier
 Dus antieren. Haddic di hier,
 Ic soude di so berechten dan,
 Dune daets nemmerme edelen man
 9195 Scande no lachter in deser maniere.”
 Die ander was fel ende putertiere,
 Ende slouch metten stocke te meer
 Den here Waleweine, die sijn seer

Vernieude ende begonde vererren.

9200 Hi sprac: »Twi slaestu mi van verre?

Twine comstu mi bet nare?"

Dander sprac: »Her mordenare,

Ghi hadt mi vele lievere scande

Dan ic quame onder uwe hande."

9205 Doe slouch hine derdewerf echt

Ende gherochte die joncfrouwe recht

Up hare hant, datse bloede.

Walewein saecht ende hi spoetde

Hem selven ende warp hem uten kere,

9210 Wel na verwoet, ende uter were:

— »Ja rybaud, hevestu teblouwen

Die joncfrouwe, het sal di rouwen."

Ende hi ghelauwe metten handen

Met al siere cracht die banden

9215 Ende tracse ontwe, die degen coene,

Dat onmoghelijc es te doene;

Ic waent die Godscracht dede;

Maer seker wetic die waerhede,

Dat hiere hem selven maecte quite.

9220 Vreselijc liep hi te verwite

Na den quaden valscen dief,

Den carkerwarder, die sijn lief

Ende hem selven hadde teblouwen:

Hi ghelouwen bi der mouwen,

9225 Daer hi doe ter selver ure

Den enen voet hadde buter dure.

Daer trac hine ten quaden spele

Inwaert, ende namene bider kele,

Ende warpene onder sine voete,

- 9230 Ende stakene also onsoete ,
 Dat hi hem die herssenen sparsen dede ;
 Ende hi gaf den gheest ter stede.
 Hi sprac: » Lich daer! ic hebbe di wel
 Betaelt dattu te mi waers fel.”
- 9235 Den staf daer hi mede was gheslegghen
 Nam mijn her Walewein, die degghen :
 Toter joncfrouwen ghinc hi sciere ;
 Hi seide : » Lief wel goedertiere ,
 Ic hebbe ju ghewroken van dat ghi
- 9240 Teblouwen waert. Ooc sullewi
 Van hier ontgaen ; ic hebbe verslegghen
 Den carcwardere. Hi moeste pleghen
 Die bitter doot daer ic toesach.
 In weet watter of comen mach
- 9245 Anders dant tonser batewaert gaet.
 Ic wille ju segghen minen raet :
 Den staf daer hi ons mede slouch
 Die es wel mijn ghevouch.
 Miere vingherline ben ic ooc los.
- 9250 Blide soude sijn wist die vos
 Dat mi gheluc dus es verbaert.
 Joncfrouwe, ne sijt niet vervaert ;
 Ic ne laets om ghene pine
 In make ju quite der vingherline.”
- 9255 Der Walewein hi ghinc harentare
 Ende wart van enen stene gheware :
 Dien so heeft [hi] upghenomen
 Ende es toter joncfrouwen comen,
 Ende slouch hare tyser of ter vaert.

- 9260 Hi seide: » Ay God, of mijn swaert
 Hier nu ware metten tween ringhen,
 Die hertoghe soude mi niet dwinghen,
 In soudene slaen in sine sale
 Ende sine liede altemale.
- 9265 Doch salic nemen mine aventure.”
 Ende hi ghinc ter selver ure
 Toten carcwaerdre daer hi lach:
 Een swert hi hem hebben sach
 Ghegort, dat heeft hi hem ghenomen,
- 9270 Ende sine slotele, ende hi es comen
 Ter carkerduere die hi sloot.
 Hi lovede Gode, dat hine ter noot
 Hadde verlost, ende hine also
 Begonste succorsen. Blide ende vro
- 9275 Ghinc hi tote Ysabelen ende seide:
 » Goet lief, ic weet wel die waerheide,
 Dat God ons met siere cracht
 Heeft versien. Wi sullen te nacht
 Van henen porren te goeder bede.
- 9280 Die ons sal letten, te groten lede
 Saelt hem comen, ter groter scande.”
 Die joncfrouwe sprac: » Ghine moet ju hande
 An niemene doen, want ghi moghet wale
 Alt volc verstormen in die sale
- 9285 Ende up ons maken groot gherochte.
 Waert dat also comen mochte,
 Dat wi ontghingen metten live,
 So en gheviel noit man no wive
 So sonderlinghe aventure.”
- 9290 Der Walewein sprac: » Scone creature,

- Dies en hebt en ghenen ducht ;
 Ic hebs harde clen en vrucht
 Wine sullen hebben onsen wille al.”
 Si bleven daer sonder ghescal
 9295 Toten avonde , horic lesen ,
 Ja langhere ; weet wel , mocht wesen
 Nalichts bi der middernachte.
 Der Walewein sprac : » Men sal ons verwachten ,
 Weten nu gaen al te hant .”
 9300 Hi nam die joncfrouwe achemant
 Ende ledese met hem sonder ghelut
 Al liselike ten carkere uut .
 Tswert drouch hi baer , die ridder vri .
 Dus trocken wech soe ende hi .
 9305 Alsi die carkerdore leden
 Sine wisten te welker stede
 Dat si gheraecten , no bekinden .
 Tere duere comen si ende vinden
 Dat soe besloten was ; newaer
 9310 Si saghen licht in die camere daer .
 Die slotele , die te draghene plach
 Die carcwaerdre , nam Walewein ende sach
 Offer enech daer ghinc toe .
 Doch hevet hi enen vonden doe ,
 9315 Ende onsloot die camere sciere .
 Hi ghinc [in] ; in ghere maniere
 Ne wildi achter laten sijn lief
 Dor noot , dor vrese no dor meskief .
 Daer hebsi ten selven stonden
 9320 Viere ridders slapende vonden
 Up viere bedden van groter weerde :

- Bi hem hinghen hare goede sweerde,
 Ende hare wapene an die masiere.
 Daer sach Walewein, die deggen fiere,
 9325 Die ridders slapen: om gheen goet
 Ne dadi hem anders dan al goet;
 Hi peinsde het ware dorperhede.
 Daer vant hi ter selver stede
 Sine goede vaste wapene al.
 9330 Hi was blide om dat gheval,
 Ende hi deetse stappans an.
 Die joncfrouwe halp hem al dat si can.
 Niemene ne wart ontwaken daer.
 Uter cameren ghingen si daer naer.
 9335 Tswaerd drouch emmer die deggen:
 God wilde siere hulpe pleghen!

- Hi hadde in die camere te voren
 Eer hier utghinc, die deggen vercoren,
 Ene scone doblitse ontsteken;
 9340 Daer mede es hi uutghestrecken
 Metter joncfrouwen, dat wetic wale.
 Tenen grade quam hi, die ter sale
 Boven ghinc; newaer die dure
 Vonden si besloten ter selver ure.
 9345 Der Walewein hi ontslootse sciere:
 Hi ghinc in ende die goedertiere:
 Al duereleden si die sale,
 Ende ghingen nederwaert te dale
 Den andren graet, daer Walewein echt
 9350 Ontsloot die dore. Here ende cnecht
 Ne seider jeghen no en dede:

Si ghinghen [in]: en ghene bede
Maecten si, sijt seker dies.

Walewein en hadde om gheen verlies

9355 Ghelaten, hine hadde scade ende scande
Ghedaen den here vanden lande;

Newaer dat hijt liet omme dat,

Dats hem die joncfrouwe bat,

Ende om dat hise wilde behouden

9360 Ende niet verliesen bi sinen scouden.

Alsi bet vort waren ghegaen

Quamen si tenen stalle saen,

Ende vonden die dore akerre staende.

Bede sijn si daer binnen gaende:

9365 Daer horden si die stalnechte ronken,

Die tsavonts so vele hadden ghedronken

Dat si alle warer versmort,

Ende en hebben niet ghehort

Den her Waleweine, die sijn gheval

9370 Wel prisen mach. Daer hi was inden stal

Die vos die quam vort ghescoten

Up den here Waleweine metten poten.

Hi seide: »Lieve here, sidi dat?

Ic hebbe groten rouwe ghehat

9375 Om ju, ende ghesijn in sorghen.

Ic sie wel God wille ju verborghen.

Ghebenedijt si God vanden paradise!

Gringelet, ju ors van prise,

Staet hier in den stal." Ende mettien

9380 Hevet dors sinen here versien,

Ende trac ontwee sinen bant,

Ende liep tote hem al tehand,

- Ende nyede ende dreef grote feeste.
 Walewein sprac: » Nu siet dese beeste,
 9385 Joncfrouwe, hoe goelike soe ghebaert.
 Het es dat alrebeste paert
 Datmen soude vinden in arderike.”
 Die joncfrouwe sprac dapperlike:
 » Weten varen, ic bids ju sere.”
 9390 — » Lief,” seide Walewein die here,
 » Dat ghi wilt dat sal wesen.”
 Een teldende part nam hi na desen,
 Dat hi sadelde ende breidelde sciere.
 Den sinen dedi die selve maniere.
 9395 Hi ledetse bede uut ter vaert,
 Ende ledetse ter eerster portenwaert,
 Die hi ontsloot daer ter stede;
 Want hi hadde den slotel mede.

- Die porte ondoen si wel wide
 9400 Ende reden ute, vro ende blide.
 Daer sette up dat palafroet
 Walewein die joncfrouwe menioet,
 Ende gaf hare tpaerd bi den togle:
 Up Gringolette ghelijc enen vogle
 9405 Spranc der Walewein nadat,
 Ende voeren soetelike haren pat.
 Die vos liep neven hem gherect.
 Der Walewein sprac: » Ic ne weet
 Waerwert ic best neme mine vaert:
 9410 Tes conincs Amorijs hovewaert
 Daer so moetic emmer varen.
 Joncfrouwe, ic segt ju wel te waren,

- Ic belovede hem over waer,
 Dat ic ju soude bringhen daer;
- 9415 Ic swert ju bi ridderscepe mede
 Ende bi miere manwaerhede.
 Ende om te vuldoene dese dinghe
 Gaf hi mi tswaert metten tween ringhen,
 Dat ic jammerlike hebbe verloren.”
- 9420 Die joncfrouwe hadde groten toren:
 Soe seide: »Ay lace, wat segdi?
 Suldi enen vremden coninc mi
 Voeren ende presenteren up minne,
 So ben ic ene grote keytivinne!
- 9425 Eer salic mi tleven nemen.
 Owi! ende hoe soudijt ghetemen,
 Wel soete amijs, want ic ne dede
 Noit jeghen ju aerchede!
 Grote weelde hebbic ghelaten,
- 9430 Ende heerscapie utermaten!”
 Walewein sprac: »Lieve joncfrouwe,
 Ic kenne dit wel. Laet juwen rouwe!
 Ic belove ju, goedertiere,

- 9435 In beswike ju niet: troest ju in desen.
 Also ghi wilt also saelt wesen.”
 Soe seide: »Here, ic weets ju danc.”
 Si reden vort, ende eer yet lanc
 Quamen si ghereden in dat gras,
- 9440 Daer die hertoghe te voren was
 Ghelogiert, int selve plein,
 Ende aldaer der Walewein
 Ghevanghen was met groter onwerde.

- Daer so vant hi up die erde
 9445 Ligghen tswaert metten tween ringhen,
 Dat niemen van dane mochte bringhen.
 Ende also mijn her Walewein gherach,
 Sijn herte verlichte als die dach:
 Hi beette ende naemt int gras:
 9450 Hi gordet. Hoe blide hi was
 Dat hijt also hadde vonden!
 Ende hi sprac ten selven stonden:
 » Siet joncfrouwe, met desen pande
 Maghic ju lossen sonder scande
 9455 Jeghen den coninc Amorise.
 Dit swaert es van so groten prise,
 Dat die coninc niet gheven en soude
 Allene om dusent marc van goude,
 Sonder allene om uwe persone.
 9460 Hi horde segghen ghi waert so scone
 Ende so jolijs ende so jaloers;
 Ende hadde tuwaert so groot amoers,
 Ende gaf mi tswaert metten tween ringhen
 Up dat ic ju hem mochte bringhen.
 9465 Nu hebbics die macht; neware
 So wat so ghi hebt ommare
 Dat ne doe ic nemmermere.”
 Soe antworde: » God lone u, here.”

- Na deser tale sprac Walewein:
 9470 » Nu toe vollic, berch ende plein!
 Wine hebben wat letten tesen tiden;
 Men sal ons volghen van allen siden,
 Dat wetic wel, als men onse doen

Verescen sal." Enen garsoen

9475 Ghemoeten si in die dagheraet.!

Walewein riepene ende vraghede hem ract

Welc hi naest voere te Ravenstene?

Die garsoen seide: »Here, ne ghene

Twintich milen neest bi seuwe te vaerne;

9480 Ende stonde ju twaters niet tonberne

Ghi soud ter scepinghe wesen saen.

Ooc willic jou wel doen verstaen,

Vaerdi bi lande, so hebdi milen

Sestich te ridene tesor wile.

9485 Deelt ende kiest wat ghi wilt doen."

Der Walewein sprac toten garsoen:

»Gode bevolen, vrient, so vare!

Du heves mi wel berecht dat ware."

[Doe] liep die garsoen woch te hant.

9490 Doe vraghede die ridder achemant

Der joncfrouwen wats ware hare raet?

Soe sprac: »Tletten es ons quaet:

Dat wi scepeden, waert ju wille."

Sine hilden doe niet langhere stille,

9495 Ende reden daerwert harde vaste.

Snieme saghen si die maste

Vanden scepen in die see:

Wel twintich scepe ofte mee

Vondensire ghereet. Si huurder een

9500 Ende voeren over onder hem tween

Metten vos ter selver ure.

Si hadden den wint goet ter cure.

Tseil trocsi in den top al hoghe:

Hare scip was harde wel ter vloghe,

- 9505 Ende voeren wech sonder respijt,
 So dat si vor der vespertijt
 Ariveerden vor Ravenstene.
 Dien veerscat ne was niet clene
 Dien si den stierman gaven doe.
- 9510 Ter reden comic weder toe
 So ic eerst mach; verlanghe ju niet;
 Maer hort een lettel eerst tbediet.
 Die niemare liep ghereet

- 9515 Als men den carcwaerdre ghemiste,
 Ende men van Waleweine niene wiste,
 Ende van Ysabelen der joncfrouwen.
 Die hertoghe hadde meeren rouwe
 Dan oft menne stake met enen cnive.
- 9520 Waleweine dede hi souken rive,
 Ende die joncfrouwe achemant.
 Ende als mense niet en vant
 Dede die hertoghe hen volghen ter vaert.
 Dertich voere ter seewart,
- 9525 Ende dertich voerne souken bi lande;
 Maer Walewein es uut haren handen
 Ende die joncfrouwe. Als dandere quamen
 Ter scepinghen si vernamen
 Dat hem die wint contrarie was.
- 9530 Droeve ende gram waren si das.
 Ic waent God dede dor Waleweins ere.
 Ooc ne mochten si min no mere
 Ghearnen die volgheden bi lande
 Om Waleweine te doene scande.
- 9535 Si keerden weder danen si quamen.

- Si hadden behaelt lettelt vrame:
 Si waren gram ende hadden toren.
 Hierna suldi noch meer horen
 Vanden hertoghe ende doen memorie ;
- 9540 Maer nu keric up mine hystorie,
 Ende sal ju vanden riddre vri,
 Waleweine, tellen. Teerst so dat hi
 Te Ravenstene was, groot riveel
 Haddi; hi sach den casteel
- 9545 Vor hem staen althant.
 Enen harde sconen serjant
 Ghemoetti, dien hi in deser wise
 Vraghede om den coninc Amorise:
 » Cnape, datti God verde van sere!
- 9550 Berecht mi, wat doet mijn here
 Amorijs, die coninc milde? »
 Die cnape antworde: » Here, ic wilde
 Dat ic sijns niene horde vermanen. »
 Mettien liepen hem die tranen
- 9555 Uten oghen: hem jammerde sere.
 Hi sprac tote Waleweine den here:
 » Here, die coninc Amorijs,
 Dat hopic, es int paradijs.
 Vander werelt es hi versceden. »
- 9560 — » God moete sine siele gheleden! »
 Sprac doe Walewein. Al te hant
 Sciет hi doe vanden serjant.
 Doe seide hijt der joncfrouwen al bloot:
 » Siet, soete lief, nu es hi doot,
- 9565 Die rike coninc Amorijs.
 Hi soude hebben ghesijn ju amijs

- Hadt ghegaen na sinen wille.”
 Die joncfrouwe ne sweech niet stille :
 — » God hevet mi wel vorsien ; bedi
 9570 Ic segghe wel , al hadde hi mi
 Ghehadt , hen waerre niet toe comen.”
 Walewein sprac het sal ons vromen.
 Varen wi herberghen in den casteel :
 Men sal ons spel doen ende riveel.”
 9575 Si dadent , ende men ontfinse daer
 Met groter ere , weet vorwaer.
 Walewein toghede den heren daer saen
 Dat sine bootscap was wel ghedaen.
 Si warens ghepait wel algader.
 9580 Daer was der aventuren vader
 Ere ende grote feeste ghedaen.
 Drie daghe was hi daer , sonder waen.
 Ten vierden daghe rumedi den casteel.
 Die ridders gheledene dmeeste deel
 9585 Ene halve mile van Ravenstene.
 Walewein deetse alle ghemene
 Keren weder tharen castele ,
 Ende voer wech metter damosele
 Ende metten vos , die gherne soude
 9590 Mensce werden , oft God woude.
 Ooc belovede hem Walewein
 Te vaerne berch ende plein ,
 Ende niet te rastene vor die stonde
 Dat hi den coninc Wondere vonde
 9595 Ende sinen sone Alidrisondre.
 » In ware van ghere dinc houdre condre
 Dan van hem tween , wetic wel.

- Daer es noch een scaecspel,
Dat ic moet hebben, twelke ic sal
9600 Thove voeren, hebbics gheval.
Maer tgoede swaert metten tween ringhen
Moetic daer laten; met ghenen dinghen
Ne salict els ghecrighen moghen.
Metten scaecspele salic verhoghen
9605 Meneghen man in sconincs hof.
Ic deder of een starc ghelof,
Dat ict den coninc halen soude:
Nu eist so comen, alst God woude,
Dat ic[t] wane ghecrigen wel.
9610 Ic en sorghe nieuwer omme el
Dan hoe wi daer sullen gheraken.”
Dus reden si van desen saken
Een verre stic, alsic versta.
Die vos volghede emmer na.
9615 Die sonne seen utermaten hete,
So datsi temoyert van swete
Waren. Het waser woeste ooc mede,
Dat si nieuwer te ghere stede
Teneghen bome mochten comen,
9620 Ende voeren, alsic hebbe vernomen,
Also vermoyt tote over noene.
Daert sere scone was ende groene
Quamen si tere joliser stede,
Daer ene fonteine spranc mede
9625 Versc ende claer, cout als een ijs.
Hem dochte si waren int paradijs.
Als si daer ghereden quamen
Boven der fonteine si vernamen

Enen olivier jolij's ende groene,
 9630 Jueghedelijc na den saisoene.
 Daer beette in dat groene plein
 Die stoute her Walewein,
 Ende halp die joncfrouwe vanden paerde.
 Hi liet trosside up die waerde
 9635 Gaen peinstren ende sijn Gringolet.
 Het waser so scone, hem waes te bet.
 Die vos ghinc ten selven tiden
 Int gras ligghen daer besiden.

Nu es der Walewein die vrie
 9640 Gheseten bi siere amie
 Up die fonteine bi lievereladen,
 Die dolivier met sinen bladen
 Hadde bedect joliseleke.
 Si saten amoureuseleke
 9645 Bede te gader, doe ic ju verstaen.
 Den helm haddi of ghedaen,
 Ende hi sciep, die ridder vaeliant,
 Vander fonteine metter hant,
 Ende drancker of, die scone was,
 9650 Soete ende coel, sijt seker das.
 Dat selve dede ooc Ysabele.
 Dus saten si met groten spele
 Een lanc stic onder hem tween.
 Ic weet wel darne was haerre gheen
 9655 Sine hadden elc andren dare
 Meer jonsten ghetoghet hopenbare
 Dan si daden; maer si uphilden
 Hem om datsi niet en wilden

Dat die vos saghe hare jolijt.

9660 Ende alsi also enen langhen tijt
Hadden gheseten up die fonteine
Begonste mijn her Waleweine
Vaken utermaten sere.

Hi sprac: » Joncfrouwe, bi onsen here,

9665 In mach niet letten ic en moet
Slapen stappans metter spoet.”

Soe seide: » Here, doet dat ghi wilt.”

Hi leide sijn hoofd up sinen scilt:

Hine wilde niet slapen in haren scoot

9670 Om dat hem haerre pine verdroot.
Hem vakede so sere, dat hi thant
Slapende wart, die stoute wigant,
Utermaten vaste. Ende die joncfrouwe,
Diene sere minde ende was ghetrouwe,

9675 Ne conste hare onthouden niet,
Soene custe den ridder, nodan dat siet
Die vos al toe ter selver wile.

Men soude ene grote halve mile
Hebben ghegaen, dat wetic wel,

9680 Eer soe noit begaf hare spel
Jeghen den riddre te drivene daer:
Die minne gaf hare ghenen vaer.
An oghen, an mont ende an kinne
Custe soene: het riet hare die minne.

9685 Groot jolijt hadde soe in dien.
Ende als soe up soude sien
Hevet soe van verren vernomen
Enen groten swarten ruddere comen
Up een hoghe ors, swart als een raven.

- 9690 Niet ne dede hijt telden no draven,
 Maer hi quam drivende als een tempeest,
 Rechte ghelijc die quade gheest
 Hadde ghejaget, ghereckets hals.
 Die riddre maecte vele ghescales,
- 9695 Daer hi met sporen slaende quam.
 Teerst datten die joncfrouwe vernam
 Verloes soe nalics hare memorie:
 Soene hadde ghene macht, seit dhystorie,
 Dat soe spreken mochte een wort,
- 9700 Soe sere was soe doe verdort
 Van groten vare, ende verheent.
 Die swerte ridder el niet en meent
 Dan die joncfrouwe woch te voerne,
 Die niet macht en heeft een let te roerne.
- 9705 Die swarte riddre spaert twint:
 Hi comt sporslaghende als een wint.
 Slichts so rijt hi ter joncfrouwen,
 Die was bevaen in groten rouwe.
 Een lettel buckedi nederwaert
- 9710 Ende ghegreepse metter vaert,
 Ende swancse up sijn paert voren,
 Ende slouch weder wech metten sporen.
 Alsoe dit die vos hevet versien
 Hi jancte ende huulde sere mettien.
- 9715 Der Waleweins hoeft ghinc hi stoten
 Dapperlike met sinen poten,
 So dat Walewein ontsciet te hant,
 Ende seide: »Hestu den viant
 In, dattu nu dus ghebaers?

- 9720 Twi drivestu dus vele mesbaers ,
 Bestu verwoet ? ic wane jaestu.”
 Die vos sprac: » U wane ghi nu
 Selve eer verwoeden sult ;
 Mijn joncfrouwe es bi uwer scult
- 9725 Verloren : het voerse met ghenent
 Een ridder swart als atrement
 Up een swart ors als een pec.
 Hi hevet in der helle strec
 Langhe ghesijn , dat wetic wel ;
- 9730 Het es die duvel ende niemen el.
 Ay lace , wat sal hier ghescien !”
 Der Walewein hi wert mettien
 Verwoet ende uten sinne welnaer.
 Vreselike spranc hi up al daer ;
- 9735 Den helm sette hi up sijn horet
 Ende nam die glavie , dies ghelovet ,
 Ende spranc up[t] ors ghenendelike.
 Die vos liep voren dapperlike
 Ghelijc enen hase diemen jaghet.
- 9740 Walewein volghede al onversaghet.
 Al hadt ghewesen Barlabaen
 Hine hads achter niet ghegaen
 Hine hadde[n] ghevolgt toter helle ,
 Haddi ghemogen , also ic telle.
- 9745 Emmertoe liep die vos voren ,
 Ende Walewein volghede metten sporen
 So langhe , dat si den ridder saghen ,
 Die hem lettelt wilde wanhaghen
 Om Waleweine dat hine comen hort.
- 9750 Ommer rijt bi sinen wech vort ,

- Te vaster no te sochter ooc.
 Om Waleweine ghevet hi niet een looc.
 Ooc en wildi hem niet danghieren
 Hem te keerne jeghen den fieren.
- 9755 Der Walewein reet hem so naer,
 Dat hine metter glavie daer
 Hadde ghesteken, haddi ghewilt;
 Maer om dat hi die joncfrouwe hilt,
 (Der joncfrouwen duchte die here,
- 9760 Dat hise quetsen mochte, sere.)
 Bedi vermeet hi siere steke,
 Ende hi sprac ten ridder bitterleke:
 »Nu toe, nu toe, ghi hebt volgaen,
 Die joncfrouwe gheeft mi saen!
- 9765 Ghi hebse te langhe ghevoert.
 Mine herssene sijn up jou verwoet.
 Bi ridderscape! hier sal die een
 Emmer sterven van ons tween.”
 Die swerte sette neder haestelike
- 9770 Die joncfrouwe, sekerlike,
 Ende seide tote hare:
 »Wel scone joncfrouwe, ic begare
 Jou riddere te sine, scone joncfrouwe.
 En market in ghere ontrouwe,
- 9775 Noch in ghere dorperheit;
 Want alsic ju onder den oliviere
 So scone sach sitten, goedertiere,
 Doe wardic metten minneviere
 Al stappans so sere onsteken,
- 9780 Dat mi therte dochte breken
 Ende verbarnen. Doe voeric saen

- Om u tontscakene. Hebbic mesdaen,
 An ju selven willic betren al.
 Hebt mijns ghenade, joncfrouwe, ic sal
 9785 Hier josteren dur uwen wille.”
 Der Walewein ne sweech niet stille,
 Hi seide: »Hets om niet ju vrien.
 Ic sal ju noch heden pape wyen
 Ende sceren crune met minen swaerde.”
 9790 Elc trac doe achterwert up die waerde
 Metten orse starc ende groot.
 Elc hadde ene glavie daer ter noot
 Met scarpn, tangheren ysere voren.
 Elc keerde weder ende slouch met sporen
 9795 Ten andrenwaert ghenendelike,
 Voerende harde ridderlike,
 Die grote glavien ende die felle.
 Recht voer die swerte of hi uter helle
 Hadde ghecomen dakerende daer:
 9800 Goet riddre was hi, over waer.
 Ende Walewein reet hem in den scoot.
 Fel was die steke ende swaer die stoot.
 Si sockierden metten orssen,
 So dat si met groter porse
 9805 Die starcke scilde frotsieren daden.
 Ten nese, ten monde, moeste waden
 Dat bloet ute al even sere.
 Si worden so sere uten kere
 Alsi met groter dracht quamen
 9810 Bede [met] scilden ende met lichamen
 Te gader, dat si onwaerde
 Beide vielen up die aerde.

- Sine mochten horen no spreken niet,
 Sine wisten wat hem was gheschiet.
- 9815 Si laghen een lanc stic sonder spreken.
 Maer die vos hi ghinc hem wreken
 Up den swerten ridder met sinen tanden.
 Onvriendelike begonstine vanden
 Ende scuerde hem meneghe maelie ter vaert.
- 9820 Doe quam des swarten ridders paert
 Ende slouch na den vos: haddine gheracct
 Te pointe, hi haddene sere mesmaect;
 Doch deettene vliegghen in dat gras
 Drie scarden varre, so dat hi was
- 9825 Al in onmacht ende verdovet.
 Sere bloede hi omtrent hovet.
 Een let ne mochte niet verroeren.
 Nu willic ju segghen hoe dat voeren
 Die twee riddren van groter werde.
- 9830 Si laghen een lanc stic up der erden,
 Dat si niene roerden een let.
 Ysabele soe waent vele bet
 Dat hi doot es dan hi levet,
 Hare soete amijs, daer soe omme hevet
- 9835 Groten rouwe ende hantgheslach.
 Soe liep tote hem daer hi lach
 Ende ontletste den helm saen,
 Ende heeftene hem vanden hovecde ghedaen
 Om dat soe hem den wint an wilde
- 9840 Wayen. Het sal den ridder milde
 Mee comen te quade dan te goede.
 Die swarte ridder, die felle, die vroede
 Van orloghen, seghet die hystorie,

- Haddi ghesijn in sine memorie,
9845 Dat wetic wel, hine hadde den deghen
Waleweine altoes niet gheslegghen;
Maer vander steke, die hem die here
Walewein gaf, was hi so sere
Verdooft, dat hem sins ghebrac.
- 9850 Een wort hi nochtot niene sprac;
Maer hi scoot up met stouten sinne,
Verwoet als ene liebaerdinne
Daer men hare jonc wille roven.
Tswaert trac hi: (ghine sout gheloven
9855 Hoe scone het was ende hoe breet.)
Up Waleweine liep hi ghereet,
Dat hi ghedaen hadde om gheen ghelt
Haddi ghehadt siere sinne ghewelt;
No om pine no om arbeit
- 9860 Ne haddi ghedaen die dorperheit.
Tswert verdrouch die rudder hier,
Ende sal slaen den riddere fier
Daer hi al bloots hovets lach
In der joncfrouwen scoot. Owach,
- 9865 Wat haddi bina daer ghedaen!
God ne wils niet ghedoghen. So saen
Walewein quam them selven sciere,
Ende sach den ridder onghehiere
Up hem comen, lopende sere,
- 9870 Hi warp den scilt der jegghen ter were,
Ende ontfinc den groten slach
Up den scilt. Sijn domesdach
Hadder emmer an ghegaen
En haddi niet also ghedaen;

- 9875 So goet was dat swaerd van stale,
 Dat hi durslouch altemale
 Den vasten scilt, dies ghelovet,
 Ende slouch Waleweine in sijn hovet
 Ene grote wonde ende ooc diepe.
- 9880 — » En ware niet goet dat ic sliepe
 Met dusdanen slaghen,» sprac Walewein.
 » Ondadech man, vul quaet vilein,
 Hebdi dese bastaerdie ghedaen,
 Bi Gode, ghi sterfter omme saen!
- 9885 Dese scalcheide sal ju scinen.»
 Den helm brochti met groter pine
 Up sijn hoofd in dien onvrede,
 Dat wonder was hoe hijt ghedede.
 Nu hadde Walewein bi siere manwaerhede
- 9890 Ende bi ridderscape mede
 Ghesworen, dat hi bi ghenen dinghen
 Soude trecken tswaert metten tween ringhen
 Up kerstinen man, dur ghene noot.
 Nu hevet hijs rouwe groot,
- 9895 Want hi hads nu wel te doene.
 Een ander trac die here coene,
 Dat hem te Ravenstene was
 Ghegeven te voren, alsic las;
 Men wiste nieuwer gheen so fel.
- 9900 Dat trac hi uut, die ridder snel.
 Den swarten ghinc hi asselgieren
 Bitterlike in sulker maniere
 Oft hine in die aerde soude maetsen.
 Die swarte achtets niet twee taetsen:
- 9905 Hi galt hem weder sijn verheffen.

- Sine slaghe doet hi hem beseffen :
 Up den helm slouch hi Waleweine
 So dat die precieuse stene
 Neder moesten vallen in dat gras.
- 9910 Het ne twivele niemen das,
 Dat Waleweine sine oren songhen.
 Up den swarten es hi ghedronghen
 Ende liep up hem metten swaerde,
 Ende haddene na ghevelt ter aerde.
- 9915 Doch ne leet hijs niet so lichte,
 Hine hadde ene wonde int ghevichte,
 Die sere bloede sonder miden ;
 Ende dat gras in corten tiden
 Wart ghevaerwet na den greine.
- 9920 Doe liep up den here Waleweine
 Die swarte ende ghinckene vanden:
 Hi begreep tswaert metten beden handen
 Ende warp den scilt achterwaert.
 Waleweine hi lettel spaert,
- 9925 Maer eenparlike sonder faelgen
 Slouch hi up ~~Waleweine~~ vijf hondert maelghen
 Dede hi vliegghen in dat parc.
 Al was der Walewein vlogghe ende starc,
 Hine conste te ghere were comen.
- 9930 Die swarte ghinc altoos up hem dromen,
 Stekende ende slaende met ghenent,
 Ghelijc den drake diet al verslent.
 Die vraye historie vertelt ons hier,
 Dat hi den stouten rudder fier,
- 9935 Waleweine, wonde te vier steden,
 Dat hem t[bloet] liep uut ten leden

hem

- So bedichte, dat hem die here
 Daer of vervaerde harde sere.
 Hi seide: » Maria, mijns vermaent!
- 9940 Want in hadde niet ghewaent
 Dat iemen in al erderike
 Ridder ne vonde desghelike.
 Noit en vandic man van sulker cracht.
 Hi sal mi cort slaen in onmacht,
- 9945 Gheduret langhe dese tempeest.”
 (Sere verstormde hem die gheest.)
 » Mi es te moede oft hi ware
 Uten sinne: sine ghebare
 Ghevet ooc wel. Ic si mi bloeden
- 9950 So sere nu, ic moet mi hoeden,
 Ende ne ghene were bestaen
 Vorne die moetheit hevet bevaen,
 Dat hem adem ghebreect; ende dan
 Maghic vellen desen stouten man.”
- 9955 Dus peinsde Walewein alse die vroede.
 Ende die swaerte met tornen moede
 Die sloech ~~emmer~~ slach in slach
 Up Waleweine, dien hi vor hem sach.
 Wonder waest dat die ridder goet,
- 9960 Walewein, die coene, so ontstoet.
 Als hi den swarten in den stride
 Amachtich sach was hi blide.
 Den scilt hilt hi bi den riemen
 Ende liep up den swerten sniemen,
- 9965 Ende seide: » Al was groot ju loop,
 Nu moeti ontfanghen den coop!”
 Want Walewein gherochten so wel,

Dat hi eerst metten hove de vel
 So onsochte in den nijtspele,
 9970 Dat hem welna die erssine inde kele
 Ghevallen waren. Hi lach langhe
 In onmacht, in swaren bedwanghe.

Nu es vanden riddere swert
 Walewein los, die hem so hert
 9975 Ende so wreet was in die battaelge,
 Ende hem so meneghe vaste maelge
 Hadde of gheslegen metten swerde.
 Ysabele die gheberde
 Blidelike ende seide: »Here,
 9980 Ghine hebt wat letten mere:
 Trect of den helm den tyrant,
 Slaet hem thoofst of te hant!
 En es ghene onnere, Godweet.
 Ooc so dadijs juwen heet,

9985 Ende swaert dat ghine sout ontliven,
 Mochtine verwinnen.” — »Dit sal bliven,”
 Sprac Walewein toter joncfrouwen.
 »Het ware scade ende ontrouwe
 Soudic dus stouten ridder doden

9990 Aldus. In laets mi niet verbloden,
 Ic sal hem helpen dat hi becomt;
 Ende, wien dat scaedt ofte vroomt,
 Ic sal hem strijt leveren dan.”
 Mettien scoot hi den riddere an

9995 Ende trac hem of, alsic lye,
 Bede den helm ende die cufie,
 Ende maecte hem tansichte bloot mettien.

- Ende als hine hevet besien
 Int ansichte, harde groot mesbaer
 10000 Begonste Walewein driven daer.
 Sijn swert stac hi in den scoe:
 Den duvel selve[n] beval hijt doe.
 Hi waende sijns sins werden onvroeder:
 Hi sach dat was Lanceloots broeder
 10005 Estor, diene hadde so waert.
 Menichwaerf vloucte hi sijn swaert,
 Daer hi mede wonde den ridder vri.
 Hi sprac: » Ay Lanceloot, nu suldi
 Evelmoét up mi draghen groot! ”
 10010 Walewein hadde selve te sulker noot
 Werc ende salve: niemen tien stonden
 Ne verstont hem bet an wonden.
 (Dicke haddijs selve te doene.)
 Hi ontwapende den ridder coene,
 10015 Estore, ende ghinc hem verbinden
 Die wonden die hi conste vinden
 An hem, die fel waren ende onsiene:
 Van dien vant hiere viertiene.
 Hi bantse sochte ende wel.
 10020 Niet verporde hem die ridder snel,
 Estor, die overstoute, nochtoc.
 Walewein trac een vingerlijn doe
 Ende seindene metten dieren stene
 Alle die wonden, groot ende clene,
 10025 So dat die rudder begonde nopen.
 Ende Walewein wart sere in hope
 Dat hi te live bliven soude.
 Als hine sach roeren also houde

- Sette hi sinen helm up sijn hovet;
 10030 Hine wilde niet, dies ghelovet,
 Dusent marc hebben van goude
 Ende datten Estor bekeunen soude:
 Bedi decte hi sijn ansichte.
 Ende die riddere, die niet lichte
 10035 Sieker mochte wesen doe,
 Sprac den here Waleweine aldus toe:
 »Serkerlike, ic marcke hier an
 Dat ic ane enen edelen man
 Ben gheraect. In gheen lant
 10040 Vandic noit so hovescen viant;
 Ghi hebt den gonen goet ghedaen,
 Die ju met crachte wilde verslaen.”

- Dit sprac Estor, sijt seker das,
 Als hi them selven comen was.
 10045 Walewein, die riddere goet van prise,
 Ne wilde daer in ghere wise
 Estore antworden, want hi niene woude
 Dat hine daer bi kennen soude.
 Der Walewein hi sach harentare,
 10050 Ende wart van enen riddre gheware,
 Die up een tellende paert quam,
 Onghewapent, alsiet vernam.
 Hi hadde an enen scaerlaken roc,
 Enen mantel daer boven, ende enen stoc
 10055 Haddi in die hant dor hovaerde.
 Singhende quam hi up die waerde.
 Twe scone cnapen volgheden hem naer.
 Waleweine so versach hi 'daer

- Sittende biden ridder upt velt :
- 10060 Hi reet daerwart sinen telt,
 Als die wel vermoede die sake
 Dat Walewein was tonghemake.
 Dese was hovesc ende goedertiere:
 Tote Waleweine so quam hi sciere.
- 10065 Ende als hi quam in dat groene
 Daer Walewein sat, die ridder coene,
 Bi den ghewonden, die dat gras
 Root hadde ghemaect, hem wonderde das:
 Hi mochte an hen beden scouwen
- 10070 Die scilde dorsteken ende dorhouwen,
 Die vaste halsberghe onmaelgiert,
 Die helme ghecroot, ghefaelgiert,
 Cnielinghe ende cousen al bebloet.
 Ende Waleweine, den ridder goet,
- 10075 Sach hi bedichte ten maelgen daer
 Tbloet utedinghen root ende clær.
 Vanden scoudren toter hant
 Was hi al bebloet, die wigant.
 Dies ontfarmede so den here,
- 10080 Dat hi begonste wenen sere.
 Hi groetene ende seide: » God weet,
 Mi es utermaten lect
 Jou vernoy, dat doe ic ju cont.
 Ghi hebt manlic andren ghewont.
- 10085 Die riddere die daer legghet vor ju
 Hine mach niet langhere leven nu,
 Also mi dinct, te deser ure;
 Bedi so meneghe diepe scuren
 Ende steken sie ic in sijn harnasc,

- 10090 Hi moet van herten wesen rasc
 Ende sonderlinghe goet, sal hi ghenesen.”
 Walewein antworde na desen,
 No hine dede jeghen den goeden man
 Sinen helm niet of dan,
- 10095 Om dat hi duchte, die ridder vri,
 Datten Estor kennen mochte bidi;
 Maer also ons dystorie telt
 Ghinc hi ten ridder al daer hi helt,
 Ende ledene bet of, ende seide:
- 10100 »Dor alre ridders edelheide,
 Here, so soudic ju bidden gherne
 Ene bede, stonts ju niet tonberne.
 Dese ridder, die hier leghet ghewont,
 Ende ic hebben langhen stont
- 10105 Alhier [ene] felle bataelge ghedreven.
 Bi groten rampe es mi dit sneven
 Toecomen; hadde elc ander te voren
 Ghekent wi hadden strijts ontboren.

- 10110 Staet desen ghewonden ridder in stade!
 Vander doot [en] heeft [hi] aerch twint
 Heeft hi yemen die sijns onderwint;
 Ic hebben vermaect ende verbonden.
 Here, en belghet niet te desen stonden
- 10115 Dat ic minen helm niet of en steke;
 In laet nieuwer omme, sekerleke,
 Sonder om dat mi die ridder lichte
 Kennen mochte in mijn ansichte.”

Die ridder sprac als hijt vernam:

- 10120 » Ju es wel ghesciet dat ic hier quam.
 Gonder neder, in gone valcie,
 Staet in ene soete contreie
 Een casteel, die te prisene es sere,
 Ende daer of so benic here:
- 10125 Den ridder salic voeren daer.
 En hebt om hem ghenen vaer;
 Ic ne late hem niet ghebreken,
 Al soudire bliven twintich weken.
 Ende dit willic," sprac die baroen,
- 10130 » Om alre ridders ere doen."
 Walewein dancte hem daer of sere
 Ende nam orlof an den here.
 Hi bescreet sijn ors met groten rouwe,
 Ende sette vor hem die joncfrouwe,
- 10135 Ende reet sinen wech vorwaert
 Ten groenen olivierewaert
 Om te haelne der joncfrouwen rosside.
 De vos liep achter, serich ende blide:
 Blide om dat Walewein was van danen,
- 10140 Ende banderside liepen hem die tranen
 Over die ghernen nederwaert
 Om dat hi so sere was vervaert
 Dat Walewein niet en soude ghenesen.
 Niet droever sone mocti wesen.
- 10145 Ysabele, die scone joncfrouwe,
 Die dreef onghematen rouwe
 Om Waleweine ter selver stont,
 Dat sone sach so sere ghewont,
 Soe mesbaerde ende weende altenen.
- 10150 — » Joncfrouwe, ghine moet ju niet verhenen,"

Sprac Walewein: »ic doe ju verstaen
Dat ic mi sal ghenesen saen.»

Doe quamen si in corten stonden
Onder den boom, daer si vonden

10155 Staende der joncfrouwen paert.

Soe beette neder metter vaert.

Walewein ontwapende hem metter spoet,

Die van wonden was sere vroet.

Der joncfrouwen dede die edel man

10160 Sine wonden verbinden dan,

Ende wijsde hare selve daer toe.

Alsoe dit ghedaen was wart hi daer doe

Up, ende sat upt ors thant,

Ende help der joncfrouwen achemant

10165 Up dat part, dat sochte ginc.

Ende sine daden ander dinc

Dan si weder reden ghereet,

Want Waleweine ware harde leet

Dat men wiste wie hi ware.

10170 Die vos volghede emmer nare.

Si reden toten avonde toe.

Alst avont was si quamen doe

Tenen casteel baghel ende groot.

Walewein sprac: »Wel ware ons noot

10175 Dat wi hier herberghen tamere.»

Die joncfrouwe seide: »Varewi dan, here!»

Ende si hebben also ghedaen.

Daer waren si harde wel ontfaen,

Als ghi wel sult horen cortelike;

10180 Maer ic moet ju eerst haestelike

- Van Estore een deel segghen.
 Die ridder dedene stappans legghen
 In ene litiere, als wijt horen,
 Daer hi omme hadde ghesent voren.
- 10185 Goetlike voerde hi den ridder waert
 Te siere scoenre herberghewaert,
 Daer hine wel dede achterwaren.
 Maer Estor die ghinc sere mesbaren
 Dat hi niet en kent den here
- 10190 Daer hi jeghen vacht so sere.
 Sere prijst hine, ende seit al bloot
 Dat hi noit ne vant sijns ghenoot,
 No man die sulke were dede,
 Ende die was van so hovescer sede
- 10195 Ende up sinen viant so goedertiere.
 Menichwarven swoer hi diere,
 Up dat hijs wesen mochte vroet
 Wie dat ware die ridder goet,
 Dat hijt hem liete costen een let.
- 10200 Ic wille ju hier of spoeden bet,
 Ende van Estore corten die tale.
 Die goede man dede harde wale
 Sinen wille, ende hi plach
 Sijns so wel, daer men toe sach
- 10205 Ghenas hi van daghe te daghe.
 Nu swighic hier of ende ghewaghe
 Van Waleweine, daer ic af las,
 Die ten castele ghevaren was
 Daer hi ghefesteert was sere.
- 10210 Het was recht, want daer was here
 Die selve cnape, die selve serjant,

Dien hi int wilde foreest vant
 Jeghen hem comende te ghemoete
 Upt maghere rosside, dat sine voete

10215 Cume mochte verroeren iet.

Den cnape sach hi groot verdriet
 Driven ende sine hande wringhen,
 Die troestre was van allen dinghen
 (Dat was Walewein die daer quam).

10220 Als hi so tonghemake vernam

Den cnape, ende hi hem ghinc segghen
 Sinen ramp, ende te voren legghen
 Hoe dat hi camp hadde ghenomen,
 Ende hi te spade soude comen

10225 Bider faute van sinen rosside,

Dat hem ghenomen was met stride,
 Ende hi sine arvachtichede
 Soude verliesen ende sijn lijf mede,
 Ende hoe hi ne sochte ander dinc

10230 Dan te vaerne toten coninc

Arture, den edelen prinche, waert,
 Dat hi hem gorden soude sijn swaert
 Ende ridder maken, hi hoppede *dan*
 Dat hi jeghen den wreden man,

10235 Daer hi jeghen vechten woude,

Te betere seghe hebben soude
 Ende te beter gheluc in den camp;
 Ende claghede dat hi hadde den ramp
 Dat hi ten hove niene mochte gheraken, —

10240 Doe wildene Walewein blide maken

Ende leende hem sijn ors van prise,
 Daer hi mede in alre wise

- Sinen wille vorderde clene ende groot.
 Nu heeft die cnape sinen noot
- 10245 Al verwonnen ende sinen armoede,
 Ende es weder te sinen goede,
 Ende es een ridder van groten doene.
 Nu hevet hi den ridder coene,
 Waleweine, te siere herberghe binnen.
- 10250 Sniemen so doet hi hem bekinnen
 Wat hi hem jan hertelike:
 Hi cnielde vor hem haestelike
 Ende seide: » Lieve here, sijt willecome
 Te minen castele te juwer vrome!
- 10255 Mijn lijf, mijn goet, here, bi Gode,
 Dat staet al tuwen ghebode;
 Bi ju benic mijns goets here,
 Dat mi ghesciet ware nemmermere,
 Ne haddi allene ghedaen.”
- 10260 Walewein dede sinen werd upstaen
 Ende seide: » God weet, mi es lief
 Dat ghi verwonnen hebt ju grief.”

- Si spraken harde meneghe tale
 Dies avonds te gadre in die sale
- 10265 Tote dien dat men eten ghinc.
 Si hadden ghenouch van alre dinc
 Van dat men vant binden castele.
 Bi hem sat joncfrouwe Ysabele,
 Daer men hovescelike voren sneet
- 10270 Die morsssele. (Hoe dat ict weet!)
 Walewein no die joncfrouwe mede
 Ne quamen noch te ghere stede

- Daer men hen dede so grote feeste;
 Want bede, minste ende meeste,
 10275 Dreven [jeghen] hem groot jolijt,
 Dur hars heren wille, tier tijt.
 In can ju al niet doen verstaen.
 Als die taflen up waren ghedaen
 Hebben si saen ghedweghen hier.
- 10280 Doe quam vort die bottelgier,
 Ende brochte cruut meneghertiere,
 Daer up den wijn van vele maniere,
 Wit ende root, rasc ende plasant,
 Moraet, clareit, al dat men vant:
- 10285 Daer of en hadsi en ghene berste.
 Daer na ghingen si ter herste
 Slapen alle, groot ende elene.
 In ene camere van marberstene
 Waren twee rikelike bedden ghemaect,
- 10290 Scone ende diere, wel gheraect,
 Met coeverturen bleckende clacr.
 Mijn her Walewein ghinc al daer,
 Ende die joncfrouwe, slapen binnen.
 Of si des nachts ooc met minne
- 10295 Yet vergaderden dats mi oncont.
 Si hadden te voren langhe stont
 Vermoyt gheweest van vele ridene
 Achter lande: hen staet te verblidene
 Vander ruste ende van den paise
- 10300 Die men dede in den palaise;
 Si haddens langhe gheweest verspaent.
 Oft si wel sliepen, niemen en waent.

- Heren, vrouwen ende cnapen
 Ende die maysniede sijn gaen slapen.
- 10305 Si hadden alle, minste ende meeste,
 Navens wel ghedronken ter feeste,
 Ende sliepen sachte in alre maniere
 Tote dat so lude in den vergiere
 Die nachtegale sanc ende die calandre,
- 10310 Ende die voghelkine menigherande,
 Dat siere bi onspronghen saen.
 Die daer teerst was upghestaen,
 Also ons die jeeste hopenbaert,
 Dat was die ridder, Waleweins waert.
- 10315 Tere veinstren ghinc hi staen, die coene,
 Ende sach uutwart in dat groene.
 In allen siden, an allen weggen,
 Sach hi pauwelioene ghesleggen,
 Groene, blau, ghelu ende root,
- 10320 Daer up menich aren groot,
 Van finen goude bleckende claer.
 Den ridder wart sijn herte swaer
 Als hi sach dat heere so stranc,
 So groot, so breet ende so lanc.
- 10325 Dicke riep hi: » God, here, ghenade!
 Wie heeft ons dus sere verladen?
 Hoe es dat grote heere up mi comen
 Onversien? Nu wert ghenomen,
 Mine helpe God, lijf ende goet.”
- 10330 Hi ghinc danen metter spoet:
 Tote minen her Waleweine ghinc hi thant,
 Daer hine in die camere vant.
 Hi stont up ende ghinc ter vaert

- Tere veinstren , daer hi sach uutwaert
10335 Menich pauwelioen ghestelt.
Al waest bedect dat groene velt.
Waleweine wonderets harde sere ,
Ende hi sprac aldus toten here :
» Vullic , doet enen bode varen
10340 Tote daer buten sonder sparen ,
Ende doet gheverescen wat si menen. »
Stappans coos men daer enen
Serjant , die de bootscap dede.
Enen snellen corsier gaf men hem mede ,
10345 Dien hi soude riden , die serjant.
Hi ruumde den casteel thant
Ende reet buten alsoe die coene.
Als hi quam onder die pauwelioene
Sach hiere een van dieren prise ,
10350 Het was ghescaect in menegher wise ,
Van sindale , van siglatoene.
Menich ridder stout ende coene
Begonsten troppen omtrent den bode.
Dicke seiden si : bi Gode ,
10355 Ware hi gheen bode si soudene vanghen
Ende dien van binnen te lachtere hanghen.
Ic segghe ju nodan in waren saken ,
Wat siere toe seiden ofte spraken ,
Si behoedene ende leedene sciere
10360 Tenen pauwelioene wel diere ,
Daer sine voren beten daden ,
Ende ledene in bi lieverladen.
Daer vant hi tenen scaecspele
Den here sítende , ende ridders vele

- 10365 Bi hem, die waren van groten doene.
 Als die bode quam binden pauwelioene
 Cnielde hi ende groette den here.
 Hi seide: »Here, ju groeten sere
 Die vanden castele, ende vraghen u dies
- 10370 Weder dat ghi om hare verlies
 So omme hare ere hier comen sijt?
 Wisten si dat ghi begheret strijt,
 Ende hadden si ju iet mesdaen,
 Si wildent ju gherne betren saen.
- 10375 Gherne soude mijn here weten
 Twi dat hi nu es beseten;
 Hine kent hem jeghen niemen mesdadich.”
 — »Men sal nodan wel onghenadich
 Sijns wesen,” sprac die hertoghe sciere.
- 10380 »Segt juwen here: in ghere maniere
 Ne mach hi metten live ontgaen,
 Hine sende mi den ridder saen,
 Dien hi met wel dullen rade
 Herberchde ghister navont spade,
- 10385 Ende ene joncfrouwe behaghel mede.
 Nemmeer ne ghecrighet hi vrede,
 In salne eer vor sine veste haughen,
 Oft hine sentene mi ghevanghen,
 Den hopenbaren mordenare,
- 10390 Dien hi met hem houdet dare
 In sine herberghe, in sijn porprijs.”
 Teerst dat die bode was wijs
 Vander bootscap heeft hi ghenomen
 Orlof, ende es weder comen,
- 10395 Ende deedt aldus sinen here ghewach,

- Dat daer die hertoghe vore lach,
 Die hadde ghesworen sine doot,
 Hi[ne] sonde hem met haeste groot
 Den riddre die hier ghistren quam
 10400 Therberghen. »Hi sal sijn gram
 Segdire jeghen; want openbare
 Wilhine proeven mordenare.
 Besiet wat ghire mede behort te doene.”
 Doe sprac der Walewein, die coene,
 10405 Ende seide: »Ic weet die waerheit des
 Wel, wie dese hertoghe es.
 Dicke heeft hi mi toren ghedaen.”
 Ende Walewein vertelde hem saen
 [Hoe] hi verslouch den jonghelinc,
 10410 Tshertoghen sone, ende hoene vinc
 Die hertoghe metter joncfrouwen,
 Ende hoe quam uut sinen rouwe.
 Algader so dede hijt hem horen,
 Alsoot ghescreven staet hier voren.
- 10415 Alse dit horde die castelein
 Sprac hi te minen here Walewein:
 »Ne temayert ju in ghere maniere!
 Ic sal ~~beden~~ ^{beden} utesenden sciere
 Bede om vriende ende om maghen:
 10420 Si sullen hier comen ende wagen
 Hare lijf alle dor minen wille.”
 Men sat daer niet langhere stille:
 Daer waren boden ute ghesent,
 Die sere liepen al omtrent
 10425 Om succoers ende om onset.

- Daer ne was niet langhe mede ghelet ;
 Eer drie weken mochten liden
 Quam ten castele in corten tiden
 Sulc succors, dat si een deel
 10430 Hem te min duchten in den casteel
 Dan si daden ; maer nochtan
 Waren si vermenicht van meneghen man ,
 Ende mochten lettel sijn gheacht
 Jeghen des hertoghen cracht ;
 10435 Want si bedecten alle die pleine.
 Maer bi den trooste van Waleweine
 Sendemen boden haestelike dan
 Toten hertoghe , den edelen man ,
 Dat hi besaghe wat hi hadde te doene :
 10440 Wildi hebben den ridder coene
 Hi moet anders beghinnen ;
 Metten swerde moetine winnen.
 Vorwart so ontseiden si mede
 Van buten ende van binnen vrede ,
 10445 Ende sijn worden dootslegghen viande.
 Elc sal poghen om anders scande
 Waer so si moghen andren beriden.
 Die van binnen in corten tiden
 Coren minen here Waleweine
 10450 Tenen bescuddere alle ghemeine ,
 Die ordineerde ende scaerde.
 God , wat waren daer goeder swaerde ,
 Helme , glavien , ende ponioene ,
 Ghelu , gracu , root ende groene !
 10455 Starcke orsse ende groot ,
 Warre vijf dusedt in hare conroot .

- Eer hem dese laten ontherven
 Sullen si meneghen man doen sterven.
 Gheordineert als ene bruoet
- 10460 Troocken die van binnen uut,
 Ende hebben tander heere versien
 Ghewapent ende ghescaert mettien,
 Standaerde ontwonden van singlatoene,
 An die glavien die pongioene,
- 10465 Vedren van pauwen up die helme.
 So sal sulc ligghen in die dwelme,
 Die sere duchtich es te stride.
 Ghierich sijn si an elke side
 Elc andren tontlivene upt velt.
- 10470 Si vergaderden up met ghewelt.
 Mettien glavien, in waren saken,
 Vreselije si hem onderstaken.
 Dat ghecrac was harde groot.
 Menich man viel daer doot.
- 10475 Die hertoghe hadde an sine side
 Tien dusent ridders goet ten stride.
 Daer stac der Walewein, die coene,
 Enen riddere metten poinsoene
 Duer den lichame, ende warpene uut
- 10480 Ten sadele. Doe wart daer groot gheluut
 Van den hertoghe ende van den sinen:
 Alle gader wilden si hem pinen
 Te wrekene den ridder goet,
 Want hi den hertoghe na bestoet.
- 10485 Men trac daer an beden siden
 Menich swaert dat conste siden: n

- Men ghinc daer houwen ende kerven.
 Menich stout man moester sterven.
 Die hertoghe was tonsiene sere
- 10490 Ende een man van groter were.
 Hi toghede daer ridderlike prouaetse,
 Want hier meneghen in die plaetse
 Vallen dede met groten scanden,
 Thooft durslegghen toten tanden.
- 10495 Viere velde hier vor Waleweins oghen:
 Al waest hem leet, hi moest ghedoghen,
 Want ghenouch haddi te doene.
 Daer ne was pays no soene.
 Die blode beveden daer van vare.
- 10500 Die hertoghe hadde in sine scare
 Meneghen ruddere van groter macht.
 Ne hadde ghedaen Waleweins cracht,
 Die van binnen waren al verslegghen.
 Si verloren menegghen degghen.
- 10505 Hi sachse slaen ende vellen bi hopen:
 Die meneghe moest daer becopen
 Ende sturten sijn bloet ontfarmelike.
 Die hertoghe vacht ghenendelike;
 Hi trooste sine liede in den vare:
- 10510 Selve verboudi alle sijn scare,
 Menegghen slouch hi metten swaerde
 Ter middele ontwee; man ende paerde
 Stac hi ende vellede over hoop.
 Noit man sach al sulc gheloop,
- 10515 Sulc gheclanc ende sulc ghescal.
 Sere vachtmen daer overal.
 Daer quam Walewein, die here,

Dur viande slaende sere:

Die helme durslaet hi ende durhout,

10520 Hi maect dat groene ghers bedout

Met roden bloede in den tornoy.

Also die seysene mayt dat hoy

Velt hise ende werp onder voet:

Hi baet sijn swaert in herssenbloet.

10525 So vreselijc waren sine slaghe,

Dat si sconfierden diese saghē.

Niemen ne was daer so goet,

Die gherne quam in sijn ghemoet.

Daer was Walewein sere ghepriest

10530 Ende met vinghere up hem ghewijst.

Die meneghe riep: » Nu sietene daer!

Gheen stoutere nes hier verre no naer! ”

Harde gram was, seit dystorie,

Die hertoghe om die mortorie

10535 Die daer dede her Walewein.

Hi reet up den castelein

Met enen spere grof ende stide,

Ende sporslaghede an elke side

Metten sporen van finen goude

10540 Tors, dat liep als in den woude

Een voghel vliegheit diemen jaghet.

Die ander en was ooc niet versaghet,

Hine reet jeghen wat hi conste:

Daer daden si ene bittere joeste

10545 Daer si ridende quamen te hope.

So groot was tshertoghen ors van lope,

Dathi den castelein daer ter stede

- Al metten orsse vallen dede.
 Der Walewein was sere vervaert
 10550 Als hi sach vallen sinen waert:
 Sere so vruchte hi sijn sneven.
 Niet en gheeft hi om sijn leven
 Hine loestene uter noot.
 Een spere ghegreep hi, starc ende groot,
 10555 Ende reet den stouten hertoghe an,
 Ende hi weder jeghen hem dan.
 Sere si manlijk andren asselgieren:
 Die vaste scilde daden si frotfieren
 Metten glavien in die sconfelture.
 10560 Die ponioene voeren dure,
 Die waren van samite root.
 Elc andren gaven si wonden groot.
 Die blode ne conden niet ghedoghen
 Die joeste siene met haren oghen.
 10565 Die glavien braken midts ontwee.
 Doene vierden si nemmee:
 Die clare ghebruneerde swaerde
 Trocken si, ende reden metten paerden
 Elc up andren, ende begonsten
 10570 Toghen wat si elc andren jonsten.
 Daer sloeghen si slaghe groot ende stranc,
 So datter tclare vier ute spranc,
 Ende dat die helme wederclonken.
 Van slaghen maecte elc andren dronken.
 10575 Gram was Walewein ende niet an hoghe
 Dattene so moyde die hertoghe:
 Vijf slaghe gaf hi hem dan,
 Dat wonder was dat cnech man

Vander minster mochte onstaen.

- 10580 Haddemen hem ooc niet wel saen
 Thulpe ghecomen, dies ghelovet,
 Te pande haddire ghelaten thovet.
 Sine liede saghene verladen
 Ende quamen hem crachtelike te stade;
 10585 Maer die hertoghe moeste inden pleine
 Al dukende vlien vor Waleweine,
 Ende hi riep tote hem hopenbare:
 » Ay quaet ondadich mordenare,
 Al hebdi minen helm durbroken,
 10590 Mijn lieve kint sal sijn ghewroken,
 Dat ghi morderet jammerlike.”
 Doe bat die hertoghe vriendelike
 Sinen vrienden, sinen maghen,
 Dat sijt also souden wagen,
 10595 Ende si hem bistonden also,
 Dat hijs bliven mochte vro.

Vele sprekens was daer gheen tijt,
 Maer vele bitter was die strijt,
 Van den goeden swerden van stale

- 10600 Wederluutden berghe ende dale.
 Tghehuuc was groot ende die jacht.
 Men stakre meneghen groten scacht
 Duer die lichamen al bloot,
 Daert ghedaermte ~~na~~ voet;
- 10605 Ende [die] die bitter doot verworven
 Si creiscen sere cersi verstorven.
 Daer sach men halsberghe ontmaelgieren,
 Helme durhouwen, silde quartier.

Inte scoot

- Die staline hoede, al waersi goet,
 10610 Durslouchmen, datter duere tbloet
 Ute goysde al even dichte.
 Die wapine claer van groten lichte
 Duerhieumen met swerden van stale ;
 Die wapinrocke van sindale
 10615 Scuerde men daer, ende die britsieren.
 In soude u niet connen visieren
 Hoe men daer stac, hoemen daer slouch,
 Hoe groot die jacht was ent ghesouch,
 Hoe die quarele ende die strale
 10620 Daer vloghen. Pongoene van sindale
 Vaeruden daer int rode bloet.
 Der Walewein, die ridder goet,
 Quam daer slaende dur hem allen :
 Sestich haddire ghedaen vallen,
 10625 Die nimmermeer up ne resen.
 Tesen wighe maectemen wesen
 Ende meneghe weduwe, wetic wale.
 Dat velt lach bina altemale
 Bedect met doden ende met parden :
 10630 Daer was gheclanc groot van swarden,
 Daer was gheclanc ende ghehuuc.
 Meneghen stac men dur den buuc
 Metten glavien, dat die ponjoene
 Ute quamen ten achtersten artsoene.
 10635 Die hertoghe hadde groot volc te voet,
 Ende die ten stride waren goet,
 Allen met glavien ende met piken :
 Meneghen daden si vor hem wiken
 Ende deysen achterwaert ;

- 10640 Maer enen harden groten scaert
 Heveter Walewein in ghehouwen.
 Daer mochtmen scone provaetse scouwen,
 Die Walewein dede up dat velt.
 Hi doder wel hondert met ghewelt,
- 10645 Ende maecte so vluchtig dat here,
 Dat mense slouch al sonder were;
 Maer dedele volc dedem onset.
 Daer was ghenomen lijf ende let
 Sonder ghenade. Groot was die porse.
- 10650 Menich veldire van den orse,
 Dat hem die herssene in die kele
 Liepen. Die scone Ysabele,
 Die goedertiere Waleweins vriendinne,
 Lach boven hoghe ten tinnen,
- 10655 Ende sach Waleweine metten swerde
 Wonder maken, ende vellen up de erde
 Menich man daer ende hier.
 Niemen waser so onghelick
 Also der Walewein, no so fel.
- 10660 Ne hadde hijt niet ghedaen so wel
 Nemmermeer hadden hem beromt
 Die van binnen, dat si ghedomt
 Den hertoghe hadden inden strijt.
 Groot was die wijch te diere tijt:
- 10665 Men horde die scilde ende speren craken:
 Men ghinc daer blodeghe hovede maken.
 Elc pijnt hem te blivene in die ere.
 Daer so vacht die grote here,
 Die hertoghe, met sinen swaerde
- 10670 Als een wulf, die noit en spaerde

- Sine proy daer soe vor hem ghinc.
 Van stouten ridders meneghen rinc
 Durbrac hi met groten moede,
 Dat was al root vanden bloede
 10675 Cnielinghen, cousen ende sporen.
 Meneghen dede hi daer versmoren
 In sijn bloet, dien hi ter aerde
 Vallen dede onder die paerde.
 Sinen sone wrac hi diere.
- 10680 Het hebben hondert hersenniere
 Becocht al nu op dat plein.
 Ne hadde hem niet der Walewein
 Benomen, hi hadse alle doot,
 Die van binnen, clene ende groot.
- 10685 Der Walewein sach die perse groot,
 Ende die sine in groter noot:
 Hi sachse slaen ende steken.
 Ghenendelike voer hise wreken.
 Serjante waren hem altoos bi,
 10690 Die glavien gaven den ridder vri,
 Daer hi mede wrac sine liede.
 Ic waenet ridder noit ghesciede,
 Die were hadde ende moghenthede,
 Die cracht te doene die hi dede;
- 10695 Nodan was tshertoghen macht so groot,
 Dat die van binnen dor die noot
 Moesten rumen ende vlien,
 Want die hertoghe was so ontsien
 Met siere manliker daet,
 10700 Ende bi den slaghen die hi slaet,

Dat niemen sijns ontbeiden der.

Sijn ridderscap was hem ghewer

Ende ghehulpich tallen punghise ,

Ende waren liede van groten prise ,

10705 Weerde ridders van groten daden.

Si daden dicke hare swerde baden

In bloede , ende varuden tgras root

Vanden bloede dat uten wonden scoot

So dat si vluchtich maecten daer

10710 Die van binnen , ende volgheden naer ,

Slaende ende vellende al te harde.

Daer was menich die mesbarde

Duer die anwisse vander doot.

Dit swaer tempeest ende dese noot

10715 Hevet der Walewein versien.

Lude riep hi: » Waer wildi vlien ?

Edel heren , set ju ten kere !

Men slaet ju doot al sonder were. »

So sere riep die edel man ,

10720 Dat si hem omme keerden dan ,

Ende gaven enen groten huuc.

Walewein reet enen in den buuc

Met ere glavie stijt ende stranc :

Soe quam al dure ere helne lanc.

10725 Doe warp hi den doden neder

Ende reet up die andre weder.

Vijf starcke ridders hi durstac

Eer dat noit die glavie brac.

Doe vinc hi ant swaert ter vaert ,

10730 Daer hi mede man ende paert

Asselgierde so onsochte ,

- Dat ^{nik}men sijns onbeiden mochte.
 Ic wane sijn swaert sat dranc van bloede.
 Den hertoghe quam sere tongoede
 10735 Die vlucht van dien van binnen te voren.
 Nu gaet Walewein vaste scoren
 Scilde, halsberghe; ende die sine
 Sijn becomen vander pine
 Die men hem te voren dede.
 10740 God, wat lacher up die heide
 Ridders verslegghen in allen siden!
 Walewein ne wilde niemen vermiden:
 Hi vellede al dat hem quam te voren:
 Hi spelet ghewonnen of al verloren.
 10745 Sere ghewont ende sere mesvaert
 So was mijns tsher Waleweins waert.
 Te sinen ende was hi na comen;
 Doch was hi met pine upghenomen
 Ende vacht te voet metten swaerde.
 10750 Lettel michte hi te comene te paerde;
 Nodan wan hire, seghet die jeeste,
 Meer dan vive in den tempeeste;
 Maer telken als hi een hadde ghewonnen,
 Ende hiere up soude sitten begonnen,
 10755 Quam emmer een ander daer toe,
 Diene achterwaert oftrac doe.
 Dies wart Walewein gheware,
 Ende reet up enen vander scare
 Dat hine velde in den rinc.
 10760 Tors nam hi eert hem ontghinc,
 Ende voeret thant sinen waert,
 Ende seide: » Nu sit up ter vaert!

Hets ghelovich al dit here :

Sine sullen niet langhere in de were

10765 Gheduren.” Ende mettien so sat

Die castelein upt ors na dat.

Si voeren te gadre int pongijs.

Walewein gheeft hi groten prijs

Ende dancte hem sere vander ghichte.

10770 Nu wart groot dat ghevichte.

Der Walewein es sere gheducht ;

Grote mort ende grote vlucht

Maecte hi onder des hertoghen liede.

Men las noit van ghenen diede

10775 Dat hem so sere weerde nodan.

Men sach daer sterven meneghen man ,

Den enen jaghen , den andren steken ,

Die harde helme van stalc breken...

Wat holpe dat ict ju maecte lanc !

10780 Die van buten an haren danc

Werden ghehuust ende ghejaghet ,

Ghesconfiert ende versaghet ;

Men velletse ende slouchse hi hopen.

Cume mochtre enich ontlopen.

10785 Het ghinc daer te quaden spele.

Walewein die sloeghere harde vele :

Meneghen dedi sturten ter aerde.

Den hertoghe slouch hi vanden paerde ,

Dat hi vor sine voete vel ;

10790 Hi vinckene daer , die ridder snel ,

Ende dede voeren ten castele.

Doe riepen daer met luder kele

Tshertoghen liede : » Hets al verloren !

- Die onse troestre was te voren
 10795 Es ghevaen ; maecht ons ghescien
 So en es ons niet so goet alst vlien.”
 Doe vlo al datter was upt velt.
 Die liede waren al onghetelt
 Die men daer slouch in die jacht.
 10800 En hadt niet benomen die nacht
 Een en waerre niet ontgaen.
 Die van binnen trocken saen
 Tharen castele , als wijt horen.
 Drie hondert man hebsi verloren ,
 10805 Onder tors ende te voet ,
 Werachteghere liede ende goet.
 Die scande hadden die van buten.
 Si moesten buten haren tenten sluten
 Meer dan vijf dusent van haren ghesellen.
 10810 Men mochte ju niet ghetellen
 Hoe groot jammer , hoe groot seer ,
 Si alle dreven in lanc so meer.
 Een deel sijn die van binnen verblijt
 Dat si seghe hadden in den strijt.
 10815 Banderside hadsi rouwe groot
 Datter so menich man was doot.

- Des avonts was in elke side
 Omt verlies vanden swaren stride
 Grote rouwe ; maer al te voren
 10820 Hadden die van buten den meesten toren.
 Des clagheden si haren here
 Met hantgheslaghe , met groten scre.
 In ommacht vielre vele dicke.

Nemmermee willen si micken

- 10825 No pinen te houden, in ghenen sinne,
Orloghe jeghen die van binnen.
Des avonts dedemen te ghemake
Waleweine met menegher sake;
Maer hi was droeve, seget tghedichte,
- 10830 Om dat sijn waert int ghevichte
Hadde ghelaten so menighe man
Dur sinen wille. Nu vort an
Williet u corten. Het ghinc al slapen,
Bede ridders, heren ende cnapen,
- 10835 Tote tsmorghens datmen sach
Die clare sonne ende den dach.
Wel sliep Walewein die here,
Bedi hi was vermoit sere.
Ysabele, sine lieve amie,
- 10840 Die hadde harde grote melodie
Dat hi den wijch hadde verwonnen.
Tsmorghens tileke metter sonnen
Es Walewein toten hertoghe comen
In die ghevanghenisse, hebbic vernomen.
- 10845 Daer bat hem van sinen mesdaden
Die hertoghe sere ghenade,
Ende seide, wildine laten leven,
Sijns soons doot wille hem vergeven.
So vele bat hi ende carmede,
- 10850 Dat Waleweine sijns ontfarmede,
Ende maecte pays jeghen den here.
Maer Walewein die swoer sere
Hi soude versetten sijns werds scade,
Die hi hadde bi sinen daden.

- 10855 Men telivereerdene daer ,
 Den hertoghe, wet vorwaer ,
 Ende lieten te sinen lieden varen ,
 Die siere comste blide waren.
 Ic wane hi daer onlanghe daghet ;
- 10860 (Lettel ere hevet hi bejaghet.)
 Corteleke ruumdi den aert.
 Walewein quam tote sinen waert
 Ende wilde van dane te vaerne poghen ;
 Maer sijn waert wilds niet ghedoghen.
- 10865 Viertien nacht hilt hi daer den here
 Met hem , ende festeerdene sere.

- Doe reetde der Walewein sine vaert
 Up een dach , ende dancte sinen waert
 Der groter ere die hem dede ;
- 10870 Ende hi claghede ooc sere mede
 Die scade, die hi dur sinen wille
 Hadde ontfaen. Dies swighic stille ,
 Ende segghe ju vort dystorie dan.
 Sijn waert gheledene met meneghen man.
- 10875 Int ende si scieden , ende Walewein
 Reet sinen wech , busch ende plein ,
 Ende met hem sijn scone amye.
 Neven hem liep in die prayerie
 Die vos , die sere was blide
- 10880 Dat mijn her Walewein uten stride
 Ghesont es comen , ende uten bedwanghe
 Vanden hertoghe , diene langhe
 Hadde ghepijnt toter doot.
 Si reden dachvaerde groot ,

- 10885 So dat si quamen , seit die jeeste ,
 Binnen drien daghen , so ict verheeste ,
 Vor enen casteel , daer si vernamen
 Scone ridderscap te samen ,
 Ende hadden ene quintaenge ghestelt ,
- 10890 Ende redere jeghen met ghewelt.
 Mijn her Walewein die quamer toe
 Ende vraghede enen ridder doe ,
 Wanen dat ridderscap ware ?
 Die gone antworde al hopenbare
- 10895 Ende seide : » Here , het sijn liede
 Van des conincs Wonders maissniede :
 Selve sit hi onder gonen boom ,
 Ende neemt te desen spele goom ,
 Ende Alidrisonder sijn sone .”
- 10900 Alsoe der Walewein horde tgone
 Sprac hi stappans toten vos :
 » Nu sijt blide , want ghi wert los
 Van juwer pine in corten tiden .”
 Ende si begonden stappans riden
- 10905 Ten bomewart , alsic ju lere ;
 Ende mijn her Walewein , die here ,
 Beette , ende die joncfrouwe na dat ;
 Daer so hoghe een coninc sat
 Ne wilde hi niet riden . Als hi quam
- 10910 Daer hi den riken coninc vernam
 Hi neech hem [ende] groetene scone .
 En was wijf onder den trone
 Die hare ooc bet ghelaten conste
 Dan Ysabele . Si begonste
- 10915 Den coninc te groete al daer ,

Ende sinen sone mede daer naer,
 Die bede upspronghen in dat plein,
 Ende namen minen her Walewein
 In haren arm doe te stride.

10920 Noit volc ne was so blide.

Nu es die coninc ende sijn sone,
 Walewein ende Ysabele, die scone,
 Vergadert te hope alle viere;
 Ende die vos sach up hem sciere,

10925 Ende als hise in die oghen sach
 Alle viere, daermen toe sach,
 Sijn vel, dat root was ende claer,
 Scudde hi van sinen halse daer,
 Ende verkeerde van siere vorme

10930 (Diet saghen, hare herten stont te storme
 Van groten wondere). Ende na die dinc
 Wart hi die scoenste jonghelinc
 Dien si noit saghen ere.

Walewein dancte onsen here.

10935 Ende hi vertelde ter selver ure
 Den coninc Wondre die aventure,
 Ende Aledrisonde mede.

Si haddens wonder ende vremthede
 Ende loveden Gode menichfout.

10940 Doe vragheden si den ridder stout
 Omt goede swaert metten tween ringhen.
 Maer ic late nu van desen dinghen
 Bliven hier, ende make ju vroeder
 Een deel van des vos stiefmoeder,

10945 Die also houde also die vos

Van hare pine wart ooc los:

Daer soe langhe hadde gheseten
 Onder die sille, doe ic ju weten,
 Paddenwijs, verkeerde sciere

10950 Hare ghedane ende hare maniere,
 Ende wart van hude ende van hare
 Een scone wijf ende hopenbare,
 Ende es boven der sale ghegaen.
 Als mense sach niemen hebbe waen

10955 Dat daer grote bliscap was;
 Want si waren seker das,
 Dat die vos was worden man.
 Die coninc selve hine can
 Hem van bliscape hoe ghelaten.

10960 Daer was bliscap boven maten.

Nu hort vanden coninc Wondre
 Ende van sinen sone Alidrisondre:
 Walewein gaf den coninc waert
 Metten tween ringhen tgoede swaert,

10965 Dat hi blidelike ontfinc.
 Hi nam die gifte vor alle dinc.
 Tsaecbart ende dat diere spel
 Belovedi doe den ridder snel,
 Teerst dat si quamen ten palaise.

10970 Nu es die coninc alre ee[r]st te payse
 Na dien dat hi tswaert hevet,
 Daer hi met yoyen omme levet.
 Dat jostement dat dedi sceden,
 Ende dede Waleweine gheleden,

10975 Met groter ere ende met rivele,
 Met hem te sinen sconen castele.

- Daer so quam minste ende meeste
 Ende deden Waleweine grote feeste.
 Ende alsi ghekeert waren alle
 10980 Men leetde die orsse in den stalle:
 Men dede hem wel hare bedurste.
 Daer was menich edel vorste,
 Die algader daer ghemeine
 Eerden minen her Waleweine.
 10985 Si brochten boven in de sale:
 Men ghinckene ontwapenen alte male,
 Ende hals ende ansichte dwaen;
 Men brochte een paer cledre saen
 Dat uterlijc was ende diere,
 10990 Ende enen mantel van sulker maniere,
 Dat hi was te prisene starcke:
 Hi was van sarasijnsen waerke,
 Ende scemerde van claerhede groot.
 Doe brochtmen van samite root
 10995 Ysabelen wel haestelike
 Diere cledre ende rike,
 Roc, sorcoet ende mantel mede.
 Wat holpe dat icker vele toe seide?
 Men dede den jonghelinc daer te voren,
 11000 Die een vos was, als wijt horen,
 Wel cleden singureuscelike.
 Si waren des marghens eerlike
 Ghefisteert in alre wijs.
 Die edelste dranc, die beste spise,
 11005 Die men vant hadsi plantheit;
 Na der maeltijt dat clareit,
 Die diere specie ende dat cruut:

Van al hadden si hare deduut.

Daer na ghinc elc als hi woude

11010 Slapen. In ene camere, die van goude

Was verlicht, als ons segghen

Die hystorien, dedemen legghen

Waleweine ende die joncfrouwe,

Ende den jonghelinc ghetrouwe,

11015 Sconincs sone van Ysike,

Up drien bedden, eerlike

Verdect met dieren coverturen.

Si sliepen sochte tes si horen

Die voghelinc singhen clare.

11020 Als si des daghes worden gheware

Ende si ontwieken, na minen wanc,

Si ghereden hem up te stane,

Ende quamen ter salewaert.

Daer so vonden si haren waert,

11025 Den coninc Wondre, ende sinen sone,

Die harde gram waren omt gone,

Dat si so tilike up waren.

Walewein seide: »Hier nes gheen sparen,

Wi moeten henen sonder beide.»

11030 Maer watter Walewein toe seide,

Hi moeste daer, seghet daventure,

Emmer bliven die weke dure.

Doch wildi emmer van danen sceden.

Die coninc voerne gheleden,

11035 Ende sijn sone, ende waren gram

Dat hi so varinc orlof nam;

Doch en wilden si niet ontbaren,

- Sine daden met Waleweine varen
 Rudders ende serjante mede ,
 11040 Ende somers , dur sine werdichede.
 Drie milen gheleden sine verre.
 Doe was mijn her Walewein erre
 Datten die coninc so verre ghebrochte.
 Orlof nam hi so hi eerst mochte ,
 11045 Ende dede den coninc wederkeren.
 Nu vart sinen wech met ere
 Walewein ende sine scone amie
 Dur meneghe scone prayerie ,
 Ende Roges die jonghelinc mede.
 11050 Si leden meneghe scone stede ,
 Menich casteel , menich ghesate.
 Ene maent , so ict ghedicht late ,
 Reden si dachvart emmer vort
 Eer si in die grote port
 11055 Te Cardoel mochten gheraken.
 Ten palaise ghinghen si hem maken.
- Ic wilt ju allen maken condre :
 Die rike coninc vanden Wondre ,
 Eer dat Walewein sinen casteel
 11060 Ruumde , haddi hem al gheheel
 Tsaecspel ghegeven , dat was so diere ,
 Ende dat bert. Nu comt die fiere
 Walewein daer mede , ende sine amie ,
 Met siere soonre compagnie.
 11065 Vort palais beetten si al :
 Daer was tghel uut groot ende tghescal ;
 Die niemare liep harentare ,

Dat der Walewein comen ware.

Die coninc Artur trac jeghen hem dan

11070 Ter sale uut met meneghen man.

Vrouwen, joncfrouwen an dander side

Trocken [jeghen] hem uut te stride :

Daer brochten minste [ende] meeste.

Ter sale boven met groter feeste

11075 Waleweine ende sine scone amie.

Daer was grote melodie

Ghedreven. So ict hebbe vernomen

So was tes conincs hove comen

Die rike coninc Assentijn

11080 Om te soukene sijn dochterkijn.

Blide was hi, als hijt verstoet,

Dat Walewein, die ridder goet,

Siere dochter hadde ghewonnen.

Hi seide hi wilre hem wel jonnen.

11085 Ooc seggie ju diere ghelike,

Dat die coninc van Hisike,

Roges, sinen sone quam scouwen.

Hi lovede Gode ende onser Vrouwen

Dat hine hadt brocht te dien.

11090 Daer mochtmen grote feeste sien

Den heren driven in allen siden.

Die coninc hilt hof ten selven tiden

Dur Waleweins wille, seghet die jeeste.

Dertich daghe gheduurde die feeste.

11095 Daer vertelde Walewein al

Den coninc sinen oom sijn gheval,

Ende sinen ramp of ander side,

Van menighen fellen, swaren stride.

- Ooc verteldi hem al bloot
 11100 Vanden vos dat wonder groot,
 Hoe dat hi mensce worden was.
 Groot wonder hadde die coninc das.
 Sulke willen segghen hier
 Dat Walewein, die ridder fier,
 11105 Trouwede Ysabele die scone,
 Ende hi selve conincscrone
 Spien na des conincs Arturs doot;
 Maer in gheloofs clene no groot.
 In wilre nodan niet jeghen lesen,
 11110 Want het mochte wel waer wesen.

- Roges, die coninc van Hisike,
 Voer te lande blidelike
 Met sinen sone, horic ghewaghen,
 Als niet langher wilden daghen
 11115 Int hof metten coninc Arture.
 Meneghe stont, meneghe ure,
 Leet eer si te lande quamen.
 Grote blisap al te samen
 Dreef dat volc harentare
 11120 Vander comste, vander niemare.
 Roges stiefmoeder quam na tgone
 Stappans enielende vor haren sone,
 Ende bat ghenade den jonchere,
 Ende weende utermaten sere;
 11125 Ende Roges, bi sijns vaders rade,
 Vergaf hare doe haer mesdade.
 Die coninc hadde grote bliscap mede,
 Want hi sinen sone dede

- Hebben tote vijfich serjante ,
 11130 Ende daertoe goudine bisante ,
 Parde ende wapene ende ander goet.
 Na tsvader doot, alsic ben vroet,
 Verstaerf dat rike up sinen sone.
 Nu moetic keren up die gone
 11135 Daer ic die tale of liet te voren.
 Walewein, die edel ridder vercoren,
 Prosenteerde, dat wetic wel,
 Sinen oom dat scaecspel,
 Bede vor heren ende vor vrouwen,
 11140 Dat sijn alle mochten scouwen.
 Ons orcont die walsce tale
 Dat het verlichte alle die sale,
 So uterlic waest ende so diere.
 Daer gafmen in alre maniere
 11145 Waleweinc prijs ende lof;
 Si seiden dat des conincs hof
 Verchiert meer was van hem allene
 Danne vanden besten tien ghemene
 Die behorden ter tafelronden.
 11150 Ic sal ju corten te desen stonden
 Dese ystorie, mar ic segghe u hier,
 Dat Estor, die ridder fier,
 Int hof was ter selver stonde;
 Want behorde ter tafelronden,
 11155 Ende Walewein, die ridder goet,
 Die hem storten dede sijn bloet,
 Daer hi jeghen vacht so sere.
 Assentijn die grote here
 Voer te lande met siere dochter:

- 11160 Hem was te moede vele sochter
 Dan te voren, eer hi wiste
 Wie Walewein was, die bi liste
 Siere dochter vriede ende minde,
 Ende soe weder hem versinde.
- 11165 Men vint ooc ghescreven in brieve
 Dat Walewein voer met sinen lieve
 Te landewart, daer men hem dede
 Ere ende grote werdichede.
 Niet wel en wetic die waerhede hier
- 11170 Oft hise trouwede die ridder fier;
 Maer ic wille dese saken
 Laten ende een ende maken.

- Penninc die dichte desen bouc,
 So wiet hort mine rouc,
- 11175 Hine was niet wel bedocht,
 Hine had de jeeste ten ende brocht.
 Pieter Vostaert maketse vort,
 So hi best mochte, na die wort
 Die hi van Penninghe vant bescreven;
- 11180 Het doctem scade waer achter bleven
 Die jeeste; maer daert ende brect,
 Ic wane mens lettelt ere sprect
 Den dichtre: ooc verliest hi mede
 Bede pine ende arbeide,
- 11185 Dat soe niet wert es ere keerse.
 Omtrent drie ende dertich hondert verse
 Heefter Pieter of ghedicht,
 So hi vrayst mochte in rime slicht.
 Nu bidt hi ju allen sere,

11190 Dat ghi wilt Gode onsen here
 Over hem bidden, dat hi in laetse
 Moete hebben ghedaen sulke prouaetse
 Met penitentien ende met dogheden,
 Dat hi tansicht vul van vreden

ogheden

11195 Bescouwen moete in hemelrike,
 Ende ghi alle gader dies ghelike!
 Die almachtighe God moet ons onnen!

11198 Amen segt alle die redene connen.
 Amen.

Dese bouc was ghescreven int jaer,
 Dat segghic ju wel vorwaer,
 Als men screef M.CCC. ende L. mede.
 God gheve ons sinen eweghen vrede!
 Amen.

C O L L A T I E.

C O L L A T I E.

<p>Vs. 16 wijsh. so groot. 19 ghenaden. 20 mesdaden. 48 <i>lees</i>: veinstren (1). 54 tsaecspel. 55 stapplen. 58 stene. 66 addie die c. 94 talen. 102 de ghere. 118 die ghi. 133 die u gheb. (Verg. 1219). 158 man dar. 161 dinc. 166 te staden. 191 tsaecspel. 194 talen. 204 tinne. 212 scaecspel. 224 zaken.</p>	<p>Vs. 226 <i>lees</i>: scone. 237 scaden. 240 eren. 259 Dat gat te voren w. o. 272 swaerre pinen brocht. 280 Met soude. 287 Des nacht. 306 Gringoletten. 308 dicken. 325 serp. hi w. g. 340 grote ghere. 367 Gringoletten. 414 Walew. wel wesen d. 468 scuren. (Verg. 427). 476 <i>lees</i>: sonden. 480 sielen tstadē. 486 pinen. 535 tonneren. 538 helpen. 583 sult.</p>
---	--

(1) Een paar maleu is in den tekst de grammaticale fout *venstre* ingesloopen voor *venstren* (zwvr.) b. v. 1168, 2049. Eenige bladen hebben ook verkeerdelyk in nom. plur. *gonen* voor *gone*, b. v. 4182, 5304, 6198, 6337, 6606, enz.

Vs. 605	Hi lach.	Vs. 1230	es mi ongh.
620	scaecspele.	1235	grote ghere.
635	<i>lees</i> : scone.	1255	den lachter.
653	wonde.	1273	hoeden.
770	die scone.	1284	alle.
773	Die.	1303	Mijns halsb.
788	vedere.	1305	sorghen.
807	zaken.	1316	cledde.
820	pinen.	1337	Gringoletten.
837	kemenaden.	1349	primen.
838	die beraden.	1350	sonde.
845	scone.	1371	Sijn oghen.
859	kemenaden.	1377	cranken.
860	ghenaden.	1392	roede.
885	die.	1419	eren.
890	Ende saphier.	1422	Voren.
903	waren.	1491	En.
912	inglen.	1493	En.
919	scueren.	1507	di <i>ontbr.</i>
937	menigherande.	1514	Inne. <i>Lees</i> : Enne?
950	ontsprac.	1524	ontfanct.
965	side.	1615	die.
966	men brocht.	1654	Ontrouwen.
978	tide.	1693	Ende ont die poorte.
1019	saken.	1717	wanen du. (Verg. 1775).
1034	hevede.	1720	die.
1037	stopen.	1748	talen.
1040	gherechten.	1852	vresen.
1060	joncfrouwen.	1860	uren.
1085	steden.	1882	scaden.
1104	tafle.	1887	eren.
1106	herder.	1893	wat wat.
1121	zaken.	1913	hulpen.
1127	wonc.	1921	steden.
1131	vander.	1968	hadden. (Verg 2030).
1135	scijncte e. m. d. ommeganc.	1975	overmoedicheden.
1163	joye.	1977	tont.
1166	lieden.	2003	eren.
1168	Tscaecspel. (Verg. 48).	2036	ghewouden.
1168	<i>lees</i> : veinstren.	2038	hulpen.
1178	Die.	2049	<i>lees</i> · veinstren.
1188	Dit willic. (Verg. 74).	2053	lieden.
1228	pinen.	2059	onminnen.

Vs. 2060 wi.	Vs. 2685 ghewaerde.
2070 scilde.	2696 groot.
2103 haesticheden.	2731 Die.
2121 linde.	2733 groot.
2122 hulpen.	2745 dene.
2125 haesticheden.	2757 ghenaden.
2127 ghelijc ere wilder l.	2781 ghie.
2154 comsten.	2786 nare.
2187 Wille.	2788 wesen.
2200 voeren.	2792 vervroye.
2211 eren.	2794 eren.
2214 haesten.	2832 rouwen.
2219 Den gone.	2854 dicken.
2226 wiven.	2865 ellenden.
2227 daden.	2867 dicken.
2244 sine.	2876 milen.
2347 hulpen.	2934 pinen.
2286 ghenaden.	2950 of het mach
2303 hulpen.	2956 Die.
2344 die.	2961 eren.
2354 vele eren.	2978 garsoenen.
2372 hare.	2985 jou selfs.
2412 eren.	3015 cnape ende was vroet.
2420 scaren.	3021 die.
2426 hulpen.	3028 ghenaden.
2429 hare.	3031 trouwen.
2431 zelve.	3066 eren.
2449 porssen.	3073 schoonheden.
2452 sorghen.	3114 Gherechten.
2459 sorghen.	3116 steden.
2468 ene.	3117 eren.
2499 so dat hi in w. c. u.	3119 gherechte.
2516 sciltknechten.	3158 zielen.
2543 side.	3166 wisen.
2557 trouwen.	3179 steden.
2559 die coninginne.	3213 hulpen.
2563 ic det ghereet.	3243 twe.
2565 vrouwe.	3263 ghenaden.
2570 eren.	3265 twee.
2581 tafle.	3286 den gone.
2644 kemenaden.	3308 ghenaden.
2662 ghenaden.	3331 Men sach.
2665 zine.	3358 groot.

Vs. 3371 staden.	Vs. 4025 zielen.
3372 ghenaden.	4030 saken.
3377 trouwen.	4039 hellen.
3388 vrouwe.	4040 ziele.
3424 schoonheden.	4045 broeders.
3448 Ooc segghic.	4053 mesdaden.
3457 hoeden.	4054 broeders s. t. ghenaden.
3464 twe m. l. ere.	4059 ghenaden.
3473 Tene.	4060 mesdaden.
3486 milen.	4088 steden.
3529 blasebalghen.	4093 trouwen.
3533 pinen.	4097 Die nam.
3563 zaken.	4102 ter zever.
3611 eren.	4133 Minnen.
3647 dicken adden.	4173 mochten.
3650 zire.	4182 lees: gone.
3663 Deshi.	4213 Minen gheselle.
3711 ghenaden.	4221 onmachten.
3712 ondaden.	4254 peinsden.
3719 spraken.	4269 lof ende dach.
3721 joncfrouwe.	4297 ghenaden.
3723 dinkel.	4311 pinen.
3782 hie hief.	4313 ghenaden.
3826 scanden.	4314 mesdaden.
3836 lees: slaghe.	4331 U up dese.
3839 vrouwe.	4333 vresen.
3840 Walewijn.	4339 trouwen.
3858 orssen.	4364 herberghen.
3876 mouden.	4374 trouwen.
3884 dor de scone.	4386 trouwen:
3885 lees: hersene.	4392 trouwen.
3890 sorghen.	4393 Bi bevalne — ghespele.
3915 riviere.	4394 talen.
3917 hie.	4422 joncfrouwe zire varden.
3921 ghenaden.	4447 horen.
3934 ghenaden.	4461 droufheden.
3935 zielen.	4512 knechten.
3941 ghenaden.	4515 zalen.
3945 zielen.	4538 ghenaden.
3948 ghenaden.	4541 ghenaden.
3956 hellen.	4566 ghenaden.
3969 zide.	4568 ghenaden.
4023 ghenaden.	4575 joncfrouwe.

- Vs. 4591 zide.
 4611 diere.
 4617 zide.
 4621 eren.
 4643 bedde.
 4658 Den doden r. die.
 4660 alle.
 4666 joncfrouwe.
 4680 trouwen.
 4683 vaders.
 4707 rosside.
 4755 lees: Ende rect.
 4822 hellen.
 4825 quaetheden.
 4828 zide.
 4872 scaden ofte vromen.
 4877 entrouwen.
 4886 hebs dach.
 4907 sach messe.
 4914 vrouwe.
 4926 caritaten.
 4933 vor nem.
 4958 riviere.
 4979 mochte wriven.
 5008 onneren.
 5033 saken.
 5037 ghenaden.
 5038 mesdaden.
 5058 ghenaden.
 5077 riviere.
 5106 saken.
 5107 hare mesdaen.
 5123 Ghene.
 5124 ghenaden.
 5130 Ghringoletten.
 5148 Sine.
 5180 zide.
 5196 dicken.
 5238 ghenaden.
 5252 wanconnen.
 5261 ghenaden.
 5271 ghenaden.
 5272 mesdaden.
- Vs. 5277 saken.
 5294 saken.
 5304 lees: gone.
 5364 houde. (Verg. 5417).
 5379 eren.
 5381 comsten.
 5383 eren.
 5404 vromen.
 5458 zide.
 5475 ghenaden.
 5499 eren.
 5525 hulpen.
 5534 camere.
 5539 Die.
 5545 vresen.
 5555 eren.
 5577 ghenaden.
 5635 eren.
 5679 zide.
 5707 sine.
 5722 coninghinnen.
 5740 porte.
 5762 wisen.
 5769 saken.
 5792 vromen.
 5803 dicken.
 5817 steden.
 5828 ghenaden.
 5859 steden.
 5862 spraken.
 5880 baten.
 5935 daghen.
 5939 desen.
 5948 enden.
 5953 hellen.
 5957 trouwen.
 5958 rouwen.
 5978 hulpen.
 5992 porte.
 5999 te staden.
 6006 in staden.
 6017 seker ende ghewes ende vr.
 6043 riviere.

s. 6061 die.	Vs. 6487 die menighe.
6106 porte.	6496 groten.
6111 dicken.	6535 porte.
6131 vromen.	6554 Alst.
6150 eren.	6580 porte.
6156 Badic.	6585 handen.
6157 te staden.	6597 porte.
6160 lees: gone.	6599 saghene.
6174 sidi.	6606 lees: gone.
6176 lees: gone.	6610 spade die sonne sanc.
6195 halsberghe.	6633 porssen.
6198 lees: gone.	6638 hadden.
6202 porte.	6657 lees: gone.
6204 onminnen.	6662 hebber.
6214 allen.	6665 Onsen.
6216 riepen si alle g.	6668 bruggen.
6220 dicken.	6686 ziele.
6221 eren.	6699 ongenadicheden.
6245 met staden.	6706 porte.
6246 ghenaden.	6709 staenden.
6255 ghenaden.	6713 porte.
6256 te staden.	6720 wilde minnen.
6258 onminnen.	6731 den maelgen.
6259 lees: Die gone.	6743 side.
6264 genaden.	6754 dicken.
6266 Soe sw.	6755 alle die gone.
6266 caritaten.	6789 Doen senden.
6268 genaden.	6809 porte.
6270 kniven.	6818 porte.
6271 onminnen.	6819 genaden.
6304 consten.	6825 in der r.
6307 Die.	6841 lieden.
6337 lees: Die gone.	6855 te.
6363 swaren.	6861 scaren.
6367 porte.	6862 porte.
6380 porte.	6867 porte.
6393 dicken.	6873 hoeden.
6412 porte.	6878 wi.
6456 lees: gone.	6884 manieren.
6460 moetewi.	6907 porte.
6472 vesten.	6911 porte.
6476 scaren.	6934 besten.
6477 beste.	6938 porte.

Vs. 6951 tonminnen.	Vs. 7432 trouwen.
6965 dicken.	7442 Dat te enen.
6976 porte.	7472 die.
6990 porte.	7473 soe hare morgen.
7002 porte.	7478 niene mochte.
7004 Ende helpt.	7493 ghenaden.
7005 porte.	7494 scaden.
7006 onminnen.	7501 sochten.
7046 niet wat ic.	7508 besten.
7053 hulpen — allen.	7546 waer vaerdi.
7086 ware niet min.	7547 porte.
7122 eren.	7566 van buten.
7132 scoudre.	7601 Onderwinden.
7133 joncvrouwe.	7632 besten.
7135 saken.	7642 mouden.
7144 joncvronwe.	7663 scaden.
7146 dies dies.	7665 sonder sale.
7150 mine.	7674 joncfrouwe.
7170 lieden.	7688 rouwe.
7183 scaden.	7694 bliscapen.
7184 onghenaden.	7706 joncfrowe.
7185 vesten.	7708 herte.
7186 besten.	7709 aermen.
7192 dicken.	7715 Daric.
7199 ghenaden.	7718 scaden.
7200 laten te staden.	7743 minnen.
7211 tafle.	7755 ende vat.
7222 mannen cr.	7759 ontluken.
7228 desen.	7768 hare doch mochte.
7261 voeten.	7776 handen.
7284 slaghen.	7779 minen.
7300 vervaerdi.	7783 pinen.
7333 trouwen.	7787 besten.
7336 Dat soe.	7793 Mer hem.
7337 Daer soe.	7807 soete.
7351 Ons pr. b. s. live.	7820 Dien.
7367 Ghevaren — side.	7838 Ysabele den kerkere sluten.
7386 Dat men.	7845 als die dat sake.
7388 minnen.	7854 Els.
7391 sinne.	7866 pinen.
7419 zide.	7867 Ghevet.
7424 vrouwe.	7920 joncfrouwene.
7425 eren.	7944 Ende als si occ sp.

Vs. 7945 minnen.	Vs. 8504 der joncf.
7956 waerheit siju.	8509 porrede van d.
7962 dicken.	8511 dat joncf.
7991 Hine was w. f. no st.	8589 Jeghen tsaec.
7995 W. ende die f.	8602 bliscepen.
7997 sachse te m. st.	8644 vermetelike.
7999 minnen.	8647 segt wat dat g. w.
8000 dicken.	8648 up gheeft.
8003 liep hi gher.	8662 sneden.
8011 bi subtylheden engiene.	8671 eerste.
8013 groten.	8734 jolisen.
8026 trouwen.	8742 voren ende alsi vern.
8044 tafle.	8797 tafle.
8046 plaintheint.	8827 sijn verst.
8054 minnen.	8828 hadden.
8055 Custen si ende.	8851 wach armermen.
8056 rouwen.	8857 mi in a. s.
8069 doen int h.	8862 harder.
8070 Menegen.	8889 saken.
8105 haesten.	8894 die noit.
8125 alle.	8959 Dat salic. <i>Moet men lezen:</i>
8126 twee dinghen.	Dat sal ic nu wr. ?
8154 lieden.	8951 den ridder.
8159 Cresten si.	8968 slaghen.
8165 fine.	8983 scanden.
8168 live.	9004 joncfrouwe.
8173 Nu laet.	9007 baraet.
8186 Sloughen weder.	9084 pinen.
8201 doe toe.	9086 broeders.
8261 dan conroet.	9100 couden.
8262 bitterheden.	9103 onbaten.
8265 langhen.	9110 die.
8268 swerden.	9136 dicken.
8269 mesvoersdene.	9141 siere.
8296 ghenaden.	9143 garsoene.
8373 Die.	9146 verren.
8374 joncfrouwe.	9178 joncfrouwe.
8382 tese.	9200 verren.
8406 els.	9201 bet hare.
8412 porte.	9214 ende die.
8437 haghedochten.	9271 Die carker d.
8462 ende ter.	9286 comet.
8468 Ysabelc.	9297 middernachten.

Vs. 9306 steden.	Vs. 10026 hopen.
9314 hevet yemen vonden.	10048 daerbi niet kennen.
9334 camere.	10087 uren.
9341 joncfrouwe.	10110 staden.
9417 dinghen.	10243 wille mede vord.
9470 wullic.	10249 herberghen.
9484 wilen.	10254 vromen.
9498 scepen.	10256 Dat stal.
9509 Die.	10284 claarheit.
9510 redenen.	10294 minnen.
9518 rouwen.	10314 Dat was Walewein die
ridder waert.
9525 landen.	10315 veinstre.
9536 vramen.	10325 Dicken — ghenaden.
9542 ho dat si.	10334 veinstre.
9546 harden.	10345 Die.
9547 die.	10354 Dicken.
9554 tranen.	10397 hadden.
9567 minen.	10398 Hi soude hem m. haesten.
9576 eren.	10407 Dicken.
9604 salict.	10410 ende diene vinc.
9619 bomen.	10411 joncfrouwe.
9656 Met jonsten.	10426 langer.
9692 dien.	10444 binnen mede.
9708 rouwen.	10465 helmen.
9714 duulde.	10466 dwelmen.
9728 hellen.	10467 So serech duchtich.
9739 diene jagh.	10516 wachtemen.
9757 Hadden.	10525 slaghen.
9774 Ende.	10527 Niemene.
9778 minnen.	10530 vingeren.
9784 ghenaden.	10555 hertoghen.
9793 yseren.	10560 ponsoene.
9804 porssen.	10561 samite groot.
9809 dracht te samen.	10567 swaerden.
9829 werden.	10581 Thulpen.
9861 verdroucht.	10583 lieden.
9874 Ende.	10584 te staden.
9886 pinen.	10611 dichtichte.
9902 manieren.	10627 meneghe weese.
9945 desen.	10649 ghenaden.
9987 joncfrouwe.	10654 tinne.
9989 stoute.	10691 lieden.
10013 Dicken.	

Vs. 10694 Of cracht.

10704 lieden.

10748 pinen.

10793 lieden.

10805 Ondert.

10819 Groten.

10823 dicken.

10825 zinnen.

10846 ghenaden.

10860 eren.

10933 Die.

10957 vorden.

10959 bliscapen.

Vs. 10971 tswaert bi hem hevet.

10992 waerken.

10993 claerheden.

11006 claerheit.

11046 eren.

11070 zalen.

11109 nudan.

11123 ghenaden.

11153 stonden.

11171 wille laten dese s.

11174 Som wiet.

11180 waert.

11182 eren.

86-B 16997

GETTY RESEARCH INSTITUTE

3 3125 01409 4938

